

Kultur, medier, trossamfund och fritid

17

Förslag till statsbudget för 2004

Kultur, medier, trossamfund och fritid

Innehållsförteckning

1	Förslag till riksdagsbeslut	11
2	Lagförslag.....	15
2.1	Förslag till lag om ändring i lagen (1989:41) om TV-avgift.....	15
3	Utgiftsområde 17 Kultur, medier, trossamfund och fritid.....	17
3.1	Omfattning.....	17
3.2	Utgiftsutveckling inom utgiftsområdet	17
3.3	Skatteavvikelser.....	18
4	Politikområde 28 Kulturpolitik	19
4.1	Omfattning.....	19
4.2	Utgiftsutveckling	20
4.3	Mål	21
4.4	Politikens inriktning	21
4.5	Insatser	29
4.5.1	Insatser inom politikområdet.....	29
4.5.2	Insatser utanför politikområdet.....	38
4.6	Resultatbedömning.....	41
4.7	Revisionens iakttagelser.....	62
4.8	Budgetförslag	62
4.8.1	28:1 Statens kulturråd.....	63
4.8.2	28:2 Bidrag till allmän kulturverksamhet, utveckling samt internationellt kulturutbyte och samarbete	63
4.8.3	28:3 Nationella uppdrag	64
4.8.4	28:4 Försöksverksamhet med ändrad regional fördelning av kulturpolitiska medel.....	65
4.8.5	28:5 Bidrag till Operan, Dramaten, Riksteatern, Svenska rikskonserter och Dansens Hus.....	65
4.8.6	28:6 Bidrag till regional musikverksamhet samt regionala och lokala teater-, dans- och musikinstitutioner.....	67
4.8.7	28:7 Bidrag till vissa teater-, dans- och musikändamål	68
4.8.8	28:8 Bidrag till biblioteksverksamhet	69
4.8.9	28:9 Litteraturstöd	70
4.8.10	28:10 Stöd till kulturtidskrifter	70
4.8.11	28:11 Talboks- och punktskriftsbiblioteket.....	71

4.8.12	28:12 Bidrag till Stiftelsen för lättläst nyhetsinformation och litteratur	72
4.8.13	28:13 Bidrag till Svenska språknämnden och Sverigefinska språknämnden.....	73
4.8.14	28:14 Statens konstråd	73
4.8.15	28:15 Konstnärlig gestaltning av den gemensamma miljön	74
4.8.16	28:16 Nämnden för hemslöjdsfrågor	75
4.8.17	28:17 Främjande av hemslöjden.....	75
4.8.18	28:18 Bidrag till bild- och formområdet	76
4.8.19	28:19 Konstnärsnämnden.....	76
4.8.20	28:20 Ersättningar och bidrag till konstnärer	77
4.8.21	28:21 Riksarkivet och landsarkiven	77
4.8.22	28:22 Bidrag till regional arkivverksamhet.....	78
4.8.23	28:23 Språk- och folkminnesinstitutet	79
4.8.24	28:24 Svenskt biografiskt lexikon.....	79
4.8.25	28:25 Riksantikvarieämbetet.....	80
4.8.26	28:26 Bidrag till kulturmiljövård.....	81
4.8.27	28:27 Kyrkoantikvarisk ersättning	82
4.8.28	28:28 Centrala museer: Myndigheter	82
4.8.29	28:29 Centrala museer: Stiftelser.....	84
4.8.30	28:30 Bidrag till regionala museer.....	85
4.8.31	28:31 Bidrag till vissa museer	86
4.8.32	28:32 Stöd till icke-statliga kulturlokaler	86
4.8.33	28:33 Riksutställningar.....	87
4.8.34	28:34 Forum för levande historia	87
4.8.35	28:35 Statliga utställningsgarantier och inköp av vissa kulturföremål	88
4.8.36	28:36 Filmstöd	88
4.8.37	28:37 Forsknings- och utvecklingsinsatser inom kulturområdet	88
4.8.38	28:38 Samarbetsnämnden för statsbidrag till trossamfund.....	89
4.8.39	28:39 Stöd till trossamfund	89
5	Politikområde 27 Mediepolitik.....	91
5.1	Omfattning	91
5.2	Utgiftsutveckling.....	91
5.3	Mål.....	92
5.4	Politikens inriktning.....	92
5.5	Insatser	94
5.5.1	Insatser inom politikområdet	94
5.6	Resultatbedömning.....	95
5.7	Revisionens iakttagelser	96
5.8	Budgetförslag	97
5.8.1	27:1 Statens biografbyrå.....	97
5.8.2	27:2 Utbyte av TV-sändningar mellan Sverige och Finland	98
5.8.3	27:3 Bidrag till dokumentation om den mediepolitiska utvecklingen och till europeiskt mediasamarbete.....	98
5.8.4	27:4 Forskning och dokumentation om medieutvecklingen	99
5.8.5	Radio och TV i allmänhetens tjänst.....	99

6	Politikområde 29 Ungdomspolitik.....	103
6.1	Omfattning.....	103
6.2	Utgiftsutveckling	103
6.3	Mål	104
6.4	Politikens inriktning	104
6.4.1	Insatser inom politikområdet.....	106
6.4.2	Insatser utanför politikområdet	108
6.5	Resultatbedömning.....	110
6.5.1	Resultat.....	110
6.5.2	Analys och slutsatser	113
6.6	Revisionens iakttagelser.....	115
6.7	Budgetförslag	115
6.7.1	29:1 Ungdomsstyrelsen	115
6.7.2	29:2 Bidrag till nationell och internationell ungdomsverksamhet	116
7	Politikområde 30 Folkrörelsepolitik	117
7.1	Omfattning.....	117
7.2	Utgiftsutveckling	117
7.3	Mål	118
7.4	Politikens inriktning	118
7.5	Insatser	122
7.5.1	Insatser inom politikområdet.....	122
7.5.2	Insatser utanför politikområdet	125
7.6	Resultatbedömning.....	126
7.6.1	Resultat.....	126
7.6.2	Analys och slutsatser	128
7.7	Bidrag till idrottsrörelsen från AB Svenska Spel.....	128
7.8	Budgetförslag	129
7.8.1	30:1 Stöd till idrotten.....	129
7.8.2	30:2 Bidrag till allmänna samlingslokaler	129
7.8.3	30:3 Bidrag till kvinnoorganisa- tionernas centrala verksamhet.....	130
7.8.4	30:4 Stöd till friluftorganisationer.....	130
8	Politikområde 25 Utbildningspolitik under utgiftsområde 17.....	131
8.1	Budgetförslag	131
8.1.1	25:1 Bidrag till folkbildningen.....	131
8.1.2	25:2 Bidrag till vissa handikappåtgärder inom folkbildningen.....	131
8.1.3	25:3 Bidrag till kontakttolkutbildning.....	133
9	Politikområde 26 Forskningspolitik under utgiftsområde 17	135
9.1	Budgetförslag	135
9.1.1	26:1 Statens ljud- och bildarkiv	135
10	Politikområde 2 Finansiella system och tillsyn under utgiftsområde 17.....	137
10.1	Budgetförslag	137
10.1.1	2:1 Lotteriinspektionen	137

Tabellförteckning

Anslagsbelopp.....	12
3.1 Utgiftsutvecklingen.....	17
3.2 Härledning av ramnivån 2004–2006. Utgiftsområde 17 Kultur, medier, trossamfund och fritid	18
3.3 Skatteavvikelser inom utgiftsområde 17	18
4.1 Utgiftsutvecklingen inom politikområdet.....	20
4.2 Redovisning av vissa mätbara prestationer	49
4.3 Antal besökare vid de centrala museerna 2000–2002	53
4.4 Regionalt utfall för Riksteatern, Riksutställningar och Svenska rikskonserter 2002 (procentuell fördelning).....	57
4.5 Procentuell fördelning av vissa bidrag 2002	59
4.6 Regionalt utfall för Stiftelsen framtidens kultur, Allmänna arvsfonden, Ungdomsstyrelsen och Boverket (procentuell fördelning)	60
4.7 Hyreskostnader m.m. för vissa kulturinstitutioner under 2000–2002.....	62
4.8 Anslagsutveckling.....	63
4.9 Statliga utställningsgarantier.....	63
4.10 Härledning av anslagsnivån 2004–2006, för 28:1 Statens kulturråd.....	63
4.11 Anslagsutveckling.....	63
4.12 Härledning av anslagsnivån 2004–2006, för 28:2 Bidrag till allmän kulturverksamhet, utveckling samt internationellt kulturutbyte och samarbete.....	64
4.13 Anslagsutveckling.....	64
4.14 Anslagsutveckling.....	65
4.15 Härledning av anslagsnivån 2004–2006, för 28:4 Försöksverksamhet med ändrad regional fördelning av kulturpolitiska medel.....	65
4.16 Anslagsutveckling.....	65
4.17 Ekonomisk redovisning för 2002	66
4.18 Härledning av anslagsnivån 2004–2006, för 28:5 Bidrag till Operan, Dramaten, Riksteatern, Svenska rikskonserter och Dansens Hus	67
4.19 Anslagsutveckling.....	67
4.20 Anslaget fördelning 2003	67
4.21 Härledning av anslagsnivån 2004–2006, för 28:6 Bidrag till regional musikverksamhet samt regionala och lokala teater-, dans- och musikinstitutioner.....	68
4.22 Anslagsutveckling.....	68
4.23 Anslaget fördelning 2003	68
4.24 Härledning av anslagsnivån 2004–2006, för 28:7 Bidrag till vissa teater-, dans- och musikändamål.....	69
4.25 Anslagsutveckling.....	69
4.26 Härledning av anslagsnivån 2004–2006, för 28:8 Bidrag till biblioteksverksamhet	70
4.27 Anslagsutveckling.....	70

4.28	Anslagsutveckling.....	70
4.29	Anslagsutveckling.....	71
4.30	Bemyndigande om ekonomiska åtaganden	71
4.31	Härledning av anslagsnivå 2004–2006, för 28:11 Talboks- och punktskriftsbiblioteket	72
4.32	Anslagsutveckling.....	72
4.33	Härledning av anslagsnivån 2004–2006, för 28:12 Bidrag till Stiftelsen för lättläst nyhetsinformation och litteratur	73
4.34	Anslagsutveckling.....	73
4.35	Härledning av anslagsnivå 2004–2006, för 28:13 Bidrag till Svenska språknämnden och Sverigefinska språknämnden	73
4.36	Anslagsutveckling.....	73
4.37	Härledning av anslagsnivå 2004–2006, för 28:14 Statens konstråd	74
4.38	Anslagsutveckling.....	74
4.39	Bemyndigande om ekonomiska åtaganden	74
4.40	Anslagsutveckling.....	75
4.41	Härledning av anslagsnivån 2004–2006, för 28:16 Nämnden för hemslöjdsfrågor	75
4.42	Anslagsutveckling.....	75
4.43	Härledning av anslagsnivån 2004–2006, för 28:17 Främjande av hemslöjden.....	76
4.44	Anslagsutveckling.....	76
4.45	Anslagsutveckling.....	76
4.46	Härledning av anslagsnivån 2004–2006, för 28:19 Konstnärnsnämnden	76
4.47	Anslagsutveckling.....	77
4.48	Härledning av anslagsnivå 2004–2006, för 28:20 Ersättningar och bidrag till konstnärer.....	77
4.49	Anslagsutveckling.....	77
4.50	Härledning av anslagsnivån 2004–2006, för 28:21 Riksarkivet och landsarkiven	78
4.51	Anslagsutveckling.....	78
4.52	Härledning av anslagsnivå 2004–2006, för 28:22 Bidrag till regional arkivverksamhet.....	79
4.53	Anslagsutveckling.....	79
4.54	Härledning av anslagsnivån 2004–2006, för 28:23 Språk- och folkminnesinstitutet.....	79
4.55	Anslagsutveckling.....	79
4.56	Härledning av anslagsnivån 2004–2006, för 28:24 Svenskt biografiskt lexikon.....	80
4.57	Anslagsutveckling.....	80
4.58	Uppdragsverksamhet.....	80
4.59	Härledning av anslagsnivån 2004–2006, för 28:25 Riksantikvarieämbetet	80
4.60	Anslagsutveckling.....	81
4.61	Bemyndiganden om ekonomiska förpliktelser	81
4.62	Härledning av anslagsnivån 2004–2006, för 28:26 Bidrag till kulturmiljövård.....	82
4.63	Anslagsutveckling.....	82
4.64	Härledning av anslagsnivå 2004–2006, för 28:27 Kyrkoantikvarisk ersättning	82
4.65	Anslagsutveckling.....	82

4.66 Sammanställning över medelsfördelningen till Centrala museer: Myndigheter	83
4.67 Sammanställning över avgiftsinkomsterna till Centrala museer: Myndigheter	83
4.68 Budget för avgiftsbelagd verksamhet	83
4.69 Budget för avgiftsbelagd verksamhet	83
4.70 Härledning av anslagsnivån 2004–2006, för 28:28 Centrala museer: Myndigheter	84
4.71 Anslagsutveckling.....	84
4.72 Sammanställning över medelsfördelningen till Centrala museer: Stiftelser.....	84
4.73 Sammanställning över avgiftsinkomsterna till Centrala museer: Stiftelser.....	84
4.74 Härledning av anslagsnivån 2004–2006, för 29:29 Centrala museer: Stiftelser.....	85
4.75 Anslagsutveckling.....	85
4.76 Härledning av anslagsnivån 2004–2006, för 28:30 Bidrag till regionala museer.....	85
4.77 Anslagsutveckling.....	86
4.78 Sammanställning över medelstilledningen.....	86
4.79 Härledning av anslagsnivån 2004–2006, för 28:31 Bidrag till vissa museer	86
4.80 Anslagsutveckling.....	86
4.81 Anslagsutveckling.....	87
4.82 Härledning av anslagsnivån 2004–2006, för 28:33 Riksutställningar	87
4.83 Anslagsutveckling.....	87
4.84 Härledning av anslagsnivån 2004–2006, för 28:34 Forum för levande historia.....	88
4.85 Anslagsutveckling.....	88
4.86 Anslagsutveckling.....	88
4.87 Anslagsutveckling.....	88
4.88 Härledning av anslagsnivån 2004–2006, för 28:37 Forsknings- och utvecklingsinsatser inom kulturområdet	89
4.89 Anslagsutveckling.....	89
4.90 Härledning av anslagsnivån 2004–2006, för 28:38 Samarbetsnämnden för statsbidrag till trossamfund.....	89
4.91 Anslagsutveckling.....	89
5.1 Utgiftsutveckling inom politikområdet.....	91
5.2 Anslagsutveckling.....	97
5.3 Budget för avgiftsbelagd verksamhet	97
5.4 Härledning av anslagsnivån 2004–2006, för 27:1 Statens biografbyrå	97
5.5 Anslagsutveckling.....	98
5.6 Härledning av anslagsnivån 2004–2006, för 27:2 Utbyte av TV-sändningar	98
5.7 Anslagsutveckling.....	98
5.8 Anslagsutveckling.....	99
5.9 Härledning av anslagsnivån 2004–2006, för 27:4 Forskning och dokumentation om medieutvecklingen	99
5.10 Medelstilledning.....	99
5.11 Distributionskontots bedömda utveckling 2002–2005.....	100
6.1 Utgiftsutveckling inom politikområdet.....	103
6.2 Anslagsutveckling.....	115

6.3 Härledning av anslagsnivån 2004–2006, för 29:1 Ungdomsstyrelsen	115
6.4 Anslagsutveckling	116
7.1 Utgiftsutvecklingen inom politikområdet	117
7.2 Anslagsutveckling	129
7.3 Härledning av anslagsnivå för 2004–2006, för 30:1 Stöd till idrotten.....	129
7.4 Anslagsutveckling	129
7.5 Anslagsutveckling	130
7.6 Anslagsutveckling	130
8.1 Anslagsutveckling	131
8.2 Härledning av anslagsnivå 2004–2006, för 25:1 Bidrag till folkbildningen	131
8.3 Anslagsutveckling	131
8.4 Bemyndigande om ekonomiska åtaganden	132
8.5 Härledning av anslagsnivå 2004–2006, för 25:2 Bidrag till vissa handikappåtgärder inom folkbildningen.....	133
8.6 Anslagsutveckling	133
8.7 Härledning av anslagsnivå 2004–2006, för 25:3 Bidrag till kontakttollkutbildning.....	133
9.1 Anslagsutveckling	135
9.2 Härledning av anslagsnivån 2004–2006, för 26:1 Statens ljud- och bildarkiv	135
10.1 Anslagsutveckling	137
10.2 Offentligrättslig verksamhet.....	137
10.3 Härledning av anslagsnivå 2004–2006, för 2:1 Lotteriinspektionen.....	138

1 Förslag till riksdagsbeslut

Regeringen föreslår att riksdagen

1. antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (1989:41) om TV-avgift (avsnitt 5.8.5),
2. godkänner regeringens förslag om att de ändrade riktlinjerna för statens stöd till produktion och utgivning av fonogram skall fortsätta att gälla, dock längst till utgången av 2004 (avsnitt 4.8.7),
3. bemyndigar regeringen att under 2004 för ramanslaget 28:11 *Talboks- och punktskriftsbiblioteket* beställa talböcker, punktskriftsböcker och informationsmaterial som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför utgifter på högst 4 000 000 kronor under 2005 (avsnitt 4.8.11),
4. bemyndigar regeringen att under 2004 för ramanslaget 28:15 *Konstnärlig gestaltning av den gemensamma miljön* beställa konstverk som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför utgifter på högst 10 000 000 kronor under 2005–2007 (avsnitt 4.8.15),
5. bemyndigar regeringen att under 2004 för ramanslaget 28:26 *Bidrag till kulturmiljövård* besluta om bidrag som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför utgifter på högst 100 000 000 kronor under 2005–2007 (avsnitt 4.8.26),
6. godkänner regeringens förslag till medelsberäkning för 2004 för den avgiftsfinansierade verksamhet som bedrivs av Sveriges Television AB (inkl. Dövas TV), Sveriges Radio AB (inkl. Radio Sweden) och Sveriges Utbildningsradio AB (avsnitt 5.8.5),
7. godkänner regeringens förslag till medeltilldelning för 2004 från rundradiokontot till statsbudgetens inkomstsida avseende Granskningsnämnden för radio och TV (avsnitt 5.8.5),
8. bemyndigar regeringen att för 2004 besluta om lån i Riksgäldskontoret för att täcka underskott på distributionskontot för finansiering av kostnader för TV-distribution intill ett belopp av 1 059 000 000 kronor (avsnitt 5.8.5),
9. godkänner regeringens förslag om överföring av medel till distributionskontot från rundradiokontot och förslag om överföring av medel från distributionskontot till Sveriges Television AB och Sveriges Utbildningsradio AB (avsnitt 5.8.5),
10. bemyndigar regeringen att för 2004 på marknadsmässiga villkor tillhandahålla en kredit hos Riksgäldskontoret i syfte att täcka eventuella tillfälliga likviditetsbehov på rundradiokontot intill ett belopp av 100 000 000 kronor (avsnitt 5.8.5),
11. godkänner att regeringen på AB Svenska Spels bolagsstämma 2004 dels verkar för att bolagsstämman beslutar om ett stöd till idrotten i form av ett bidrag på 60 000 000 kronor, dels verkar för att stämman beslutar om ett bidrag på 200 000 000 kronor att fördelas till idrotten enligt de närmare anvisningar för bidraget som kan komma att beslutas av regeringen (avsnitt 7.7),
12. bemyndigar regeringen att under 2004 för det obetecknade anslaget 25:2 *Bidrag till*

vissa handikappåtgärder inom folkbildningen besluta om stöd för funktionshindrade vid folkhögskolor som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför utgifter på högst 11 000 000 kronor efter 2004 (avsnitt 8.1.2),

13. för 2004 anvisar anslagen under utgiftsområde 17 *Kultur, medier, trossamfund och fritid* enligt följande uppställning:

Anslagsbelopp			
<i>Tusental kronor</i>			
Anslag		Anslagstyp	
2:1	Lotteriinspektionen	ramanslag	41 653
25:1	Bidrag till folkbildningen	obetecknat anslag	2 601 172
25:2	Bidrag till vissa handikappåtgärder inom folkbildningen	obetecknat anslag	75 836
25:3	Bidrag till kontakttolkutbildning	obetecknat anslag	12 561
26:1	Statens ljud- och bildarkiv	ramanslag	41 800
27:1	Statens biografbyrå	ramanslag	10 015
27:2	Utbyte av TV-sändningar mellan Sverige och Finland	obetecknat anslag	20 272
27:3	Bidrag till dokumentation om den mediepolitiska utvecklingen och till europeiskt mediasamarbete	ramanslag	821
27:4	Forskning och dokumentation om medieutvecklingen	obetecknat anslag	1 735
28:1	Statens kulturråd	ramanslag	45 500
28:2	Bidrag till allmän kulturverksamhet, utveckling samt internationellt kulturutbyte och samarbete	ramanslag	154 546
28:3	Nationella uppdrag	ramanslag	9 000
28:4	Försöksverksamhet med ändrad regional fördelning av kulturpolitiska medel	obetecknat anslag	145 183
28:5	Bidrag till Operan, Dramaten, Riksteatern, Svenska rikskonserter och Dansens Hus	obetecknat anslag	850 974
28:6	Bidrag till regional musikverksamhet samt regionala och lokala teater-, dans- och musikinstitutioner	obetecknat anslag	722 905
28:7	Bidrag till vissa teater-, dans- och musikändamål	ramanslag	141 116
28:8	Bidrag till biblioteksverksamhet	obetecknat anslag	45 024
28:9	Litteraturstöd	ramanslag	100 917
28:10	Stöd till kulturtidskrifter	ramanslag	20 650
28:11	Talboks- och punktskriftsbiblioteket	ramanslag	67 433
28:12	Bidrag till Stiftelsen för lättläst nyhetsinformation och litteratur	obetecknat anslag	15 273
28:13	Bidrag till Svenska språknämnden och Sverigefinska språknämnden	obetecknat anslag	5 549
28:14	Statens konstråd	ramanslag	7 380
28:15	Konstnärlig gestaltning av den gemensamma miljön	ramanslag	40 438
28:16	Nämnden för hemslöjdsfrågor	ramanslag	1 853
28:17	Främjande av hemslöjden	ramanslag	19 958
28:18	Bidrag till bild- och formrådet	ramanslag	29 708
28:19	Konstnärsnämnden	ramanslag	12 098
28:20	Ersättningar och bidrag till konstnärer	ramanslag	287 055
28:21	Riksarkivet och landsarkiven	ramanslag	292 438
28:22	Bidrag till regional arkivverksamhet	obetecknat anslag	5 153
28:23	Språk- och folkminnesinstitutet	ramanslag	29 972
28:24	Svenskt biografiskt lexikon	ramanslag	4 230
28:25	Riksantikvarieämbetet	ramanslag	186 502

Anslag	Anslagstyp	
28:26 Bidrag till kulturmiljövård	ramanslag	259 520
28:27 Kyrkoantikvarisk ersättning	ramanslag	150 000
28:28 Centrala museer: Myndigheter	ramanslag	789 621
28:29 Centrala museer: Stiftelser	obetecknat anslag	206 247
28:30 Bidrag till regionala museer	obetecknat anslag	139 055
28:31 Bidrag till vissa museer	obetecknat anslag	50 021
28:32 Stöd till icke-statliga kulturlokaler	ramanslag	10 000
28:33 Riksutställningar	ramanslag	44 629
28:34 Forum för levande historia	ramanslag	41 830
28:35 Statliga utställningsgarantier och inköp av vissa kulturföremål	ramanslag	80
28:36 Filmstöd	ramanslag	234 738
28:37 Forsknings- och utvecklingsinsatser inom kulturområdet	ramanslag	34 623
28:38 Samarbetsnämnden för statsbidrag till trossamfund	ramanslag	3 590
28:39 Stöd till trossamfund	ramanslag	50 750
29:1 Ungdomsstyrelsen	ramanslag	18 975
29:2 Bidrag till nationell och internationell ungdomsverksamhet	ramanslag	87 889
30:1 Stöd till idrotten	ramanslag	448 240
30:2 Bidrag till allmänna samlingslokaler	ramanslag	29 000
30:3 Bidrag till kvinnoorganisationernas centrala verksamhet	obetecknat anslag	3 432
30:4 Stöd till friluftorganisationer	obetecknat anslag	15 000
Summa		8 663 960

2 Lagförslag

Regeringen har följande förslag till lagtext.

2.1 Förslag till lag om ändring i lagen (1989:41) om TV-avgift

Härigenom föreskrivs att 7 § lagen (1989:41) om TV-avgift skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

<p>TV-avgiften är 1 812 kronor för ett år. Den skall betalas i fyra poster om 453 kronor.</p>	<p>7 §¹</p>	<p>TV-avgiften är 1 872 kronor för ett år. Den skall betalas i fyra poster om 468 kronor.</p>
---	------------------------	---

Varje post avser en avgiftsperiod om tre månader och skall betalas senast sista vardagen före avgiftsperiodens början.

För innehav av TV-mottagare under tiden före den första avgiftsperioden skall avgiften betalas med så stort belopp i förhållande till årsavgiften som motsvarar innehavstiden. Beloppet avrundas nedåt till jämt antal kronor.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2004.

¹ Senaste lydelse 2002:1095.

3 Utgiftsområde 17 Kultur, medier, trossamfund och fritid

3.1 Omfattning

Utgiftsområdet består av politikområdena Kulturpolitik, Mediepolitik, Ungdomspolitik och

Folkrörelsepolitik. Dessutom ingår delar av politikområdena Finansiella system och tillsyn, Forskningspolitik och Utbildningspolitik.

3.2 Utgiftsutveckling inom utgiftsområdet

Tabell 3.1 Utgiftsutvecklingen

Miljoner kronor

	Utfall 2002	Anslag 2003 ¹	Utgiftsprognos 2003	Förslag anslag 2004	Beräknat anslag 2005	Beräknat anslag 2006
Kulturpolitik	4 793	5 037	4 971	5 256	5 493	5 622
Mediepolitik ²	31	32	31	33	33	34
Ungdomspolitik	105	106	104	107	107	108
Folkrörelsepolitik	487	502	492	496	496	496
Forskningspolitik ³	40	40	40	42	43	43
Utbildningspolitik (Folkbildning) ⁴	2 602	2 621	2 556	2 690	2 742	2 774
Finansiella system och tillsyn ⁵	37	39	41	42	43	43
Totalt för utgiftsområde 17	8 095	8 378	8 236	8 664	8 957	9 120

¹ Inklusivt av riksdagen redan beslutade anslag på tilläggsbudget och förslag på tilläggsbudget i samband med BP för 2004.

² Delar av politikområdet Mediepolitik ingår i utgiftsområde 1. Dessa delar omfattar fem anslag, som för 2004 föreslås summa till ca 665 miljoner kronor. Sammanlagt omfattar förslaget till anslag för 2004 inom kultur- och mediepolitiken 6,0 miljarder kronor.

³ Politikområdet beskrivs under utgiftsområde 16.

⁴ Politikområdet beskrivs under utgiftsområde 16.

⁵ Politikområdet beskrivs under utgiftsområde 2.

Tabell 3.2 Härledning av ramnivån 2004–2006. Utgiftsområde 17 Kultur, medier, trossamfund och fritid

Miljoner kronor

	2004	2005	2006
Anvisat 2003 i 2003 års statsbudget	8 358	8 358	8 358
<i>Förändring till följd av:</i>			
Pris- och löneomräkning	232	380	490
Beslut	73	217	267
Överföring till/från andra utgiftsområden	1	2	5
Ny ramnivå	8 664	8 957	9 120

3.3 Skatteavvikelser

Ett antal olika särregler i skattelagstiftningen, s.k. skatteavvikelser, berör verksamheter inom utgiftsområde 17. En skatteavvikelse innebär att det existerande skattesystemet sätts i relation till en jämförelsenorm. Den jämförelsenorm som har använts vid beräkningen av skatteavvikelserna baserar sig i huvudsak på principen om en enhetlig beskattning av olika ekonomiska aktiviteter. För en närmare redogörelse av jämförelsenormer hänvisas till 2003 års ekonomiska vårproposition.

Inom utgiftsområde 17 kan följande redovisas. Mervärdesskatt utgår t.ex. inte på TV-avgifter, lotterier eller idrottsevenemang som anordnas av en allmännyttig ideell förening, staten eller kommuner. Kulturevenemang med entréavgift och bioföreställningar var tidigare befriade från

mervärdesskatt, men fr.o.m. den 1 juli 1996 utgår mervärdesskatt med 6 procent för entrébiljetter till bioföreställningar och fr.o.m. den 1 januari 1997 för tillträde till bl.a. konserter och teaterföreställningar. Från och med den 1 januari 2002 är även mervärdesskatten för böcker och tidskrifter 6 procent. Inom utgiftsområdet finns förutom de avvikelser som redovisas i tabellen nedan ett antal skatteavvikelser som inte kan uppskattas i pengar, bl.a. underskott i litterär verksamhet m.m. Regeringen har i bilaga 2 till 2003 års ekonomiska vårproposition (prop. 2002/03:100) redovisat skatteavvikelserna inom varje utgiftsområde.

Tabell 3.3 Skatteavvikelser inom utgiftsområde 17

Miljarder kronor netto

Namn på skatteavvikelsen	2003	2004
Utländska artister	0,05	0,05
Bidrag från Sveriges författarfond och Konstnärsnämnden	0,00	0,00
Lotterier	3,72	3,92
Transport i skidliftar	0,08	0,09
Böcker, tidskrifter m.m.	1,72	1,80
Biografföreställningar	0,25	0,26
Entréavgiftsbelagda kulturevenemang	1,09	1,15
Kommersiell idrott	1,47	1,53
Upphovsrätter	0,08	0,09
Entré djurparker	0,02	0,02
Omsättning i ideella föreningar (exkl. konserter, idrott och utbildning)	0,06	0,06

4 Politikområde 28 Kulturpolitik

4.1 Omfattning

Kulturpolitik omfattar frågor om teater, dans och musik; bibliotek, litteratur, läsande och språket; bildkonst, arkitektur och form; film; konstnärernas villkor; arkiv; kulturmiljö; museer och utställningar; trossamfund; forskning inom kulturområdet samt konstområdesövergripande verksamhet. Genom 1996 års kulturpolitiska beslut (prop. 1996/97:3, bet. 1996/97:KrU1, rskr. 1996/97:129) lades inriktningen för kulturpolitiken fast. Även insatser inom andra politikområden bidrar till att uppnå målen för den nationella kulturpolitiken, liksom insatser inom det kulturpolitiska området bidrar till att uppnå mål inom andra politikområden.

Inom politikområdet finns följande myndigheter: Statens kulturråd, Talboks- och punktskriftsbiblioteket, Statens konstråd, Nämnden för hemslöjdsfrågor, Konstnärsnämnden, Riksarkivet och landsarkiven, Språk- och folkminnesinstitutet, Svenskt biografiskt lexikon, Riksantikvarieämbetet, Statens historiska museer,

Nationalmuseum med Prins Eugens Waldemarsudde, Naturhistoriska riksmuseet, Statens museer för världskultur, Livrustkammaren, Skoklosters slott och Hallwylska museet, Statens maritima museer, Arkitekturmuseet, Statens musiksamlingar, Statens försvarshistoriska museer, Moderna museet, Riksutställningar samt Samarbetsnämnden för statsbidrag till trossamfund. Den nya myndigheten Forum för levande historia inrättades 2003. Vidare finns tre statliga bolag med verksamhet inom området: Operan, Dramaten och Voksenåsen – Norges nationalgåva till Sverige. Dessutom finns ett stort antal andra institutioner med verksamhet inom området, varav följande kan nämnas: Riksteatern, Svenska rikskonserter, Dansens Hus, Stiftelsen för lättläst nyhetsinformation och litteratur, Svenska språknämnden, Sverigefinska språknämnden, Nordiska museet, Skansen, Tekniska museet, Arbetets museum, Dansmuseifonden för Dansmuseet, Drottningholms teatermuseum, Carl och Olga Milles Lidingöhem, Thielska galleriet, Stiftelsen Föremålsvård i Kiruna samt Svenska Filminstitutet.

4.2 Utgiftsutveckling

Tabell 4.1 Utgiftsutvecklingen inom politikområdet
Miljoner kronor

	Utfall 2002 ¹	Anslag 2003 ²	Utgiftsprognos 2003 ¹	Förslag anslag 2004	Beräknat anslag 2005	Beräknat anslag 2006
<i>Anslag inom utgiftsområde 17:</i>						
28:1 Statens kulturråd	40,1	43,0	42,0	45,5	46,6	47,3
28:2 Bidrag till allmän kulturverksamhet, utveckling samt internationellt kulturutbyte och samarbete	166,6	154,9	154,9	154,5	153,5	153,5
28:3 Nationella uppdrag	8,0	9,0	8,8	9,0	9,0	9,0
28:4 Försöksverksamhet med ändrad regional fördelning av kulturpolitiska medel	162,8	136,8	133,4	145,2	149,6	154,1
28:5 Bidrag till Operan, Dramaten, Riksteatern, Svenska rikskonserter och Dansens Hus	806,8	822,5	802,0	851,0	867,0	880,8
28:6 Bidrag till regional musikverksamhet samt regionala och lokala teater-, dans- och musikinstitutioner	647,1	692,1	674,8	722,9	742,0	761,7
28:7 Bidrag till vissa teater-, dans- och musikändamål	137,1	138,2	146,0	141,1	141,1	141,1
28:8 Bidrag till biblioteksverksamhet	40,4	43,1	42,1	45,0	46,4	47,8
28:9 Litteraturstöd	92,8	100,9	99,4	100,9	100,9	100,9
28:10 Stöd till kulturtidskrifter	20,4	20,7	20,8	20,7	20,7	20,7
28:11 Talboks- och punktskriftsbiblioteket	67,7	65,5	64,7	67,4	68,9	69,9
28:12 Bidrag till Stiftelsen för lättläst nyhetsinformation och litteratur	14,4	14,9	14,6	15,3	15,6	15,7
28:13 Bidrag till Svenska språknämnden och Sverigefinska språknämnden	4,8	5,2	5,0	5,5	5,7	5,7
28:14 Statens konstråd	6,1	6,5	6,9	7,4	7,6	7,7
28:15 Konstnärlig gestaltning av den gemensamma miljön	40,2	40,4	39,5	40,4	40,4	40,4
28:16 Nämnden för hemslöjdsfrågor	1,5	1,8	1,8	1,9	1,9	1,9
28:17 Främjande av hemslöjden	18,5	19,1	18,8	20,0	20,4	20,6
28:18 Bidrag till bild- och formområdet	29,6	29,7	29,0	29,7	29,7	29,7
28:19 Konstnärnämnden	10,5	11,3	11,0	12,1	12,4	12,6
28:20 Ersättningar och bidrag till konstnärer	263,7	275,0	268,6	287,1	292,7	296,0
28:21 Riksarkivet och landsarkiven	260,1	281,1	289,5	292,4	301,1	308,9
28:22 Bidrag till regional arkivverksamhet	4,8	4,9	4,8	5,2	5,3	5,3
28:23 Språk- och folkminnesinstitutet	26,3	29,4	28,7	30,0	29,2	29,7
28:24 Svenskt biografiskt lexikon	3,8	4,0	4,1	4,2	4,3	4,4
28:25 Riksantikvarieämbetet	159,3	179,2	178,7	186,5	194,8	198,1
28:26 Bidrag till kulturmiljövård	280,1	266,7	260,5	259,5	259,4	259,4
28:27 Kyrkoantikvarisk ersättning	50,0	100,0	97,5	150,0	200,0	250,0
28:28 Centrala museer: Myndigheter	671,9	737,7	735,5	789,6	893,1	906,6
28:29 Centrala museer: Stiftelser	195,3	202,4	197,3	206,2	210,3	212,6
28:30 Bidrag till regionala museer	137,4	143,6	140,0	139,1	143,5	147,6
28:31 Bidrag till vissa museer	39,2	53,9	52,7	50,0	56,6	57,2
28:32 Stöd till icke-statliga kulturlokaler	6,0	10,0	12,4	10,0	10,0	10,0
28:33 Riksutställningar	40,3	42,9	41,8	44,6	45,7	46,4
28:34 Forum för levande historia	–	30,0	29,0	41,8	42,8	43,4

	Utfall 2002 ¹	Anslag 2003 ²	Utgiftsprognos 2003 ¹	Förslag anslag 2004	Beräknat anslag 2005	Beräknat anslag 2006
28:35 Statliga utställningsgarantier och inköp av vissa kulturföremål	–	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
28:36 Filmstöd	239,6	234,7	229,8	234,7	234,7	234,7
28:37 Forsknings- och utvecklingsinsatser inom kulturområdet	37,1	33,2	33,3	34,6	35,4	36,0
28:38 Samarbetsnämnden för statsbidrag till trossamfund	2,5	3,3	3,3	3,6	3,7	3,7
28:39 Stöd till trossamfund	49,4	49,2	47,9	50,8	50,8	50,8
Äldre anslag 2002: 28:11 Stöd till bokhandeln	10,5	–	0,6	–	–	–
Totalt för politikområde Kulturpolitik	4 793,2	5 037,1	4 971,4	5 255,6	5 492,5	5 622,4

¹ Inklusive ev. anslagssparande eller anslagsskredit.

² Inklusive av riksdagen redan beslutade anslag på tilläggsbudget och förslag på tilläggsbudget i samband med BP för 2004.

4.3 Mål

Riksdagen har beslutat om målen för en nationell kulturpolitik (prop. 1996/97:3, bet. 1996/97:KrU1, rskr. 1996/97:129). Målen är att värna yttrandefriheten och skapa reella förutsättningar för alla att använda den; att verka för att alla får möjlighet till delaktighet i kulturlivet och till kulturupplevelser samt till eget skapande; att främja kulturell mångfald, konstnärlig förnyelse och kvalitet och därigenom motverka kommersialismens negativa verkningar; att ge kulturen förutsättningar att vara en dynamisk, utmanande och obunden kraft i samhället; att bevara och bruka kulturarvet; att främja bildningssträvandena samt att främja internationellt kulturutbyte och möten mellan olika kulturer inom landet.

Dessutom har riksdagen antagit mål för vissa verksamheter inom politikområdet, så t.ex. mål för den statliga arkivverksamheten, som har införts i 3 § arkivlagen (1990:782) (prop. 1989/90:72, bet. 1989/90:KrU29, rskr. 1989/90:307), mål för statens arbete med arkitektur, formgivning och design (prop. 1997/98:117, bet. 1997/98:KrU14, rskr. 1997/98:225), mål för statens bidrag till trossamfund, som har införts i 2 § lagen (1999:932) om stöd till trossamfund (prop. 1998/99:124, bet. 1999/2000:KU5, rskr. 1999/2000:45) samt mål för arbetet för kulturmiljön (prop. 1998/99:114, bet. 1999/2000:KrU7, rskr. 1999/2000:196).

4.4 Politikens inriktning

Fri entré

I budgetpropositionen för 2003 (prop. 2002/03:1 utg.omr. 17 avsnitt 4.4) föreslog regeringen att fri entré införs på flertalet statliga museer. Museerna är en del av det offentliga rummet och en del av vårt gemensamma kulturarv som alla skall kunna ta del av. Genom samlingarna och arbetet kring dessa förmedlas djupa kunskaper om historien och därmed också om vår samtid. Med fri entré på de statliga museerna skapas även ett öppet icke-kommersiellt rum där allmänheten kan mötas, diskutera och fördjupa sina kunskaper om kulturarvet.

Förslaget avser fri entré på museernas basutställningar men skall även bidra till att möjliggöra satsningar på bl.a. pedagogik. Reformen förbereds i nära dialog med berörda museer.

Genomförandet av reformen bör ske i två etapper. Den första etappen innebär att de tre museerna belägna på Skeppsholmen i Stockholm – Moderna museet, Arkitekturmuseet och Östasiatiska museet – inför fri entré under 2004, när de öppnar efter slutförda ombyggnads- och renoveringsarbeten. I museernas lokaler genomförs för närvarande långtgående förändringar som bl.a. förbättrar museernas möjligheter att ta emot fler besökare i samband med införandet av fri entré.

Den andra etappen av reformen innebär att övriga berörda institutioner inför fri entré fr.o.m. den 1 januari 2005.

Regeringen föreslår att 18 miljoner kronor fördelas till de tre museer som inför fri entré under 2004.

För 2005, när övriga berörda museer inför fri entré, kommer ytterligare 73 miljoner kronor att anvisas till reformen.

Kulturmiljö

Genom bidrag till kulturmiljövård genomförs vård, underhåll, kunskapsuppbyggnad och informationsinsatser inom byggnadsvård, kulturlandskapsvård och fornvård i hela landet. Dessa insatser gör att en stor del av befolkningen kommer i direkt kontakt med det fysiska kulturarvet. De senaste årens satsning på industrisamhällets kulturarv, liksom arbetet inom ramen för storstadspolitiken på kulturmiljöområdet, har bl.a. tydliggjort vikten av en ökad förståelse också för samtidens kulturmiljövården.

Regeringen vill även framhålla betydelsen av att förutsättningarna för fortsatt skydd av redan befintliga kulturreservat skyddade enligt miljöbalken kan öka.

För att möjliggöra ytterligare insatser inom kulturmiljöområdet föreslår regeringen fr.o.m. 2004 en förstärkning av anslaget 28:26 *Bidrag till kulturmiljövård* med 15 miljoner kronor.

Barnkultur

Barnens rätt och möjlighet till deltagande i det kulturella och konstnärliga livet har varit en prioriterad fråga i den svenska kulturpolitiken allt sedan 1970-talet. Då tillsattes t.ex. en statlig barnkulturgrupp som i rapporten *Barnen och kulturen* (SOU 1979:41) utgick från att de kulturpolitiska målen också skulle gälla barnen. Under åren som följde ökade kulturutbudet för barn och även för ungdomar. Musikskolor inrättades i kommunerna och barnkultur blev föremål för forskning inom universitet och högskolor. Andra riktade insatser var bl.a. satsningar som Kultur i skolan, Dans i skolan och Bildspråket i skolan. Kulturrådet publicerade 1994 ett särskilt kulturprogram för barn och ungdom.

I 1996 års kulturproposition var målgruppen för flera av de statliga reformerna just barn och ungdomar. Som exempel på insatser som har gjorts med sikte på denna målgrupp kan nämnas det statliga stödet för inköp av litteratur till folk- och skolbibliotek för barn och unga, de nationella uppdragen, länskonstnärerna, inrättandet av regionala resurscentrum för film och video, satsningar på museipedagogik samt det nyligen in-

stiftade litteraturpriset till Astrid Lindgrens minne.

För att ytterligare stärka barnkulturens ställning avser regeringen att tillsätta en särskild aktionsgrupp med uppdrag att bl.a. inleda ett särskilt modellsamarbete med ett antal kommuner samt pröva hur professionella konstnärer och kulturutövare kan få en större roll i bl.a. skolan.

Regeringen föreslår under utgiftsområde 2 avsnitt 17.6 att ett förändrat vinstdelningssystem baserat på AB Svenska Spels samlade överskott införs från den 1 januari 2004. Enligt regeringen bör en del av överskottet i likhet med tidigare öronmärkas för att förstärka barn- och ungdomsverksamheten inom bl.a. kulturområdet.

Folk- och skolbibliotek

Regeringen har under senare år prioriterat insatser för biblioteken. Genom inköpsstödet till folk- och skolbibliotek har kommunerna möjlighet att ansöka om statsbidrag för inköp av litteratur till barn och unga. Med distributionsstödet får biblioteken gratis tillgång till den litteratur som fått statligt utgivningsstöd. Kommuner har dessutom sedan 2001 möjlighet att utöka personalresurserna på skolbiblioteken genom att utnyttja statens stöd till personalförstärkning i skola och fritidshem. (Jfr avsnitt 4.5.2 Insatser utanför politikområdet, Utbildning och folkbildning.)

Statens olika insatser har ökat tillgången till litteratur och service på folk- och skolbibliotek. Så som regeringen aviserade i 2003 års budgetproposition har Kulturdepartementet givit en ämnessakkunnig i uppdrag att närmare analysera de skillnader som finns mellan olika kommuner vad avser biblioteksverksamheten. Dessutom kommer KB-utredningen (dir. 2002:156), som bl.a. har i uppgift att belysa Kungl. bibliotekets förhållande till och samarbete med andra bibliotek, t.ex. universitets-, folk- och länsbibliotek, att presentera sina överväganden under 2003. Resultatet av de båda översynerna kommer att bli ett viktigt underlag för regeringens fortsatta höga ambitioner på biblioteksområdet.

Kultur och hälsa

Ett positivt samband mellan kultur och hälsa stöds i aktuell forskning och har bl.a. förts fram i Nationella folkhälsokommitténs slutbetänkande *Hälsa på lika villkor – nationella mål för folkhälsan* (SOU 2000:91). En av slutsatserna är att

deltagande i kulturlivet och god hälsa följs åt oberoende av tidigare kulturvanor. Sambandet mellan kultur och hälsa har även uppmärksamats i regeringens proposition Mål för folkhälsan (prop. 2002/03:35). För att åstadkomma en önskad kraftsamling i folkhälsopolitiken har regeringen inrättat en nationell ledningsgrupp som bl.a. kommer att arbeta med det positiva sambandet mellan kultur och hälsa.

Mot bakgrund av den uttalade ambitionen på detta område är det viktigt att samla och fördjupa kunskapen om sambandet mellan kultur och hälsa. Regeringen har därför för avsikt att låta genomföra en sådan fördjupad analys.

Kultur på jobbet

Regeringen verkar för att kulturen skall bli ett naturligt inslag på arbetsplatser och i arbetslivet samt för att öka intresset att ta del av olika former av kultur och stimulera till eget skapande. Ett främjandearbete med arbetsplatsen som utgångspunkt ger möjlighet att väcka nya gruppers intresse för deltagande i kulturlivet. I skrivelsen om arkitektur, form och design (skr. 2002/03:129) konstaterar regeringen därtill att en genomtänkt gestaltning av arbetsmiljön kan vara av stort värde.

Regeringen ser positivt på det arbete som pågår med att sprida kultur i arbetslivet bl.a. för att göra nya grupper delaktiga.

Bild- och formkonstnärernas villkor

Regeringens insatser för konstnärer syftar bl.a. till att skapa förutsättningar för ett aktivt kulturliv som ger arbete och försörjning åt konstnärerna och rika kulturupplevelser för medborgarna. Fortfarande är det dock svårt för många etablerade konstnärer att försörja sig på sitt konstnärliga arbete. Regeringen avser att, som ett led i att förbättra villkoren för bild- och formkonstnärerna, följa upp utfallet av den statliga utställningsersättningen och stärka befintliga ersättnings- och stödformer med 9 miljoner kronor inom ramen för anslaget 28:20 *Ersättningar och bidrag till konstnärer.*

Kulturell mångfald

Sverige har utvecklats till ett land med stor kulturell mångfald.

De regionalt verksamma mångkulturkonsulenter som riksdagen fattade beslut om i samband med budgetpropositionen för 2002 har nu inlett sitt arbete och Statens kulturråd har an-

tagit en handlingsplan i syfte att mångkultur skall genomsyra all verksamhet inom kulturområdet. Hittills har sju mottagare av mångkulturkonsulenttjänster utsetts: Stockholms läns landsting, Södermanlands läns landsting, Region Skåne, Västra Götalandsregionen, Västmanlands läns landsting, Jämtlands läns museum och Västerbottens läns landsting.

Myndigheterna och vissa institutioner inom Kulturdepartementets ansvarsområde har sedan 2000 som mål att bl.a. främja en samhällsutveckling som kännetecknas av jämställdhet mellan kvinnor och män, respekt och tolerans och där etnisk, kulturell, språklig och religiös mångfald tillvaratas som en positiv kraft samt att bidra till minskad diskriminering, främlingsfientlighet och rasism. För institutionerna på kulturarvsområdet gäller även att kulturarvets betydelse för en demokratisk samhällsutveckling skall beaktas. Institutionerna skall rapportera åtgärder som vidtagits i såväl det interna arbetet som den utåtriktade verksamheten för att uppnå målet.

Regeringen avser att ge Mångkulturellt Centrum i Botkyrka i uppdrag att kartlägga och analysera de resultat som inrapporterats från de statliga kulturmyndigheterna och institutionerna och då särskilt den del som avser mångfald. Detta uppdrag samt Kulturrådets slutsatser kommer att utgöra en grund för ett mer långsiktigt förändringsarbete och för förberedelserna av Mångkulturåret 2006, som syftar till att ytterligare lyfta fram och förstärka mångfalden inom kulturlivet.

Arkitektur, form och design

Sedan propositionen Framtidsformer – Handlingsprogram för arkitektur, formgivning och design (prop. 1997/98:117, bet. 1997/96:KrU, rskr. 1996/97:129) antogs av riksdagen 1997 är arkitektur, form och design ett av regeringen prioriterat område. Sex arkitektur- och formpolitiska mål antogs, vilka spänner över flera politikområden. För att stärka samordningen av de tvärgående frågorna inom området har regeringen tillsatt en interdepartemental arbetsgrupp under ledning av Kulturdepartementet.

I maj 2003 lämnade regeringen en skrivelse (skr. 2002/03:129) om arkitektur, form och design till riksdagen. I skrivelsen redovisas de mål som regering och riksdag satt upp, vilka åtgärder som vidtagits samt vissa andra insatser som gjorts på området sedan mitten av 1990-talet. Vidare redovisar regeringen avsikten att

inrätta ett råd för arkitektur, form och design. Syftet är att rådet skall driva på arbetet inom området med utgångspunkt i handlingsprogrammet från 1997. Statskontoret kommer att få uppdraget att utvärdera de fastighetsförvaltande myndigheternas kvalitetsprogram med inriktning på arkitektur och gestaltningsfrågor. Vidare betonar regeringen kompetensbehovet i samband med offentlig upphandling och lokal-försörjning samt i den kommunala fysiska planeringen. Regeringen har i skrivelsen också aviserat att uppdrag kommer att lämnas till Arkitekturmuseet, Nämnden för hemslöjdsfrågor, Statens konstråd och Föreningen Svensk Form. Inom ramen för Konstnärsnämndens verksamhet kommer ett projekt i syfte att stärka konsthandverkets möjligheter att verka internationellt initieras.

Regeringen har gett Stiftelsen Svensk Industridesign i uppgift att tillsammans med Svensk Form (dnr N2003/989/NL) förbereda arbetet inför ett designår 2005.

Kultur över gränserna

Kulturlivet är för sin utveckling beroende av ett aktivt internationellt kunskaps- och erfarenhetsutbyte. Många ingår i detta utbyte, bl.a. konstnärer, anställda vid institutioner, frilansande producenter och kulturjournalister. Utvecklingen av de internationella kontakterna på kulturområdet har ökat starkt. Internationella kontakter ger möjlighet att, även inom konst- eller kulturformer med få utövare och intressenter, utveckla en konstform eller institution i dialog med de absolut främsta aktörerna inom det egna området.

Stödet till internationell kulturverksamhet kommer i dag från flera håll. Regeringen beslutade i augusti 2002 att tillkalla en särskild utredare med uppdrag att göra en översyn av de statliga insatserna för internationell kulturverksamhet. Utredaren skall bl.a. kartlägga hur den svenska internationella kulturverksamheten bedrivs för närvarande och analysera hur denna påverkas av faktorer och förändringar i Sverige och i omvärlden. Utredaren skall även lämna förslag till hur de svenska statliga insatserna skall utformas. Betänkandet skall överlämnas under 2003. Sedan april 2003 har samtliga kulturråd med placering vid beskickningar utomlands, med undantag för kulturrådet i Paris, numera Kulturdepartementet som huvudman.

Jämställhetsarbetet inom kulturområdet

Regeringen verkar på olika sätt för att genusperspektivet skall få ett brett genomslag inom kultursektorns verksamheter som helhet samt integreras i all relevant verksamhet inom områdets institutioner.

Regeringen beslutade i juni 2001 att tillsätta en arbetsgrupp med uppgift att ta fram förslag till hur genusperspektivet kan få större genomslagskraft i museernas verksamhet. Arbetsgruppen skall bl.a. överväga möjligheterna att etablera ett framtida resurscentrum för genusfrågor på museerna. Centrumet bör enligt direktiven ligga i anslutning till lämplig institution. Arbetet skall vara avslutat den 31 december 2003.

För att främja jämställdheten inom scenkonstområdet kommer en särskild arbetsgrupp att tillsättas under hösten 2003, med uppdrag att följa utvecklingen och ta till vara erfarenheter från hela scenkonstområdet samt föreslå lämpliga åtgärder.

Sedan 2000 är ett av de övergripande målen för statens filmstöd att förbättra kvinnliga filmskapares villkor. Bakgrunden är att den manliga dominansen bland filmskapare som får stöd har varit mycket stor. Regeringen beslutade 2002, för att förtydliga jämställdhetsuppdraget, att ett mål för statens filmstöd skall vara att öka andelen kvinnor bland de filmskapare som får produktionsstöd. Svenska Filminstitutet har samtidigt fått i uppdrag att redovisa åtgärder som vidtas för att uppnå målet samt att redovisa andelen män och kvinnor som fått produktionsstöd och andra former av filmstöd. Under 2003 inleddes förhandlingar mellan staten och övriga parter i filmavtalet om ett nytt filmavtal fr.o.m. 2005. En viktig utgångspunkt för regeringen i dessa förhandlingar är att målet att förbättra kvinnliga filmskapares villkor tydligare skall avspeglas i avtalet.

Fria grupper

Staten har sedan 1997 kraftigt ökat insatserna för de fria teater-, dans- och musikgrupperna. År 2002 förstärktes det statliga stödet till de fria grupperna med 20 miljoner kronor, vilket gjorde det möjligt för Statens kulturråd att vid bidragsgivningen bl.a. ge ökat utrymme för att kunna

tillämpa rimliga arbetsvillkor. Samtidigt införde Kulturrådet treåriga bidrag i syfte att ge ett antal grupper möjlighet att mer långsiktigt planera sin verksamhet.

Regeringen ser mycket positivt på Kulturrådets strävan att verka för förbättringar av de fria gruppernas villkor. Fortfarande är det dock enligt Kulturrådet svårt för flertalet grupper att klara avtalsenliga löner, pensionsåtaganden m.m. Regeringen vill i sammanhanget understryka vikten av att i dialog med grupperna analysera möjligheterna till förbättring av villkoren genom samordning, rådgivning m.m. Dialogen är samtidigt av största betydelse för fortsatt utveckling, långsiktighet och konstnärlig förnyelse inom området. Enligt regeringens mening är det också viktigt att Kulturrådet fortsätter att följa upp hur kommuner, landsting och regioner medverkar till att förbättra de fria gruppernas villkor.

Arrangerande musikföreningar

De arrangerande musikföreningarna spelar en viktig roll för att ett varierat musikutbud av god kvalitet skall kunna erbjudas på mindre orter runt om i landet. Det statliga stödet till de arrangerande musikföreningarna har i det närmaste fördubblats under senare år och utgör därmed ett betydande komplement till de bidrag som kommuner och landsting lämnar. För att ytterligare öka spridningen av professionellt framförd levande musik inom olika genrer föreslår regeringen att arrangörstödet förstärks med 2 miljoner kronor fr.o.m. 2004.

Samtida dans

Regeringens satsning på dansen som redovisades i budgetpropositionen för 2003 (prop. 2003/03:1) innebar bl.a. inrättandet av ett nytt nationellt uppdrag inom området samtida dans, riktade konstnärliga insatser för de fria koreograferna och dansarna, inrättandet av ett arrangörs- och turnéstöd samt en ekonomisk förstärkning av Dansens Hus. Satsningen fortskrider under 2004. För att förbättra förutsättningarna att ta emot och turnera med dansföreställningar i hela landet förstärks det nyinrättade statliga arrangörs- och turnéstödet på dansområdet fr.o.m. 2004 med ytterligare 2 miljoner kronor, vilket innebär en fördubbling av stödet. Bidraget till Dansens Hus förstärks med 1 miljon kronor fr.o.m. 2004.

Regionala kulturinstitutioner

Huvudansvaret för de regionala och lokala kulturinstitutionerna vilar på huvudmännen, dvs. landsting, regioner och kommuner. Staten bidrar till verksamheten utifrån målen för den nationella kulturpolitiken, som bl.a. syftar till att främja ett rikt kulturutbud i hela landet, kulturell mångfald, konstnärlig förnyelse och kvalitet. En grundstruktur av kulturinstitutioner är en förutsättning för att den nationella kulturpolitiken skall vara framgångsrik och utvecklas. Staten har under lång tid medverkat till utbyggnaden av det regionala institutionsnätet, i samverkan med de regionala och kommunala huvudmännen.

Statens kulturråd har som mål att bidra till att utveckla samspelet mellan de statliga, regionala och lokala insatserna, i syfte att slå vakt om den nationella kulturpolitiken. Under senare år har Kulturrådet påbörjat ett arbete med att utveckla nya former för dialog och samverkan. Kulturrådet konstaterar att det finns behov av löpande diskussioner med landsting och regioner om kulturfrågor och att rådet även behöver förstärka sin roll som samtalspart, inspiratör och mötesplats för regionerna.

Regeringen delar Kulturrådets uppfattning att dialog och samverkan mellan nationell, regional och lokal nivå är nödvändig, bl.a. när det gäller att långsiktigt se över allvariga strukturella problem vid kulturinstitutionerna i landet. Ett sådant exempel är den diskussion som Kulturrådet har fört med Region Skåne och Malmö stad om problemen vid Malmö Opera och Musikteater. Kulturrådet har bl.a. med anledning av detta givit Region Skåne i uppdrag att i samråd med berörda kulturinstitutioners kommunala huvudmän redovisa en plan för hur behovet av ett brett utbud av teater-, opera- och musikteater-, dans- och musikverksamhet skall tillgodoses. Planen, som skall presenteras vid årsskiftet 2003/2004, kommer att utgöra underlag för fortsatta diskussioner om bl.a. Malmö Opera och Musikteaters roll och uppgifter i Skånes kulturliv.

Kulturrådet för även en diskussion med Malmö Opera och Musikteater om möjligheten att reservera medel ur institutionernas utvecklingsbidrag under tre år för att utveckla samverkan med andra institutioner.

Länsteaterverksamhet i Södermanlands län

Under senare år har regering och riksdag prioriterat fullföljandet av länsteaternätets utbyggnad och medverkat till att regionala teaterinstitutioner har kunna byggas upp i Jämtlands och Södermanlands län.

År 2003 är det tredje och sista försöksåret med länsteater i Södermanlands län, en verksamhet som bedrivits av Sörmlands Musik & Teater. Regeringen föreslår att länsteatern fr.o.m. 2004 införlivas i det permanenta statliga stödsystemet för regionala kulturinstitutioner. Mot den bakgrunden förordar regeringen att anslaget för regionala och lokala teater-, dans- och musikinstitutioner ökar med 1,5 miljoner kronor.

Statens museer för världskultur

Förberedelserna inför öppnandet av det nya Världskulturmuseet i Göteborg fortskrider enligt planerna. Museibygnaden skall därmed vara klar för inflyttning i april 2004 och själva invigningen av museet planeras till slutet av 2004 eller början av 2005. Parallellt med detta arbete fortsätter Statens museer för världskultur att utveckla verksamheterna vid Medelhavsmuseet, Etnografiska museet samt Östasiatiska museet.

För att stärka de tre museernas förutsättningar att ytterligare utveckla sin verksamhet samt förbättra möjligheterna till en god lokalför-sörjning föreslår regeringen att anslaget till Statens museer för världskultur under 2004 förstärks med 2 miljoner kronor.

Statens maritima museer

Regalskeppet Vasas skrov har drabbats av allvarliga utfällningar av svavel. Statens maritima museer (tidigare Statens sjöhistoriska museer) har upprättat en bevarandeplan som redovisar såväl kommande konserveringsåtgärder som forskningsprojekt, i syfte att åtgärda bevarandeproblemen.

För att skapa förutsättningar för ett fortsatt bevarandearbete på regalskeppet Vasa föreslår regeringen att anslaget till Statens maritima museer förstärks med 4,1 miljoner kronor för 2004.

Stiftelsen Föremålsvård i Kiruna

Kulturarvs-IT initierades 1999 (prop. 1998/99:1) som en treårig försöksverksamhet med syfte att genom digitalisering öka tillgängligheten till samlingarna vid framför allt de centrala kultur-arvsinstitutionerna och de regionala museerna

och dessutom bereda arbete för personer med arbetshandikapp. Regeringen permanentade verksamheten Kulturarvs-IT den 1 januari 2003 (prop. 2002/03:1 utg.omr. 13). För att kunna permanenta Kulturarvs-IT, på de tre orterna Kiruna, Ulriksfors och Grängesberg, föreslås en ökning av bidraget till Stiftelsen Föremålsvård i Kiruna med 2 miljoner kronor under 2004.

Statens musiksamlingar

Statens musiksamlingars ekonomi har under ett antal år varit ytterst ansträngd. Myndigheten har löpande vidtagit åtgärder för att komma till rätta med sitt underskott. För 2003 bedöms myndigheten ytterligare kunna förbättra sitt ekonomiska läge.

För att Statens musiksamlingar skall ha möjlighet att fortsätta vidta nödvändiga ekonomiska åtgärder och samtidigt kunna möta kommande kostnadsökningar föreslår regeringen att myndighetens anslag förstärks 2004 med 1,9 miljoner kronor.

Stiftelsen Strindbergsmuseet

Stiftelsen Strindbergsmuseet saknar magasineringmöjligheter för såväl arkivmaterial som föremål. Regeringen föreslår att bidraget till Stiftelsen Strindbergsmuseet höjs med 50 000 kronor fr.o.m. 2004 för att ge museet möjlighet att magasinera sina föremål.

Strindbergsteatern

Strindbergs Intima Teater vid Norra Bantorget i Stockholm återinvigdes i januari 2003. Verksamheten kommer att bedrivas i Strindbergs anda med egna föreställningar och i samverkan med institutioner, fria teatergrupper m.fl. Stiftelsen Strindbergsmuseet är huvudman för teatern och Stockholms stad har lämnat stöd till uppbyggnaden av teatern. Regeringen tilldelade teatern ett tillfälligt bidrag på 1 miljon kronor för 2003, i syfte att ge teatern möjlighet att utveckla verksamheten med teaterföreställningar, annan scenisk verksamhet och samverkan med Strindbergsmuseet. För att fortsätta den påbörjade verksamheten bör Strindbergsteatern beviljas ett engångsstöd för 2004. Stödet beräknas till 1 miljon kronor.

Bebyggelseutredning

Regeringen beslutade i juni 2002 att tillkalla en särskild utredare med uppgift att se över vissa frågor som rör bebyggelseskydd och skydd för

lösöre (dir. 2002:96, dir. 2003:16). Uppdraget vad gäller kyrkstäder avses att redovisas den 17 september 2003. Uppdraget skall i övrigt redovisas senast den 1 september 2004.

Uppdragsarkeologi

Utgångspunkten för den uppdragsarkeologiska verksamheten är att arkeologiska utredningar och undersökningar skall vara av vetenskapligt god kvalitet och genomföras till en kostnad som inte är högre än vad som är motiverat med hänsyn till omständigheterna.

Regeringen avser att under hösten 2003 besluta om direktiv för en särskild utredare med uppdrag att se över vissa frågor som rör den uppdragsarkeologiska verksamheten. I uppdraget skall ingå bl.a. att analysera förutsättningarna för den verksamhet som bedrivs av Riksantikvarieämbetets avdelning för arkeologiska undersökningar (UV) och lämna förslag beträffande framtida organisation, med utgångspunkten att UV skall skiljas från Riksantikvarieämbetet.

Tillsynen över statens konst

Enligt förordningen (1990:195) om vård av statens konst delar Nationalmuseum med Prins Eugens Waldemarsudde och Moderna Museet på ansvaret för tillsynen av den konst som tillhör staten och som finns hos statliga myndigheter. Samtidigt ansvarar Statens konstråd för inköp och utplacering av konstverk.

Berörda myndigheter anser att det finns fördelar med att samla ansvaret för tillsynen av den konst som är utplacerad på de statliga myndigheterna. Regeringen delar denna uppfattning. Därför bör uppgiften övergå till Statens konstråd fr.o.m. den 1 januari 2004.

För att finansiera kostnaderna för tillsynsverksamheten föreslår regeringen att Statens konstråds anslag förstärks med 500 000 kronor fr.o.m. 2004. Finansiering sker genom en minskning av anslaget 28:28 *Centrala museer: Myndigheter*.

Kyrkoantikvarisk ersättning

I enlighet med riksdagens beslut 1999 om kyrkoantikvarisk ersättning erhåller Svenska kyrkan fr.o.m. 2002 en viss ersättning av staten för kulturhistoriskt motiverade kostnader i samband med vård och underhåll av de kyrkliga kulturminnena (prop. 1998/99:38, bet. 1998/99:KU18, rskr. 1998/99:176). Ersättningen, som avser

kyrkobyggnader, kyrkotomter, kyrkliga inventarier och begravningsplatser, fördelas av Svenska kyrkan efter samråd med myndigheter inom kulturmiljöområdet. År 2004 uppgår ersättningen till 150 miljoner kronor.

Trossamfund

Samarbetsnämnden för statsbidrag till trossamfund (SST) har i sin verksamhet omfattande kontakter med olika trossamfund. Regeringen gav i november 2002, i enlighet med vad som aviserades i regeringens skrivelse Integrationspolitik för 2000-talet (skr. 2001/02:129), SST i uppdrag att fördjupa dialogen med trossamfunden kring frågor som rör kvinnors och barns rättigheter. Arbetet skall bedrivas långsiktigt. Uppdraget skall redovisas den 31 december 2003.

Industrisamhällets kulturarv

Den industriella epokens kulturarv karaktäriseras av det komplexa och storskaliga, av tvärvetenskapliga perspektiv och en samtid med tydliga inslag av snabba förändringar. Industrisamhällets kulturarv är en helhet som speglar konsekvenserna av industrialismen som tidsepok och blir därför levande samtidshistoria. Arbetet med industrisamhällets kulturarv är ett relativt nytt insatsområde och en viktig del i den löpande verksamhet som bedrivs av bl.a. myndigheterna på kulturmiljöområdet. Den särskilda satsningen på industrisamhällets kulturarv under 1999–2001 har bidragit till att skapa goda förutsättningar för det fortsatta arbetet kring dessa frågor.

I syfte att ge förutsättningar för fortsatta insatser för bevarande, gestaltande och brukande av industrisamhällets kulturarv har regeringen avsatt totalt 7 miljoner kronor för perioden 2002–2004, varav 1,7 miljoner kronor för 2004. Dessutom fördelar Riksantikvarieämbetet 4 miljoner kronor årligen i bidrag till arbetslivsmuseer.

Riksarkivet och landsarkiven

I samband med att ansvaret för folkbokföringen överfördes från Svenska kyrkan till de lokala skattemyndigheterna den 1 juli 1991 beslutade regeringen att folkbokföringsmaterialet från tiden dessförinnan skall föras över från pastorsämbetena till landsarkiven. Arbetet med överföring av materialet påbörjades 1992 och beräknas vara avslutat 2012. För mottagande,

bevarande och tillhandahållande av materialet föreslås en förstärkning av anslaget till Riksarkivet och landsarkiven med 2 miljoner kronor fr.o.m. 2004.

Riksarkivet erbjuder inom ramen för verksamheten Svensk museitjänst förvaring, förmålsvård och andra närliggande tjänster till bl.a. de statliga museerna. För kostnader i samband med överföringen av verksamheten Svensk museitjänst till Riksarkivet föreslås en ökning av anslaget med 2 miljoner kronor.

Arkivutredning

I september 2002 redovisades betänkandet Arkiv för alla – nu och i framtiden (SOU 2002:78). I betänkandet lämnas förslag rörande bl.a. det statliga arkivväsendets organisation och finansiering, samverkan mellan statlig och kommunal arkivhantering samt enskilda arkiv. Ett övergripande syfte med utredningsarbetet var att föreslå åtgärder som underlättar för nya grupper i samhället att använda arkiven och som förbättrar arkivens tillgänglighet. Betänkandet har remissbehandlats och regeringen avser att återkomma till riksdagen i de aktuella frågorna.

Samverkan mellan arkiv, bibliotek och museer

Under senare år har samverkan mellan arkiv, bibliotek och museer (ABM-samverkan) ökat. Det rör sig om samverkan i övergripande frågor av principiell betydelse, i första hand på central nivå, samt samverkan genom konkreta projekt på framför allt regional och lokal nivå.

Statens kulturråd, Riksarkivet och Kungl. biblioteket gjorde 2002 på regeringens uppdrag en kartläggning och utvärdering av vidtagna åtgärder inom ABM-området. Rapporten har remissbehandlats. Regeringen avser att återkomma till riksdagen i denna fråga.

Språk- och folkminnesinstitutet

Det vetenskapliga arbetet utgör grunden för Språk- och folkminnesinstitutets verksamhet. Merparten av arbetet sker i projektform, där flera av projekten är långsiktiga och resurskrävande. För att vidmakthålla kompetensen vid bearbetning och bevarande av den värdefulla dokumentationen i myndighetens omfattande samlingar samt att möjliggöra tolkning och förmedling av innehållet föreslås att myndighetens anslag för 2004 förstärks med 1 450 000 kronor.

Språk

Samhällsutvecklingen medför att svenska språkets ställning förändras och därmed behoven av språkvårdsverksamhet. Engelskan har fått en allt vidare användning, Sverige har blivit ett mångspråkigt samhälle och kraven på en god förmåga att använda språket i såväl tal som skrift har ökat, bl.a. på grund av IT-utvecklingen. Kraven på språkvården har därmed ökat och förändrats. En parlamentarisk kommitté lämnade under våren 2002 sitt betänkande Mål i mun Förslag till handlingsprogram för svenska språket (SOU 2002:27). Betänkandet har remissbehandlats och regeringen avser att återkomma till riksdagen i denna fråga.

Bibliotekersättningen

Bibliotekersättning lämnas till upphovsmän av litterära verk – författare, översättare, tecknare och fotografer – för användningen av deras böcker genom landets alla folk- och skolbibliotek. Ersättningen utgår dels som individuella, statistiskt beräknade ersättningar, direkt till författare m.fl. för den utlåning som skett, dels i form av stipendier och bidrag. Ersättningarna, som fördelas av styrelsen för Sveriges författarfond, har stor betydelse för många upphovsmäns försörjning under sammanhängande arbetsperioder.

Regeringen godkände den 28 augusti 2003 en överenskommelse med Sveriges Författarförbund m.fl. om bibliotekersättningen för 2004. Enligt överenskommelsen skall grundbeloppet för hemlån av originalverk vara 115 öre 2004. Detta innebär en höjning med totalt 3 öre jämfört med nivån för 2003. Medelsberäkningen utgår från den senaste slutgiltigt fastställda biblioteksstatistiken från 2001. Den totala bibliotekersättningen för 2004 beräknas till närmare 114 miljoner kronor. Överenskommelsen innebär även att en kartläggning av det faktiska läsandet på plats i biblioteken inleds under avtalsperioden.

Pensionsvillkor vid vissa teater-, dans- och musikinstitutioner

Arbetsstagarna vid de 63 statsunderstödda teater-, dans- och musikinstitutionerna, har statlig pensionsrätt enligt förordningen (2003:56) om tjänstepension och tjänstegrupplivförsäkring för vissa arbetstagare med icke-statlig anställning. För den konstnärliga personalen gäller särskilda villkor om låg pensionsålder. Från

denna ålder kan de få en pension som löper fram till den lagstadgade pensionsåldern. Det är en sedan länge etablerad ordning som bygger på de fysiska och konstnärliga förutsättningar som gäller för t.ex. dansare och sångare. Möjligheten att upprätthålla den konstnärliga kvalitén minskar avsevärt med åldern.

De förändrade pensionsvillkor som trätt i kraft från årsskiftet 2002/03 har även påverkat pensionsvillkoren vid kulturinstitutionerna. Det gäller särskilt för den konstnärliga personalen med låg pensionsålder (prop. 2000/01:78, bet. 2000/01:AU10, rskr. 2000/01:211). Även om det inte skett några förändringar avseende pensionen som gäller för tiden före 65 års ålder, så medför de förändrade bestämmelserna att pensionen efter 65 års ålder blir sämre om man inte kan arbeta och ha förvärvsinkomster ända fram till dess. En arbetsgrupp i Regeringskansliet, där även företrädare för arbetsmarknadens parter ingått, har tidigare arbetat med frågan utan att någon lösning kunnat nås.

Regeringen anser att det finns anledning att fördjupa arbetet vad avser tänkbara pensionslösningar, och samtidigt även diskutera möjligheterna till utbildning och karriärbreddning som syftar till fortsatt arbete, särskilt för de konstnärliga arbetstagarna med låg pensionsålder.

Mot denna bakgrund är det regeringens avsikt att bjuda in arbetsmarknadens parter till ett förutsättningslöst arbete för att hitta en skyndsam och hållbar lösning av pensionsfrågan för personalen vid de statligt stödda teater-, dans- och musikinstitutionerna.

4.5 Insatser

4.5.1 Insatser inom politikområdet

Teater, dans och musik

De statliga insatserna syftar till att öka tillgängligheten till teater, dans och musik, såväl geografiskt som socialt, samtidigt som förutsättningar ges för fortsatt hög kvalitet i det konstnärliga utövandet. En viktig del av de kulturpolitiska insatserna är den infrastruktur av konstnärliga institutioner som med statligt stöd byggs upp på nationell, regional och lokal nivå. Operan och Dramaten är nationalscener för musikdramatik och talteater och har tillsammans med Riksteatern, Svenska rikskonserter och Dansens Hus

initierande, främjande och producerande uppgifter av nationell betydelse. Regionala och lokala teater- och orkesterinstitutioner ger tillgång till professionell scenkonst och musik av hög kvalitet över hela landet. Genom länsmusiken samverkar staten och landstingen om att göra musik inom olika genrer tillgänglig för alla. Staten lämnar även ett betydande stöd till det fria teater-, dans- och musiklivet genom bidrag till bl.a. fria grupper, arrangörsföreningar och fonogramproduktion.

Teater, dans och musik är det största insatsområdet inom den statliga kulturpolitiken. Insatserna uppgår 2003 till drygt 1,7 miljarder kronor. Härtill kommer konstnärspolitiska åtgärder med inriktning på musik eller scenkonst. Stor betydelse har, förutom de bidrag och ersättningar som Konstnärnämnden fördelar, stödet till TeaterAlliansen AB på 15 miljoner kronor och den lagstadgade kassettersättningen som under 2002 gav ca 71 miljoner kronor till dramatiker, skådespelare, musiker m.fl. Vidare får teatern, dansen och musiken del av konstområdesövergripande insatser i betydande omfattning. Dit hör bl.a. vissa nationella uppdrag, stödet till samisk kultur, stödet till centrumbildningar, stödet till centrala amatörorganisationer, verksamheten med länskonstnärer och insatserna på det mångkulturella området.

Under perioden 1997–2003 har ca 137 miljoner kronor satsats på långsiktiga åtgärder och reformer inom teater-, dans- och musikområdet. Härtill kommer engångsinsatser under perioden på totalt ca 57 miljoner kronor.

Reformverksamheten under perioden 1997–2003 omfattar bl.a. följande åtgärder inom området.

Dansen har tillförts medel för regional verksamhet, för utökad verksamhet vid bl.a. Dansens Hus, för inrättandet av ett arrangörs- och turnéstöd samt för ett nationellt uppdrag på området samtida dans. Stödet till fria teater-, dans- och musikgrupper och bidragen till musiklivets arrangörsorganisationer har i det närmaste fördubblats. En ny regional musikteaterinstitution (Norrlands Musik- och Dansteater), två dansinstitutioner (Skånes Dansteater och Norrdans) samt tre musikinstitutioner (Göteborgsmusiken, Musica Vitae i Växjö och Norrbottens kammarorkester) har införlivats i det regionala stödsystemet. Stöden till länsteaterverksamheterna i Jämtland och i Södermanlands län har, med det

förslag som lämnas i denna proposition, permanentats.

Särskilda insatser har gjorts för att förstärka folkmusikens och folkdansens ställning i landet. Eric Sahlström-institutet i Tobo, Uppland har tilldelats ett årligt verksamhetsstöd och Rikskonserter har fått möjlighet att inrätta en scen för folk- och världsmusik och dans i det s.k. Stallet på Nybrokajen 11 i Stockholm.

Under 1998 och 1999 avsattes en viss del av de regionala institutionernas årliga verksamhetsstöd till riktade utvecklingsinsatser i syfte att öka tillgängligheten. Från och med 2000 har denna avsättning permanentats. Sedan 1999 får de regionala institutionerna också ett särskilt stöd för projektsamverkan med tonsättare.

Tillfälliga stöd har under 1998 och 1999 lämnats till både centrala och regionala kulturinstitutioner med akuta ekonomiska problem, däribland Malmö Musikteater. Särskilda insatser har vidare gjorts för vissa mindre teatrar eller liknande av nationellt intresse, såsom Drottningholms slottsteater, Vadstena-akademien och Dalhalla.

Teater-, dans- och musikinstitutioner som omfattas av det statliga pensionssystemet har hittills haft starkt subventionerade premier. Från och med 2001 synliggörs statens verkliga kostnad för de anställdas pensioner genom att institutionerna tillförts närmare 100 miljoner kronor i kompensation för höjda pensionspremier.

Nationalscenerna har under perioden varit föremål för vissa insatser av såväl tillfällig som permanent karaktär. Både Operan och Dramaten hyr s.k. ändamålsfastigheter som 2002 gick från marknadsbaserade till kostnadsbaserade hyror. Operan har bl.a. beretts möjlighet att förvärva Vasateatern som andrascen och har även fått en förstärkning av sitt allmänna driftsstöd. Dramaten, som utökat sin verksamhet till Elverket, har också fått ett ökat driftsstöd samt vissa engångsmedel med anledning av bl.a. Lilla scenens ombyggnad. Dramaten och Operan har även fått särskilt stöd för att nå publik utanför Stockholmsområdet.

Litteraturen, läsandet och språket

Statens insatser på litteraturområdet koncentreras på att stimulera en varierad utgivning av kvalitetslitteratur samt på att öka tillgången till och intresset för litteratur i hela landet. Folk- och skolbibliotek, förlag och bokhandel får därför årligen del av statsbidrag i olika former. Till läns-

bibliotek utgår verksamhetsbidrag för att stödja folkbiblioteken med kompletterande medieförsörjning och utvecklingsverksamhet. Lånecentraler och depåbibliotek finansieras helt av staten. Kommuner har möjlighet att ansöka om statsbidrag för inköp av litteratur till barn och unga samt för sina biblioteks prenumerationer på kulturtidskrifter. För att främja tillgången till biblioteksservice vid folkbiblioteken för de vuxenstudierande finns även särskilda statliga medel avsatta sedan 2002. Skolverket har regeringens uppdrag att stödja och stimulera arbetet med språkutveckling med inriktning på att förbättra läs- och skrivmiljöerna i skolan. Under 2001 träffade Kulturrådet och Skolverket en överenskommelse om ett långsiktigt samarbete i frågor som rör bibliotekets roll i utbildningen i syfte att bl.a. förbättra det lokala, regionala och nationella samarbetet mellan bibliotek och utbildning.

Utgivningsstöd utgår till förlag och de enskilda titlar som beviljas stöd, ca 800 titlar per år, distribueras av staten till samtliga huvudbibliotek. Till bokhandeln utgår bidrag för att bredda den enskilda bokhandelns sortiment. Särskilda medel för läsfrämjande insatser utgår till skolor, bibliotek och ideella organisationer. Statligt stöd utgår vidare till verksamheten med En bok för alla. Under 2002 beslutade regering och riksdag även om att instifta ett årligt internationellt litteraturpris till Astrid Lindgrens minne. Produktions- och utvecklingsstöd utgår också till kulturtidskrifter.

Ett betydande statligt stöd går till Talboks- och punktskriftsbiblioteket och LL-stiftelsen, vilket gör det möjligt för funktionshindrade att ta del av litteratur, tidskrifter och nyheter. Svenska språknämnden och Sverigefinska språknämnden erhåller bidrag för framför allt språkvårdande verksamhet. Insatser för språket görs dock inom flera politikområden.

Under 2003 uppgick insatserna på området till drygt 250 miljoner kronor. Den totala ökningen sedan 1997 uppgår till sammanlagt 73 miljoner kronor. Till detta kommer verksamhetsbidrag till olika bibliotek och arkiv, bidrag till folkbibliotekens verksamhetsutveckling, arbetsplatsbibliotek och övriga bidrag inom litteratur och biblioteksområdet som ryms under konstområdesövergripande verksamhet.

De reformer som infördes under perioden 1997–2003 omfattar framför allt införandet av en bibliotekslag, ett stöd till kommuner för inköp

av litteratur till folk- och skolbibliotek, ett permanent stöd till läsförmedlande verksamhet, ett distributionsstöd och instiftandet av ett litteraturpris. Vidare har stöden till En bok för alla AB, till Talboks- och punktskriftsbiblioteket och LL-stiftelsen förstärkts under perioden.

Den 1 januari 2002 sänktes mervärdesskatten på böcker och tidskrifter m.m. från 25 procent till 6 procent, (prop. 2001/02:45, bet. 2001/02:SkU12, rskr. 2001/02:122). Den kassamässiga effekten på statsbudgeten av skattesänkningen är för närvarande beräknad till drygt 1 miljard kronor. Insatsen syftar till att öka läsandet i alla grupper. Om åtgärden skall bli kulturpolitisk effektiv förutsätter den dock att förlag, bokhandel, bokklubbar, varuhus och andra aktörer på marknaden långsiktigt engagerar sig för att de prissänkande effekterna av en skattesänkning skall bli bestående. Regeringen beslutade därför i januari 2002 att tillkalla en kommission med uppdrag att följa och granska prisutvecklingen på böcker, tidskrifter m.m. efter den 1 januari 2002. Bokpriskommissionen (Ku 2002:01), vari ingår företrädare bl.a. för förlag, tidskrifter, bokhandel, bibliotek, författare och läsare, skall verka för att den sänkta mervärdesskatten får fullt och bestående genomslag i det pris som konsumenterna betalar för böcker, tidskrifter m.m. Därutöver är det ett mål för kommissionens arbete att läsandet skall öka i alla grupper. Kommissionen skall slutligt redovisa sitt uppdrag den 28 februari 2005. Under uppdragets löptid skall delrapporter regelbundet lämnas. Kommissionen redovisade rapporter i januari resp. augusti 2003.

Bildkonst

De statliga insatserna på bildkonstområdet är inriktade på att göra den samtida bildkonsten tillgänglig för så många som möjligt samtidigt som förutsättningar ges för hög kvalitet i det konstnärliga arbetet. Statliga insatser för den offentliga konsten görs främst genom Statens konstråd. Vidare omfattar insatserna på bild- och formområdet – förutom de direkta stöden till konstnärerna – anslag till de statliga konstmuseerna, Riksutställningar, Nämnden för hemslöjdsfrågor, de regionala museerna samt till vissa andra museer och utställare i hela landet. Staten lämnar årligen stöd till bl.a. konstfrämjande organisationer, Akademien för de fria konsterna samt till konsthantverkskooperativ och kollektivverkstäder. Tillfälliga bidrag lämnas även till

olika konstprojekt. I arbetet för att öka intresset för bildkonst i regionerna spelar dessutom konstkonsulenterna en viktig roll.

Inom ramen för anslagen till Statens konstråd, Konstnärlig gestaltning av den gemensamma miljön och Bidrag till bild- och formområdet har staten fördelat drygt 76,5 miljoner kronor under 2003. Detta innebär en ökning med ca 14 miljoner kronor under perioden 1997–2003. Till detta kommer reformer och engångssatsningar på konstmuseiområdet samt bidrag och ersättningar till bild- och formkonstnärer.

I det följande beskrivs reformverksamheten på området under perioden 1997–2003.

Sedan 1997 har Konstrådet ett vidgat uppdrag att, utöver ansvaret att förvärva konst till statliga lokaler, även verka för att konst blir ett naturligt och framträdande inslag i hela samhällsmiljön. För sitt vidgade uppdrag har Konstrådet under åren tillförts nya medel och disponerar 2003 totalt 36,5 miljoner kronor för detta ändamål.

Förutom stöd till de konstfrämjande organisationerna fördelar Statens kulturråd sedan 1999 även ett särskilt bidrag till vissa fristående utställningsarrangörer. Det nya stödet har förstärkts och uppgår till drygt 6,8 miljoner kronor 2003. Sedan 1999 finns även ett stöd på 2 miljoner kronor för utrustning till konstnärers kollektivverkstäder.

För att bredda de konstnärliga uttrycksformerna och därtill höja kvaliteten i utställningarna har Folkhälsoverkens konstfrämjande och vissa andra icke-statliga utställningsarrangörer fått möjlighet att fördela en statligt finansierad utställningsersättning till bild- och formkonstnärer i samband med utställningar. Sedan 1997 har ersättningen successivt förstärkts och uppgår 2003 till 8 miljoner kronor. Som ett komplement till utställningsersättningen infördes på försök även ett nytt stöd till arrangerande konstföreningar 2001.

Ytterligare reformer med anknytning till bild- och formområdet redovisas under verksamhetsområdena Museer och utställningar, Arkitektur, form och design, Konstnärernas villkor samt Konstområdesövergripande verksamhet.

Arkitektur, form och design

De statliga insatserna inom området är inriktade på att främja en god utveckling inom svensk arkitektur, form och design. Utgångspunkten för det statliga engagemanget på området är positionen Framtidsformer – Handlingsprogram

för arkitektur, formgivning och design (prop. 1997/98:117 bet. 1996/97:KrU1, rskr. 1996/97:129). I den nationella handlingsplanen för handikappolitiken (prop. 1999/2000:79) speglas också statens insatser vad gäller tillgänglighet inom arkitektur, formgivning och design.

Inom ramen för anslagen till Arkitekturmuseet och Bidrag till vissa museer, anslagsposterna Svenska Form samt Röhsska museet, och hemslöjdsfrågor har regeringen fördelat 56,4 miljoner kronor under 2003. Det innebär en förstärkning under 1997–2003 med 25,4 miljoner kronor. Statens insatser inom form- och designområdet sker bl.a. även inom ramen för anslagen till Nationalmuseum i Stockholm och andra musei- och utställningsinstitutioner inom området runt om i landet.

Arkitekturmuseet har till uppgift att vara drivande i arbetet med att genomföra intentionerna i det nationella handlingsprogrammet för arkitektur, formgivning och design.

Röhsska museet har sedan 1997 ett nätverksansvar inom form- och konsthantverksområdet.

Nämnden för hemslöjdsfrågor tar initiativ till, planerar, samordnar och gör insatser för att främja hemslöjden i hela landet.

Vidare finns särskilda näringslivsfrämjande insatser och utbildningar vid universitet och högskolor i konst och design samt utbildningar vid s.k. kompletterande skolor. Dessutom lämnas stipendier till bl.a. formgivare och konsthantverkare.

Föreningen Svensk Form har under perioden 2002–2004 ett nationellt uppdrag inom formområdet. Genom uppdraget har föreningen i uppgift att öka allmänhetens kunskap om form och design genom utställningar, föreläsningar och seminarier. Sedan 2002 har Svensk Form dessutom i uppdrag att ansvara för verksamheten vid en Mötesplats för form och design i Stockholm. Mötesplatsen skall fungera som ett utställnings- och kunskapscentrum samt stimulera till forskning och dokumentation inom området. Vidare skall mötesplatsen samverka och stimulera till regionala initiativ på området.

På uppdrag av regeringen har Svensk Form och Stiftelsen Svensk Industridesign (SVID) utarbetat ett förslag till nationellt program för design – Design som utvecklingskraft inom näringsliv och offentlig sektor. I januari 2003 beslutade regeringen att fördela 20 miljoner kronor i bidrag till första året av designprogrammet. Inom ramen för detta bidrag skall SVID i

samverkan med Svensk Form förbereda ett designår 2005.

I maj 2003 lämnade regeringen en skrivelse (skr. 2002/03:129) om arkitektur, form och design till riksdagen.

Arbetet med att stärka tillgänglighets- och användaraspekterna inom arkitektur, form och design fortgår.

Film

Statens insatser på området syftar till att främja produktion, distribution och visning av värdefull film samt att bevara och tillgängliggöra filmarvet. Genom Stiftelsen Svenska Filminstitutet fördelas stöd till dessa verksamheter, liksom till internationell lansering av svensk film. Insatser som främjar ett brett utbud av film i hela landet samt insatser riktade till barn och ungdomar är särskilt prioriterade. En annan viktig kulturpolitisk ambition är att förbättra kvinnliga filmska-pares villkor. Genom Konstnärsnämnden fördelas även stöd till produktion av kortfilm.

Den 1 januari 2000 trädde gällande filmavtal i kraft (prop. 1998/99:131), vilket innebar en kraftig förstärkning av stöd till filmpolitiskt viktiga områden. Avtalet gäller t.o.m. 31 december 2004. Flera parter ökade i samband med det nya avtalet sina direkta bidrag. Staten står för det största bidraget. När avtalet trädde i kraft var detta bidrag drygt 200 miljoner kronor per år. Därtill kommer bidrag från Sveriges Television och TV4 samt från filmproducenterna. Från biograferna tillgodogör sig Filminstitutet enligt avtalet 10 procent av biljettintäkterna, vilket 2002 motsvarade drygt 123 miljoner kronor.

Från och med 2002 har staten ytterligare ökat sitt bidrag genom att tillföra ett extra tillskott på sammanlagt 80 miljoner kronor till filmavtalet under 2002–2004. Det extra tillskottet går till svensk filmproduktion och fördelas över tiden med 30 miljoner kronor 2002 och 25 miljoner kronor vardera 2003 och 2004. Enligt en överenskommelse som träffades mellan staten och övriga parter i filmavtalet i december 2002 tillförs det publikrelaterade stödet hälften av de extra medlen, medan andra hälften tillfaller förhandsstöden till värdefull film. De extra medlen till förhandsstöd – 40 miljoner kronor under tre år – fördelas så att 20 miljoner kronor tillförs stöd till långfilm medan stöden till barn- och ungdomsfilm respektive kort- och dokumentärfilm får vardera 10 miljoner kronor.

Intäkterna från filmavtalet var drygt 415 miljoner kronor under 2002.

Sedan 2002 anvisas 5 miljoner kronor i statliga medel vid sidan av filmavtalet för etableringen av en filmvårdscentral i Grängesberg. Därutöver har regeringen (Näringsdepartementet) i oktober 2001 beslutat att avsätta 5 miljoner kronor engångsvis för investeringar i samband med uppbyggandet av filmvårdscentralen. Huvudman för verksamheten i Grängesberg är Svenska Filminstitutet.

En organisationskommitté med uppdrag att närmare utreda arbetsformerna vid filmvårdscentralen i Grängesberg överlämnade sin rapport i slutet av april 2002. Filminstitutet har därefter vidtagit ett antal åtgärder som har sin grund i rapporten. Bygget av en nitratfilmskasematt i Grängesberg påbörjades under 2002 och slutfördes i mitten av innevarande år. Filminstitutet har anställt och utbildat personal vid filmvårdscentralen och införskaffat filmteknisk utrustning. Under 2002 har dessutom fyra län (Norrbotten, Skåne, Värmland och Dalarna) tilldelats medel av Statens kulturråd för att inventera sina bestånd av icke-fiktiv film. Sedan slutet av våren 2003 deponeras filmer i Grängesberg och arbetet med att ta hand om och registrera filmerna har påbörjats.

Filmvårdscentralen i Grängesberg har varit den hittillsvarande beteckningen för den verksamhet som nu byggs upp på orten. Svenska Filminstitutet har i en skrivelse till Kulturdepartementet i februari 2003 tillkännagivit att man ändrat beteckning för verksamheten och i fortsättningen ämnar benämna den filmarkivet i Grängesberg. Beteckningen filmarkiv är väl etablerad internationellt och inbegriper alla de uppgifter som enligt angivna riktlinjer skall ingå i verksamheten, dvs. inte enbart insamling och vård av film på filmbas, utan även bevarande och tillgängliggörande av materialet för forskning och allmänhet.

Konstnärernas villkor

Statens insatser för konstnärerna handlar i första hand om att skapa förutsättningar för ett vitalt kulturliv som ger arbete och försörjning åt konstnärerna. Att öka intresset för och efterfrågan på konstnärliga verk och prestationer är därför en huvudlinje i konstnärspolitiken. Att bättre tillvarata konstnärernas kunskaper inom alla delar av samhällslivet är en annan viktig målsättning. Vidare är upphovsrättsliga skydd och

ersättningsformer av grundläggande betydelse för konstnärers försörjningsmöjligheter. Inom andra politikområden bör rimlig hänsyn till konstnärers speciella villkor tas och utgöra en del av den sammanhållna konstnärspolitiken. För att uppnå målsättningen om arbete och försörjning genom det konstnärliga arbetet, krävs även kompletterande bidrags- och ersättningssystem inom kulturpolitiken.

Sammantaget uppgår bidrag och ersättningar till konstnärer 2003 till drygt 275 miljoner kronor. Till detta kommer direkt eller indirekt verkande insatser inom ramen för anslagen till andra verksamhetsområden inom kulturpolitiken, t.ex. insatser med syfte att förbättra konstnärernas situation på arbetsmarknaden.

Under perioden 1997–2003 har totalt 152 miljoner kronor satsats på nivåhöjande reformverksamhet. Inom området har bl.a. följande reformer för att förbättra konstnärernas villkor genomförts under perioden.

Genom den individuella visningsersättningen som infördes 1997 får bildkonstnärer ersättning för att deras verk som finns i offentlig ägo visas för allmänheten. Regeringen har även satsat stora resurser på det internationella utbytet, bl.a. genom att möjliggöra för Konstnärsnämnden att inrätta ett internationellt ateljécentrum (IASPIS – International Artists' Studio Program in Sweden). Sedan 1997 finns ett särskilt dramatikerstöd för att stimulera till nyproduktion av svensk dramatik. Vidare har insatser genomförts inom andra verksamhetsområden med direkt eller indirekt verkan för konstnärerna. Exempel på sådana insatser är stödet till vissa utställare av bildkonst, förstärkning av bidragen till fria teater-, dans- och musikgrupper, stöd till fonogramutgivning och satsningar på kollektivverkstäder. Tillsammans med styrelsen för Sveriges författarfond har Konstnärsnämnden beslutat om innehavare av inkomstgarantier. Inkomstgarantier kan beviljas konstnärer som står för konstnärlig verksamhet av hög kvalitet och har stor betydelse för svenskt kulturliv. Garantin kan maximalt utgå med 5 basbelopp årligen men reduceras i förhållande till innehavarens egna inkomster. Antalet mottagare av inkomstgarantier är 157.

Samordnade insatser inom ramen för kultur- och arbetsmarknadspolitik inleddes på försök 1999 och permanentades fr.o.m. 2001. Genom förstärkta stöd till olika konstnärliga centrumbildningar har arbetsförmedlingsverksamheten

för konstnärer kunnat utvecklas och intensifieras. Genom TeaterAlliansen har för närvarande närmare 100 frilansande skådespelare garanterats en anställning under perioder då de inte har anställning hos andra arbetsgivare inom teaterområdet. Avsikten är att förbättra villkoren för de yrkesverksamma scenkonstnärerna genom tryggare anställningsformer och ökad konstnärlig frihet. Samtidigt eftersträvas en avlastning av arbetslöshetsförsäkringen och en utveckling av förmedlingsverksamheten.

På det upphovsrättsliga området har regler införts som möjliggör ersättningar till konstnärer och rättighetsinnehavare i form av s.k. kassettersättning och vidareförsäljning av bildkonst (*droit de suite*).

Under 2003 har villkoren på dansområdet förbättrats. Inom ramen för de direkta stöden till dansare och koreografer har bidragsgivningen förstärkts med 3 miljoner kronor.

Arkiv

Den statliga verksamheten på arkivområdet syftar bl.a. till att öka möjligheterna att ta del av allmänna handlingar och annat arkivmaterial, till att tydliggöra och förstärka arkivens betydelse som källa till information och kunskap om samhället och dess utveckling samt till metod- och kunskapsutveckling inom arkivområdet.

Inom ramen för anslagen till Riksarkivet och landsarkiven, bidrag till regional arkivverksamhet, Språk- och folkminnesinstitutet (SOFI) och Svenskt biografiskt lexikon har staten fördelat ca 316 miljoner kronor till arkivområdet under 2003. Under 1997–2003 har anslagen till Riksarkivet och landsarkiven, bidrag till regional arkivverksamhet och SOFI förstärkts med totalt 10,1 miljoner kronor. Av detta belopp avser 4,9 miljoner kronor Riksarkivet och landsarkiven, 2,4 miljoner kronor Stiftelsen Arbetarrörelsens arkiv och bibliotek, 2,2 miljoner kronor bidrag till regional arkivverksamhet och 650 000 kronor SOFI.

Kulturmiljö

De statliga insatserna på kulturmiljöområdet syftar till att bevara, bruka och levandegöra kulturarvet och göra det tillgängligt för alla. Inom ramen för anslagen till Riksantikvarieämbetet (RAÄ) och bidrag till kulturmiljövård fördelar staten årligen ca 445 miljoner kronor till kulturmiljöområdet. Dessutom har bidraget till

regionala museer en stor betydelse för det regionala kulturmiljöarbetet.

Under 1997–2003 har anslaget till RAÄ förstärkts med totalt 31,7 miljoner kronor och bidraget till kulturmiljövård med totalt 42,4 miljoner kronor.

Regeringen beslutade i juni 2002 att tillkalla en särskild utredare med uppgift att se över vissa frågor som rör bebyggelseskydd och skydd för lösöre (dir. 2002:96 och dir. 2003:16). Uppdraget skall vad gäller kyrkstäder avses att redovisas den 17 september 2003. Uppdraget skall i övrigt redovisas senast den 1 september 2004.

I samverkan med RAÄ har länen arbetat intensivt med att säkerställa miljöer som kulturreservat. Sedan skyddsformen inrättades har tio kulturresevat bildats och totalt ett femtiotal miljöer är nu under utredning. Bland dessa förekommer såväl agrara som bruks-, gruv- och samiska miljöer.

Inom projektet Agenda kulturarv har funnits möjlighet att avsätta medel ur anslaget 28:26 *Bidrag till kulturmiljövård*. Bidrag får lämnas till verksamhet som syftar till att lyfta fram kulturarvets betydelse och roll i samhällsutvecklingen m.m. Hittills gjorda insatser har inneburit ett aktivt arbete på alla nivåer i länen samt hos RAÄ i syfte att utveckla och förnya kulturmiljöarbetet.

Samarbetsformerna inom kultur- och naturmiljösektorerna har utvecklats och fördjupats nationellt såväl som regionalt. Detta har stimulerats och påskyndats genom arbetet med exempelvis Agenda kulturarv, Natura 2000, Miljö- och landsbygdsprogram, Lokala investeringsprogram (LIP), regionala tillväxtprogram och EG:s strukturfondsprogram.

Inom ramen för arbetet med miljö kvalitetsmålen (prop. 2000/01:130) medverkar de flesta län i olika tvärsektoriella grupper för att till de nationella delmålen precisera och formulera egna regionala miljö kvalitetsmål.

Industrisamhällets och hela det moderna samhällets kulturarv är idag en stor och viktig del av hela kulturmiljösektorns arbete. Under perioden 1999–2001 initierade och genomförde regeringen en särskild satsning på industrisamhällets kulturarv. Bland annat anvisades 24,5 miljoner kronor, vilket möjliggjorde omkring 50 olika projekt på nationell, regional och lokal nivå runt om i landet. Vidare inrättades ett särskilt bidrag till arbetslivsmuseer, som permanentades fr.o.m. 2003. De insatser som genomfördes inom ramen

för den särskilda satsningen har skapat goda förutsättningar för det fortsatta arbetet med frågor kring industrisamhällets kulturarv. Som en del i den nationella storstadspolitiken och inom ramen för det fortsatta storstadsarbetet skall RAÄ verka för att stärka och ta tillvara storstädernas kulturmiljövärden. Arbetet med hela det industriella och det moderna samhällets kulturarv är fortsatt prioriterat.

Kyrkoantikvarisk ersättning

Från och med 2002 utgår en viss statlig ersättning till Svenska kyrkan för kulturhistoriskt motiverade kostnader i samband med vård och underhåll av de kyrkliga kulturminnena (kyrkoantikvarisk ersättning). Innevarande år uppgår ersättningen till 100 miljoner kronor, vilka har fördelats till åtgärder avseende kyrkliga kulturminnen runt om i landet.

I anslutning till stat-kyrkareformen, som trädde i kraft den 1 januari 2000, inrättades dels en central samrådsgrupp, dels en regional samrådsgrupp i varje stift för frågor som rör de kyrkliga kulturvärdena. Inom ramen för samrådsgrupperna, som består av representanter för kulturmiljösektorn och Svenska kyrkan, sker en fortlöpande dialog och utbyte av kunskap och erfarenheter i kyrkoantikvariska frågor.

Museer och utställningar

De statliga insatserna inom musei- och utställningsområdet syftar till att bevara kulturarvet och göra det tillgängligt, att utveckla och förmedla kunskap om kulturarvet och därmed ge perspektiv på samhällsutvecklingen.

Statens insatser inom musei- och utställningsområdet sker främst inom ramen för anslagen till de centrala museerna, till Riksutställningar och till de regionala museerna. Vidare ges bidrag till ett antal andra museer och institutioner inom området. Genom dessa medel samt systemet med statliga utställningsgarantier och stödet till icke-statliga kulturlokaler främjas musei- och utställningsverksamhet i hela landet. Under perioden 1997–2003 har anslagen inom musei- och utställningsområdet förstärkts med drygt 300 miljoner kronor. År 2003 uppgår det samlade statliga stödet till musei- och utställningssektorn till ca 1,2 miljarder kronor.

Regeringen har på olika sätt uppmärksammat de museer som går under benämningen arbetslivsmuseer, dvs. ofta små museer som drivs helt eller delvis ideellt och många gånger är inrymda i

lokalerna till en tidigare arbetsplats. Bland annat har Stiftelsen Arbetets museum fått ekonomiskt stöd för att vidareutveckla sitt redan påbörjade arbete att vara en stödresurs för arbetslivsmuseer runt om i landet.

Statens historiska museer fick under 2002 särskilda medel för att ytterligare pröva förutsättningarna för fri entré. Myndigheten införde under våren 2002 fri entré till alla utställningar samt övrig verksamhet vid de båda museerna Historiska museet och Kungl. Myntkabinetet – Sveriges ekonomiska museum. En slutrapport jämte en utvärdering av försöket lämnades till regeringen i februari 2003. Den visar bl.a. att besöksantalet ökade med ca 150 procent jämfört med samma period föregående år. Ökningen omfattade alla grupper, även s.k. museiovana besökare.

Naturhistoriska riksmuseet tilldelades 3,4 miljoner kronor i anslagshöjning fr.o.m. 2003 i syfte att genomföra ytterligare satsningar på att föra ut kunskap om komplexa naturvetenskapliga och naturhistoriska samband. Därutöver tilldelades myndigheten 1,6 miljoner kronor för 2003 i syfte att säkra bevarandeförhållandena för samlingarna.

Anslaget till Statens museer för världskultur höjdes med 29,1 miljoner kronor fr.o.m. 2003 för att ge rimliga ekonomiska förutsättningar för myndigheten i samband med uppbyggandet av det nya Världskulturmuseet i Göteborg. Förberedelserna inför museets öppnande fortskrider enligt planerna och byggnaden beräknas vara klar för inflyttning våren 2004. Museets invigning planeras äga rum i slutet av samma år eller i början av 2005. Östasiatiska museet är för närvarande stängt för ombyggnad och renovering. Syftet är att dels öka tillgängligheten, dels förbättra arbetsmiljön vid museet. Återinvigning planeras till hösten 2004, då museet även kommer att införa fri entré.

Moderna museet och Arkitekturmuseet beräknas, efter en tids stängning, kunna återinviga sina respektive ordinarie lokaler under februari 2004. Även dessa museer kommer då att erbjuda fri entré.

Statens maritima museer anvisades 2003 ett engångsbelopp om 1 miljon kronor i syfte att stärka samarbetet mellan Marinmuseum och de regionala och lokala aktörerna i Karlskrona. Regeringen beslutade i maj 2003 att tilldela Statens maritima museer ett extra bidrag om 4,7

miljoner kronor för bevarandearbetet med skeppet Vasa.

Stiftelsen föremålsvård i Kiruna fick i samband med regeringens ekonomiska vårproposition 2003 en ökning av anslaget med 5,2 miljoner kronor. Medlen används till att konsolidera verksamheten samt möjliggöra nödvändiga investeringar.

Regeringen, Nobelstiftelsen och Stockholms stad har efter diskussioner enats om att verksamheten vid Nobelmuseet skall permanentas. Regeringen har länge varit engagerad i skapandet av ett Nobelmuseum. Nobelmuseet i Stockholm anvisades fr.o.m. 2003 ett anslag om sammanlagt 10 miljoner kronor.

Regeringen höjde fr.o.m. 2003 bidraget till Sveriges teatermuseum med 500 000 kronor. Bidragshöjningen syftade till att möta ökade verksamhetskostnader. För att ytterligare förstärka verksamheten vid museet fördelade regeringen även 500 000 kronor i samband med 2003 års ekonomiska vårproposition.

Forum för levande historia

Den 1 juni 2003 inrättades den nya myndigheten Forum för levande historia. Myndighetens uppdrag är att främja arbete med demokrati, tolerans och mänskliga rättigheter med utgångspunkt i Förintelsen. Forumet skall ha som övergripande mål att stärka människors vilja att aktivt verka för alla människors lika värde.

Forum för levande historia har sin bas i Gamla stan i Stockholm, men verksamheten är spridd och förankrad i hela landet. Forumet skall bedriva utåtriktad verksamhet med inriktning på kunskap, kultur och utbildning och med särskilt fokus på att nå barn, unga och vuxna i dessas närområde.

Forum för levande historia har även i uppdrag att främja högtidlighållandet av den 27 januari som en svensk minnesdag över Förintelsen. Vidare skall Forum för levande historia vara Sveriges representant i the Task Force for International Cooperation on Holocaust Education, Remembrance and Research, ett internationellt samarbete på svenskt initiativ. Tretton länder deltar i dag i samarbetet.

Levande historia inleddes som en informationsinsats 1997 på initiativ av statsminister Göran Persson. Med stöd i en enig riksdag påbörjades en bred diskussion om alla människors lika värde byggd på kunskap om vad som skedde under andra världskrigets Förintelse.

Riksdagen beslutade godkänna regeringens förslag i budgetpropositionen för 2002 att inrätta en ny myndighet, Forum för levande historia, i Stockholm 2003 (prop. 2001/02:1, bet. 2001/02:KrU1, rskr. 2001/02:72). Från december 2001 till den 31 maj 2003 har en organisationskommitté och sedermera en särskild utredning arbetat med att förbereda och genomföra etableringen av ett Forum för levande historia. Den 31 oktober 2002 utsåg regeringen en överintendent för myndigheten Forum för levande historia. Samtidigt beslutades också om instruktion för myndigheten.

Ett stort antal verksamheter har tagit form sedan Levande historia först initierades. Utbildningar, seminarier, utställningar m.m. har genomförts på olika platser runt om i landet. Boken ...om detta må ni berätta... publicerades 1998 och har sedan dess översatts till drygt tio olika språk, inklusive punktskrift, och tryckts i över en miljon exemplar. En ny hemsida med övergripande information om myndighetens arbete m.m. finns sedan försommaren 2003.

Den första inplanerade utställningen är turnerande och invigs i Karlskrona i november. Den kallas Gränser och är ett samarbete med Riksställningar. Ett aktuellt projekt är ett samarbete med Brottsförebyggande rådet där ungdomars attityder, utsatthet och delaktighet med fokus på rasism, antisemitism, homofobi och islamofobi undersöks.

Trossamfund

Vårt samhälle präglas i allt högre grad av religiös mångfald, vilket bl.a. är en följd av de senaste årtiondenas migration och ökade internationalisering. En av utgångspunkterna för stat-kyrka-reformen, som trädde i kraft den 1 januari 2000, var att öka likställigheten mellan olika trossamfund.

Statligt stöd till trossamfund lämnas i form av statsbidrag och avgiftshjälp. För närvarande omfattas 19 trossamfund och två samverkansorgan av statsbidragssystemet och sju trossamfund har beviljats avgiftshjälp. År 2003 utgår totalt 54 miljoner kronor till området, varav ca 3 miljoner kronor till Samarbetsnämnden för statsbidrag till trossamfund och 51 miljoner kronor till stöd till trossamfund.

Regeringen tillsatte 2000 ett särskilt råd, Regeringens råd för kontakt med trossamfundet, där kulturministern är ordförande. Rådet består av sammanlagt 17 representanter för

staten och trossamfunden. Inom ramen för rådets verksamhet skall övergripande frågor av gemensamt intresse för staten och trossamfunden diskuteras. Syftet är att rådet skall vara ett forum för fortlöpande kontakter och utbyte av kunskap och erfarenheter. Rådet sammanträder 3–4 gånger per år.

Forskning inom kulturområdet

Staten ger stöd till verksamhetsforskning och utvecklingsarbete inom kultursektorn. Medlen används för projekt inom Statens kulturråds, ansvarsmuseernas, Riksarkivets, Riksantikvarieämbetets och Språk- och folkminnesinstitutets ansvarsområden. Vidare används medel för grundforskning inom naturvetenskap vid Naturhistoriska riksmuseet.

Statens stöd till forsknings- och utvecklingsinsatser inom kulturområdet uppgår 2003 till ca 33 miljoner kronor.

I propositionen *Forskning och förnyelse* (prop. 2000/01:3) betonades behovet av kunskapsuppbyggnad och forskning inom museiområdet. Mot bakgrund av detta förstärkte regeringen 2001 anslagen till de regionala museerna, Statens historiska museer samt Nordiska museet med 15 miljoner kronor årligen under tre år för en museipedagogisk satsning som bl.a. innefattar insatser för erfarenhetsutbyte, metodutveckling och forskning.

Konstområdesövergripande verksamhet

Verksamheten omfattar myndigheten Statens kulturråd samt bidrag till allmän kulturverksamhet, utvecklingsverksamhet och internationellt kulturutbyte. Dessutom ingår bidrag till verksamheter som får särskilda nationella uppdrag, bidrag till länskonstnärer, bidrag till nationella minoriteter, bidrag till regionala konsulenter för mångkultur, kultur i arbetslivet samt försöksverksamheten med ändrad regional fördelning av kulturpolitiska medel. Insatserna på det konstområdesövergripande området uppgår 2003 till drygt 343 miljoner kronor.

Under perioden 1997–2003 har det konstområdesövergripande området förstärkts med totalt ca 50 miljoner kronor. Under 1997 och 1998 anvisades dessutom totalt drygt 148 miljoner kronor för att bidra till genomförandet av Kulturåret 1998. Reformverksamheten under perioden 1997–2003 omfattar bl.a. följande åtgärder inom området.

Nio tidsbegränsade nationella uppdrag har getts till vissa institutioner eller verksamheter som står för utveckling och förnyelse inom en konstriktning eller verksamhetsform. Syftet är att ta tillvara kunnande och idéer från hela landet för att bidra till utveckling och förnyelse inom olika delar av kulturområdet. Varje institution som getts ett nationellt uppdrag har tilldelats ett årligt bidrag under tre år. För detta ändamål avsattes 9 miljoner kronor 2003. De nio nationella uppdragen är inom områdena barn- och ungdomsteater, regional filmverksamhet, ungdomskultur, musik, samtidskonst, museiverksamhet, formgivning och design, barnkulturforskning samt samtida dans. Innehavare av dessa uppdrag är för närvarande i ovan nämnd ordning Dalateatern, Film i Värmland, Drömmarnas Hus i Malmö, Eric Ericsons Kammarkör, Baltic Art Center (BAC) i Visby, Jämtlands läns museum, Föreningen Svensk Form, Regionteatern Blekinge-Kronoberg och Dansnät Sverige hos Dansens Hus.

Ett stöd till verksamhet med s.k. länskonstnärer har inrättats för att sprida, stimulera och öka kunskapen om konst och kultur samt att höja kvaliteten inom amatörkulturen. Inom sina respektive konstområden arbetar länskonstnärerna särskilt med att engagera barn och ungdomar för att öka deras möjligheter till kulturupplevelser och eget skapande. För länskonstnärsverksamheten avsattes 6,7 miljoner kronor 2003 till sammanlagt 27 heltidstjänster.

Ett särskilt stöd för att öka tillgängligheten till kulturlivet för funktionshindrade inrättades 1999. Stödet för detta ändamål uppgick till 9,5 miljoner kronor 2003.

Sedan 2002 fördelas 3 miljoner kronor för regionala konsulenter för mångkultur. Konsulenterna skall på olika sätt driva på arbetet med mångkultur, även inom existerande kulturinstitutioner på statlig, regional och lokal nivå. Hittills har sju mottagare av statsbidrag för mångkulturkonsulenter utsetts.

Ett särskilt stöd i syfte att främja de nationella minoriteternas språk och kultur inrättades 2002 och för ändamålet avsattes 7 miljoner kronor. Stödet inrymmer allmänt kulturstöd med inriktning mot bl.a. barn och unga. För att möjliggöra satsningen på en samisk teater förstärktes bidraget till samisk kultur med 4 miljoner kronor 1999, vilket innebär att det totala bidraget till samisk kultur 2003 uppgår till ca 14,5 miljoner

kronor. Sedan 1999 erhåller Kurdiska biblioteket ett årligt verksamhetsbidrag på 1 miljon kronor.

Den 1 januari 2000 permanentades Kulturnät Sverige inom Statens kulturråd. Ett nationellt Internetbaserat kulturnätverk utgör ett viktigt instrument i arbetet för att uppnå de kulturpolitiska målen. Uppdraget är att tillhandahålla en webbplats som skall fungera som den gemensamma ingångssidan till hela det svenska kulturutbudet. Barn och ungdomar ägnas särskild uppmärksamhet och en hög användbarhet för personer med funktionshinder eftersträvas.

4.5.2 Insatser utanför politikområdet

Utbildning och folkbildning

Inom ramen för statens stöd till personalförstärkning i skola och fritidshem har kommunerna sedan 2001 möjlighet att utöka personalresurserna på skolbiblioteken. För 2004 avsätts 3,5 miljarder kronor och det är regeringens avsikt att stödet stegvis skall höjas med 1 miljard per år tills nivån 5 miljarder är nådd. Totalt beräknas att ca 15 000 nya lärare och andra specialister skall kunna anställas, i syfte att öka måluppfyllelsen i läroplaner och andra styrdokument.

Myndigheten för skolutveckling fortsätter sitt arbete inom projektet Språkrum att stödja skolans och förskolors arbete med språkutveckling med inriktning på förbättrade läs- och skrivmiljöer. Språkrum samarbetar med kommuner, läsrörelsen, lärarstudenter, rektorer, bibliotekariéer m.fl. Ett utvecklings- och forskningsprojekt kommer att redovisas i slutet av 2003 där problemområden identifieras och förslag på fortsatt insatser inom området behandlas.

Regeringen avser att fortsätta stödja arbetet med kultur och estetik i skolan, vilket ytterst berör frågor som yttrandefrihet, bildning och demokrati. Ett uppdrag med fortsatta insatser kommer att avse ett utvecklingsarbete med lärarutbildningar och rektorsutbildningar. Det behövs även nya mötesplatser för att lärare, lärarutbildare, kulturpedagoger, kulturarbetare m.fl. skall få tillfällen att utbyta erfarenheter och skapa nätverk samt reflektera över sambandet mellan kultur, bildning och demokrati.

Statens bidrag till folkbildningen skall bl.a. syfta till att bredda kulturintresset i samhället, öka delaktigheten i kulturlivet samt främja kulturupplevelser och eget skapande. År 2002 fick folkbildningen 2,5 miljarder kronor, varav

ungefär hälften fördelades till studieförbunden och hälften till folkhögskolorna. Inom studiecirkelverksamheten hade kurserna i estetiska ämnen ungefär 1 miljon deltagare, vilket utgör 40 procent av det totala antalet deltagare i studiecirkel. Under 2002 arrangerade studieförbunden även drygt 214 000 kulturprogram med ca 15,6 miljoner deltagare.

Regeringen tillkallade 2001 en särskild utredare med uppgift att utvärdera folkbildningen (dir. 2001:74). Enligt direktiven bör utredningen belysa vilken roll och betydelse folkbildningen har för kulturen och i vilken utsträckning folkbildningen bidrar till att de kulturpolitiska målen nås. Utredningen skall under hösten 2003 presentera ett antal delbetänkanden i form av rapporter från fem av utredningen initierade forskningsprojekt. Ett slutbetänkande, med utredningens samlade analys, skall lämnas senast 15 mars 2004. Folkbildningens resultat redovisas under utgiftsområde 16 Utbildning och universitetsforskning. Förutom folkbildningen kan nämnas att de konstnärliga utbildningarna, framför allt på högskolenivå, innebär viktig stimulans till det lokala och nationella konstlivet.

Upphovsrätt

Upphovsrätten är av väsentlig betydelse för konstnärers möjlighet att leva av sitt arbete. Upphovsrättsliga ersättningar ökar konstnärers möjlighet till försörjning och stimulerar därmed konstnärligt skapande. Upphovsrätten ger en grundläggande rätt för en konstnär att, som upphovsman till sitt verk, bestämma hur och på vilket sätt verket skall komma andra till del, samt en rätt att få ersättning när verket nyttjas. Utgångspunkten är alltså att upphovsmannen har en ensamrätt till sitt verk. Mot upphovsmännens individuella intressen står emellertid vissa behov som allmänheten och samhället har av att kunna utnyttja verk, t.ex. för att tillgodose ett allmänt informationsintresse. För att åstadkomma en rimlig balans mellan dessa olika intressen har i lagstiftningen gjorts vissa inskränkningar i upphovsmännens ensamrätt. Inskränkningar av upphovsmännens rättigheter kan i många fall vara kännbara för konstnären ur ekonomisk synpunkt. Staten kompenserar en del av det ekonomiska bortfallet genom offentlig-rättsliga insatser. Exempel på detta är biblioteksersättningen på ordområdet, visningsersättningen på bildkonstområdet och talboksersättningen. Genom EG-direktivet 2001/29/EG om upp-

hovsrätten i informationssamhället har en översyn av stora delar av den upphovsrättsliga lagstiftningen aktualiserats. I det pågående genomförandearbetet är det en grundläggande princip att balansen upprätthålls mellan upphovsmännens rätt till ersättning för nyttjanden och kontroll över sina verk, och användarnas intresse av tillgänglighet och information.

Förslag till lagstiftningsändringar med anledning av EG-direktivet har utarbetats, Ds 2003:35, och remissbehandlas för närvarande.

Arbetsmarknadspolitik

Kulturarbetare har en arbetsmarknad som delvis präglas av andra förhållanden än de som råder inom många andra yrken. I propositionen En rättvisare och tydligare arbetslöshetsförsäkring (prop. 1999/2000:139) uttalar regeringen att rimlig hänsyn bör tas till de särskilda behov som kan gälla för grupper med projektanställningar och andra tillfälliga anställningar och osäkra anställningsförhållanden eller andra speciella förhållanden, liksom till villkor som gäller för personer som har upprepade perioder av arbetslöshet. Detta gäller bl.a. kulturarbetsmarknaden. Regeringens syn på kulturarbetsmarknadens särskilda villkor återspeglas även i de särskilda avgränsningskriterier för arbetsmarknadspolitiska åtgärder på kulturarbetsmarknaden som fastställts av regeringen. Avseende åtgärder inom ramen för aktivitetsgarantin är det regeringens bedömning att aktivitetsgarantin inte skall riktas till konstnärer som är etablerade på den konstnärliga arbetsmarknaden.

Inom Arbetsmarknadsstyrelsen (AMS) har en omstrukturering inletts från 1 januari 2003 för att utveckla verksamheten inom Arbetsförmedlingen Kultur med målsättningen att uppnå en mer sammanhållen och enhetlig verksamhet över hela landet. Utvecklingsarbetet bedrivs i nära samråd med AMS kulturarbetsdelegation.

Hållbar utveckling

Kulturens betydelse för hållbar utveckling har genom arbetet inom EU fått genomslag i den globala processen utifrån världstoppmötet i Johannesburg den 26 augusti–4 september 2002.

Regeringen har i skrivelsen Nationell strategi för hållbar utveckling (skr. 2001/02:172) formulerat en nationell strategi för hållbar utveckling. Strategin omfattar alla dimensioner av hållbar utveckling: ekologiska, sociala – inklusive kulturella – och ekonomiska. Inom ramen för

arbetet med regeringens satsning på hållbar utveckling har kulturarvsaspekter fått en större tyngd och integrerats alltmer i andra samhällssektorer, bl.a. inom miljö- och jordbrukspolitiken och i samarbetet mellan Riksantikvarieämbetet och ansvarsmyndigheter inom olika sektorer. Detta har inte minst tagit sig uttryck i flera samarbetsprojekt, såsom t.ex. arbetet med de nationella miljömålen, miljöstöden i Landsbygdsprogrammet samt utvecklingen av miljökonsekvensbeskrivningar i det infrastrukturella samhällsbygandet.

Miljö- och jordbrukspolitik

Mot bakgrund av regeringens proposition Svenska miljömål – delmål och åtgärdsstrategier (prop. 2000/01:130) har kulturmiljösektorn genom Riksantikvarieämbetet (RAÄ) och länsstyrelserna utvecklat kulturmiljöarbetet. Arbetet gäller främst kunskapsuppbyggnad och strategi- och programutveckling och rör insatser för god bebyggd miljö, levande sjöar och vattendrag, hav i balans, levande kust och skärgård, ett rikt odlingslandskap, levande skogar samt storslagen fjällmiljö.

RAÄ utvecklar och fördjupar tillsammans med Naturvårdsverket samarbetet mellan kulturmiljö- och naturmiljösektorerna på både centralt och regionalt plan för att uppnå en gemensam syn på landskapsfrågorna. RAÄ samverkar vidare med Skogsstyrelsen gällande naturvårdsfrågor och insatser kring skogens natur- och kulturmiljövärden.

Inom energiområdet har RAÄ i samarbete med länsstyrelserna utrett förutsättningarna från kulturmiljösynpunkt för storskalig utbyggnad av vindkraftsanläggningar i havs- och fjällområden.

Inom projektet CAP:s miljöeffekter genomför RAÄ, Jordbruksverket och Naturvårdsverket en uppföljning av jordbrukets direktstöd och utvärdering av miljöersättningar inom miljö och landsbygdsprogrammet. RAÄ ingår också i expertgruppen för det pågående arbetet med halvtidsutvärderingen av miljö och landsbygdsprogrammet för Sverige 2001–2006.

Regional utvecklingspolitik

Målet för politiken är väl fungerande och hållbara lokala arbetsmarknadsregioner med en god servicenivå i alla delar av landet. Grunden för det fortsatta arbetet är de regionala tillväxtprogrammen. De centrala kulturinstitutionerna Riksantikvarieämbetet, Riksarkivet och Statens

kulturråd arbetar inom sina respektive områden med att bidra till att målet uppnås, bl.a. genom det s.k. samordningsuppdraget.

Riksantikvarieämbetet, Riksarkivet och Statens kulturråd har tillsammans med Stiftelsen Svenska Filminstitutet även i uppdrag att årligen redovisa antalet svenska projekt med kulturanknytning som beviljats stöd via EG:s strukturfonder och gemenskapsinitiativ samt hur mycket medel som utbetalats. Den senaste rapporten visar att EU under 2002 bidrog med sammanlagt 543 miljoner kronor till sådana projekt. Samtidigt uppgick den svenska offentliga finansieringen till 487 miljoner kronor.

Storstadspolitik

Utöver de kulturinsatser som görs inom ramen för kulturpolitiken fördelas storstadspolitikens medel till kulturverksamhet genom de lokala utvecklingsavtalen.

Enligt en rapport som Mångkulturellt centrum i Botkyrka gjort på regeringens uppdrag har ca 32 procent av de ekonomiska insatserna gått till projekt som inrymmer kultur i större eller mindre omfattning. Rapporten visar bl.a. att kultur är en stor och viktig del av storstadsarbetet och att de boende i stor utsträckning deltar i kulturaktiviteter.

Inom storstadspolitikerna har översiktliga inventeringar av efterkrigstidens bebyggelse genomförts. Kunskapsunderlaget bidrar bl.a. till större förståelse och engagemang i lokalt kulturmiljöarbete.

Både Riksantikvarieämbetet och Statens kulturråd fortsätter sina samarbeten med de tre storstadslänen inom ramen för ordinarie verksamhet.

Regeringen kommer även fortsättningsvis att följa samarbetet mellan kulturinstitutionerna och de kommuner som omfattas av storstads-satsningen. Storstadspolitikens framtida inriktning har förtydligats via skrivning i den ekonomiska vårpropositionen. De erfarenheter som uppnåtts skall tas till vara och omvandlas till ordinarie strukturer. Regeringen lägger därför stor vikt vid att kulturmyndigheter och institutioner strävar efter att utveckla samverkan med kommuner, andra myndigheter och aktörer i övriga samhällssektorer som omfattas av storstadspolitikerna.

Språket

Inom näringspolitiken utgår stöd till Terminologisentrum (TNC). Syftet är att åstadkomma en lämplig teknisk terminologi för svenska förhållanden. Språkvårdande insatser görs av flera myndigheter och stöd till detta ges i dag av Klarspraksgruppen. Stöd till språkteknologisk forskning lämnas inom ramen för forskningspolitiken. Insatser för minoritetsspråken och teckenspråket görs bl.a. inom ramen för minoritetspolitikerna och handikappolitiken.

Handikappolitik

Regeringen har med anledning av propositionen Från patient till medborgare – en nationell handlingsplan för handikappolitiken (prop. 1999/2000:79), lämnat förslag till åtgärder som syftar till att öka tillgängligheten för funktionshindrade inom kulturlivet. Mot denna bakgrund har Statens kulturråd och Riksantikvarieämbetet fått ett särskilt sektorsansvar för handikappfrågor inom sina respektive verksamhetsområden.

Europeiska unionen

Det löpande EU-arbetet på kulturområdet domineras av Kultur 2000-programmet respektive MEDIA-programmet.

Kultur 2000-programmet omfattar alla konst- och kulturområden utom de audiovisuella medierna film, tv och video. Programmet löper under perioden 2000–2004 och den totala budgeten är 167 miljoner euro.

Under 2002 tilldelades projekt med svensk huvudorganisatör ca 2 miljoner euro ur programmet. Därutöver tilldelades ca 4,5 miljoner euro till projekt med svenska medorganisatörer.

MEDIA-programmet ger stöd till den europeiska audiovisuella industrin i syfte att stärka dess konkurrenskraft och öka spridningen av europeiska verk. Programmet löper under perioden 2001–2005 och har en totalbudget på 400 miljoner euro. Sverige har under 2002 erhållit ca 2,8 miljoner euro i stöd från programmet.

EU fördelar även medel från strukturfonderna till projekt med kulturanknytning. Under 2002 har EU inom olika insatsområden bidragit med totalt ca 543 miljoner kronor till svenska projekt med kulturanknytning.

EU bidrar även till vård av det svenska odlingslandskapet. Stödet utgår till värdefulla natur- och kulturmiljöer i och i anslutning till åkermark samt till biologisk mångfald och kulturhistoriska värden i betesmarker och slätter-

ängar. Dessutom utgår stöd till natur- och kulturvärden i renskötselområdet. År 2002 utbetalades ca 156 miljoner kronor till hävd av värdefulla natur- och kulturmiljöer medan ca 625 miljoner kronor utbetalades för skötsel av betesmarker och slätterängar.

Nordiska ministerrådet

Totalt omfattade budgeten för det nordiska kultursamarbetet 2002 drygt 180 miljoner kronor. De största budgetposterna är de två fonderna som delar ut stöd till projekt: Nordiska kulturfonden och Nordisk film- och TV-fond. Under 2002 fördelade Nordiska kulturfonden bidrag till 239 projekt. Nordisk film- och TV-fond bidrog bl.a. med stöd till produktion av 24 långfilmer.

Under 2002 fördelades medel från kulturministrarnas särskilda medel för strategiska satsningar till projekt på temat det mångkulturella samhället i Norden. Denna satsning fortsätter 2003, därutöver ges även medel till projekt för främjande av digital innehållsproduktion. Under det svenska ordförandeskapet i Nordiska ministerrådet under 2003 prioriteras särskilt de mångkulturella aspekterna av kultur- och mediasamarbetet och arbetet med en analys av kultursamarbetet som ett led i revideringen av handlingsplanen Nordiskt kultursamarbete vid årtusendeskitet. Kulturdepartementet är en av arrangörerna bakom konferensen Involvera.nu om ungas integration och inflytande i ett mångkulturellt Norden som äger rum i oktober. Vidare prioriteras designfrågorna, framför allt genom den stora utställning av nordisk design som öppnas i Berlin i november.

Unesco

Regeringen beslutade den 10 oktober 2002 att ratificera 1970 års konvention om åtgärder för att förbjuda och förhindra olovlig införsel, utförsel och överlåtande av äganderätt till kulturegen- dom.

Som en uppföljning av den stora Unesco-konferensen *The Power of Culture* i Stockholm 1998, för vilken den svenska regeringen stod värd, anordnade Svenska unescorådet den 11–14 maj 2003 ett expertmöte i Solna under temat *Cultural Policies for Development*. I mötet deltog representanter för ett hundratal länder.

INCP

Det informella nätverket INCP (Informal Network on Cultural Policy) är ett internationellt forum genom vilket nationella kulturministrar kan utbyta erfarenheter och åsikter om aktuella kulturpolitiska frågor. Nätverket som i dag omfattar ca 50 länder har framför allt renodlat diskussioner om betydelsen av kulturell mångfald och identitet för social och ekonomisk utveckling. Man har vidare arbetat med utvecklandet av en internationell konvention för kulturell mångfald.

I oktober 2002 hölls det femte INCP-ministtermötet i Sydafrika. Ett resultat av mötet var bl.a. att nätverket skulle arbeta för att Unesco skall ta över det fortsatta arbetet med en internationell konvention. Frågan om en internationell konvention för kulturell mångfald behandlades vid Unescos styrelsemöte i april 2003. Unescos generalkonferens kommer att ta ställning i frågan vid sitt möte i oktober 2003.

Europarådet

Arbetet på kultur- och utbildningsområdet sker inom de fyra styrkommittéerna för utbildning, högre utbildning, kultur och kulturarvsfrågor. På kulturarvsområdet antogs i början av 2002 ett arbetsprogram för styrkommittén för perioden 2002–2004. Arbetet innebär en uppföljning av konventioner gällande bl.a. arkitekturfrågor, arkeologifrågor och landskapsfrågor.

Riksantikvarieämbetet har under perioden bl.a. deltagit i Europarådets projekt *HEREIN* vars övergripande syfte är att öka och underlätta kontakter mellan kulturarvsinstitutioner i hela Europa. Genom projektets Internetportal tillgängliggörs aktuell information som kulturmiljöstiftning, policydokument och uppgifter om administration och organisation inom kulturarvsområdet.

Inom kulturområdet prioriteras för de kommande åren ett projekt om dialog mellan kulturer och konfliktförebyggande åtgärder.

4.6 Resultatbedömning

Teater, dans och musik

Teater- och konsertbesöken har ökat kontinuerligt under de senaste decennierna. Enligt den senaste statistiken över kulturvanorna i Sverige går ca 40 procent av befolkningen på teater

minst en gång under ett år och ca 46 procent besöker en konsert. Många av teater-, dans- och musikinstitutionerna gör särskilda satsningar på att nå nya publikgrupper, inte minst barn och ungdomar. Andra institutioner och fria grupper inriktar sig på att lyfta fram konstnärliga uttryck från andra kulturer än den traditionellt västerländska.

Tack vare en väl utbyggd institutionell infrastruktur finns förutsättningar att nå ut med ett varierat och kvalitativt utbud av teater och musik till landets alla delar. Det regionala nätet av teater-, dans- och musikinstitutioner fick en förstärkt ekonomisk bas 2002, då området tillfördes 20 miljoner kronor i reformmedel. Statens kulturråd har vid bidragsgivningen 2002 prioriterat förstärkningar av musikteaterinstitutionerna samt de minsta länsteatrarna i Halland och på Gotland.

Ett rikt urval av scenkonst och musik året runt är dock huvudsakligen förbehållet invånarna i storstadsområdena och länens huvudorter. Turnéverksamhet är därför ett viktigt komplement. En stor del av de fria grupperna turnerar regelbundet, särskilt de grupper som spelar för barn och ungdomar. Enligt den senaste statistiken spelas nästan hälften av de statsstödda teatergruppernas föreställningar på turné utanför hemkommunen. Regeringen har sedan 1997 successivt ökat stödet till de fria grupperna, som 2002 uppgick till ca 100 miljoner kronor (inklusive de arrangerande musikföreningarna). Sammanlagt fördelades ca 80,5 miljoner kronor till de fria teater-, dans- och musikgrupperna under 2002, varav teatergrupperna stod för ca 52 miljoner kronor. Statens kulturråd har i sin bedömning av ansökningarna strävat efter en tydligare relation mellan den planerade verksamheten och beviljat bidrag. Detta också för att bidra till rimligare anställningsvillkor. Samtidigt har vissa grupper beviljats treåriga produktionsstöd, i syfte att ge grupperna bättre förutsättningar för långsiktig planering.

Staten har ansvar för att nationalscenerna och övriga riksinstitutioner ges realistiska förutsättningar att fullgöra sina breda uppdrag. Nationalscenerna redovisar en fortsatt positiv publikutveckling och höga beläggningsgrader. Operan har under 2002 vidtagit åtgärder för att förbättra sitt ekonomiska resultat. De engångsmedel som anvisades Operan och Dramaten för 2002 för riktade insatser i syfte att nå en publik utanför Stockholmsområdet resulterade för Operans del

i ett samarbete mellan Operan, Rikskonserter och Folkparkerna, och för Dramatens del med utökade satsningar för barn och unga och hemsidan. Riksteatern turnerade delar av Södra Teaterns internationella gästspel inom landet. Rikskonserter erhöll för 2002 extra anslag för riktade regionala insatser och utveckling av den mångkulturella musiken. Regeringen ser positivt på att antalet konserter i bl.a. Norrbotten ökat samt att Rikskonserter bedriver ett riktat aktivt arrangörarbete för den mångkulturella musiken vilket resulterat i ett utökat antal konserter.

De nationella kulturpolitiska målen förutsätter även ett hållbart nätverk av regionala och lokala kulturinstitutioner. De regionala och kommunala huvudmännen har det avgörande inflytandet över verksamhetens omfattning och inriktning och därmed också det ekonomiska ansvaret för regionens institutioner. Staten har dock under lång tid medverkat till uppbyggnaden av det regionala institutionsnätet och ger ett omfattande årligt verksamhetsstöd.

Genom prioriterade satsningar har dansen under de senaste åren fått en allt starkare position inom kulturlivet, trots att konstarten lider av avsaknaden av en fast regional struktur. År 2002 innebar dock ett särskilt uppsving för konstarten. Stödet till de fria dansgrupperna förstärktes och Statens kulturråd genomförde en lyckad seminarieserie med benämningen Danslyssning. Denna låg sedan till grund för den av Kulturdepartementet och Kulturrådet arrangerade danshearingen i september 2002. Det framkom då att man på dansområdet inte självklart bör eftersträva samma typ av infrastruktur som t.ex. teaterområdet. I syfte att öka spridningen av danskonst i hela landet, fördjupa samverkan mellan regionala institutioner och organisationer samt förbättra de fria koreografernas och dansarnas arbetsmarknad har statens insatser på dansområdet förstärkts fr.o.m. 2003 och följs upp av ytterligare satsningar i årets budgetproposition.

Statens insatser på musikområdet är främst av generell karaktär. Genom att olika musikgenrer utövas i skilda miljöer och under skilda förutsättningar omfattas de dock i varierande grad av det statliga stödet. Den s.k. klassiska musiken har av tradition en stark ställning inom de offentligstödda musikinstitutionerna, medan andra musikformer främst tillhör det fria musikkulturlivet. Det är regeringens bedömning att de

senaste årens satsning på arrangörsföreningarna har gynnat bredden och mångfalden i musiklivet.

Den svenska scenkonsten har genomgått både förändring och utveckling under senare år. Genom den institutionella utbyggnaden, de fria gruppernas och de lokala arrangörernas verksamhet har antalet besökande ökat inom hela teater-, dans- och musikområdet. Sammantaget bedömer regeringen att den statliga bidragsgivningen på teater-, dans- och musikområdet har haft stor betydelse för utvecklingen, sett i förhållande till de kulturpolitiska målen för verksamheten.

Litteraturen, läsandet och språket

Läsuvaneundersökningar visar att bok- och tidskriftsläsning har stor utbredning i befolkningen. En undersökning från SOM-institutet visar dock att andelen bokläsare i Sverige inte ökat under 2002, efter det att mervärdesskatten på böcker sänkts från 25 till 6 procent, men att befintliga läsare har ökat sitt läsande. Framförallt har sporadiska läsare övergått till att läsa oftare.

Av Svenska Förläggareföreningens branschstatistik för 2002 framgår också att medlemsförlagens försäljning av böcker är fortsatt mycket hög. Ökningen mellan 2001 och 2002 var nära 14 procent, vilket innebär totalt 35,6 miljoner sålda böcker under 2002. Antalet nya titlar och nya upplagor ökade dessutom något under 2002. Även originalutgivningen av barn- och ungdomslitteraturen har ökat. Branschstatistiken visar därutöver att bokklubbarnas försäljning mattats och att förlagens försäljning till bokhandeln spelar en allt större roll. Förlagens försäljning till biblioteken uppvisar dock en fortsatt svag utveckling, som enligt branschen kan förklaras med att en växande del av bibliotekens inköp sker från bokhandeln.

Av Bokpriskommissionens tredje delrapport i augusti 2003 (SOU 2003:76) framgår att mervärdesskattesänkningen har lett till billigare böcker och tidskrifter. Enligt Statistiska centralbyråns (SCB) mätningar har bokpriserna generellt sjunkit med $8,1 \pm 2,3$ procent och priserna på tidskrifter har sjunkit med $8,8 \pm 0,9$ procent mellan 2001 och 2003. Förutsatt att branschen har en genomsnittlig kostnadsökning, som motsvarar konsumentprisindex generellt samt en oförändrad marginal skall prissänkningen vara 11 procent för böcker och 12,1 procent för tidskrifter. När det gäller olika litteraturkategorier noteras att prissänkningen fått bättre genomslag

för skönlitteratur och barnlitteratur men sämre för facklitteratur. Även prissänkningen för olika tidskriftskategorier varierar. Bokpriskommissionens bedömning av SCB:s mätresultat vad avser böcker är försiktig med hänvisning till framförallt vissa osäkerhetstal och titelurval. SCB understryker även att prisförändringen för hela perioden skall ses som preliminär då helårsuppgifter för 2003 ännu inte finns tillgängliga.

Regeringen fäster fortsatt stor vikt vid att en sänkt mervärdesskatt får fullt och bestående genomslag i det pris som konsumenterna betalar för böcker och tidskrifter. Bokpriskommissionens arbete med att verka för detta och följa utvecklingen är därför av stor betydelse. Ett mål för kommissionens arbete är att läsandet skall öka i alla grupper, vilket också är ett uttalat litteraturpolitiskt syfte med den sänkta mervärdesskatten på böcker och tidskrifter. Bokpriskommissionens bedömning är att försäljningsökningen är en indikation på att läsningen i samhället har påverkats av en sänkt mervärdesskatt, men att de undersökningar som gjorts hittills inte visar att bokläsandet har breddats till nya grupper. Bokpriskommissionen skall enligt sina direktiv slutligt redovisa sitt uppdrag i februari 2005.

Riksdagen har givit regeringen till känna att samtliga stödformer inom anslaget Litteraturstöd utvärderas så att det tydligt framgår om målsättningen med stöden har uppfyllts (bet. 2002/03:KrU1, rskr. 2002/03:57).

Regeringen kan i det sammanhanget konstatera att Statens kulturråd på eget initiativ genomfört flera utvärderingar av de statliga stöden på litteraturområdet och att det kan finnas anledning att analysera dessa närmare. Det gäller t.ex. en utvärdering av det utvidgade stödet för utgivning och distribution av litteratur som infördes 1999. Regeringen avser att genomföra en sådan fördjupad analys av Kulturrådets rapporter och kommer vid behov även att låta genomföra särskilda utvärderingar för att kunna bedöma om målsättningen med stöden inom anslaget Litteraturstöd har uppfyllts. Därefter avser regeringen att återkomma till riksdagen med en redovisning.

Under 2002 kunde 42 procent av förlagens bidragsansökningar om stöd till utgivning och distribution bifallas. Inköpsstöd till folk- och skolbibliotek utgick till 271 kommuner under 2002.

Staten ger årliga bidrag till den regionala biblioteksverksamheten för en kompletterande medieförsörjning, rådgivning, information, utbildning och specialtjänster i syfte att främja utvecklingen av kommunbiblioteken i regionen. Bidrag till utvecklingsprojekt som syftar till strategiskt utvecklingsarbete för att stärka folkbibliotekens ställning och att förändra och förnya bibliotekens olika verksamheter har prioriterats under 2002. Kulturrådet har också under 2002 tagit initiativ till ett nätverk på nationell nivå med berörda myndigheter i syfte att utveckla samarbete och därigenom främja tillgången till biblioteksservice vid folkbiblioteken för de vuxenstudierande.

Regeringen bedömer att länsbiblioteken har en fortsatt mycket viktig uppgift när det gäller att stödja de lokala folkbibliotekens utveckling av särskilda områden, t.ex. barn och unga, funktionshindrade och mångkulturella miljöer. Läns- och regionbiblioteken har också en viktig uppgift för olika samverkansformer på regional nivå när det gäller att öka utbudet och kunskapen om Internettjänster, upphandla databaslicenser, finna nya former för att förenkla och förbättra informations- och medieförsörjningen m.m. Av Kulturrådets årsredovisning m.fl. skrivelser framgår att flera initiativ till samverkan under senare år tagits av t.ex. länsbiblioteken på grund av framför allt utvecklingen av ny teknik och ett ökat antal vuxna studierande.

Statligt bidrag utgår till En bok för alla AB för utgivning av kvalitetsböcker till lågt pris. Utgivningens inriktning är skönlitteratur för vuxna, barn och ungdomar. En omfattande ombudsverksamhet har byggts upp på arbetsplatser och inom föreningslivet. Under 2002 uppgick antalet bokombud till ca 3 000 personer. I syfte att förbättra tillgången till barn- och ungdomslitteratur förstärktes anslaget till En bok för alla fr.o.m. 2001 och utgivningen har därefter uppgått till 30 titlar för barn och ungdom och 20 titlar för vuxna. Det låga priset, titelbredden, utgivningens kvalitet och det etablerade varumärket samverkar med en väl fungerande läsfrämjande verksamhet som visar på positiva resultat. Regeringens bedömning är att avtalet mellan staten och En bok för alla AB bör omförhandlas för perioden 1 januari 2004 t.o.m. 31 december 2006 med oförändrad inriktning.

Utlåningen av DAISY-talböcker från Talboks- och punktskriftsbiblioteket (TPB) har under 2002 ökat med 110 procent och utgör i

dagsläget 22 procent av TPB:s totala utlåning av talböcker. Likaså har antalet punktskriftslåntagare i likhet med tidigare år ökat. Försäljningen, förslagen till förvärv samt aktiviteten hos utskrivningstjänsterna på punktskrift har varit fortsatt hög.

När det gäller lättlästa böcker har försäljningen till bokhandel och bibliotek ökat under året. Upplagan för nyhetstidningen 8 SIDOR ökade och tidningen fortsätter att möta mycket positivt gensvar från målgrupperna.

Talboks- och punktskriftsbiblioteket och Stiftelsen för lättläst nyhetsinformation och litteratur medverkar till att funktionshindrade kan ta del av litteratur, tidskrifter och nyheter.

Syftet med statens stöd till kulturtidskrifter och prenumerationsstöd till folkbiblioteken är att garantera en kulturellt värdefull mångfald i utbudet och öka tillgängligheten. Statistiska undersökningar visar att tidskriftsläsandet har ökat och att det finns tecken på att antalet kulturtidskrifter blir fler, trots, i vissa avseende, fördyrad distribution och minskat antal biblioteksprenumerationer. Med utgångspunkt i kulturtidskriftskatalogen, www.tidskrift.nu, finns för närvarande ca 530 tidskrifter varav ett 80-tal utgörs av webbtidskrifter. Jämfört med föregående år är det en ökning med 60 tidskrifter. Regeringen anser att det statliga stödet till kulturtidskrifterna med stor sannolikhet har medverkat till ökad bredd och tillgänglighet. De relativt små statsbidragen är en förutsättning för många kulturtidskrifters existens. Väsentligt för kulturtidskrifternas positiva utveckling är också de statliga insatserna i form av kulturtidskriftskataloger och olika utvecklingsprojekt. Ett fortsatt problem för kulturtidskrifterna är bl.a. att finna fungerande distributionsformer. Tidskriftsverkstäderna har dock utvecklat sin kompetens när det gäller distribution och marknadsföring. Kulturrådet ger också Nätverkstan Ekonomitjänst och www.tidskriftsbutiken.nu i Skåne bidrag i syfte att nya distributions- och marknadsföringsåtgärder prövas. När det gäller kulturtidskrifternas möjlighet till produktion och distribution avser regeringen att fortsätta den dialog med kulturtidskrifterna som påbörjats.

Totalt inkom 249 ansökningar om produktions- och utvecklingsstöd under 2002. Det är en ökning med 15 procent jämfört med tidigare år. Drygt 62 procent av ansökningarna om produk-

tionsstöd och 56 procent av ansökningarna om utvecklingsstöd bifölls under 2002.

Ett internationellt litteraturpris till Astrid Lindgrens minne instiftades av staten under 2002. Priset är ett årligt internationellt barn- och ungdomslitteraturpris på 5 miljoner kronor som bl.a. kan utgå till författare och illustratörer. I juni 2003 delades det första litteraturpriset ut vid en för allmänheten öppen ceremoni på Skansen.

Verksamheterna vid Svenska språknämnden och Sverigefinska språknämnden bedrivs i enlighet med de syften som staten har med bidragsgivningen. Nämnderna har stor betydelse för att en aktiv språkvård och språkforskning bedrivs. Regeringen avser att under 2004 återkomma till riksdagen med förslag på åtgärder i syfte att öka förutsättningarna för en långsiktig språkpolitik.

Bildkonst

Utvecklingen inom samtidskonstområdet är stark och genom den statliga bidragsgivningen får utställningslivet i landet ett viktigt stöd och fler människor ges möjlighet att ta del av utbudet.

Enligt den senaste kulturvaneundersökningen har besöken på konstupställningar och konstmuseer ökat under 1980- och 90-talen. 35 procent av alla män och 42 procent av kvinnorna besöker en konstupställning någon gång per år. Samtidigt har konstens tillgänglighet ökat på många orter och i många miljöer över hela landet. Under de senaste åren har även riktade insatser utförts för att öka och förbättra tillgängligheten till föremåls- och arkivsamlingar inom området.

I arbetet med att skapa en arena för samtidskonst har ett antal regionala museer under 2002 använt det statliga stödet till museipedagogiskt utvecklingsarbete inom området bildkonst. Alla regioner med länskonstnärer har genomfört länskonstnärsmöten, där diskussioner förts om den regionala strukturen för konsten.

För att öka tillgängligheten inom området främst med barn- och ungdomsinriktade prioriteringar har särskilda insatser inom bildkonstpedagogiken utförts under 2002 framför allt utifrån verksamheten på museer och konsthallar.

Konstmuseer och konsthallar är företrädesvis lokaliserade till landets större städer. Detta får till följd att storstadsbor oftare går på konstupställningar än personer bosatta i mindre orter men även sociala skillnader är påtagliga när det gäller tillgängligheten på bildkonstområdet. För-

hållandet utjämnas något av den kontakt med bildkonsten som möjliggörs genom den omfattande utställningsverksamheten inom de konstfrämjande organisationerna på arbetsplatser, privata gallerier och i föreningslivet över hela landet, även om detta arbete bedrivs med betydligt mindre resurser.

Genom statens inköp av bildkonst berikas den offentliga miljön i vid mening. Konstinköpen har också stor ekonomisk betydelse för såväl konstnärer som gallerier och andra försäljningsställen. Det stöd till konstinköp som fördelas till Folkets hus och parker, bygdegårdar och nykterhetsorganisationernas samlingslokaler berör många. Förutom miljontals besökare i landets omkring 2 400 föreningshus och folkparker, berörs även de många yrkesverksamma konstnärer som inbjuds att delta i inköpsutställningarna.

Statens konstråds verksamhet styrs till stor del av nybyggandet i landet. Det statliga byggandet har de senaste åren främst varit inriktat på universitet och högskolor, där en rad konstprojekt också genomförts. Genom samverkan med bl.a. kommunerna bidrar Konstrådet till att sprida samtidskonst till icke-statliga miljöer med stor offentlighet, t.ex. bostadsområden, skolor och trafikmiljöer. Konstrådets mål att sprida kvalificerade uppdrag till många konstnärer ger ökade försörjningsmöjligheter för konstnärer i hela landet. Dessutom gör Konstrådet rena konstinköp. Under 2002 förvärvade Konstrådet konst samt fördelade uppdrag till konstnärer för 40 672 000 kronor.

Statens kulturråd har vid bidragsfördelningen på bild- och formområdet 2002 lagt särskild vikt vid verksamheter som främjar konstnärernas villkor och möten med publiken. I synnerhet prioriteras verksamheter som når olika publikkategorier och ger ökade möjligheter att se bildkonst över hela landet, liksom verksamheter som utvecklar olika metoder och samverkansformer eller innebär erfarenhetsutbyte nationellt och internationellt.

Regeringens samlade bedömning är att statens insatser för bildkonsten har haft stor betydelse för utvecklingen inom området. Trots avsaknaden av en central struktur på bild- och formområdet bidrar insatserna till att göra den samtida bildkonsten tillgänglig för så många som möjligt, samtidigt som förutsättningar ges för hög kvalitet i det konstnärliga arbetet. Fortfarande är behovet av utställningslokaler för olika former av bild- och formkonst stort, i synnerhet för den

nyskapande och oetablerade konsten i landet. Av särskild vikt för bild- och formområdets utveckling är även det konstfrämjande arbetet att göra inbrytningar i nya publikgrupper.

Arkitektur, form och design

Arkitekturåret 2001 har etablerat arkitekturen och förstärkt dess position som ett angeläget kunskapsområde såväl bland allmänheten som inom statliga myndigheter, kommuner, organisationer och företag.

Regeringen bedömer att det nationella handlingsprogrammet för arkitektur, formgivning och design (prop. 1997/98:117) bl.a. har bidragit till att öka kunskapen om vikten av god arkitektur.

På grund av miljöproblem i de nya museilokalerna stängde Arkitekturmuseet sin publika verksamhet på Skeppsholmen under hösten 2001. Under februari 2004 beräknas museet kunna återinviga sina ordinarie lokaler.

Musei- och utställningsinstitutioner inom form och design har genom sina verksamheter lyft fram området både nationellt och internationellt. Mötesplatsen för form och design i Stockholm, vid Föreningen Svensk Form, har etablerat sig som ett utställnings- och kunskapscentrum genom bl.a. utställningar och seminarier. Vidare har Svensk Form fortsatt uppbyggandet av ett bibliotek och bildarkiv inom området.

Nämnden för hemslöjdsfrågor har fortsatt stärka intresset för, kunskapen om och utövan- det av hemslöjd genom satsningar på bl.a. barn- och ungdomsarbetet, den mångkulturella slöjden, material-, teknik- och formfrågor. Under de senaste åren har nämnden uppmärksammat ett ökat intresse för hemslöjd i hela landet, särskilt bland barn och ungdomar, vilket man sökt ta tillvara och vidareutveckla genom insatser särskilt riktade till dessa grupper. Hemslöjdens forskningsanknytning har också förstärkts genom ett aktivt arbete med seminarier och kurser. Nämnden har medverkat till en gynnsam utveckling på området arkitektur, form och design, bl.a. genom samarbeten med företrädare för Föreningen Svensk Form på regional nivå.

I maj 2003 lämnade regeringen en skrivelse (skr. 2002/03:129) om arkitektur, form och design till riksdagen. I denna lämnas en redogörelse för de mål som regering och riksdag satt upp för arkitektur, formgivning och design, vilka

åtgärder regeringen vidtagit för att uppnå målen samt insatser som gjorts på området sedan mitten av 1990-talet.

Sammantaget är det regeringens bedömning att de statliga insatserna på arkitektur, form och design bidrar till att främja, stärka och utveckla intresset för området.

Film

2000 års filmavtal gäller under perioden 1 januari 2000–31 december 2004. Alla stöd som handhas av Svenska Filminstitutet ryms i filmavtalet med undantag av stödet till filmarkivet för icke-fiktiv film i Grängesberg. Detta statliga stöd infördes fr.o.m. 2002 vid sidan av filmavtalet.

De senaste årens ökning av biobesöken i Sverige fortsatte även under 2002. Det totala antalet biobesök steg med 2 procent till ca 18,3 miljoner, vilket är den högsta besöksiffran sedan 1988/89. Samtidigt som intresset varit högt för utländska filmer som Sagan om ringen har biopubliken i Sverige under senare år i mycket stor utsträckning sett inhemsk film. Svensk filmproduktion har haft en dynamisk utveckling. Under 2002 minskade dock publikandelen för svensk film från 24 procent året dessförinnan till 17 procent. Tillbakagången hänger samman med att produktionen av svensk film minskade under delar av 2001 och 2002. Därmed blev antalet svenska filmer på repertoaren lägre 2002 än tidigare år. Sedan slutet av 2002 har dock svensk filmproduktion åter ökat. Det extra tillskott på sammanlagt 80 miljoner kronor som staten tillfört svensk filmproduktion under 2002–2004 har sannolikt bidragit till denna positiva utveckling.

Under 2002 fördelade Svenska Filminstitutet stöd om sammanlagt 18,7 miljoner kronor till 17 regionala resurscentrum för film och video, tre regionala filmproduktionscentrum samt initiering av regional filmverksamhet i ytterligare tre län, för tillfället finansierad genom medel från Framtidens Kultur. Totalt genererade dessa insatser en motprestation från landsting och kommuner om ca 55,9 miljoner kronor.

Av de regionala filmproduktionscentrumen är Film i Väst det i särklass mest framgångsrika, med 17 samproducerade långfilmer under 2002. Filmpool Nord har förutom att producera långfilm även satsat på att utveckla dokumentärfilmen i regionen och genomfört ett novellfilmsprojekt. Film i Skåne, som är det senast

etablerade produktionscentrumet, samproduce-rade två långfilmer under 2002.

Skolbio bedrevs läsåret 2001/02 i 166 av Sveriges 289 kommuner. Antalet har varit relativt stabilt sedan läsåret 1998/99, då skolbio bedrevs i 164 kommuner. Samtidigt bedrivs skolbioverksamheten i allt fler kommuner utan ekonomiskt stöd från Filminstitutet, vars bidrag är tidsbegränsat. Läsåret 2001/02 var antalet 108, att jämföra med 77 läsåret 1998/99. För Filminstitutet har detta inneburit att man ökat sin fokusering på att hjälpa kommuner och skolor att utveckla och stärka arbetet med film i skolan, t.ex. genom att förmedla kontakter med lärarutbildningar.

Sedan 2000 fördelar Filminstitutet ett stöd till spridning av kort- och dokumentärfilm. Liksom föregående år har antalet ansökningar varit mycket högt under 2002. Stödet fördelas förutom till biografdistribution även till distribution på VHS och DVD samt webbaserad distribution.

I syfte att öka tillgängligheten för syn- och hörselskadade till svensk film fördelas sedan 2000 medel till syntolkning och textning. Andelen syntolkningsprojekt har ökat kraftigt under 2002. Stödet till textning på svenska av svensk film på bio utnyttjas dock inte alltid i önskvärd utsträckning av filmbranschen. Filminstitutet och organisationer för döva och hörselskadade håller en kontinuerlig kontakt med filmdistributörer för att så många svenska biograffilmer som möjligt skall textas.

Filminstitutets filmarkiv i Stockholm har det nationella ansvaret att bevara film på filmbas, i huvudsak professionell spelfilm och dokumentärfilm avsedd för offentlig visning. Arkivets verksamhet inbegriper även restaurering av svensk film. Medan i stort sett all långfilm från nitratperioden nu är omkopierad är antalet kortfilmer från samma period fortfarande betydande. Skälet till detta är att nya nitratfilmer strömmar in till arkivet i ungefär samma takt som filmerna restaureras.

Cinematokets uppgift är att tillgängliggöra filmarvet genom att på biograf visa klassiker och retrospektiver samt ny kvalitetsfilm som inte fått svensk biografdistribution. Genom en målmedveten satsning på kvalitet när det gäller såväl filmurval som kopior och projektion har Cinemateket under de senaste åren ökat sin publik. Antalet besök under 2002 var ca 71 000.

Under 2002 mottog Filminstitutet en stor donation från Ingmar Bergman, med bl.a. fotografier, teckningar, skisser, anteckningar och manuskript. Det omfattande arkivmaterialet registreras och katalogiseras och kommer att göras tillgängligt för forskning.

Filminstitutet arbetar också internationellt för att sprida svensk film och filmkultur. År 2002 var mycket framgångsrikt för svensk kort- och dokumentärfilm internationellt. Bland annat var svenska kortfilmer uttagna till tävlan vid samtliga stora internationella filmfestivaler.

Konstnärsnämndens bidrag har stor betydelse för svensk kortfilm, inte minst när det gäller de unga filmarna. Under 2002 beviljades 29 bidrag.

Regeringens samlade bedömning är att insatserna inom filmområdet har varit framgångsrika.

Konstnärernas villkor

Konstnärsnämndens undersökningar visar att de olika konstnärspolitiska bidragen och ersättningsarna är av avgörande betydelse för många konstnärers försörjnings- och arbetsmöjligheter. De olika stödformerna leder till att mottagarnas möjligheter att arbeta med sitt konstnärliga skapande ökar samtidigt som beroendet av annat arbete vid sidan om den konstnärliga verksamheten minskar. Utan dessa stöd skulle många professionella konstnärers arbetsmöjligheter försämrats betydligt, t.o.m. omöjliggöras. Stipendierna, särskilt arbetsstipendierna, ger möjlighet till konstnärlig utveckling och koncentration något som i sin tur leder till ökade arbetsmöjligheter i framtiden.

Satsningen på det internationella utbytet, bl.a. inom ramen för IASPIS (International Artists' Studio Program in Sweden), fortsätter att visa positiva resultat. De internationella stipendierna leder ofta till att svenska konstnärers verk säljs utomlands. Dessutom skapas kontakter som är av betydelse för framtida arbetsmöjligheter.

Den statliga utställningsersättningen ger bildkonstnärer en rätt till ersättning när verk som ägs av konstnären disponeras för utställningar vid ett antal statliga institutioner. Villkoren för ersättningen regleras i ett avtal mellan svenska staten och berörda bildkonstorganisationer. Bildkonstnärernas organisationer har riktat kritik mot bristande efterlevnad av avtalet om statlig utställningsersättning. Enligt regeringens bedömning är det viktigt att avtalet följs av berörda institutioner. Regeringen avser att följa

upp detta och kommer bl.a. att ställa krav på återrapportering från berörda institutioner.

Enligt Konstnärsnämndens omvärldsanalys har konstnärernas villkor inte påverkats av några väsentliga omvärldsförändringar de senaste åren. De pressade ekonomiska, sociala och arbetsmässiga villkoren kvarstår. Tecknen på en hårdnande arbetsmarknad för konstnärsgруппerna, inte minst bildkonstnärer, har blivit allt fler.

Bildkonstområdet saknar en tydlig infrastruktur. Det innebär även att den marknad som bildkonstnärer arbetar i är komplex och svårdefinierad. I regeringens målsättning att öka konstnärers möjligheter att leva av sitt konstnärsskap utgör en djupare kunskap om hur bildkonstnärernas arbetsmarknad är beskaffad en viktig förutsättning. Statens kulturråd har under 2003 inlett ett arbete för att kartlägga och analysera de arenor där bild- och formkonst visas och den betydelse de har både för områdets utveckling. Regeringen förutsätter att resultatet av utredningen kommer att bidra till en ökad kunskap om och utveckling av bildkonstnärernas arbetsmarknad.

Arbetsstillfällena av mer fast karaktär finns endast i begränsad omfattning och då främst för konstnärsgруппer som scenartister och vissa musiker kategorier. Även för dessa har dock anställningsmöjligheterna under senare år minskat.

De gällande trygghetssystemen är betydelsefulla för konstnärsgруппerna. Regeringen gav i november 2001 en särskild utredare i uppdrag att kartlägga hur gällande trygghetssystem inom bl.a. socialförsäkringsområdet förhåller sig till konstnärlig verksamhet.

I februari 2003 redovisades betänkandet Konstnärerna och trygghetssystemen (SOU 2003:21). I betänkandet tydliggörs och analyseras ett flertal problem som uppstår i mötet mellan konstnärliga yrkesutövares särskilda villkor och de olika trygghetssystemen. Kartläggningen omfattar bl.a. socialförsäkringsystem, bostadsbidrag, pensionsvillkor, arbetsmarknad och stipendiesystem.

Regeringen bedömer att de statliga stöden och ersättningarna ger många yrkesverksamma konstnärer ekonomisk grundtrygghet och möjlighet att försörja sig på sitt konstnärliga arbete. Fortfarande är det dock svårt för många etablerade konstnärer att försörja sig på sitt konstnärliga arbete. Därför är det viktigt att utveckla konstnärernas arbetsmarknad – t.ex. i skolor och på arbetsplatser.

I arbetet med att vidga och utveckla konstnärernas arbetsmarknad har även de arbetsmarknadspolitiska insatserna inom ramen för Arbetsförmedlingen Kultur en viktig funktion. Sedan tidigare utgör inrättandet av det statliga stödet till TeaterAlliansen AB ett gott exempel där kultur- och arbetsmarknadspolitik kunnat samverka.

Arkiv

Arkiven är en viktig del av vårt kulturarv och en betydelsefull källa till kunskap och information om vårt samhälle och dess utveckling samt människors villkor genom tiderna. Tillgång till arkivmaterialet är viktig såväl från demokratisk utgångspunkt som för ökat engagemang för kulturarvet.

Regeringen bedömer att de statliga insatserna på hela arkivområdet har gett goda resultat i förhållande till de uppställda målen. Genom insatserna förbättras medborgarnas möjligheter att ta del av allmänna handlingar och annat arkivmaterial och därmed också möjligheterna till insyn och till ökad kunskap på olika områden.

Riksarkivet och landsarkiven

Det arkivmaterial som förvaras hos Riksarkivet och landsarkiven (arkivmyndigheterna) är omfattande. Det rör sig bl.a. om ca 546 000 hyllmeter pappershandlingar från i första hand statliga myndigheter. Den årliga tillväxten är stor, under 2002 levererades ca 26 000 hyllmeter pappershandlingar och ca 216 000 kartor och ritningar, vilket innebär ett kontinuerligt behov av utökade arkivlokaler. Under senare år har bl.a. omstruktureringar inom statlig förvaltning inneburit en ökning av leveranser av material som fortfarande är aktuellt och som i förhållandevis stor utsträckning efterfrågas av såväl förvaltningen som forskningen (jfr det ökade antalet besvarade, skriftliga förfrågningar, tabell 4.2).

Arkivmyndigheterna gör omfattande insatser för att öka tillgängligheten till och överblicken över arkivmaterialet, inte minst genom att ta till vara de möjligheter som den nya tekniken ger. Den nya tekniken innebär vidare att man kan nå nya grupper av användare samtidigt som risken för slitage på originalhandlingar minskar. Hemsidorna utvecklas fortlöpande. Antalet aktiva besök på arkivmyndigheternas hemsidor ökar sedan flera år. För 2002 var ökningen 38 procent jämfört med föregående år.

Den nya tekniken medför också nya villkor för att bevara, vårda och tillhandahålla material. Detta förutsätter kontinuerliga forsknings- och utvecklingsinsatser samt ny och ökad kompetens hos dem som hanterar arkiven. Riksarkivet deltar också aktivt i det internationella samarbetet i dessa frågor.

Sammantaget bidrar det arbete som arkivmyndigheterna bedriver för att förbättra hanteringen av arkivmaterial – traditionella likaväl som elektroniska handlingar – till en höjd kvalitet på arkivhanteringen och bättre strukturerade arkiv hos bl.a. arkivbildande myndigheter. Härigenom skapas förutsättningar för att offentlighetsprincipen skall fungera på ett tillfredsställande sätt, vilket är av grundläggande betydelse från demokratisk utgångspunkt. Samtidigt bidrar insatserna till att kulturarvet kan bevaras för framtiden. Det är dock viktigt att det arbete som arkivmyndigheterna driver kring de frågeställningar som den nya tekniken ger upphov till fortsätter.

Arkivmyndigheterna har under året genomfört ett stort antal utställningar, föreläsningar, konferenser och andra arrangemang runt om i landet samt olika forskningsprojekt, där exempelvis aktuella händelser och historiska skeenden har lyfts fram och belysts med utgångspunkt i arkiven. Insatserna har många gånger gjorts i samverkan med andra myndigheter, folkrörelse- och företagsarkiv, museer samt olika lokala och regionala organisationer. Landsarkiven driver projekt med anknytning till regionala förhållanden. Särskilda satsningar görs för att sprida kännedom om hur arkivmaterial kan användas i skolarbetet och hur olika samarbetsformer mellan arkiv och skola kan utvecklas. Den utåtriktade verksamheten bidrar till att tydliggöra arkivens värde när det gäller att bygga upp och sprida kunskap samt till att lyfta fram den betydelse som arkiven har för såväl utbildningsrelaterad forskning som hembygds- och släktforskning. Det allmänna intresset och förståelsen för arkiven som informationskälla ökar. Detta innebär ständigt ökade krav och förväntningar på insatser från arkivmyndigheternas sida, inte minst när det gäller tillgänglighet till arkivmaterialet.

Tabell 4.2 Redovisning av vissa mätbara prestationer

Verksamhet	2000	2001	2002
Antal forskarbesök	106 827	108 729	97 296
Antal träffar på hemsidor	11 836 278	16 173 525	28 999 662
Antal mikrokort tillgängliga för forskning	4 077 211	4 342 214	3 505 234
Besvarande av skriftliga förfrågningar, antal ärenden	22 523	39 517	96 441

Sammantaget svarar Riksarkivet och landsarkiven för en omfattande verksamhet som har gett goda resultat. Genom verksamheten skapas förutsättningar för insyn i den offentliga förvaltningen samt för att tillgodose behovet av information för rättsskipningen, förvaltningen och forskningens behov. Arkivens betydelse för samhället och som del av kulturarvet stärks. Landsarkivens verksamhet tydliggör arkivens värde för den regionala utvecklingen och identiteten.

Enskilda arkiv

Riksarkivet fördelar bidrag till enskilda arkivinstitutioner i hela landet. Regeringen bedömer att härigenom främjas bevarandet och tillgängliggörandet av arkivmaterial hos bl.a. regionala folkrörelsearkiv samt olika förenings- och näringslivsarkiv.

Språk- och folkminnesinstitutet (SOFI)

Som en följd av allmänhetens och forskarsamhällets ökade användning av Internet har antalet besökare vid SOFI:s arkiv och bibliotek minskat. Vid SOFI:s arkiv i Lund, Göteborg och Umeå är en stor del av registren utlagda på Internet och SOFI använder Internet i hög utsträckning för att nå ut till nya målgrupper. En ökad del av samlingarna kan bevaras mer tillförlitligt i ett längre perspektiv genom digitalisering.

Svenskt biografiskt lexikon

Publikationen Svenskt biografiskt lexikon utgör ett betydande hjälpmedel för bl.a. forskare och

den är ett viktigt bidrag till den vetenskapliga kunskapsuppbyggnaden. En stor användarkategori är person- och släktforskare. Genom de utförliga käll- och litteraturförteckningar som åtföljer varje personartikel underlättas tillgängligheten till material i arkiv och bibliotek för brukarna. Sedan ett par år ges lexikonet också ut på CD-romskiva för ökad tillgänglighet.

Kulturmiljö

Det finns ett fortsatt stort allmänt intresse för historia och kulturmiljöfrågor. För Riksantikvarieämbetets (RAÄ) del yttrar sig det ökande intresset bland annat genom en kraftigt ökad försäljning av ämbetets böcker under 2002 jämfört med året innan samt en markant höjning av antalet besök på webbplatsen (63 procent fler än året innan). RAÄ förvaltar också fyra bemanade besöksmål, Glimmingehus, Eketorps borg, Birka och Gamla Uppsala. Pedagogiska metoder och handledningar för lärare, utarbetade av RAÄ och vissa regionala museer med kulturmiljön som bas, har blivit alltmer eftertraktade av skolan. Det publika arbetet har prioriterats på flera olika sätt av RAÄ. Tillgängliggörandet av register och arkiv har exempelvis fortsatt och digitaliseringen av fornminnesregistret når nu sin slutfas.

Inom vården av det materiella kulturarvet har olika yrkesgrupper, som konservatorer, kemister, ingenjörer och byggnadsvårdare, samverkat för att vidareutveckla bevarandemetoderna. RAÄ har under året arbetat för att förmedla de uppnådda resultaten till yrkesmän och till allmänheten.

Inom andra samhällssektorer har kulturmiljövärden blivit allt mer synliggjorda och hänsyn till kulturmiljön tas i större utsträckning. Det gäller exempelvis vid nysatsningar inom infrastruktur, inom byggsektorn och i miljömålsarbetet. Samverkan över sektorsgränserna, ökade samarbeten med t.ex. Naturvårdsverket, Vägverket och Sjöfartsverket, har bidragit till positiva effekter för kulturmiljöarbetet.

Projektet Agenda kulturarv har inneburit ökad samverkan mellan de olika aktörerna inom kulturarvssektorn. Agenda kulturarv syftar bland annat till att uppnå större effektivitet i måluppfyllelsen för kulturmiljön genom att utveckla arbetsformerna och till att förstärka kulturarvets ställning i samhället. För 2002 fanns möjlighet att utnyttja totalt 10 miljoner kronor för projektet. Exempelvis gavs bidrag till undersök-

ningar om allmänhetens uppfattning av vad kulturarv är i Värmland och på Gotland, ungdomars k-märkning i Västmanland och synliggörandet av romers och resandes kulturarv i Malmö. Genom projektet kommer en programförklaring för kulturmiljövården att redovisas i december 2003 och arbetet kommer därefter att slutredovisas.

Genom bidraget till kulturmiljövård, RAÄ:s, länsstyrelsernas och de regionala museernas arbete samt genom bidrag till arbetslivsmuseerna stöds kulturmiljöarbetet såväl nationellt och regionalt som lokalt och positiva effekter ges spridning över hela landet. Bidraget till kulturmiljövård (anslaget 28:26) har under 2002 huvudsakligen använts till vård av skyddade och hotade byggnader. Respektive läns särpräglade kulturmiljöer har särskilt prioriterats, t.ex. samiskt kulturarv i Norrbotten, fåbodsmiljöer i Dalarna och frikyrkorörelsens byggnader i Jönköpings län.

Insatserna för fornminnesvård har ökat kraftigt. I samtliga län har någon form av fornminnesvård bedrivits. Projektet Skog och historia har under 2002 utökats och omfattar nu alla landets län. Skog och historia är ett samarbete mellan RAÄ och landets skogsvårdsstyrelser, vars primära syfte är att öka kunskapen om och engagemanget för skogens kulturminnen. Det utökade samarbetet om tillvaratagandet av skogens kulturvården har inneburit att fornlämningar fått en större uppmärksamhet bland skogsföretag, skogsägare, kommuner och allmänhet och att större hänsyn tas till kulturvården vid olika typer av markpåverkan.

RAÄ:s avdelning för arkeologiska utgrävningar (UV) är nu ekonomiskt i balans, men är på grund av uppdragsfinansiering fortsatt konjunkturkänslig genom variationen av omfattningen av infrastrukturförändringar mellan olika år.

I det internationella arbetet har Östersjöregionen varit särskilt prioriterat. RAÄ har där varit aktivt genom att vara ordförande och ansvar för sekretariatet för den s.k. Monitoring group on Cultural Heritage in the Baltic Sea States. Betydelsen av samarbete över nationsgränserna har förtydligats genom att ett flerårigt samarbete med Sida inletts. Utbildningsprogrammet Africa 2009 vänder sig till verk samma inom kulturmiljö i ett 40-tal länder söder om Sahara. RAÄ deltar vidare i Europarådets Steering Committee för kulturarvsfrågor och har

där bl.a. medverkat till att utveckla en internetportal som skall öka kontakterna mellan Europas kulturarvsinstitutioner. Tillsammans med Statens kulturråd har RAÄ också medverkat i genomförandet av EU:s ramprogram för kultur, Kultur 2000 samt informerat den svenska kultursektorn om EU:s stödmöjligheter.

I de kommuner och stadsdelar som omfattas av regeringens nationella storstadspolitik har RAÄ:s arbete med att stärka kunskapen kring områdenas kulturmiljövärden visat sig värdefullt i syfte att omvärdera förorten m.m. RAÄ och Integrationsverket har gjort en gemensam studie kring bilden i media av rekordårens bostadsområden och bebyggelse. En rapport publicerades under 2002 med titeln Miljonprogram och media – föreställningar om förorten och dess invånare.

Kunskapen kring hela det moderna samhällets kulturarv har generellt stärkts genom de senaste årens erfarenheter inom kulturmiljösektorn av arbetet med industrisamhällets och storstadsmiljöernas kulturarv.

Regeringen ser positivt på utvecklingen av kulturmiljöarbetet med det moderna kulturarvet och den ökade fokuseringen på olika gruppers kulturarv. Regeringens bedömning är att de statliga insatserna på kulturmiljöområdet har betydelse för att öka förståelsen, delaktigheten och det egna ansvarstagandet för kulturmiljön hos befolkningen i hela landet. Därigenom kan viktiga delar av kulturarvet bevaras och brukas och kulturell mångfald främjas och stärkas.

Kulturarv och solidaritet

I takt med den snabba samhällsförändring som Sverige genomgått ställs också kulturarvssektorn inför stora utmaningar. Kulturarvet är i dag gränslöst och internationell samverkan är i än högre grad en förutsättning för att museerna skall kunna bedriva utställningsverksamhet och förhålla sig till sina samlingar i enlighet med principer om mänskliga rättigheter och demokrati. Kulturdepartementet kommer mot denna bakgrund inleda en dialog med de statliga museerna om deras samlingar.

Som tidigare nämnts beslutade regeringen 2002 att ratificera 1970 års Unescokonvention om åtgärder för att förbjuda och förhindra olovlig införsel och utförsel av vissa kulturföremål samt överlåtelse av äganderätten till kulturegendom. Anslutningen till 1970 års

Unescokonvention är ett led i arbetet med att motverka den illegala handeln av kulturföremål.

Inom det särskilda FN-organet Unidroit (International Institute for the Unification of Private Law) antogs 1995 en konvention om återlämnande av stulna och olovligt exporterade kulturföremål. Konventionen innehåller detaljerade regler om återlämnande av kulturföremål. Enligt regeringens bedömning bör Sverige snarast ansluta sig till denna konvention. I detta syfte avser regeringen att tillsätta en särskild utredare med uppdrag att föreslå den lagstiftning som krävs för en svensk anslutning till Unidroitkonventionen.

Inom ramen för arbetet i ICOM (the International Council of Museums) och Museum 2000 sker en av de största satsningarna inom svensk museiutveckling. Arbetet syftar till att stärka museernas roll som aktörer i en demokratisk samhällsutveckling. På temat Bridging Cultures kommer en regional konferens att genomföras i Öresundsregionen. Målet är att skapa förutsättningar för museernas förändringsarbete genom att lyfta fram metoder och arbetssätt samt att främja nya former av internationellt museisamarbete.

Kyrkoantikvarisk ersättning

Svenska kyrkan är ansvarig för den största sammanhållna delen av vårt kulturarv. Det rör sig om ett kulturarv som har byggts upp under närmare ett årtusende och som har formats i kontinuerlig växelverkan med andra delar av samhället. Genom kyrkans historiska ställning har det kyrkliga kulturarvet kommit att både avspegla och utgöra en väsentlig del av landets historia. Svenska kyrkan får fr.o.m. 2002 en viss ersättning av staten för kulturhistoriskt motiverade kostnader i samband med vård och underhåll av de kyrkliga kulturminnena, s.k. kyrkoantikvarisk ersättning.

Fördelningen av kyrkoantikvarisk ersättning sker av Svenska kyrkan efter samråd med kulturmiljösektorns myndigheter. Medlen, som under 2002 uppgick till 50 miljoner kronor, har använts med målsättningen att ge största möjliga bevarandeffekt för kulturarvet. Insatser för inventering och långsiktiga vårdande insatser har prioriterats. Sammanlagt har 170 projekt jämnt fördelade över landet beviljats medel under 2002.

En central samrådsgrupp för det kyrkliga kulturarvet, bestående av representanter från kyrkan och de antikvariska myndigheterna, har

inrättats. Regionala samrådsgrupper har likaså inrättats. Dessa arbetar med frågor som rör den kyrkoantikvariska ersättningen, men även med bland annat vård- och underhållsplanering.

Museer och utställningar

Under 2002 hade de centrala museerna drygt 4,9 miljoner besök (se tabell 4.3), vilket innebär en marginell förändring jämfört med 2001. Flera av institutionerna uppvisar dock en betydande ökning i antalet besök.

Statens historiska museers höga besökssiffror beror främst på Historiska museets lyckosamma försöksverksamhet med fri entré.

Även Arbetets museum, som för ett antal år sedan införde fri entré, uppvisade en ökning av antalet besökare.

Nationalmuseum med Prins Eugens Waldemarsuddes kraftiga ökning under året kan bl.a. tillskrivas den uppmärksammade utställningen Impressionismen och Norden.

Moderna museet och Arkitekturmuseet har på grund av mögelskador i de ordinarie lokalerna på Skeppsholmen i Stockholm bedrivit verksamhet i tillfälliga och betydligt mindre lokaler, vilket förklarar de lägre besökssiffrorna. Samtidigt visar Moderna museet upp goda besökssiffror i resten av landet i och med myndighetens regionala satsning c/o Moderna Museet. Museet blev genom denna verksamhet utsett till Årets museum 2003 av Svenska museiföreningen.

Flertalet av de centrala museerna har arbetat med att vidareutveckla den pedagogiska verksamheten riktad mot främst barn och ungdom. Bland annat har Arkitekturmuseet genomfört ett pedagogiskt inriktat IT-samarbete med deltagare från ett flertal europeiska länder.

Även Livrustkammaren, Skoklosters slott och Hallwylska museet bedriver en uppskattad pedagogisk verksamhet som riktar sig mot barn och ungdom. Bland annat firade Livrustkammarens populära Riddarklubb 10-årsjubileum under 2002.

Statens museer för världskultur har fortsatt förberedelserna inför öppnandet av det nya Världskulturmuseet i Göteborg. Samtidigt fortskrider förnyelsearbetet på Östasiatiska museet. Museet återinvigs under hösten 2004 då museet kommer att erbjuda fri entré. På Etnografiska

museet och Medelhavsmuseet sker en kontinuerlig utveckling av både program- och utställningsverksamhet, bl.a. med ökad inriktning på barn- och ungdom.

De skador som för en tid sedan upptäcktes på regalskeppet Vasa har varit centrala i Statens maritima museers (tidigare Statens sjöhistoriska museer) verksamhet under året. Myndigheten har bl.a. tagit initiativ till en omfattande bevarandeplan av skeppet.

När det gäller verksamheten för bevarande kan även Stiftelsen Nordiska museets arbete nämnas. Efter flera år av olika problem med bl.a. skadedjursangrepp på delar av samlingarna, har museet startat ett omfattande arbete i syfte att komma tillrätta med problemen. Ett resultat av detta projekt är att även tillgängligheten till samlingarna ökar.

Stiftelsen Skansen genomförde under 2002 ett resultatrikt arbete med mögelsanering av sina kulturfastigheter. Även den publika verksamheten har på många sätt fungerat väl.

Naturhistoriska riksmuseet har fortsatt arbetet med att effektivisera sitt lokalutnyttjande i enlighet med den särskilda översyn av museets lokaler och verksamhet som Regeringskansliet genomförde 2002. Syftet med översynen var bl.a. att på ett överskådligt sätt belysa myndighetens lokalfrågor. Museet har nu koncentrerat sin verksamhet till lokalerna i Frescati och under året har åtgärder vidtagits för att åstadkomma en förbättring av förvaringen för de historiskt intressanta botaniska samlingarna, inte minst Linnés samlingar. Arbetet omfattar även förbättring av personalens arbetsmiljö. Projektering av ombyggnaden av det s.k. Botanhuset pågår. Regeringen gör bedömningen att arbetet utvecklas i positiv riktning och i enlighet med den ovan nämnda översynen. Naturhistoriska riksmuseet har med hjälp av en extern internationell expertgrupp genomfört en översyn av museets forskningsverksamhet. Expertgruppens rapport ligger till grund för kommande kvalitetshöjande åtgärder inom forskningsverksamheten.

Boverket har genom anslaget *Stöd till icke-statliga kulturlokaler* främjat tillgången till ändamålsenliga icke-statligt ägda och förvaltade kulturlokaler. Exempelvis har bidraget betalats ut till läns museer, övriga museer och teatrar.

Tabell 4.3 Antal besökare vid de centrala museerna 2000–2002

Museum	2000	2001	2002
Statens historiska museer	135 000	155 000	203 000
Nationalmuseum med Prins Eugens Waldemarsudde	424 000	436 000	516 000
Naturhistoriska riksmuseet	822 000	718 000	773 000
Statens museer för världskultur	170 000	167 000	162 000
Livruskammaren, Skoklosters slott och Hallwylska museet	195 000	175 000	202 000
Statens maritima museer (f.d. Statens sjöhistoriska museer)	940 000	915 000	870 000
Arkitekturmuseet	79 000	59 000	27 000
Statens musiksamlingar (Musikmuseet)	29 000	30 000	29 000
Statens försvars-historiska museer	97 000	103 000	89 000
Moderna museet	265 000	268 000	135 000
Stiftelsen Nordiska museet	208 000	191 000	174 000
Stiftelsen Skansen	1 357 000	1 342 000	1 333 000
Stiftelsen Tekniska museet	188 000	188 000	189 000
Stiftelsen Arbetets museum	179 000	202 000	217 000
Summa	5 087 000	4 949 000	4 919 000

Trossamfund

Den religiösa mångfalden i vårt samhälle liksom intresset för etiska och existentiella frågor innebär ett ökat intresse av och förväntningar på insatser från trossamfundet.

Trossamfundet kan genom sin verksamhet bidra till att öka förståelsen och respekten för olika trosriktningar och är därmed av stor betydelse i integrationsprocessen. Detta understryker vikten av kontakter och samverkan mellan olika trossamfund och också av trossamfundens medverkan inom olika samhällsområden.

Samarbetsnämnden för statsbidrag till trossamfund (SST) medverkar i ökad omfattning i olika sammanhang i frågor som rör trossamfund och har fortlöpande kontakter med såväl trossamfundet som andra myndigheter och olika organisationer. Regeringen gav i november 2002 SST i uppdrag att fördjupa dialogen med trossamfundet kring frågor som rör kvinnors och

barns rättigheter. SST skall utveckla sina kontakter med olika trossamfund och samarbetsorgan och bistå dem i deras arbete att öka medvetenheten och sprida kunskap om det svenska samhället och de grundläggande värderingar som samhället vilar på.

Statens stöd till trossamfund bidrar till att främja den religiösa mångfalden.

Det antal personer som betjänas av de statsbidragsberättigade samfundet uppgick vid ingången av 2002 till ca 852 600.

Forum för levande historia

Forum för levande historia inrättades som myndighet den 1 juni 2003. Dessförinnan har informationsinsatsen Levande historia pågått sedan 1997 (se avsnittet Insatser). Utredningen om Forum för levande historia (Ku2002:05) med uppdrag att bl.a. genomföra etableringen av myndigheten Forum för levande historia har nu lämnat sin slutredovisning till regeringen.

Utåtriktad verksamhet har varit tongivande för såväl utredningen som myndigheten. Utbildningsinsatser, seminarier, nyhetsbrev, hemsidor och informations- och diskussionsmaterial har varit de huvudsakliga länkarna mellan Levande historia och allmänheten. Myndigheten har fortsatt och vidareutvecklat viss tidigare verksamhet och initierat viss ny verksamhet.

En utgångspunkt och ett viktigt mål för verksamheten är att nå barn och ungdom samt vuxna i deras närhet. En viktig målgrupp har därför varit lärare. Utbildningsseminarier med en rad olika teman, exempelvis Hur man kan undervisa kring Förintelsen, Terrorn under Sovjettiden och Att jämföra folkmord, har under 2003 hållits på ett tiotal orter runt om i landet.

Forum för levande historia har i uppdrag att främja högtidlighållandet av den 27 januari som en svensk minnesdag över Förintelsen. Utredningen hade samma uppdrag och producerade i detta syfte bl.a. en tidning som distribuerades till skolor och andra intresserade.

Under 2000 inleddes ett arbete med att dokumentera svenska minnen av Förintelsen. Ett hundratal flyktingar, flyktingmottagare, diplomater m.fl. har sedan dess intervjuats. I samband med 2003 års minnesdag av Förintelsen publicerades som slutresultat av projektet en bok baserad på dessa intervjuer, De glömmer det aldrig.

Distribution av boken ...om detta må ni berätta... sker kontinuerligt och intresset för den

är fortsatt stort. Senast har boken översatts till ryska och lettiska, med särskilda kapitel anpassade till deras situationer. Ett liknande samarbete planeras nu även med Litauen. Forum för levande historia samarbetar med flera andra länder i frågor som rör utbildning, forskning och minneshållande av Förintelsen.

Regeringen bedömer att insatserna genom Forum för levande historia och dess föregångare bidrar till att motverka antidemokratiska strömningar i samhället på ett effektivt sätt.

Forskning inom kulturområdet

Flera av myndigheterna som bedriver sektorsforskning ansvarar för långsiktiga forskningsprojekt där frågor om demokrati, värderingar och förhållningssätt i samhället lyfts fram. Dessa övergripande frågor förutsätter i hög grad ett samarbete mellan universitetsforskning och sektorsforskning. De myndigheter som erhåller särskilda medel för forsknings- och utvecklingsinsatser inom kulturområdet har alla i olika omfattning ett etablerat samarbete med universitet, högskolor och andra myndigheter. EU:s femte ramprogram har även medfört ökade nationella och internationella kontakter.

De myndigheter som får sektorsforskningsmedel har ansvar för att det forsknings- och utvecklingsarbete som behövs för den egna verksamhetens kunskapsförsörjning genomförs. Myndigheterna har även ett ansvar för att förmedla ny kunskap både till verksamma inom kultursektorn och till allmänheten.

Statens kulturråd bedriver endast i mycket begränsad omfattning en egen forskningsverksamhet. Däremot fördelar rådet bidrag till eller är beställare av kulturpolitiskt relevant forskning. Statens kulturråd fördelar även medel för forskning och utveckling vid ansvarsmuseerna, dvs. Statens historiska museer, Nationalmuseum med Prins Eugens Waldemarsudde, Moderna museet, Naturhistoriska riksmuseet, Statens museer för världskultur och Stiftelsen Nordiska museet. Den forskning som bedrivs vid dessa museer är av stor strategisk betydelse för att bygga upp ny kunskap och stärka museernas verksamhet, bl.a. när det gäller att definiera och förmedla kulturarvet.

Riksarkivet är en kunskapsorganisation och kunskapsuppbyggnaden hänger nära samman med verkets genomförandeuppdrag. Centrala områden är därvid bl.a. frågor som rör bevarande och tillgängliggörande av arkivmaterial, inte

minst med utgångspunkt i de nya förutsättningar som användning av ny teknik innebär. Riksarkivet medverkar även i det internationella arbetet kring dessa frågor.

Riksarkivet genomför ofta sina forskningsprojekt i samverkan med andra myndigheter, universitet och högskolor. Riksarkivet har även fortsatt arbetet med att utveckla ämnet arkivkunskap på universitetsnivå.

Riksantikvarieämbetet initierar och genomför forskningsverksamhet såväl inom organisationen som genom externt stöd. Tyngdpunkten i Riksantikvarieämbetets forskning ligger dels på att förbättra kulturmiljövårdens kunskapsuppbyggnad inom det kulturhistoriska fältet, dels på det antikvarisk-tekniska området. Riksantikvarieämbetet har under året samarbetat med en rad olika myndigheter och institutioner i olika forskningsprojekt. Huvudsakligen är forskningen indelad inom temaområdena kulturarvet i samhället, kulturhistorisk kunskap samt vård och konservering.

Språk- och folkminnesinstitutet bedriver forskningsverksamhet i en rad olika projekt inom bl.a. dialekt-, ortnamns- och personnamnsområden. Institutet samarbetar i första hand med universitet och högskolor, men även med andra institutioner. Resultaten av kunskapsuppbygganden har överförts till forskare, allmänheten, massmedia m.fl. i form av tryckta skrifter, vetenskapliga och populärvetenskapliga artiklar, föredrag m.m.

Naturhistoriska riksmuseet har en särställning bland museerna genom sin omfattande forskningsverksamhet. Museet bedriver grundforskning och tillämpad forskning inom zoologi, botanik, paleontologi och geologi samt i studier av interaktionen mellan människan och naturen/miljön. Kvaliteten på forskningen kan sägas vara säkrad genom regelbunden publicering i vetenskapliga tidskrifter nationellt och internationellt samt genom kvalitetsgranskningar vid externfinansierade projekt. Genom medverkan vid olika samarbetsprojekt med andra naturvetenskapliga organ och i undervisning bidrar museets forskare till utvecklingen av forskarsamhället i stort, samtidigt som den egna forskningen utvecklas. I ett internationellt perspektiv håller museet en mycket hög kvalitet på sin forskning inom alla museets representerade ämnesområden.

Konstområdesövergripande verksamhet

För att ta till vara kunskande och idéer från hela landet och för att bidra till utveckling och förnyelse inom olika delar av kulturområdet inrättade regeringen 1997 sex tidsbegränsade nationella uppdrag. Antalet har sedan utökats till nio nationella uppdrag inom områdena barn- och ungdomsteater, regional filmverksamhet, ungdomskultur, musik, samtidskonst, museiverksamhet, formgivning och design, barnkulturforskning samt samtida dans. Innehavarna av de nationella uppdragen har till övervägande del fullgjort sina uppdrag och regeringen bedömer att de nationella uppdragen på ett betydelsefullt sätt medverkar till att de nationella kulturpolitiska målen uppfylls. I sammanhanget är det dock viktigt att betona att institutioner eller verksamheter som får nationella uppdrag förutsätts, genom det medelstillskott som följer uppdraget, få ökade möjligheter att bidra till utveckling och förnyelse inom sitt område och att avsikten inte är att det nationella uppdraget och medelstillskottet skall avse den ordinarie verksamheten.

Länskonstnärernas arbete består i att sprida, stimulera och öka kunskapen om konst och kultur. Under 2002 har bidrag utgått till 27 heltidstjänster. Systemet med länskonstnärer infördes 1997 och har redan utvecklats till en omfattande, strategisk, struktur- och nätverksbyggande verksamhet. Regeringen bedömer att verksamheten fyller sitt syfte. Särskilt kan nämnas den tillgång länskonstnärerna är för skolans och respektive konstområdets aktörer för att skapa fler möjligheter för barn och ungdomar att möta ett professionellt kulturliv och utveckla sitt eget skapande.

De projekt som beviljats stöd under 2002 i syfte att främja funktionshindrades deltagande i kulturlivet har en god spridning över landet och inom de olika konstområdena och innefattar både projekt som ökar tillgängligheten till den producerade kulturen såväl som möjlighet till eget skapande inom bild, dans, teater och musik. En tredjedel av projekten har specialinriktning mot barn och ungdomar med funktionshinder. Regeringen bedömer att bidragsgivningen fyller sitt syfte.

Samtliga de projekt som under 2002 beviljades bidrag inom ramen för stödet till kultur i arbetslivet har medvetet arbetat med att öka intresset för att ta del av olika former av kultur och att stimulera till eget skapande. Flera projekt har

handlat om kultur och hälsa. Ett exempel är LO-facken i Motala som har påbörjat ett treårigt projekt som visar kulturens roll i ett förebyggande hälsoarbete. Ett annat exempel är SKTF i Västerbotten som driver projektet Fakta, faddrar och fördjupning med personalen på tre sjukhus inom landstinget. Regeringen bedömer att bidraget till kultur i arbetslivet har haft betydelse för att främja en bred kulturverksamhet med arbetsplatsen och arbetsgemenskapen som centrum. Regeringen ser även positivt på de initiativ som tagits ute i landet för att synliggöra kulturens betydelse för människors välbefinnande och som blivit möjliga tack vare bidragsgivningen.

Sammanfattningsvis bedömer regeringen att Statens kulturråds verksamhet stämmer väl överens med uppsatta mål. Bidragsgivningen har haft stor betydelse för kulturlivets utveckling, framför allt för verksamheter på regional och lokal nivå samt inom organisationslivet. Viktiga kulturprojekt har genomförts med hjälp av statliga bidrag och en betydelsefull kulturverksamhet utanför kulturinstitutionerna har kunnat fortleva i betydande utsträckning. Även de statliga insatserna för att stärka det internationella kulturutbytet har haft positiv effekt.

Sponsring

Regeringen har beslutat om villkor för sponsringssamarbeten i kulturinstitutionernas regleringsbrev samt ålagt berörda institutioner att återrapportera samarbetets art och omfattning. Av dessa redovisningar för 2002 framgår det att sponsringen utgjorde en mycket liten del av finansieringen. Av museerna var det t.ex. bara fyra stycken som hade sponsringsintäkter som uppgick till mer än en procent av de totala intäkterna. Regeringen avser att även i fortsättningen följa frågan.

Regional fördelning av statens stöd till kultur

Kulturpolitiken skall främja ett rikt kulturutbud i hela landet och skapa möjligheter för alla att uppleva kultur och ägna sig åt eget skapande oberoende av var de bor. Medlen för att uppnå detta mål är flera. Förutom de satsningar som görs av stat, landsting och kommuner har t.ex. radio och TV i allmänhetens tjänst en viktig roll, liksom informationstekniken.

Som ett komplement till statens insatser för bl.a. nationalscenerna och de centrala museerna ger staten stöd till regionala och lokala kultur-

institutioner. Statens bidrag till regionala teater-, dans- och musikinstitutioner, länsmusikverksamhet, regional biblioteksverksamhet, regionala museer, regional arkivverksamhet och länskonstnärer syftar bl.a. till att möjliggöra en mångsidig kulturverksamhet av hög kvalitet, att ge varje medborgare en god tillgång till scenkonst, musik, böcker och information, att stödja museerna i deras uppgift att samla in, bearbeta och förmedla kunskap om regionernas kulturarv, dess konstutveckling samt om samhället och miljön i övrigt samt att sprida, stimulera och öka kunskapen om konst och kultur, inte minst bland barn och ungdomar.

På riksdagens begäran lämnar regeringen varje år en redovisning och analys av utvecklingen av den regionala fördelningen av statens stöd till kultur.

Statens kulturråd har regeringens uppdrag att bl.a. kartlägga och analysera det regionala utfallet av myndighetens verksamhet samt att sammanställa och analysera motsvarande redovisningar från vissa andra myndigheter och institutioner inom Kulturdepartementets ansvarsområde. Kulturrådet har till regeringen redovisat utfallet för 2002.

Myndigheterna och de centrala institutionerna inom kulturområdet har alla ett nationellt ansvar inom sina respektive områden. För flera av dessa är det endast en del av verksamheten som har regionalt mätbara inslag och det regionala inslaget varierar dessutom starkt i sina praktiska uttryck. Regeringen delar in statens insatser i olika kategorier.

Den *första kategorin* avser nationella verksamheter där publiken och användarna, oavsett hemort, har samma tillgång till kulturutbudet, men där regionen där verksamheten är lokaliserad kan ha vissa fördelar, t.ex. i fråga om sysselsättningstillfällen. Exempel på sådana insatser är stöd till litteraturutgivning, tidskriftstöd, bidrag till språkvård samt verksamheten vid ett flertal myndigheter vilka huvudsakligen är lokaliserade till Stockholms län.

Den *andra kategorin* avser nationella verksamheter där publiken och användarna på den aktuella orten har bättre tillgång till kulturutbudet än i landet i övrigt. Exempel på sådana verksamheter är de centrala museerna, arkiven och nationalscenerna. Flertalet av dessa institutioner har dock verksamheter i flera län, såsom Riksarkivet och landsarkiven, Språk- och folkminnesinstitutet samt vissa museer.

Av Riksarkivets redovisning av det regionala utfallet av verksamheten framgår att arkivmyndigheterna genom landsarkivorganisationen och Svensk Arkivinformation (SVAR) har en god spridning i landet. Ungefär hälften av de kostnader som finansieras av förvaltningsanslaget avser verksamhet i andra delar av landet än Stockholms län. Mellan 1998 och 2002 har kostnadsandelen för Stockholms län minskat från drygt 55 procent till ca 48 procent. Drygt 63 procent av forskarbesöken görs i andra län än Stockholms.

Av Dramatens och Operans föreställningar äger ca 2 procent rum utanför Stockholms län. Nationalscenernas möjligheter att turnera begränsas av deras uppdrag att hålla en stor repertoar av material- och personalkrävande produktioner. Nationalscenernas utbud görs också tillgängligt för en bred publik i hela landet bl.a. genom att deras föreställningar sänds i radio och TV.

Den *tredje kategorin* avser regionala och lokala uppgifter och verksamheter som kulturpolitiskt huvudsakligen är motiverade för kulturlivet i en region eller centrala insatser som till stor del förbrukas regionalt och lokalt inom en kulturinstitution, kommun eller annan organisation. Exempel på detta är bidrag till regionala och lokala kulturinstitutioner samt verksamheten vid Riksställningar, Rikskonserter och Riksteatern.

Riksställningar redovisar för 2002 högsta antalet bokningar i Västra Götalands, Stockholms, Skåne och Västmanlands län. Västra Götalands län hade även det högsta antalet visningsdagar, följt av Västmanlands län, Stockholms län och Östergötlands län. Hallands län hade däremot ingen bokning av Riksställningar under 2002. Riksställningar provade under 2002 nya strategier för att nå nya arrangörs- och publikgrupper, dels genom uppsökande verksamhet i två pilotområden (Tornedalen och Mälardalen) under turnéläggningen, dels genom stärkt omvärldsanalys och nätverksarbete i städernas förortsområden.

Rikskonserter redovisar att 48 procent av statsbidraget gick till regional verksamhet, vilket är en ökning med 2 procent jämfört med 2001. Flest antal konserter hölls, liksom föregående år, i Stockholms, Västra Götalands och Skåne län.

Riksteaterns publik utanför Stockholms län har ökat med 50 000 under 2002. Av de 2300 föreställningar som arrangerades av Riksteatern i

Sverige under 2002 står Stockholms län som mottagare av drygt 35 procent. Södra Teatern, som har regeringens uppdrag att vara en arena för mångkulturell scenkonst, är mottagare för

merparten av dessa. En särskilt positiv publik-trend kan också noteras i Örebro län, Jönköpings län, Skåne län och Gävleborgs län.

Tabell 4.4 Regionalt utfall för Riksteatern, Riksutställningar och Svenska rikskonserter 2002 (procentuell fördelning)

Län	Folkmängd i %	Riksteatern		Riksutställningar		Svenska rikskonserter
		Andel av föreställningar i Sverige	Andel av totalt antal besökande i Sverige	Andel av bokningar av turnerande utställningar	Andel av visningsdagar för turnerande utställningar	Andel av totala antalet konserter i Sverige
Stockholm *	20,7	35,5*	41,2*	9,3	9,5	17,7
Uppsala	3,3	1,2	1,0	2,3	2,0	3,5
Södermanland	2,9	2,7	3,0	6,2	5,9	5,7
Östergötland	4,6	3,0	3,2	6,2	9,0	3,3
Jönköping	3,7	2,2	2,3	3,9	4,5	5,4
Kronoberg	2,0	1,3	1,0	3,1	2,1	2,8
Kalmar	2,6	3,1	2,4	1,6	0,5	1,2
Gotland	0,6	0,8	0,4	1,6	2,0	1,6
Blekinge	1,7	1,9	1,6	3,9	4,5	3,6
Skåne	12,8	7,7	6,9	8,5	4,4	9,4
Halland	3,1	2,1	2,2	0,0	0,0	1,6
Västra Götaland	16,9	7,4	6,7	14,0	15,0	12,3
Värmland	3,1	1,3	1,9	0,8	0,6	2,8
Örebro	3,1	1,9	3,7	1,6	0,9	1,7
Västmanland	2,9	2,9	1,5	8,5	9,8	4,7
Dalarna	3,1	3,4	3,4	7,0	6,7	3,3
Gävleborg	3,1	6,4	4,6	3,9	3,1	3,1
Västernorrland	2,7	4,1	3,3	6,2	8,7	3,5
Jämtland	1,4	1,6	1,7	3,1	1,3	1,6
Västerbotten	2,9	5,5	5,4	2,3	3,3	6,6
Norrbottn	2,8	4,2	2,7	6,2	6,2	4,9
Riket totalt	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Summa		2 372 föreställningar	471 049 besökare	129 bokningar	3 691 dagar	577 konserter

Källa: Statens kulturråd

* Inkl. Södra Teatern, som har regeringens uppdrag att vara en arena för mångkulturell scenkonst.

Sammanlagt uppgick de bidrag som Statens kulturråd fördelade under 2002 till 1,4 miljarder kronor (inkl. medel som fördelats av respektive regionsförbund i de tre län där regional försöksverksamhet pågått). Av dessa var ca 82 procent regionala, bl.a. bidrag till regionala och lokala kulturinstitutioner.

Vad gäller Statens kulturråds regionala bidrag gick de största bidragssummorna till Västra Götalands, Skåne och Stockholms län. Omräknat till kronor per invånare fick Gotlands län det största bidraget (ca 277 kronor per invånare). Därefter följde Västerbottens län (233 kronor per invånare), Jämtlands län (ca 171 kronor per invånare), Kronobergs län (ca 171 kronor per invånare), samt Västra Götalands län (ca 164 kronor per invånare). Det lägsta beloppet noterades för Stockholms län (ca 58 kronor per invånare).

Under 2002 utbetalade Riksantikvarieämbetet (RAÄ) 268 miljoner kronor i bidrag till kulturmiljövård. Största bidragmottagare var Gävleborgs län, med en andel på drygt 12 procent. Därefter följde Västra Götalands och Stockholms län. Omräknat till kronor per invånare fick Gotlands (ca 244 kronor), Gävleborgs (ca 117 kronor) och Jämtlands län mest medel (ca 77 kronor per invånare). Det stora bidraget till Gävleborgs län förklaras med kostnaden för sanering av det tidigare fängelset i Gävle, vilket har lösts in av staten. Det relativt höga bidraget till Gotlands län beror på ett särskilt bidrag till vård av kyrkor, på vården av ett stort antal medeltida byggnader och på att drygt 2 miljoner kronor betalades för fyndinlösen av den så kallade Spillingskatten.

Stiftelsen Svenska Filminstitutets stöd till visning och distribution (bl.a. stödet till regionala resurscentrum, biografer och lokal filmkulturell verksamhet för barn och ungdom) fördelas över hela landet. År 2002 fick 20 län stöd till regionala resurscentrum för film. Det har varit en stark tillväxt under perioden 1997–2002, som i huvudsak beror på utbyggnaden av regionala resurscentrum till i princip full täckning av hela landet.

Konstnärsnämnden fördelade nära 95 miljoner kronor i stipendier och bidrag till konstnärer 2002. Merparten av antalet stipendier och av bidragsbeloppen gick till mottagare i storstadslänen, där stora konstnärsgrepp återfinns. En förklaring till koncentrationen av konstnärer i storstadslänen är att det i dessa områden finns såväl utbildningar som arbetstillfällen för gruppen. Konstnärerna har dock många gånger sitt ursprung i alla delar av landet. Den länsvisa fördelningen har varit ungefär densamma under perioden 1997–2002. Sammantaget har ca 87 procent av stipendierna och bidragen under perioden gått till konstnärer med adress i något av de tre storstadslänen.

Den regionala spridningen av Nämnden för hemslöjdsfrågors insatser är god. De 48 läns hemslöjdskonsulenterna är fördelade på samtliga län, två i varje län förutom Skåne som har fyra och Västra Götaland som har sex konsulenter.

I tabellen nedan redovisas den regionala fördelningen av Statens kulturråds och Riksantikvarieämbetets bidrag. Dessutom redovisas den regionala fördelningen av Konstnärsnämndens bidrag och stipendier, bokhandelsstödet, stöd till visning och distribution av film samt stödet till trossamfunden. Som referens anges i tabellen nedan de olika länens andel av rikets totala folkmängd.

Tabell 4.5 Procentuell fördelning av vissa bidrag 2002

Län	Folkmängd (%) (8 946 304)	Bidrag från Kulturrådet	Utbetalningar från RAÄ	Bidrag och stipendier från Konstnärskommittén	Bokhandelsstödet	Stöd till visning och distribution av film	Stöd till trossamfund
Stockholm	20,7	10,5	7,3	62,7	9,4	5,8	26,8
Uppsala	3,3	3,0	2,8	1,4	1,6	2,1	2,5
Södermanland	2,9	1,9	4,2	0,6	3,1	2,8	2,5
Östergötland	4,6	5,5	3,7	0,6	7,4	1,1	4,1
Jönköping	3,7	2,6	4,4	0,2	1,4	2,0	5,3
Kronoberg	2,0	3,0	2,8	0,2	1,6	3,6	1,3
Kalmar *	2,6	2,1	4,8	0,8	1,9	3,1	2,3
Gotland *	0,6	1,6	5,2	0,6	0,6	2,1	1,0
Blekinge	1,7	1,3	3,0	0,1	0,9	0,4	1,4
Skåne *	12,8	13,3	4,6	12,4	20,2	10,2	10,9
Halland	3,1	2,1	4,5	1,1	0,7	1,5	1,1
Västra Götaland	16,9	24,1	10,5	13,9	16,3	19,2	17,7
Värmland	3,1	3,6	2,3	0,6	2,9	6,5	2,6
Örebro	3,1	2,8	4,4	0,5	4,8	3,4	4,9
Västmanland	2,9	2,5	4,4	0,7	1,5	3,0	2,2
Dalarna	3,1	2,5	3,8	0,7	6,6	5,7	2,1
Gävleborg	3,1	3,1	12,1	0,4	7,5	1,4	2,0
Västernorrland	2,7	3,7	4,2	0,8	7,6	5,1	2,1
Jämtland	1,4	2,1	3,7	0,2	1,6	3,7	1,0
Västerbotten	2,9	5,8	3,1	0,9	0,0	6,8	4,3
Norrbottnen	2,8	3,0	4,3	0,6	2,6	10,7	1,8
<i>Riket totalt</i>	<i>100,0</i>	<i>100,0</i>	<i>100,0</i>	<i>100,0</i>	<i>100,0</i>	<i>100,0</i>	<i>100,0</i>
Summa tkr		1 023 985	268 144	94 904	8 998	27 966	45 255

* Län med regional försöksverksamhet. Bidragsmedel som fördelats av Kulturrådet via regionförbunden ingår.
Källa: Statens kulturråd

En jämförelse mellan länen vad avser andel av rikets folkmängd och andel av Kulturrådets regionala bidrag visar att det för tre län finns en avvikelser som är större än två procentenheter. Detta gäller Stockholms län, vars andel av folkmängden är betydligt större än andelen av bidragen från Kulturrådet, och Västra Götalands och Västerbottens län, där andel av folkmängden är mindre än bidragsandelen. För RAÄ:s utbetalningar kan konstateras att Stockholms, Skåne och Västra Götalands län har en lägre andel av utbetalningarna jämfört med andelen av folkmängden. Det motsatta gäller Gävleborgs, Gotlands, Jämtlands och Kalmars län. Även för RAÄ:s del gäller det en avvikelser som är större än två procentenheter.

En stor konstnärsgrupp återfinns i storstäderna, vilket också återspeglas i Konstnärskommitténs bidragsgivning. Fördelningen av stödet till trossamfunden har under perioden 1997–2002 väl följt folkmängdens fördelning, men stödandelen till Stockholms, Jönköpings, Gotlands, Skåne, Västra Götalands, Örebros och Västerbottens län är större än befolkningsandelen.

Insatser för kulturen görs även inom andra politikområden än Kulturpolitik. Statens kulturråd redovisar att drygt 65 procent av bidragsbeloppet från Stiftelsen Framtidens kultur gick till län utanför Stockholm. Samtliga län utom Blekinge och Jämtlands län fick del i de nästan 38 miljoner kronor som delades ut i

projektbidrag. Allmänna arvsfonden fördelade under året ca 16 miljoner kronor i direkta bidrag till kulturverksamhet. Beloppet fördelades på 10 län och mer än hälften av medlen gick till Stockholms län. Ungdomsstyrelsens bidrag till ungdomars kulturverksamhet uppgick till nästan 5,5 miljoner kronor och

fördelades på 15 län. När det gäller statens stöd till icke-statliga kulturlokaler och till allmänna samlingslokaler erhöll Västra Götalands, Värmlands Västerbottens, och Dalarnas län de högsta beloppen från Boverket.

Tabell 4.6 Regionalt utfall för Stiftelsen framtidens kultur, Allmänna arvsfonden, Ungdomsstyrelsen och Boverket (procentuell fördelning)

Län	Folkmängd (%) (8 946 304)	Stiftelsen Framtidens kultur	Allmänna arvsfonden	Ungdomsstyrelsen	Boverket
Stockholm	20,7	34,5	53,2	20,5	3,4
Uppsala	3,3	0,6	0,5	3,8	0
Södermanland	2,9	1,8	0	1,2	2,3
Östergötland	4,6	9,2	0	0	0,3
Jönköping	3,7	4,5	1,2	1,2	0,7
Kronoberg	2,0	0,2	0	5,7	5,2
Kalmar	2,6	2,9	0	0	1,3
Gotland	0,6	2,6	0	3,9	0,1
Blekinge	1,7	0	0,6	0	0
Skåne	12,8	13,8	24,9	8,1	12,1
Halland	3,1	1,4	0	0,5	4,6
Västra Götaland	16,9	13,8	8,0	1,7	23,6
Värmland	3,1	2,4	0	5,4	13,0
Örebro	3,1	1,3	0	7,8	3,2
Västmanland	2,9	3,8	0,6	11,0	0,5
Dalarna	3,1	0,3	0	0	4,1
Gävleborg	3,1	1,0	8,7	3,1	0,4
Västernorrland	2,7	0,3	0	6,2	5,1
Jämtland	1,4	0	1,1	3,9	0,8
Västerbotten	2,9	1,6	1,1	16,2	18,2
Norrbotten	2,8	4,1	0	0	1,4
<i>Riket totalt</i>	<i>100,0</i>	<i>100</i>	<i>100</i>	<i>100</i>	<i>100</i>
Summa tkr		37 955	16 040	5 417	35 000

Källa: Statens kulturråd

EU-stöd till kultur och projekt med kulturanknytning fördelas av flera instanser. En stor del av dessa medel fördelas genom EG:s strukturfonder till svenska projekt med kulturanknytning. År 2002 fattades beslut om 557 projekt med kulturanknytning och det totala stödet från EG:s strukturfonder uppgick till 527 miljoner kronor.

Regeringens *samlade bedömning* av det regionala utfallet av statens insatser för kultur 2002 är att de flesta nationellt inriktade verksamheter inom kategorierna 1 och 2 visserligen geografiskt är belägna i Stockholms län men att den verksamhet som bedrivs kommer hela landet till godo. De regionalt inriktade verksamheterna inom kategori 3 har en relativt god spridning, särskilt vad gäller myndigheternas bidragsgivning. Som tidigare nämnts går dock Konstnärsnämndens bidragsgivning i stor utsträckning till storstadslänet, där stora konstnärsgupper återfinns. Även Riksteatern och Rikskonserter redovisar liksom föregående år en relativt omfattande verksamhet i Stockholm.

Regeringens *slutsats* är att en god regional spridning är en fortsatt viktig del av målen för en nationell kulturpolitik och därmed en viktig utgångspunkt för den långsiktiga kulturpolitiken. Årets regionala analys föranleder inte några förändringar i principerna för fördelningen av stödet till regional och lokal kultur. Staten har under de senaste decennierna medverkat till att bygga upp en regional infrastruktur inom kulturområdet. Insatser bör dock fortlöpande göras

för att ytterligare sprida de statliga kultursatsningarna i landet. Regeringen kommer även i fortsättningen i den löpande mål- och resultatdialogen med myndigheter och institutioner inom det kulturpolitiska ansvarsområdet att på olika sätt ta upp frågor om hur den regionala spridningen kan utvecklas.

Redovisning av vissa kulturinstitutioners hyreskostnader

Riksdagen beslöt under våren 1999 att begära en redovisning i kommande budgetpropositioner av hur stor andel av föregående års bidrag till olika institutioner som använts till att betala hyreskostnader (bet. 1998/99:KrU6, rskr. 1998/99:188). Kulturutskottet anförde i betänkandet att det är viktigt att bidragen till verksamheten vid olika kulturinstitutioner kan jämföras med varandra och att det kan utläsas hur stor del av bidragen som är avsatta till den faktiska verksamheten vid institutionerna respektive till hyreskostnader.

Regeringen beslutade i september 2002 om direktiv till en parlamentarisk kommitté med uppgift att utreda frågor om hyressättning av ändamålslokaler inom bl.a. kulturområdet (dir. 2002:116).

Av tabellen nedan framgår hyreskostnader m.m. för ett antal kulturinstitutioner under 2000–2002.

Tabell 4.7 Hyreskostnader m.m. för vissa kulturinstitutioner under 2000–2002

Institution	Hyreskostnad inkl. uppvärmning och el			Anslag			Hyreskostnad inkl. uppvärmning och el, andel av anslag			Förändring i procentenheter 2000–2002
	2000	2001	2002	2000	2001	2002	2000	2001	2002	
Riksteatern	18 600	18 400	18 550	226 049	229 069	233 460	8,2%	8,0%	7,9%	- 0,3%
Operan	49 561	52 495	49 272	292 485	296 393	308 215	16,9%	17,7%	16,0%	- 1,0%
Dramaten	29 345	31 954	27 867	162 532	169 673	182 402	18,1%	18,8%	15,3%	- 2,8%
Dansens hus	10 305	9 204	9 794	17 652	17 888	18 196	58,4%	51,5%	53,8%	- 4,6%
Rikskonserter	7 325	7 689	8 775	59 460	60 655	64 538	12,3%	12,7%	13,6%	1,3%
Riksarkivet och landsarkiven	84 278	85 785	93 496	246 431	253 411	265 049	34,2%	33,9%	35,3%	1,1%
Språk- och folkminnesinstitutet	4 256	4 342	4 403	26 153	24 506	26 610	16,3%	17,7%	16,5%	0,3%
Riksantikvarieämbetet	25 991	25 426	27 575	166 817	156 724	165 587	15,6%	16,2%	16,7%	1,1%
Statens historiska museer	23 237	23 042	20 556	63 010	68 814	69 010	36,9%	33,5%	29,8%	- 7,1%
Nationalmuseum med Prins Eugens Waldemarsudde	29 819	30 489	28 619	65 275	65 151	66 902	45,7%	46,8%	42,8%	- 2,9%
Naturhistoriska riksmuseet	48 067	49 920	47 302	112 983	117 007	124 945	42,5%	42,7%	37,9%	- 4,7%
Statens museer för världskultur	24 079	27 295	25 116	87 814	88 355	94 938	27,4%	30,9%	26,5%	- 1,0%
Livrustkammaren, Skoklosters Slott och Hallwyska museet	10 710	10 833	10 886	29 490	29 977	31 367	36,3%	36,1%	35,0%	- 1,3%
Statens maritima museer	48 852	56 317	49 003	82 767	85 028	86 700	59,0%	66,2%	56,5%	- 2,5%
Arkitekturmuseet	11 500	9 829	11 820	27 563	29 034	29 586	41,7%	33,9%	40,0%	- 1,8%
Statens musiksamlingar	11 047	11 285	12 593	35 679	36 963	38 084	31,0%	30,5%	33,1%	2,1%
Statens försvarshistoriska museer	22 507	23 097	23 700	51 584	52 775	53 086	43,6%	43,8%	44,6%	1,0%
Moderna museet	43 049	42 597	44 465	91 218	90 841	95 506	47,2%	46,9%	46,6%	- 0,6%
Nordiska museet	24 264	24 542	25 997	87 291	92 743	94 270	27,8%	26,5%	27,6%	- 0,2%
Tekniska museet	20 510	20 956	21 429	38 743	39 785	40 091	52,9%	52,7%	53,5%	0,5%
Arbetets museum	1 478	1 498	1 732	11 114	11 341	11 535	13,3%	13,2%	15,0%	1,7%
Dansmuseet	3 061	3 625	3 751	7 962	8 237	8 354	44,5%	41,6%	44,9%	0,4%
Drottningholms teatermuseum	1 838	5 782	2 399	5 441	5 844	5 959	33,8%	98,9%	40,3%	6,5%
Thielska galleriet	1 053	1 046	1 079	2 404	2 418	2 458	43,8%	43,3%	43,9%	0,1%

4.7 Revisionens iakttagelser

Talboks- och punktskriftsbiblioteket (TPB) har för verksamhetsåret 2002 av Riksrevisionsverket fått en revisionsberättelse med invändning. Anledningen är att TPB i syfte att undvika ett överskridande av anslaget 15:25:6 *Bidrag till vissa studiesociala ändamål*, felaktigt belastat sitt förvaltningsanslag med utgifter om ca 1,3 miljoner kronor avseende talböcker.

4.8 Budgetförslag

Från och med 2004 skall i princip all årlig revision avgiftsbeläggas (Avgifter vid Riksrevisionen, prop. 2002/03:63, bet. 2002/03:FiU27, rskr. 2002/03:189). Avgifter och ersättningar tillförs statskassan och redovisas mot inkomsttitel. För anslagsfinansierade myndigheter som under 2003 inte erlägger någon avgift för årlig revision medför föreslagen nyordning en tillkommande

kostnad. En kostnad som myndigheterna föreslås kompenseras för genom en nivåhöjning av anslagen fr.o.m. nästa år.

4.8.1 28:1 Statens kulturråd

Tabell 4.8 Anslagsutveckling

Tusental kronor				
2002	Utfall	40 144	Anslagskredit	522
2003	Anslag	42 994	Utgiftsprognos	42 042
2004	Förslag	45 500		
2005	Beräknat	46 558 ¹		
2006	Beräknat	47 325 ¹		

¹Motsvarar 45 500 tkr i 2004 års prisnivå.

Statens kulturråd är en central förvaltningsmyndighet inom kulturområdet. Enligt förordningen (1988:676) med instruktion för Statens kulturråd skall myndigheten följa utvecklingen och ge ett samlat underlag för den statliga kulturpolitiken samt bistå regeringen med genomförandet av denna. I den uppgiften ligger en skyldighet att verka för samordning av och effektivitet i de statliga åtgärderna och därigenom främja utvecklingen av kulturverksamheten. Statens kulturråd handlägger ärenden som rör teater, dans, musik, konst, museer, utställningar, litteratur, folkbibliotek, folkbildning och folkrörelser i den mån sådana ärenden inte ankommer på någon annan myndighet. Sedan 2002 har Statens kulturråd i uppdrag att årligen dela ut ett internationellt litteraturpris till Astrid Lindgrens minne. Statens kulturråd har ett sektorsansvar för handikappfrågor med anknytning till sitt verksamhetsområde. Vidare är Statens kulturråd statistikansvarig myndighet för kulturstatistiken enligt förordningen (2001:100) om den officiella statistiken.

Myndighetens avgiftsinkomster uppgick under 2002 till 1 855 000 kronor.

Budget för avgiftsbelagd verksamhet

Statliga utställningsgarantier

Statens kulturråd hanterar verksamheten med statliga utställningsgarantier enligt förordningen (1998:200) om statliga utställningsgarantier. Verksamheten finansieras med avgifter och eventuella överskott redovisas på statsbudgetens

inkomstsida under inkomsttitel 2511 Expedition- och ansökningsavgifter.

Tabell 4.9 Statliga utställningsgarantier

Tusental kronor				
	Intäkter till inkomsttitel (som inte får disponeras)	Intäkter som får disponeras	Kostnader	Resultat (intäkt-kostnad)
Utfall 2002	0	690	690	0
Prognos 2003	0	1 000	1 000	0
Budget 2004	0	1 000	1 000	0

Regeringens överväganden

Regeringen föreslår att anslaget för 2004 anvisas 45 500 000 kronor.

Tabell 4.10 Härledning av anslagsnivån 2004–2006, för 28:1 Statens kulturråd

Tusental kronor			
	2004	2005	2006
Anvisat 2003 i 2003 års statsbudget ¹	42 994	42 994	42 994
<i>Förändring till följd av:</i>			
Pris- och löneomräkning ²	1 462	2 496	3 245
Revisionskostnader ³	1 044	1 068	1 086
Förslag/beräknat anslag	45 500	46 558	47 325

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2002 (bet. 2002/03:FIU10). Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel i 2003 års statsbudget. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning.

³ Se avsnitt 4.8.

4.8.2 28:2 Bidrag till allmän kulturverksamhet, utveckling samt internationellt kulturutbyte och samarbete

Tabell 4.11 Anslagsutveckling

Tusental kronor				
2002	Utfall	166 625	Anslags-sparande	3 846
2003	Anslag	154 935	Utgifts-prognos	154 908
2004	Förslag	154 546		
2005	Beräknat	153 546		
2006	Beräknat	153 546		

Under detta anslag beräknas medel för bidrag till en rad skilda ändamål på kulturområdet. Medel beräknas bl.a. för bidrag till länskonstnärer, bidrag till organisationer med mångkulturell

inriktning, bidrag för att främja funktionshindrades deltagande i kulturlivet samt bidrag till nationella minoriteters språk och kultur. Inom anslaget beräknas också medel för kulturinsatser i arbetslivet, bidrag till länsbildningsförbund m.fl. för kultur- och föreläsningverksamhet, bidrag till samisk kultur, bidrag till Svenska institutet, bidrag till centrala amatörorganisationer, centrumbildningar och lokalhållande organisationer för kulturverksamhet. Dessutom beräknas medel till Statens kulturråds disposition för tillfälliga insatser av utvecklingskaraktär eller insatser som på annat sätt är kulturpolitiskt angelägna.

Svenska statens bidrag till Voksenåsen – Norges nationalgåva till Sverige och Hana-holmens Kulturcentrum för Sverige och Finland finns också uppförda under anslaget.

För bidragsgivningen gäller förordningen (1984:326) om statsbidrag till kulturella ändamål, förordningen (1991:975) om statsbidrag till ideella föreningars kulturprogram, förordningen (1996:1598) om statsbidrag till regional kulturverksamhet och sametingslagen (1992:1433).

Regeringens överväganden

Under anslaget har fördelats 1,5 miljoner kronor för försöksverksamhet med länsteater i Södermanland. Regeringen föreslår under anslaget 28:6 *Bidrag till regional musikverksamhet samt regionala och lokala teater-, dans- och musikinstitutioner* att verksamheten permanentas fr.o.m. 2004. Medlen bör beräknas under nämnda anslag. Detta anslag minskas därför med 1,5 miljoner kronor. Under anslaget beräknas tillfälliga stöd till Strindbergsteatern och Drottningholms slottsteater på vardera 1 miljon kronor.

För 2003 anvisades engångsanvisningar på 2 miljoner kronor, varav 600 000 kronor finansierades inom anslaget. Anslaget minskas med resterande 1,4 miljoner kronor.

Regeringen föreslår att anslaget för 2004 anvisas 154 546 000 kronor.

Tabell 4.12 Härledning av anslagsnivån 2004–2006, för 28:2 Bidrag till allmän kulturverksamhet, utveckling samt internationellt kulturutbyte och samarbete

Tusental kronor			
	2004	2005	2006
Anvisat 2003 i 2003 års statsbudget¹	154 935	154 935	154 935
<i>Förändring till följd av:</i>			
Pris- och löneomräkning ²	1 511	1 511	1 511
Överföring från andra anslag	1 000		
Engångsanvisningar 2003	- 1 400	- 1 400	- 1 400
Överföring till andra anslag	- 1 500	- 1 500	- 1 500
Förslag/beräknat anslag	154 546	153 546	153 546

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2002 (bet. 2002/03:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel i 2003 års statsbudget. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning.

4.8.3 28:3 Nationella uppdrag

Tabell 4.13 Anslagsutveckling

Tusental kronor			
2002	Utfall	8 000	
2003	Anslag	9 000	Utgifts- prognos 8 775
2004	Förslag	9 000	
2005	Beräknat	9 000	
2006	Beräknat	9 000	

Under anslaget beräknas medel för tidsbegränsade nationella uppdrag inom områdena barn- och ungdomsteater, regional filmverksamhet, ungdomskultur, musik, samtidskonst, museiverksamhet, form och design, barnkulturforskning samt samtida dans. Under treårsperioden 2001–2003 är Regionteatern Blekinge Kronoberg innehavare av det nationella uppdraget inom området barnkulturforskning. Under perioden 2002–2004 är Föreningen Svensk Form innehavare av det nationella uppdraget inom området form och design.

Inom de sex övriga områdena är i nämnd ordning Dalateatern, Film i Värmland, Drömmarnas Hus, Eric Ericsons kammarkör, Baltic Art Center (BAC) i Visby, Jämtlands läns museum och Dansnät Sverige hos Dansens Hus innehavare av nationella uppdrag under treårsperioden 2003–2005.

Regeringens överväganden

Det nationella uppdraget inom området barnkulturforskning löper ut 2003. Regionteatern Blekinge-Kronoberg som varit innehavare har haft i uppdrag att inom ramen för det nationella uppdraget samla nya erfarenheter och bygga upp bredare kunskaper om den konstnärliga processens roll och teaterns betydelse för unga människor och deras eget kreativa skapande samt att dela med sig av sina erfarenheter. Regeringen bedömer att regionteatern Blekinge-Kronoberg har fullgjort sitt nationella uppdrag.

Inför en ny treårsperiod är det regeringens avsikt att detta nationella uppdrag i högre grad skall inriktas på pedagogikens roll för att öka barns och ungdomars tillgänglighet till det professionella kulturlivet. Det ankommer på regeringen att utse mottagare av uppdraget för perioden 2004–2006.

Regeringen föreslår att anslaget för 2004 anvisas 9 miljoner kronor.

4.8.4 28:4 Försöksverksamhet med ändrad regional fördelning av kulturpolitiska medel

Tabell 4.14 Anslagsutveckling

Tusental kronor

År	Utfall	162 815		
2002	Utfall	162 815		
2003	Anslag	136 845	Utgifts- prognos	133 424
2004	Förslag	145 183		
2005	Beräknat	149 567 ¹		
2006	Beräknat	154 129 ¹		

¹ Motsvarar 145 183 tkr i 2004 års prisnivå.

Enligt lagen (1996:1414) om försöksverksamhet med ändrad regional ansvarsfördelning genomförs under tiden den 1 januari 1997–31 december 2006 en försöksverksamhet med ändrad regional ansvarsfördelning i Skåne län. Det regionala självstyrelseorganet i Skåne län har från Statens kulturråd övertagit befogenheten att besluta om fördelningen av statsbidrag till regional kulturverksamhet under tiden den 1 juli 1998–31 december 2006. Under anslaget beräknas medel för denna försöksverksamhet. För verksamheten gäller förordningen (1998:305) om försöksverksamhet med ändrad fördelning av statsbidrag till regional kulturverksamhet.

Regeringens överväganden

Under anslaget fördelar Region Skåne statligt verksamhetsstöd till kulturinstitutioner i Skåne. I samband med förstärkningen av anslagen till regionala teater-, dans- och musikinstitutioner samt regionala museer 2002 höjdes verksamhetsbidragen till Malmö Opera och Musikteater, Skånes Dansteater, Regionmuseet i Skåne, Kulturen i Lund och Malmö museer. Medlen har fördelats av Statens kulturråd, men bör i fortsättningen beräknas under detta anslag, varför totalt 2 358 000 kronor bör överföras från anslaget 28:6 *Bidrag till regional musikverksamhet samt regionala och lokala teater-, dans- och musikinstitutioner* och 28:30 *Bidrag till regionala museer*.

Regeringen föreslår att anslaget för 2004 anvisas 145 183 000 kronor.

Tabell 4.15 Härledning av anslagsnivån 2004–2006, för 28:4 Försöksverksamhet med ändrad regional fördelning av kulturpolitiska medel

Tusental kronor

	2004	2005	2006
Anvisat 2003 i 2003 års statsbudget ¹	136 845	136 845	136 845
<i>Förändring till följd av:</i>			
Pris- och löneomräkning ²	5 980	10 293	14 781
Överföring från andra anslag	2 358	2 429	2 503
Förslag/beräknat anslag	145 183	149 567	154 129

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2002 (bet. 2002/03:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel i 2003 års statsbudget. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning.

4.8.5 28:5 Bidrag till Operan, Dramaten, Riksteatern, Svenska rikskonserter och Dansens Hus

Tabell 4.16 Anslagsutveckling

Tusental kronor

År	Utfall	806 811		
2002	Utfall	806 811		
2003	Anslag	822 534	Utgifts- prognos	801 971
2004	Förslag	850 974		
2005	Beräknat	866 999 ¹		
2006	Beräknat	880 800 ¹		

¹ Motsvarar 850 974 tkr i 2004 års prisnivå.

Från detta anslag beräknas medel för bidrag till fem riksinstitutioner på teater-, dans- och musikområdet, nämligen Operan, Dramaten, Riksteatern, Svenska rikskonserter och Dansens Hus. *Operan* och *Dramaten* är nationalscener för opera och balett respektive talteater. Nationalscenerna drivs genom två av staten helägda aktieföretag, Kungliga Operan AB och Kungliga Dramatiska Teatern AB. *Riksteatern* bedriver turnerande teaterverksamhet och är organiserad som en ideell förening med lokala och regionala arrangörsföreningar samt en central enhet med producerande, förmedlande och främjande uppgifter. *Svenska rikskonserter* är en av staten bildad stiftelse med uppgift att främja utvecklingen av musiklivet i hela landet genom kompletterande musikproduktion, service till musiklivet och presentation av svensk musik i utlandet. *Dansens Hus* är en stiftelse, bildad av de institutioner som har större fasta dansensembler samt Danscentrum och Dansmuseet. Stiftelsen har till ändamål att främja och utveckla den samtida dansen, främst genom att ta emot svenska och utländska dansgästspel. Verksamheten samfinansieras med Stockholms stad.

Tabell 4.17 Ekonomisk redovisning för 2002

Tusental kronor

	Anslag	Avgifts- inkomster och finansiella intäkter	Bidrag	Summa inkomster
Operan	308 215	54 957	4 222	367 394
Dramaten	182 402	40 990	18 837	242 229
Riksteatern	233 460	52 483	3 026	288 969
Svenska rikskonserter	64 538	24 054	16 425	105 017
Dansens Hus	18 196	5 516	7 839	31 551
Summa	806 811	178 000	50 349	1 035 160

Regeringens överväganden

Som komplement till den resultatbedömning som regeringen har gjort för politikområdet kan följande resultatinformation lämnas.

Operan

Publiktillströmningen har varit god under 2002 och Operans totala publik ökar för tredje året i rad. Beläggningen vid föreställningar på Operans stora scen var alltjämt hög – för opera 80 procent och för balett 78 procent. Antalet produktioner av musikdramatiska verk har minskat under 2002

från 29 till 22. Även antalet balettproduktioner minskade från 21 till 14 medan antalet konserter ökade under 2002. Operan och dess artister medverkade i föreställningen *Slave to the rhythm* som ingick i firandet av Stockholm 750 år och gavs på Gustav Adolfs torg.

Efter ett redovisat underskott på 12,7 miljoner kronor för 2001, har Operan under 2002 arbetat med åtgärder för att förbättra resultatet. För 2002 redovisar Operan ett överskott på 300 000 kronor. Ekonomin är dock mycket sårbar på grund av höga fasta kostnader och ett lågt eget kapital vilket kan drabba verksamheten.

Bidraget till Operan har pris- och löneomräknats med 11 672 000 kronor.

Dramaten

Dramatens goda publiktillströmning har fortsatt under 2002 med 296 368 besökare på teaterns sex scener. Den genomsnittliga beläggningen vid förra årets föreställningar var 89 procent och cirka en fjärdedel av Dramatens publik var besökare från övriga delar av landet. Ett datoriserat styrsystem installerades under sommaren 2002 på Stora scenen och sommarspelet förlades därför till Elverket med föreställningen *Romeo och Julia* i ett samarbete med Cirkus Cirkör. Dramaten genomförde sex gästspel under 2002 och en turné i Sverige.

Dramatens bidrag från staten uppgick under 2002 till 182 miljoner kronor. Övriga intäkter som huvudsakligen bestod av biljettintäkter steg med 4 miljoner kronor till 59 miljoner kronor. Dramatens resultat för 2002 blev 700 000 kronor.

Bidraget till Dramaten har pris- och löneomräknats med 6 312 000 kronor.

Riksteatern

Riksteaterns publikutveckling är fortsatt god med nära en halv miljon besökare 2002 vilket motsvarar en ökning med 20 procent under de senaste tre åren. Publiken utanför Stockholms län har ökat med 50 000 under 2002. De verksamhetsgrenar som ökar är främst Riks Drama, Riks Gästspel och Jam. Nytt för 2002 är att Södra Teatern påbörjat en turnéverksamhet av internationella gästspel i Sverige.

Ett resultat av Riksteaterns satsningar på främjande verksamheter under de senaste åren är att Riksteatern nu åter är en växande folkrörelse.

För 2002 redovisar Riksteatern ett underskott på 4 miljoner kronor, vilket minskar det egna

kapitalet till 23 miljoner kronor varav 18 miljoner kronor är ändamålsbestämda medel och 5 miljoner kronor utgör Riksteaterns produktionsreserv.

Bidraget till Riksteatern har pris- och löneomräknats med 6 757 000 kronor.

Svenska rikskonserter

Svenska rikskonserter fortsätter att arbeta för bredd, mångfald och regional spridning. Det långsiktiga publikarbetet har resulterat i en fortsatt publikökning under 2002. Det nyinrättade Körcentrum står för en stor del av både publik- och produktionsökningen. Som prioriterat fokus för verksamheten under 2002 lyfter Rikskonserter fram barn- och ungdomssatsningar, arbetet med nutida musik och kompositionsbeställningar. Litauen har prioriterats i den internationella delen av verksamheten under 2002.

Rikskonserters skivbolag Caprice har fortsatt att prioritera inspelningar med unga och relativt oetablerade artister främst inom konstmusikområdet.

Svenska rikskonserters bokslut 2002 visar ett överskott på 45 000 kronor. Det egna kapitalet uppgår därmed till 2,5 miljoner kronor.

Bidraget till Rikskonserter har pris- och löneomräknats med 2 161 000 kronor.

Dansens Hus

Dansens Hus redovisar ytterligare ett rikt publikår med fler produktioner än tidigare och fortsatt hög beläggning (77 procent) på Stora scenen. Projekteringsarbetet för Dansnät Sverige inleddes under 2002.

Dansens Hus resultat för 2002 blev 500 000 kronor.

I enlighet med regeringens fortsatta satsning på dansen som redovisades i budgetpropositionen för 2003 (prop. 2002/03:1) och för att säkerställa en fortsatt hög nivå på verksamheten vid Dansens Hus föreslår regeringen en förstärkning av anslaget med 1 miljon kronor.

Bidraget till Dansens Hus har pris- och löneomräknats med 539 000 kronor.

Sammantaget föreslår regeringen att anslaget för 2004 anvisas 850 974 000 kronor.

Tabell 4.18 Härledning av anslagsnivån 2004–2006, för 28:5 Bidrag till Operan, Dramaten, Riksteatern, Svenska rikskonserter och Dansens Hus

Tusental kronor

	2004	2005	2006
Anvisat 2003 i 2003 års statsbudget¹	822 534	822 534	822 534
<i>Förändring till följd av:</i>			
Pris- och löneomräkning ²	27 440	43 446	57 231
Dansens Hus	1 000	1 019	1 035
Förslag/beräknat anslag	850 974	866 999	880 800

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2002 (bet. 2002/03:FIU10). Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel i 2003 års statsbudget. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning.

4.8.6 28:6 Bidrag till regional musikverksamhet samt regionala och lokala teater-, dans- och musikinstitutioner

Tabell 4.19 Anslagsutveckling

Tusental kronor

2002	Utfall	647 149	
2003	Anslag	692 079	Utgifts- prognos 674 777
2004	Förslag	722 905	
2005	Beräknat	741 982 ¹	
2006	Beräknat	761 708 ¹	

¹ Motsvarar 722 905 tkr i 2004 års prisnivå.

Bidrag till regional musikverksamhet samt regionala och lokala teater-, dans- och musikinstitutioner lämnas enligt förordningen (1996:1598) om statsbidrag till regional kulturverksamhet.

Under anslaget får Statens kulturråd disponera medel för administration. För 2003 får högst 500 000 kronor disponeras.

Tabell 4.20 Anslagets fördelning 2003

Tusental kronor

Länsmusikverksamhet	215 378
Teater-, dans- och musikinstitutioner	461 148
Utvecklingsbidrag	13 482
Samarbete med tonsättare	2 071
Summa	692 079

Regeringens överväganden

För permanentningen av Södermanlands läns-teater bör 1,5 miljoner kronor föras över från anslaget 28:2 *Bidrag till allmän kulturverksamhet, utveckling samt internationellt kulturutbyte och samarbete*.

Från och med 2004 införlivas Marionetteatern i Stockholms stadsteater. Marionetteaterns verksamhetsbidrag på 1 140 000 kronor under anslaget 28:7 *Bidrag till vissa teater-, dans- och musikändamål* bör därför i fortsättningen beräknas under detta anslag.

Ökningen av anslaget med 20 miljoner kronor 2002 innebar bl.a. att verksamhetsbidragen till Malmö Opera och Musikteater samt Skånes Dansteater förstärktes. Dessa medel bör i fortsättningen beräknas under 28:4 *Försöksverksamhet med ändrad regional fördelning av kulturpolitiska medel*, vilket innebär att detta anslag minskas med 2 058 000 kronor.

Regeringen föreslår att anslaget för 2004 anvisas 722 905 000 kronor.

Tabell 4.21 Härledning av anslagsnivån 2004–2006, för 28:6 Bidrag till regional musikverksamhet samt regionala och lokala teater-, dans- och musikinstitutioner

Tusental kronor

	2004	2005	2006
Anvisat 2003 i 2003 års statsbudget¹	692 079	692 079	692 079
<i>Förändring till följd av:</i>			
Pris- och löneomräkning ²	30 244	49 306	69 016
Överföring från andra anslag	2 640	2 708	2 781
Överföring till andra anslag	- 2 058	- 2 111	- 2 168
Förslag/beräknat anslag	722 905	741 982	761 708

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2002 (bet. 2002/03:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel i 2003 års statsbudget. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning.

4.8.7 28:7 Bidrag till vissa teater-, dans- och musikändamål

Tabell 4.22 Anslagsutveckling

Tusental kronor

År	Slagslag	Belopp	Utgifts- prognos	Belopp
2002	Utfall	137 092	Anslags- sparande	11 215
2003	Anslag	138 215		145 975
2004	Förslag	141 116		
2005	Beräknat	141 116		
2006	Beräknat	141 116		

Under detta anslag beräknas medel för bidrag till fria teater-, dans- och musikgrupper samt arrangerande musikföreningar, stöd till produktion och distribution av fonogram, bidrag till viss teaterverksamhet av nationellt intresse såsom Drottningholms slottsteater, Ulriksdals slottsteater (Confidencen), Internationella Vadstenaakademien, Dalhalla och Orionteatern, bidrag till Musikaliska Akademien för lokalhyra och viss administration, bidrag till skådebaneverksamhet samt bidrag till verksamheten vid Eric Sahlström-institutet. Från anslaget lämnas även särskilda bidrag till Musikaliska Akademien och Svenska tonsättares internationella musikbyrå (STIM–Svensk Musik) för notutgivning, information m.m.

För bidragsgivningen gäller förordningen (1974:452) om statsbidrag till teater-, dans- och musikverksamhet i mindre ensembler och fria grupper, förordningen (1982:505) om statsbidrag för framställning och utgivning av fonogram och förordningen (1984:326) om statsbidrag till kulturella ändamål.

Under anslaget får Statens kulturråd disponera medel för administration. För 2003 får högst 1 350 000 kronor disponeras.

Tabell 4.23 Anslagets fördelning 2003

Tusental kronor

Fria grupper samt arrangerande musikföreningar	101 356
Fonogram och musikaler	10 218
Viss teaterverksamhet	15 085
Musikaliska Akademien	4 774
Skådebanor	5 282
Eric Sahlström-institutet	1 500
Summa	138 215

Regeringens överväganden

Marionetteatern kommer fr.o.m. 2004 att införlivas i Stockholms stadsteater. Detta innebär att Marionetteaterns verksamhetsbidrag på 1 140 000 kronor bör överföras till samma anslag som stadsteatern, dvs. 28:6 *Bidrag till regional musikverksamhet samt regionala och lokala teater-, dans- och musikinstitutioner*. I likhet med tidigare år tilldelas Drottningholmsteatern, utöver sitt ordinarie verksamhetsbidrag, ett extra stöd på 1 miljon kronor för 2004. Bidraget beräknas under anslaget 28:2 *Bidrag till allmän kulturverksamhet*,

utveckling samt internationellt kulturutbyte och samarbete.

I enlighet med regeringens bedömning under inledningen till politikområdet beräknas 2 miljoner kronor för arrangörs- och turnéstöd på dansområdet, liksom en ökning av stödet till arrangerande musikföreningar med 2 miljoner kronor för 2004.

Regeringen föreslår att anslaget för 2004 anvisas sammanlagt 141 116 000 kronor.

Stöd till produktion och utgivning av fonogram

Regeringens förslag: De ändrade riktlinjerna för statens stöd till produktion och utgivning av fonogram skall fortsätta att gälla, dock längst till utgången av 2004.

Med stöd av riksdagens bemyndigande (prop. 2000/01:1, utg.omr. 17, s. 65) har regeringen medgivit att Statens kulturråd prövar alternativa former av fonogramstöd under 2001–2003. Bakgrunden till försöksverksamheten har bl.a. varit svårigheterna i distributionen och marknadsföringen av konstnärligt och kulturpolitiskt värdefulla skivor. De nya stödformerna har varit ett försök att tillgodose små och medelstora bolags behov, och ett sätt att uppmuntra s.k. smala produktioner i en tid av hård konkurrens. Utöver det ordinarie produktionsbidraget har det differentierade fonogramstödet omfattat ett artist- och upphovsmannastöd, ett marknadsföringsstöd och ett verksamhetsstöd.

Under försöksperioden har kritik framförts mot fonogramstödet nya utformning. Kritiken har t.ex. gällt ökade möjligheter för stora skivbolag att erhålla stöd, liksom tillämpningen av bidragsreglerna när det gäller artist- och upphovsmannastödet. Från upphovsmannagruppen har kritik riktats mot att bidraget minskat till STIM – Svensk Musik för notutgivning, internationell kontaktförmedling m.m. inom ramen för det totala stödet till fonogram och musikalier. Enligt regeringens bedömning är det viktigt att dessa frågor finns med i de fortsatta övervägandena av det framtida statliga fonogramstödet.

Försöksverksamheten skall nu avslutas och utvärderas. Regeringen har sedan 2002 uppdragit åt Kulturrådet att löpande analysera effekterna av fonogramutgivningen inom olika genrer, dels

av försöksverksamheten med fonogramstöd i friare former, dels av den fr.o.m. 2001 gällande lägre nivån på det totala fonogramstödet. Kulturrådet avser att redovisa en slutgiltig utvärdering senast den 1 mars 2004. I avvaktan på Kulturrådets utvärdering bör de ändrade riktlinjerna för fonogramstödet fortsätta att gälla, dock längst till utgången av 2004. Regeringen avser att återkomma till riksdagen i frågan.

Tabell 4.24 Härledning av anslagsnivån 2004–2006, för 28:7 Bidrag till vissa teater-, dans- och musikändamål

	2004	2005	2006
Anvisat 2003 i 2003 års statsbudget¹	138 215	138 215	138 215
<i>Förändring till följd av:</i>			
Pris- och löneomräkning ²	41	41	41
Arrangerande musikföreningar	2 000	2 000	2 000
Arrangörs- och turnéstöd på dansområdet	2 000	2 000	2 000
Överföring till andra anslag	- 1 140	- 1 140	- 1 140
Förslag/beräknat anslag	141 116	141 116	141 116

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2002 (bet. 2002/03:FiU10).

Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel i 2003 års statsbudget. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning.

4.8.8 28:8 Bidrag till biblioteksverksamhet

Tabell 4.25 Anslagsutveckling

		Tusental kronor	
2002	Utfall	40 433	
2003	Anslag	43 139	Utgifts- prognos 42 061
2004	Förslag	45 024	
2005	Beräknat	46 379 ¹	
2006	Beräknat	47 783 ¹	

¹ Motsvarar 45 024 tkr i 2004 års prisnivå.

Bidrag till regional biblioteksverksamhet lämnas enligt förordningen (1996:1608) om statsbidrag till folkbibliotek och förordningen (1996:1598) om statsbidrag till regional kulturverksamhet. Bibliotekslagen (1996:1596) innehåller bestämmelser om det allmänna biblioteksväsendet.

Under anslaget beräknas dessutom bidrag till tre lånecentraler, en invandrarlånecentral samt ett depåbibliotek. Den statliga invandrarlånecentralen utgör även bas för det Internationella biblioteket som bildades i Stockholm under 2000 och som inrymmer böcker på mer än 100 språk.

Bidraget till den regionala biblioteksverksamheten avser i första hand fjärrlån och utvecklingsverksamhet.

Regeringens överväganden

Regeringen föreslår att anslaget för 2004 anvisas 45 024 000 kronor.

Tabell 4.26 Härledning av anslagsnivån 2004–2006, för 28:8 Bidrag till biblioteksverksamhet

Tusental kronor

	2004	2005	2006
Anvisat 2003 i 2003 års statsbudget¹	43 139	43 139	43 139
<i>Förändring till följd av:</i>			
Pris- och löneomräkning ²	1 885	3 240	4 644
Förslag/Beräknat anslag	45 024	46 379	47 783

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2002 (bet. 2002/03:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel i 2003 års statsbudget. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning.

4.8.9 28:9 Litteraturstöd

Tabell 4.27 Anslagsutveckling

Tusental kronor

År	Slagslag	Belopp	Notering	Belopp
2002	Utfall	92 847	Anslags-sparande	1 053
2003	Anslag	100 917	Utgifts-prognos	99 447
2004	Förslag	100 917		
2005	Beräknat	100 917		
2006	Beräknat	100 917		

Under detta anslag beräknas medel för stöd till utgivning och distribution av litteratur enligt förordningen (1998:1469) om statligt litteraturstöd, stöd för inköp av litteratur till folk- och skolbibliotek enligt förordningen (1996:1608) om statsbidrag till folkbibliotek, stöd till läsfrämjande insatser enligt förordningen (1998:1386) om statsbidrag till läsfrämjande insatser, stöd till En bok för alla AB för utgivning och spridning av kvalitetslitteratur till lågpris enligt avtal mellan staten och bolaget, stöd till Expertkommittén för översättning av finsk facklitteratur till svenska samt sortimentsstöd enligt förordningen (1985:525) om statligt stöd till bokhandel. I enlighet med förordningen (2002:1091) om litteraturpriset till Astrid Lind-

grens minne utdelas sedan 2003 årligen ett internationellt litteraturpris.

Inom ramen för anslaget utgår även medel för utgivning av klassisk litteratur för skolans behov, utgivning av August Strindbergs samlade verk, till Svenska Vitterhetssamfundet, till Samfundet De Nio och till stöd för författarverkstäder. Dessutom utgår medel för utgivning av en barnbokskatalog inom ramen för de läsfrämjande insatserna.

Under anslaget får Statens kulturråd disponera medel för administration. Under 2003 disponerade rådet 500 000 kronor för administration.

Regeringens överväganden

Nuvarande avtal mellan staten och En bok för alla AB löper ut den 31 december 2003. För riksdagens information kan meddelas att regeringen, med förbehåll för riksdagens godkännande av anslagstilldelning, under hösten 2003 avser att omförhandla avtalet mellan staten och En bok för alla AB för tiden 1 januari 2004–31 december 2006 i enlighet med regeringens bedömning under avsnittet 4.6 Resultatbedömning.

Regeringen föreslår att anslaget för 2004 anvisas 100 917 000 kronor.

4.8.10 28:10 Stöd till kulturtidskrifter

Tabell 4.28 Anslagsutveckling

Tusental kronor

År	Slagslag	Belopp	Notering	Belopp
2002	Utfall	20 393	Anslags-sparande	694
2003	Anslag	20 650	Utgifts-prognos	20 828
2004	Förslag	20 650		
2005	Beräknat	20 650		
2006	Beräknat	20 650		

Under detta anslag beräknas medel för produktionsstöd, utvecklingsstöd och prenumerationsstöd till biblioteken enligt förordningen (1993:567) om statligt stöd till kulturtidskrifter och enligt förordningen (1996:1608) om statsbidrag till folkbiblioteken. Inom utvecklingsstödet utgår även verksamhetsbidrag till tidskriftsverkstäder.

Regeringens överväganden

Regeringen föreslår att anslaget för 2004 anvisas 20 650 000 kronor.

4.8.11 28:11 Talboks- och punktskriftsbiblioteket

Tabell 4.29 Anslagsutveckling

Tusental kronor

År	Slagslag	Belopp	Övrigt	Belopp
2002	Utfall	67 730	Anslags-sparande	894
2003	Anslag	65 462	Utgifts-prognos	64 719
2004	Förslag	67 433		
2005	Beräknat	68 922 ¹		
2006	Beräknat	69 941 ¹		

¹ Motsvarar 67 433 tkr i 2004 års prisnivå.

Talboks- och punktskriftsbiblioteket (TPB) är en statlig myndighet som i samverkan med andra bibliotek skall tillgodose synskadades och andra läshandikappades behov av litteratur. För TPB gäller förordningen (1988:341) med instruktion för Talboks- och punktskriftsbiblioteket samt förordningen (1985:391) om talboks- och punktskriftsbibliotekets punktskriftsnämnd.

Biblioteket skall särskilt framställa och låna ut talböcker och punktskriftsböcker, sälja punktskriftsböcker samt ge upplysningar och råd till främst folkbibliotek. Biblioteket har vidare en central utskrivningstjänst för dövblinda och synskadade punktskriftsläsare samt svarar för framställning av studielitteratur för högskolestuderande med synskador eller andra läs- och skrivsvårigheter. Medlen för studielitteraturverksamheten anvisas under utgiftsområde 15 Studiestöd, anslaget 25:6 *Bidrag till vissa studiesociala ändamål*. Till biblioteket är knuten en punktskriftsnämnd som skall främja och utveckla punktskriften för synskadade.

Myndighetens intäkter uppgick under 2002 till 1 517 000 kronor och utgörs av avgifter, andra ersättningar och bidrag.

Bemyndigande om ekonomiska åtaganden

Regeringen föreslår att riksdagen bemyndigar regeringen att göra beställningar av talböcker, punktskriftsböcker och informationsmaterial som inklusive tidigare åtaganden medför utgifter på högst 4 miljoner kronor under 2005.

Tabell 4.30 Bemyndigande om ekonomiska åtaganden

Tusental kronor

	2002 utfall	2003 prognos	2004 beräknat	2005 beräknat	2006 beräknat
Utestående åtaganden vid årets början	1 925	2 475	3 500	3 800	
Nya åtaganden	2 475	3 500	3 800		
Infriade åtaganden *	1 925	2 475	3 500		
Utestående åtaganden vid årets slut	2 475	3 500	3 800		
Erhållet/föreslaget bemyndigande	4 000	4 000	4 000		

* Utgiftsutfall till följd av ingångna åtaganden.

Regeringens bedömning med anledning av revisionens iakttagelser

Talboks- och punktskriftsbiblioteket har för verksamhetsåret 2002 av Riksrevisionsverket fått en revisionsberättelse med invändning. Anledningen är att TPB i syfte att undvika ett över-skridande av anslaget 15:25:6 *Bidrag till vissa studiesociala ändamål*, felaktigt belastat sitt förvaltningsanslag med utgifter på ca 1,3 miljoner kronor för talböcker. TPB har i en särskild skrivelse gett en förklaring till den uppkomna situationen. Regeringen avser inte att vidta ytterligare åtgärder med anledning av invändningen i revisionsberättelsen.

Regeringens överväganden

Som komplement till den resultatbedömning som regeringen har gjort för politikområdet lämnas följande resultatinformation.

Från och med 2001 produceras samtliga talboks- och punktskriftstitlar i DAISY-format. Under 2002 förvärvade TPB talböcker motsvarande 30 procent av den tryckta produktionen 2001. Det sammanlagda antalet förvärvade talboks- och punktskriftstitlar för 2002 var 3 301 titlar och TPB:s totala talboksbestånd uppgick därmed till 75 907 titlar. Utlåningen av DAISY-böcker utgjorde ca 22 procent av den totala talboksutlåningen.

Produktionen och försäljningen av punktskriftsböcker har legat på en jämn nivå de senaste åren. Punktskriftsutlåningen har minskat något under 2002 men antalet registrerade låntagare har liksom tidigare år fortsatt att öka, från 800 till 864.

Regeringen föreslår att anslaget för 2004 anvisas 67 433 000 kronor.

Tabell 4.31 Härledning av anslagsnivå 2004–2006, för 28:11 Talboks- och punktskriftsbiblioteket

	2004	2005	2006
Anvisat 2003 i 2003 års statsbudget¹	65 462	65 462	65 462
<i>Förändring till följd av:</i>			
Pris- och löneomräkning ²	1 781	3 266	4 282
Revisionskostnader ³	190	194	197
Förslag/beräknat anslag	67 433	68 922	69 941

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2002 (bet. 2002/03:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel i 2003 års statsbudget. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning.

³ Se avsnitt 4.8.

4.8.12 28:12 Bidrag till Stiftelsen för lättläst nyhetsinformation och litteratur

Tabell 4.32 Anslagsutveckling

Tusental kronor				
2002	Utfall	14 433		
2003	Anslag	14 937	Utgifts- prognos	14 564
2004	Förslag	15 273		
2005	Beräknat	15 571 ¹		
2006	Beräknat	15 747 ¹		

¹ Motsvarar 15 273 tkr i 2004 års prisnivå.

Under anslaget beräknas medel för bidrag till Stiftelsen för lättläst nyhetsinformation och litteratur (LL-stiftelsen/Centrum för lättläst). Enligt stadgarna har stiftelsen till ändamål att äga och ge ut en nyhetstidning för begåvningshandikappade samt att ge ut lättlästa böcker (LL-böcker). Verksamheten skall bedrivas utan vinstsyfte och inom ramen för det avtal som träffas mellan staten och stiftelsen. Nu gällande avtal avser perioden 1 januari 2003–31 december 2005.

De egna intäkterna från försäljning m.m. uppgick 2002 till ca 14,5 miljoner kronor. Av en total omsättning på närmare 29 miljoner kronor innebär det en självfinansieringsgrad på 50 procent.

Regeringens överväganden

Som komplement till den resultatbedömning som regeringen har gjort för politikområdet lämnas följande resultatinformation.

Nyhetstidningen 8 SIDOR hade under 2002 en genomsnittlig upplaga på 12 300 exemplar, en ökning med ca 500 exemplar. Undersökningar visar att nyhetstidningen varje vecka läses av omkring 120 000 personer. Även Internetversionen av tidningen når allt fler läsare. LL-stiftelsens bokutgivning spänner över ett brett fält och omfattade totalt 30 titlar under 2002. Bokförsäljningen ökade med ca 14 procent jämfört med föregående år.

Regeringen föreslår att anslaget för 2004 anvisas 15 273 000 kronor.

Tabell 4.33 Härledning av anslagsnivån 2004–2006, för 28:12 Bidrag till Stiftelsen för lättläst nyhetsinformation och litteratur

Tusental kronor

	2004	2005	2006
Anvisat 2003 i 2003 års statsbudget ¹	14 937	14 937	14 937
<i>Förändring till följd av:</i>			
Pris- och löneomräkning ²	336	634	810
Förslag/beräknat anslag	15 273	15 571	15 747

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2002 (bet. 2002/03:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel i 2003 års statsbudget. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning.

4.8.13 28:13 Bidrag till Svenska språknämnden och Sverigefinska språknämnden

Tabell 4.34 Anslagsutveckling

Tusental kronor

2002	Utfall	4 825		
2003	Anslag	5 152	Utgifts- prognos	5 023
2004	Förslag	5 549		
2005	Beräknat	5 656 ¹		
2006	Beräknat	5 730 ¹		

¹ Motsvarar 5 549 tkr i 2004 års prisnivå.

Under detta anslag beräknas medel för bidrag till Svenska språknämndens och Sverigefinska språknämndens verksamheter.

Syftet med statens bidrag till Svenska språknämnden är att nämnden skall följa utvecklingen av det svenska språket i tal och skrift och med denna kunskap som utgångspunkt ge råd till språkanvändarna i syfte att främja gott språkbud. Det är också angeläget att den nordiska språkgemenskapen stärks. Sverigefinska språknämnden skall vårda och utveckla finska språket i Sverige.

Regeringens överväganden

Regeringen föreslår att anslaget för 2004 anvisas 5 549 000 kronor.

Tabell 4.35 Härledning av anslagsnivå 2004–2006, för 28:13 Bidrag till Svenska språknämnden och Sverigefinska språknämnden

Tusental kronor

	2004	2005	2006
Anvisat 2003 i 2003 års statsbudget ¹	5 152	5 152	5 152
<i>Förändring till följd av:</i>			
Pris- och löneomräkning ²	397	504	578
Förslag/beräknat anslag	5 549	5 656	5 730

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2002 (bet. 2002/03:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel i 2003 års statsbudget. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning.

4.8.14 28:14 Statens konstråd

Tabell 4.36 Anslagsutveckling

Tusental kronor

2002	Utfall	6 057	Anslags- sparande	595
2003	Anslag	6 504	Utgifts- prognos	6 936
2004	Förslag	7 380		
2005	Beräknat	7 554 ¹		
2006	Beräknat	7 679 ¹		

¹ Motsvarar 7 380 tkr i 2004 års prisnivå.

Statens konstråd har enligt förordningen (1996:1597) med instruktion för Statens konstråd till uppgift att verka för att konsten blir ett naturligt och framträdande inslag i samhällsmiljön genom att förvärva god samtidskonst till statens byggnader och andra lokaler för statlig verksamhet, medverka till att konst tillförs även andra gemensamma miljöer än sådana som brukas av staten och sprida kunskap om konstens betydelse för en god samhällsmiljö. Vid konstansatningar i offentliga miljöer som inte brukas av staten, skall Statens konstråd prioritera fast konst till bostadsområden samt skolor och andra miljöer för barn och ungdomar. Kvalificerade uppdrag skall spridas till många konstnärer.

Myndighetens avgiftsinkomster uppgick 2002 till 742 000 kronor.

Regeringens överväganden

Regeringen anser, i enlighet med regeringens redovisning under avsnittet 4.4 Politikens inriktning, att ansvaret för tillsynen av statens konst enligt förordningen (1990:195) om vård av statens konst bör övergå från Moderna museet och Nationalmuseum med Prins Eugens Waldemarsudde till Statens konstråd fr.o.m. den 1 januari 2004.

För att finansiera kostnaderna för tillsynsverksamheten föreslår regeringen att Statens konstråds anslag förstärks med 500 000 kronor fr.o.m. 2004. Finansiering sker genom en minskning av anslaget 28:28 *Centrala museer: Myndigheter*.

Regeringen föreslår att anslaget för 2004 anvisas 7 380 000 kronor.

Tabell 4.37 Härlledning av anslagsnivå 2004–2006, för 28:14 Statens konstråd

Tusental kronor

	2004	2005	2006
Anvisat 2003 i 2003 års statsbudget¹	6 504	6 504	6 504
<i>Förändring till följd av:</i>			
Pris- och löneomräkning ²	206	364	478
Överföring från andra anslag	500	512	520
Revisionskostnader ³	170	174	177
Förslag/beräknat anslag	7 380	7 554	7 679

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2002 (bet. 2002/03:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel i 2003 års statsbudget. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning.

³ Se avsnitt 4.8.

Tabell 4.39 Bemyndigande om ekonomiska åtaganden

Tusental kronor

	2002 utfall	2003 prognos	2004 beräknat	2005 beräknat	2006 beräknat
Utestående åtaganden vid årets början	5 115	2 728	2 778	2 778	
Nya åtaganden *	6 657	5 000	5 000		
Infriade åtaganden	9 044	5 000	5 000	5 000	
Utestående åtaganden vid årets slut	2 728	2 778	2 778		
Erhållet/föreslaget bemyndigande	15 000	10 000	10 000		

* Utgiftsutfall till följd av ingångna åtaganden.

4.8.15 28:15 Konstnärlig gestaltning av den gemensamma miljön

Tabell 4.38 Anslagsutveckling

Tusental kronor

2002	Utfall	40 211	Anslags-sparande	63
2003	Anslag	40 438	Utgifts-prognos	39 490
2004	Förslag	40 438		
2005	Beräknat	40 438		
2006	Beräknat	40 438		

Under anslaget beräknas medel för konstförvärv beslutade av Statens konstråd. Vidare beräknas medel som fördelas av Statens kulturråd till folkparkerna och vissa samlingslokalhållande organisationer för konstinköp.

Bemyndigande om ekonomiska åtaganden

Regeringen föreslår att riksdagen bemyndigar regeringen att under 2004 för ramanslaget 28:15 *Konstnärlig gestaltning av den gemensamma miljön* beställa konstverk som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför utgifter på högst 10 miljoner kronor under 2005–2007.

Regeringens överväganden

Statens konstråd har sedan 1997 till uppdrag att, utöver att förvärva konst till statliga lokaler, verka för att konst blir ett naturligt och framträdande inslag i hela samhällsmiljön.

Regeringen föreslår att anslaget anvisas 40 438 000 kronor för 2004.

4.8.16 28:16 Nämnden för hemslöjdsfrågor

Tabell 4.40 Anslagsutveckling

Tusental kronor

År	Slagslag	Belopp	Övrigt	Belopp
2002	Utfall	1 544	Anslags-sparande	34
2003	Anslag	1 782	Utgifts-prognos	1 771
2004	Förslag	1 853		
2005	Beräknat	1 899 ¹		
2006	Beräknat	1 933 ¹		

¹ Motsvarar 1 853 tkr i 2004 års prisnivå.

Nämnden för hemslöjdsfrågor skall enligt förordningen (1988:315) med instruktion för Nämnden för hemslöjdsfrågor ta initiativ till, planera, samordna och göra insatser för att främja hemslöjd i den mån sådana uppgifter inte ankommer på annan statlig myndighet. Nämnden skall inom sitt verksamhetsområde fördela statligt stöd till hemslöjdsfrämjande verksamhet. Vidare samordnar nämnden hemslöjdskonsulentverksamheten och prövar frågan om huvudmannaskap för konsulenterna. Verket för näringslivsutveckling (NUTEK) svarar för nämndens medelsförvaltning och personaladministration.

Regeringens överväganden

Regeringen föreslår att anslaget för 2004 anvisas 1 853 000 kronor.

Tabell 4.41 Härledning av anslagsnivån 2004–2006, för 28:16 Nämnden för hemslöjdsfrågor

Tusental kronor

	2004	2005	2006
Anvisat 2003 i 2003 års statsbudget ¹	1 782	1 782	1 782
<i>Förändring till följd av:</i>			
Pris- och löneomräkning ²	71	117	151
Förslag/beräknat anslag	1 853	1 899	1 933

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2002 (bet.2002/03:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel i 2003 års statsbudget. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning.

4.8.17 28:17 Främjande av hemslöjden

Tabell 4.42 Anslagsutveckling

Tusental kronor

År	Slagslag	Belopp	Övrigt	Belopp
2002	Utfall	18 543	Anslags-sparande	581
2003	Anslag	19 122	Utgifts-prognos	18 754
2004	Förslag	19 958		
2005	Beräknat	20 352 ¹		
2006	Beräknat	20 588 ¹		

¹ Motsvarar 19 958 tkr i 2004 års prisnivå.

Under anslaget beräknas medel för bidrag till hemslöjds konsulenternas verksamhet, Svenska Hemslöjdsföreningarnas Riksförbund och projekt inom hemslöjdsområdet. Anslaget disponeras av Nämnden för hemslöjdsfrågor.

Hemslöjds konsulentverksamheten bestod under 2002 av två hemslöjds konsulenter i varje län, med undantag för Skåne län som hade fyra och Västra Götalands län med sex länshemslöjds konsulenter. Antalet rikskonsulenter var fem, en rikskonsulent i hemslöjd för barn och ungdom, en spetskonsulent och tre sameslöjds konsulenter.

Svenska Hemslöjdsföreningarnas Riksförbund är en ideell förening som har till uppgift att främja den svenska hemslöjden och dess utveckling samt fungera som centralt organ för landets hemslöjdsföreningar.

Regeringens överväganden

Regeringen föreslår att anslaget för 2004 anvisas 19 958 000 kronor.

Tabell 4.43 Härlledning av anslagsnivån 2004–2006, för 28:17 Främjande av hemslojden

Tusental kronor

	2004	2005	2006
Anvisat 2003 i 2003 års statsbudget¹	19 122	19 122	19 122
<i>Förändring till följd av:</i>			
Pris- och löneomräkning ²	836	1 230	1 466
Förslag/beräknat anslag	19 958	20 352	20 588

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2002 (bet.2002/03:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel i 2003 års statsbudget. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning.

4.8.18 28:18 Bidrag till bild- och formområdet

Tabell 4.44 Anslagsutveckling

Tusental kronor

2002	Utfall	29 634	Anslags-sparande	298
2003	Anslag	29 708	Utgifts-prognos	28 965
2004	Förslag	29 708		
2005	Beräknat	29 708		
2006	Beräknat	29 708		

Bidrag till bild- och formområdet lämnas enligt förordningen (1984:326) om statsbidrag till kulturella ändamål, förordningen (1998:1368) om statsbidrag till vissa utställare inom bild- och formområdet, förordningen (1982:502) om statsbidrag till konsthantverkskooperativ samt förordningen (1998:1370) om statligt utrustningsbidrag till kollektivverkstäder.

Regeringens överväganden

Regeringen föreslår att anslaget för 2004 anvisas 29 708 000 kronor.

4.8.19 28:19 Konstnärnämnden

Tabell 4.45 Anslagsutveckling

Tusental kronor

2002	Utfall	10 513	Anslags-sparande	552
2003	Anslag	11 256	Utgifts-prognos	10 975
2004	Förslag	12 098		
2005	Beräknat	12 382 ¹		
2006	Beräknat	12 586 ¹		

¹ Motsvarar 12 098 tkr i 2004 års prisnivå.

Konstnärnämnden har enligt förordning (1997:1153) med instruktion för Konstnärnämnden till uppgift att besluta om statliga ersättningar och bidrag till bild-, form-, ton-, scen- och filmkonstnärer samt att främja internationellt konstnärsutbyte. Nämnden skall vidare hålla sig underrättad om konstnärernas ekonomiska och sociala förhållanden. Syftet med verksamheten är att genom fördelning av ersättningar och bidrag verka för att förbättra konstnärernas villkor. Konstnärnämnden har även att fördela stöd till produktion av kortfilm under anslaget 28:36 *Filmstöd*.

Myndighetens avgiftsinkomster uppgick under 2002 till 2 476 000 kronor.

Regeringen har beslutat om indragning med 230 000 kronor av anslagssparandet.

Regeringens överväganden

Regeringen föreslår att anslaget för 2004 anvisas 12 098 000 kronor.

Tabell 4.46 Härlledning av anslagsnivån 2004–2006, för 28:19 Konstnärnämnden

Tusental kronor

	2004	2005	2006
Anvisat 2003 i 2003 års statsbudget¹	11 256	11 256	11 256
<i>Förändring till följd av:</i>			
Pris- och löneomräkning ²	390	663	860
Revisionskostnader ³	452	463	470
Förslag/beräknat anslag	12 098	12 382	12 586

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2002 (bet. 2002/03:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel i 2003 års statsbudget. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning.

³ Se avsnitt 4.8.

4.8.20 28:20 Ersättningar och bidrag till konstnärer

Tabell 4.47 Anslagsutveckling

Tusental kronor

2002	Utfall	263 715	Anslags- sparande	15 781
2003	Anslag	275 036	Utgifts- prognos	268 624
2004	Förslag	287 055		
2005	Beräknat	292 676		
2006	Beräknat	296 042		

¹ 4 000 tkr avser statlig ålderspensionsavgift för 2004 varav - 5 530 tkr avser regleringsbelopp för 2001.

² Motsvarar 287 055 tkr i 2004 års prisnivå.

Under anslaget anvisas bl.a. medel för ersättning till bild- och formkonstnärer för att deras verk i offentliga institutioners ägo visas för allmänheten eller används på annat allmännyttigt sätt (visningsersättning). Anvisade medel fördelas efter beslut av styrelsen för Sveriges bildkonstnärskommitté. Verksamheten regleras i förordningen (1997:1153) med instruktion för Konstnärskommittén samt i förordningen (1982:600) om Sveriges bildkonstnärskommitté.

Vidare fördelas en del av visningsersättningen individuellt. Den individuella visningsersättningen fördelas på basis av det offentliga innehavet av konstnärers verk i enlighet med kriterier vilka fastställts av upphovsrättsorganisationen Bildkonst Upphovsrätt i Sverige (BUS). Fördelningen av ersättningen regleras i förordningen (1996:1605) om individuell visningsersättning.

Biblioteksersättning lämnas i enlighet med förordningen (1962:652) om Sveriges författarfond.

Vidare lämnas bidrag enligt förordningen (1976:528) om bidrag till konstnärer. Bidragen har formen av exempelvis konstnärskommittébidrag, projektbidrag, stöd till internationellt kulturutbyte och långtidsstipendier. Styrelsen för Sveriges författarfond fördelar bidragen till författare, översättare, kulturjournalister och dramatiker och Konstnärskommittén fördelar bidrag till övriga konstnärer.

De som enligt lagen (1992:318) om överlämnande av förvaltningsuppgifter inom Kulturdepartementets verksamhetsområde fördelar bidrag under anslaget disponerar medel för administration under anslaget.

Regeringen har beslutat om indragning med 2 347 000 kronor av anslagssparandet.

Regeringens överväganden

Regeringen anser att en fortsatt utbyggnad av den individuella visningsersättningen är ett viktigt led för att stärka bildkonstnärernas inkomstsituation. Samtidigt är stödformer för bl.a. arbetsstipendier och konstnärskommittébidrag av stor betydelse för många bild- och formkonstnärers försörjnings- och arbetsmöjligheter. Genom att stärka Bildkonstnärskommitténs möjlighet till bidragsgivning kan mottagargruppen breddas. Enligt regeringen är det viktigt att fler bild- och formkonstnärer ges möjligheter att under en tid fullt ut ägna sig åt sin konstnärliga verksamhet.

Mot den bakgrunden avser regeringen att inom ramen för anslaget förstärka bidragen riktade mot bild- och formkonstnärer med 4 miljoner kronor samt öka den individuella visningsersättningen med 5 miljoner kronor.

Regeringen föreslår att anslaget för 2004 anvisas 287 055 000 kronor.

Tabell 4.48 Härledning av anslagsnivå 2004–2006, för 28:20 Ersättningar och bidrag till konstnärer

Tusental kronor

	2004	2005	2006
Anvisat 2003 i 2003 års statsbudget ¹	275 036	275 036	275 036
<i>Förändring till följd av:</i>			
Pris- och löneomräkning ²	12 019	17 640	21 006
Förslag/beräknat anslag	287 055	292 676	296 042

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2002 (bet. 2002/03:FIU10). Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel i 2003 års statsbudget. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning.

4.8.21 28:21 Riksarkivet och landsarkiven

Tabell 4.49 Anslagsutveckling

Tusental kronor

2002	Utfall	260 116	Anslags- sparande	11 173
2003	Anslag	281 098	Utgifts- prognos	289 487
2004	Förslag	292 438		
2005	Beräknat	301 134		
2006	Beräknat	308 935		

¹ Inklusivt av riksdagen redan beslutade anslag på tilläggsbudget.

² Motsvarar 294 393 tkr i 2004 års prisnivå.

³ Motsvarar 297 280 tkr i 2004 års prisnivå.

Riksarkivet och landsarkiven är statliga arkivmyndigheter med det särskilda ansvar för den statliga arkivverksamheten och för arkivvården i landet som framgår av arkivlagen (1990:782), arkivförordningen (1991:446) och förordningen (1995:679) med instruktion för Riksarkivet och landsarkiven. Riksarkivet, som är chefsmyndighet för landsarkiven, är central förvaltningsmyndighet för arkivfrågor och har det högsta överinseendet över den offentliga arkivverksamheten. Landsarkiven, som finns i Göteborg, Härnösand, Lund, Uppsala, Vadstena, Visby och Östersund, är arkivmyndigheter inom sina respektive distrikt. Stockholms stadsarkiv och Värmlandsarkiv har funktion som landsarkiv inom Stockholms respektive Värmlands län.

Inom Riksarkivet finns bl.a. Krigsarkivet och Svensk arkivinformation (SVAR) samt en enhet för museitjänster. Krigsarkivet fullgör uppgiften som arkivmyndighet för de myndigheter som lyder under Försvarsdepartementet. SVAR är en delvis avgiftsfinansierad verksamhet som arbetar med att bearbeta och sprida arkivinformation. SVAR riktar sig framför allt till allmänheten, i första hand släktforskarna. Verksamheten, vilken främst är förlagd till Västernorrlands län, bygger till viss del på arbetsmarknadsprojekt. Vid de olika arbetsplatserna sysselsätts 119 personer, varav 69 personer är anställda med lönebidrag. Svensk museitjänst erbjuder förvaring, föremålsvård och andra näraliggande tjänster till bl.a. de statliga museerna.

Vid Riksarkivet finns en nämnd för heraldisk verksamhet och en nämnd för enskilda arkiv.

Myndigheternas avgiftsinkomster uppgick under 2002 till ca 58 miljoner kronor.

Regeringens överväganden

För kostnader i samband med överföringen av Svensk museitjänst till Riksarkivet föreslås en ökning av anslaget med 2 miljoner kronor. 500 000 kronor finansieras genom omprioriteringar inom utgiftsområdet.

För mottagande, bevarande och tillhandahållande av folkbokföringsmaterial föreslås en ökning av anslaget med 2 miljoner kronor genom en överföring från utgiftsområde 3. För 2005 och 2006 beräknas ytterligare överföring med 2 respektive 3 miljoner kronor.

För leveranser av arkivmaterial tillförs anslaget ca 2,2 miljoner kronor från berörda myndigheter.

Regeringen föreslår att anslaget för 2004 anvisas 292 438 000 kronor.

Tabell 4.50 Härledning av anslagsnivån 2004–2006, för 28:21 Riksarkivet och landsarkiven

Tusental kronor			
	2004	2005	2006
Anvisat 2003 i 2003 års statsbudget¹	278 454	278 454	278 454
<i>Förändring till följd av:</i>			
Pris- och löneomräkning ²	7 124	13 662	18 320
Överföringar från andra anslag	6 210	8 353	11 486
Revisionskostnader ³	650	665	675
Förslag/beräknat anslag	292 438	301 134	308 935

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2002 (bet.2002/03:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel i 2003 års statsbudget. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning.

³ Se avsnitt 4.8.

4.8.22 28:22 Bidrag till regional arkivverksamhet

Tabell 4.51 Anslagsutveckling

Tusental kronor			
2002	Utfall	4 799	
2003	Anslag	4 937	Utgifts- prognos 4 814
2004	Förslag	5 153	
2005	Beräknat	5 253 ¹	
2006	Beräknat	5 313 ¹	

¹ Motsvarar 5 153 kr i 2004 års prisnivå.

Bidrag till regional arkivverksamhet lämnas enligt förordningen (1996:1598) om statsbidrag till regional kulturverksamhet. Medel under detta anslag fördelas av Riksarkivet genom Nämnden för enskilda arkiv. Syftet med bidraget är att främja den regionala arkivverksamheten och att bättre integrera folkrörelsearkiven i den regionala kulturpolitiken.

Regeringens överväganden

Regeringen föreslår att anslaget för 2004 anvisas 5 153 000 kronor.

Tabell 4.52 Härledning av anslagsnivå 2004–2006, för 28:22 Bidrag till regional arkiverksamhet

Tusental kronor

	2004	2005	2006
Anvisat 2003 i 2003 års statsbudget¹	4 937	4 937	4 937
<i>Förändring till följd av:</i>			
Pris- och löneomräkning ²	216	316	376
Förslag/beräknat anslag	5 153	5 253	5 313

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2002 (bet.2002/03:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel i 2003 års statsbudget. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning.

4.8.23 28:23 Språk- och folkminnesinstitutet

Tabell 4.53 Anslagsutveckling

Tusental kronor

2002	Utfall	26 293	Anslags-sparande	609
2003	Anslag	29 414	Utgifts-prognos	28 665
2004	Förslag	29 972		
2005	Beräknat	29 200 ¹		
2006	Beräknat	29 698 ¹		

¹ Motsvarar 28 522 tkr i 2004 års prisnivå.

Myndigheten har enligt förordningen (1993:654) med instruktion för Språk- och folkminnesinstitutet (SOFI) till uppgift att samla in, bevara, vetenskapligt bearbeta och ge ut material om dialekter, folkminnen, folkmusik, ortnamn och personnamn. Vidare skall institutet avge yttranden i ärenden om fastställande av ortnamn och granska förslag till namn på allmänna kartor samt yttra sig i fråga om personnamn. SOFI:s verksamhet bedrivs i Uppsala, Lund, Göteborg och Umeå.

Regeringens överväganden

För att kunna säkerställa den fortsatta utvecklingen inom de delar av det immateriella kulturarvet som SOFI förvaltar, föreslår regeringen att anslaget under 2004 tillförs 1 450 000 kronor.

Regeringen föreslår att anslaget för 2004 anvisas 29 972 000 kronor.

Tabell 4.54 Härledning av anslagsnivån 2004–2006, för 28:23 Språk- och folkminnesinstitutet

Tusental kronor

	2004	2005	2006
Anvisat 2003 i 2003 års statsbudget¹	29 414	29 414	29 414
<i>Förändring till följd av:</i>			
Pris- och löneomräkning ²	1 023	1 746	2 277
Beslut	1 450		
Engångsanvisning upphör	- 2 044	- 2 092	- 2 127
Revisionskostnader ³	129	132	134
Förslag/beräknat anslag	29 972	29 200	29 698

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2002 (bet.2002/03:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel i 2003 års statsbudget. Övriga förändringskomponenter redovisar i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning.

³ Se avsnitt 4.8.

4.8.24 28:24 Svenskt biografiskt lexikon

Tabell 4.55 Anslagsutveckling

Tusental kronor

2002	Utfall	3 757	Anslags-sparande	224
2003	Anslag	4 048	Utgifts-prognos	4 065
2004	Förslag	4 230		
2005	Beräknat	4 331 ¹		
2006	Beräknat	4 407 ¹		

¹ Motsvarar 4 230 tkr i 2004 års prisnivå.

Myndigheten har enligt förordningen (1988:630) med instruktion för Svenskt biografiskt lexikon (SBL) till uppgift att fortsätta och slutföra utgivandet av verket Svenskt biografiskt lexikon. Med gällande vetenskaplig kvalitet skall minst ett band ges ut vartannat år, dvs. 2,5 häften per år. Slutmålet är att lexikonet skall vara färdigt 2015.

Regeringen har beslutat om indragning med 106 000 kronor av anslagssparandet.

Regeringens överväganden

Regeringen föreslår att anslaget för 2004 anvisas 4 230 000 kronor.

Tabell 4.56 Härledning av anslagsnivån 2004–2006, för 28:24 Svenskt biografiskt lexikon

Tusental kronor

	2004	2005	2006
Anvisat 2003 i 2003 års statsbudget¹	4 048	4 048	4 048
<i>Förändring till följd av:</i>			
Pris- och löneomräkning ²	140	240	315
Revisionskostnader ³	42	43	44
Förslag/beräknat anslag	4 230	4 331	4 407

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2002 (bet.2002/03:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel i 2003 års statsbudget. Övriga förändringskomponenter redovisar i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning.

³ Se avsnitt 4.8.

4.8.25 28:25 Riksantikvarieämbetet

Tabell 4.57 Anslagsutveckling

Tusental kronor

År	Utfall	Utveckling	Anslags-sparande	Utgifts-prognos
2002	Utfall	159 321		5 964
2003	Anslag	179 245		178 652
2004	Förslag	186 502		
2005	Beräknat	194 808 ¹		
2006	Beräknat	198 139 ¹		

¹ Motsvarar 190 280 tkr i 2004 års prisnivå.

Riksantikvarieämbetet (RAÄ) är central förvaltningsmyndighet för frågor om kulturmiljön och kulturarvet. Enligt förordningen (1997:1171) med instruktion för Riksantikvarieämbetet skall RAÄ bl.a. värna om kulturvärdena i bebyggelsen och i landskapet, bevaka kulturmiljöintresset vid samhällsplanering och byggande samt verka för att hoten mot kulturmiljön möts.

Till RAÄ:s uppgifter hör vidare att leda och delta i arbetet med att bygga upp kunskapen och bedriva informations- och rådgivningsverksamhet om kulturmiljöer, kulturminnen och kulturföremål. RAÄ skall också medverka i det internationella arbetet samt följa det regionala kulturmiljöarbetet och biträda länsstyrelserna och de regionala museerna i dessa frågor. Andra uppgifter är att utföra arkeologiska undersökningar och svara för konservering samt vård av kulturminnen och kulturföremål. Dessutom skall RAÄ ha ett specialbibliotek för forskning och utveckling inom området.

Myndighetens avgiftsinkomster uppgick under 2002 till ca 200 miljoner kronor, varav ca 170 miljoner kronor avser arkeologisk uppdragsverksamhet. Förutom dessa inkomster rör det

sig framför allt om entré- och försäljningsinkomster samt inkomster från konserveringsverksamhet.

Budget för avgiftsbelagd verksamhet

Den arkeologiska uppdragsverksamheten inom RAÄ innefattar undersökningar och utredningar som föranleds av lagen (1988:950) om kulturminnen m.m. och som utförs av RAÄ:s avdelning för arkeologiska undersökningar (UV) mot avgift.

Sedan verksamheten organiserades om 1998 har en stabil organisationsstorlek uppnåtts med anpassning till en mindre volym, vilket lett till ökad omsättning och lägre fasta kostnader.

Tabell 4.58 Uppdragsverksamhet

Tusental kronor

Uppdragsverksamhet	Intäkter	Kostnader	Resultat (Intäkt - kostnad)
Utfall 2002	174 540	154 733	19 807
Prognos 2003	154 687	150 614	4 073
Budget 2004	110 000	110 000	0

Regeringens överväganden

För 2004 föreslås en minskning av anslaget med 5 miljoner kronor.

Regeringen föreslår att anslaget för 2004 anvisas 186 502 000 kronor.

Tabell 4.59 Härledning av anslagsnivån 2004–2006, för 28:25 Riksantikvarieämbetet

Tusental kronor

	2004	2005	2006
Anvisat 2003 i 2003 års statsbudget¹	179 245	179 245	179 245
<i>Förändring till följd av:</i>			
Pris- och löneomräkning ²	11 557	16 097	19 437
Omprioritering	- 5 000	- 51	- 52
Ansvar för miljömålsfrågor		- 1 200	- 1 220
Revisionskostnader ³	700	717	728
Förslag/beräknat anslag	186 502	194 808	198 139

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2002 (bet.2002/03:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel i 2003 års statsbudget. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning.

³ Se avsnitt 4.8.

4.8.26 28:26 Bidrag till kulturmiljövård

Tabell 4.60 Anslagsutveckling

Tusental kronor

2002	Utfall	280 133	Anslags- sparande	94
2003	Anslag	266 745 ¹	Utgifts- prognos	260 451
2004	Förslag	259 520		
2005	Beräknat	259 359		
2006	Beräknat	259 359		

¹ Inklusivt av riksdagen redan beslutade anslag på tilläggsbudget.

Bidrag till kulturmiljövård lämnas enligt förordningen (1993:379) om bidrag till kulturmiljövård. Bidragsbestämmelserna innebär i korthet att bidrag lämnas för att bevara och tillgängliggöra kulturmiljön. Inom ramen för anslaget

utgår även medel för att täcka vissa arkeologiska undersökningskostnader och för att täcka kostnader för att tillvarata fornfynd. Dessutom utgår medel för att täcka bidrag till ombyggnad, renovering och underhåll av kulturhistoriskt värdefull bostadsbebyggelse.

Bemyndigande om ekonomiska förpliktelser

Regeringen föreslår att riksdagen bemyndigar regeringen att under 2004 för ramanslaget 28:26 *Bidrag till kulturmiljövård* besluta om bidrag som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför utgifter på högst 100 miljoner kronor under 2005–2007.

Tabell 4.61 Bemyndiganden om ekonomiska förpliktelser

Tusental kronor

	2002 utfall	2003 prognos	2004 beräknat	2005 beräknat	2006 beräknat
Utestående förpliktelser vid årets början	63 900	93 000	100 000		
Nya förpliktelser	78 900	76 000	70 000		
Infriade förpliktelser *	49 900	69 000	70 000		
Utestående förpliktelser vid årets slut	93 000	100 000	100 000		
Erhållen/föreslagen bemyndiganderam	100 000	100 000	100 000		

* Utgiftsutfall till följd av ingångna förpliktelser

Regeringens överväganden

För att möjliggöra ytterligare insatser inom kulturmiljöområdet (se avsnitt 4.4 Politikens inriktning) föreslår regeringen att anslaget tillförs 15 miljoner kronor fr.o.m. 2004.

Regeringen föreslår att anslaget för 2004 anvisas 259 520 000 kronor.

Tabell 4.62 Härledning av anslagsnivån 2004–2006, för 28:26 Bidrag till kulturmiljövård

Tusental kronor

	2004	2005	2006
Anvisat 2003 i 2003 års statsbudget ¹	251 745	251 745	251 745
<i>Förändring till följd av:</i>			
Beslut	15 000	15 000	15 000
Engångsinsats	- 7 225	- 7 386	- 7 386
Förslag/beräknat anslag	259 520	259 359	259 359

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2002 (bet.2002/03:FIU10). Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

4.8.27 28:27 Kyrkoantikvarisk ersättning

Tabell 4.63 Anslagsutveckling

Tusental kronor

År	Utfall	Reservat	Utgifts- prognos
2002	50 000	-	-
2003	Anslag	100 000	97 500
2004	Förslag	150 000¹	
2005	Beräknat	200 000	
2006	Beräknat	250 000	

¹ Anslaget var tidigare ett reservationsanslag. Fr.o.m. budgetåret 2004 förs anslaget upp som ett ramanslag. Behållningen på reservationsanslaget vid utgången av 2003 förs upp som anslagssparande på ramanslaget.

Från och med 2002 får Svenska kyrkan en viss ersättning av staten för kulturhistoriskt motiverade kostnader i samband med vård och underhåll av de kyrkliga kulturminnena (kyrkoantikvarisk ersättning). Bakgrunden till ersättningen är att bevarandet av de kyrkliga kulturvärdena är en angelägenhet för hela samhället och svenska folket samt att det inte är rimligt att den totala kostnaden för detta allmänintresse bärs endast av Svenska kyrkans medlemmar (prop. 1995/96:80). Ersättningen, som avser kyrkobyggnader, kyrkotomter, kyrkliga inventarier och begravningsplatser, skall fördelas av Svenska kyrkan efter samråd med myndigheter inom kulturmiljöområdet, se 4 kap. 16 § lagen (1988:950) om kulturminnen m.m.

År 2004 uppgår ersättningen i enlighet med riksdagens beslut 1999 till 150 miljoner kronor (prop. 1998/99:38, bet. 1998/99:KU18, rskr. 1998/99:176).

Regeringens överväganden

Regeringen föreslår att anslaget för 2004 anvisas 150 000 000 kronor.

Tabell 4.64 Härledning av anslagsnivån 2004–2006, för 28:27 Kyrkoantikvarisk ersättning

Tusental kronor

	2004	2005	2006
Anvisat 2003 i 2003 års statsbudget ¹	100 000	100 000	100 000
<i>Förändring till följd av:</i>			
Beslut	50 000	100 000	150 000
Förslag/beräknat anslag	150 000	200 000	250 000

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2002 (bet.2002/03:FIU10). Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

4.8.28 28:28 Centrala museer: Myndigheter

Tabell 4.65 Anslagsutveckling

Tusental kronor

År	Utfall	Anslags- sparande	Utgifts- prognos
2002	671 937	55 402	
2003	Anslag	737 727 ¹	735 544
2004	Förslag	789 621	
2005	Beräknat	893 117 ²	
2006	Beräknat	906 644 ²	

¹ Inklusive av riksdagen redan beslutade anslag på tilläggsbudgeten.

² Motsvarar 873 636 tkr i 2004 års prisnivå.

Följande centrala museer är myndigheter: Statens historiska museer, Nationalmuseum med Prins Eugens Waldemarsudde, Naturhistoriska riksmuseet, Statens museer för världskultur, Livrustkammaren, Skoklosters slott och Hallwylska museet, Statens maritima museer, Arkitektur-museet, Statens musiksamlingar, Statens försvarshistoriska museer samt Moderna museet. De specifika uppgifterna framgår av instruktionen för varje myndighet. Statens historiska museum, Nationalmuseum, Naturhistoriska riksmuseet, Statens museer för världskultur och Moderna museet har vart och ett inom sina verksamhetsområden uppgiften att vara ansvarsmuseum.

Regeringen har beslutat om indragning med 1 364 000 kronor av anslagssparandet.

Tabell 4.66 Sammanställning över medelsfördelningen till Centrala museer: Myndigheter

Tusental kronor

	2003	2004
Statens historiska museer	71 068	71 527
Nationalmuseum med Prins Eugens Waldemarsudde	68 608	70 370
Naturhistoriska riksmuseet	125 720	128 535
Statens museer för världskultur	128 666	135 962
Livrustkammaren, Skoklosters slott och Hallwylska museet	32 400	33 517
Statens maritima museer	94 121	99 924
Arkitekturmuseet	30 310	35 297
Statens musiksamlingar	38 938	41 789
Statens försvarshistoriska museer	50 148	59 817
Moderna museet	97 748	112 883
Summa	737 727	789 621

Utöver den avgiftsfinansierade verksamheten vid Vasamuseet och Cosmonova, som redovisas särskilt, uppgick de centrala museimyndigheternas avgiftsinkomster 2002 till 144 miljoner kronor.

Tabell 4.67 Sammanställning över avgiftsinkomsterna¹ till Centrala museer: Myndigheter

Tusental kronor

	2001	2002
Statens historiska museer	12 732	11 244
Nationalmuseum med Prins Eugens Waldemarsudde	56 256	57 508
Naturhistoriska riksmuseet ²	17 715	24 847
Statens museer för världskultur	8 505	8 500
Livrustkammaren, Skoklosters slott och Hallwylska museet	12 093	14 486
Statens maritima museer ³	9 162	8 318
Arkitekturmuseet	5 741	396
Statens musiksamlingar	2 872	2 385
Statens försvarshistoriska museer	7 603	7 839
Moderna museet	29 734	8 923
Summa	162 413	144 446

¹ I myndigheternas avgiftsinkomster ingår bl.a. entré- och visningsinkomster samt inkomster av försäljning, ev. sponsring och lokaluthyrning m.m.

² Intäkterna för Cosmonovas verksamhet redovisas i tabell 4.71

³ Intäkterna för Vasamuseets verksamhet redovisas i tabell 4.72

Budget för avgiftsbelagd verksamhet

Cosmonova

Tabell 4.68 Budget för avgiftsbelagd verksamhet

Tusental kronor

Uppdragsverksamhet	Intäkter	Kostnader	Resultat (Intäkt – kostnad)
Utfall 2002	28 237	31 539	- 3 302
Prognos 2003	28 200	31 216	- 3 016
Budget 2004	28 200	31 072	- 2 872

Vasamuseet

Tabell 4.69 Budget för avgiftsbelagd verksamhet

Tusental kronor

Uppdragsverksamhet	Intäkter	Kostnader	Resultat (Intäkt – kostnad)
Utfall 2002	52 608	52 608	0
Prognos 2003	52 850	52 850	0
Budget 2004	46 750	46 750	0

Regeringens överväganden

För 2004 föreslår regeringen att Moderna museet tillförs 13 miljoner kronor, Arkitekturmuseet 4 miljoner kronor och Statens museer för världskultur (Östasiatiska museet) 1 miljon kronor i syfte att införa fri entré på respektive museum. Moderna museets och Arkitekturmuseets huvudbyggnader återöppnar i mitten av februari och Östasiatiska museet öppnar i september. För 2005, när övriga berörda museer inför fri entré, kommer ytterligare 73 miljoner kronor att anvisas till reformen.

Vidare föreslår regeringen att Statens museer för världskulturs anslag för 2004 förstärks med 2 miljoner kronor. Ökningen syftar till att stärka myndighetens förutsättningar att utveckla verksamheten vid Östasiatiska museet, Medelhavsmuseet och Etnografiska museet och samtidigt kunna förbättra möjligheterna till en god lokal-försörjning.

Regeringen föreslår att Statens maritima museer tillförs 4,1 miljoner kronor under 2004 i syfte att delfinansiera och genomföra bevarandeprogrammet av skeppet Vasa.

För att stabilisera ekonomin och samtidigt ge Statens musiksamlingar möjlighet att möta kommande kostnadsökningar föreslår reger-

ingen att myndighetens anslag 2004 förstärks med 1,9 miljoner kronor.

Statens historiska museer har under 2001–2003 tillförts 2,5 miljoner kronor per år för museipedagogiskt utvecklingsarbete. I avvaktan på en utvärdering av verksamheten föreslås att myndighetens anslag minskas med 2,5 miljoner kronor.

Regeringen anser, i enlighet med regeringens redovisning under avsnittet 4.4 Politikens inriktning, att ansvaret för tillsynen av statens konst enligt förordningen (1990:195) om vård av statens konst bör övergå från Moderna museet och Nationalmuseum med Prins Eugens Waldemarsudde till Statens konstråd fr.o.m. den 1 januari 2004. Finansiering sker genom en minskning av anslagen till Moderna museet och Nationalmuseum med Prins Eugens Waldemarsudde med 450 000 kronor respektive 50 000 kronor.

För kostnader i samband med överföringen av Svensk museitjänst till Riksarkivet föreslås en minskning av anslaget med 394 000 kronor.

Regeringen föreslår att anslaget för 2004 anvisas 789 621 000 kronor.

Tabell 4.70 Härledning av anslagsnivån 2004–2006, för 28:28 Centrala museer: Myndigheter

Tusental kronor			
	2004	2005	2006
Anvisat 2003 i 2003 års statsbudget¹	744 627	744 627	744 627
<i>Förändring till följd av:</i>			
Pris- och löneomräkning ²	21 315	38 393	50 255
Fri entré m.m.	18 000	120 645	122 569
Statens maritima museer	4 100	- 4 191	- 4 349
Statens museer för världskultur	2 000	- 2 045	- 2 076
Statens musiksamlingar	1 900	- 1 942	- 1 972
Statens historiska museer	- 2 500	- 2 556	- 2 595
Överföring till andra anslag	- 894	- 914	- 927
<i>Engångssatsningar:</i>			
Naturhistoriska riksmuseet	- 1 636	- 1 672	- 1 698
Statens maritima museer	- 1 023	- 1 045	- 1 062
Revisionskostnader ³	3 732	3 817	3 872
Förslag/beräknat anslag	789 621	893 117	906 644

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2002 (bet.2002/03:FIU10). Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel i 2003 års statsbudget. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning.

³ Se avsnitt 4.8.

4.8.29 28:29 Centrala museer: Stiftelser

Tabell 4.71 Anslagsutveckling

Tusental kronor			
2002	Utfall	195 304	
2003	Anslag	202 357	Utgifts- prognos 197 298
2004	Förslag	206 247	
2005	Beräknat	210 268 ¹	
2006	Beräknat	212 644 ¹	

¹ Motsvarar 206 247 tkr i 2004 års prisnivå.

Följande centrala museer är stiftelser: Nordiska museet, Skansen, Tekniska museet och Arbetets museum. För Nordiska museet, Skansen och Tekniska museet gäller stadgar som har fastställts av regeringen. För Arbetets museum gäller stadgar som har fastställts av dess huvudmän. Nordiska museet har inom sitt verksamhetsområde uppgiften att vara ansvarsmuseum.

Tabell 4.72 Sammanställning över medelsfördelningen till Centrala museer: Stiftelser

Tusental kronor		
	2003	2004
Nordiska museet	96 979	97 613
Skansen	50 743	52 394
Tekniska museet	41 831	43 056
Arbetets museum	12 804	13 184
Summa	202 357	206 247

Avgiftsinkomsterna för de centrala museerna (stiftelser) uppgick 2002 till 102 miljoner kronor.

Tabell 4.73 Sammanställning över avgiftsinkomsterna¹ till Centrala museer: Stiftelser

Tusental kronor		
	2001	2002
Nordiska museet	19 979	20 677
Skansen	67 155	71 471
Tekniska museet	6 009	7 096
Arbetets museum	2 476	3 082
Summa	95 619	102 326

¹ I stiftelsernas avgiftsinkomster ingår bl.a. entré- och visningsinkomster samt inkomster av försäljning, ev. sponsring och lokaluthyrning m.m.

Regeringens överväganden

Nordiska museet har under 2001–2003 tilldelats 2,5 miljoner kronor per år för museipedagogiskt utvecklingsarbete. I avvaktan på en utvärdering

av verksamheten föreslås en minskning av stiftel-sens anslag med 2,5 miljoner kronor.

För kostnader i samband med överföringen av Svensk museitjänst till Riksarkivet föreslås en minskning av anslaget med 106 000 kronor.

Regeringen föreslår att anslaget för 2004 anvi-sas 206 247 000 kronor.

Tabell 4.74 Härledning av anslagsnivån 2004–2006, för 29:29 Centrala museer: Stiftelser

Tusental kronor

	2004	2005	2006
Anvisat 2003 i 2003 års statsbudget ¹	202 357	202 357	202 357
<i>Förändring till följd av:</i>			
Pris- och löneomräkning ²	6 496	10 568	12 974
Överföring till andra anslag	- 106	- 108	- 109
Beslut	- 2 500	- 2 549	- 2 578
Förslag/beräknat anslag	206 247	210 268	212 644

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2002 (bet.2002/03:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel i 2003 års statsbudget. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning.

4.8.30 28:30 Bidrag till regionala museer

Tabell 4.75 Anslagsutveckling

Tusental kronor

2002	Utfall	137 350		
2003	Anslag	143 581	Utgifts- prognos	139 991
2004	Förslag	139 055		
2005	Beräknat	143 548 ¹		
2006	Beräknat	147 579 ¹		

¹ Motsvarar 139 554 tkr i 2004 års prishnivå.

Bidrag till regionala museer lämnas enligt förordningen (1996:1598) om statsbidrag till regional kulturverksamhet. Bidraget syftar till att stödja museerna i deras uppgift att samla in, bearbeta och förmedla kunskaper om regionens kulturarv, dess konstutveckling samt om samhället och miljön i övrigt. Statsbidraget skall ge museerna möjlighet att ta ansvar för sin del av det regionala kulturmiljöarbetet.

Enligt de riktlinjer för bidragen till regionala kulturinstitutioner som riksdagen har godkänt (prop. 1996/97:3, bet. 1996/97:KrU1, rskr. 1996/97:129) skall en viss del av stödet avsättas till riktade tidsbegränsade bidrag.

Under anslaget anvisas även medel för kostnader för lönebidragsanställda vid de regionala museerna.

Regeringens överväganden

Som komplement till den resultatbedömning som regeringen har gjort för politikområdet lämnas följande resultatinformation.

Under 2002 användes det riktade tidsbegränsade utvecklingsbidraget till de regionala museerna för i första hand dels riktade insatser för att samla in, bevara och tillgängliggöra icke-fiktiv film, dels insatser med anknytning till industrisamhällets kulturarv samt till insatser rörande fotografi som kulturarv och konstnärligt uttryck.

Det nationella uppdraget inom museiområdet har för 2003–2005 tilldelats Jämtlands läns museum (se anslaget 28:3 *Nationella uppdrag*).

Verksamhetsbidragen till Regionmuseet i Skåne, Kulturen i Lund och Malmö museer har ökat i samband med ramförstärkningen 2002. Dessa medel bör i fortsättningen beräknas under anslaget 28:4 *Försöksverksamhet med ändrad regional fördelning av kulturpolitiska medel*, varför detta anslag minskas med 300 000 kronor.

De regionala museerna har under 2001–2003 anvisats 10 miljoner kronor per år för museipedagogiskt utvecklingsarbete. I avvaktan på en utvärdering av verksamheten föreslås en minskning av anslaget med 10 miljoner kronor.

Regeringen föreslår att anslaget för 2004 anvisas 139 055 000 kronor.

Tabell 4.76 Härledning av anslagsnivån 2004–2006, för 28:30 Bidrag till regionala museer

Tusental kronor

	2004	2005	2006
Anvisat 2003 i 2003 års statsbudget ¹	143 581	143 581	143 581
<i>Förändring till följd av:</i>			
Pris- och löneomräkning ²	6 274	10 562	14 891
Beslut	- 10 000	- 10 286	- 10 575
Överföring till andra anslag	- 800	- 309	- 318
Förslag/beräknat anslag	139 055	143 548	147 579

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2002 (bet.2002/03:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel i 2003 års statsbudget. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning.

4.8.31 28:31 Bidrag till vissa museer

Tabell 4.77 Anslagsutveckling
Tusental kronor

2002	Utfall	39 215		
2003	Anslag	53 876 ¹	Utgifts- prognos	52 671
2004	Förslag	50 021		
2005	Beräknat	56 575 ²		
2006	Beräknat	57 214 ²		

¹ Inklusivt av riksdagen beslutade anslag på tilläggsbudget.

² Motsvarar 55 493 tkr i 2004 års prisnivå.

Under anslaget beräknas medel för bidrag till ett antal museer och andra institutioner, de flesta med viss formell anknytning till staten.

Regeringen har fastställt stadgar för stiftelserna Dansmuseifonden (Dansmuseet), Drottningholms teatermuseum, Carl och Olga Milles Lidingöhem (Millesgården), Thielska galleriet och Föremålsvård i Kiruna. Av de övriga står stiftelserna Strindbergsmuseet och Rooseum delvis under kommunalt huvudmannaskap, medan stiftelserna Judiska museet, Röhsska museet, Bildmuseet och Zornsamlingarna har bildats av organisationer och andra intressenter.

Tabell 4.78 Sammanställning över medelstilldelningen
Tusental kronor

	2003	2004
Dansmuseet	8 652	8 902
Drottningholms teatermuseum	7 186 ¹	6 952
Millesgården	2 160	2 238
Thielska galleriet	2 545	2 632
Föremålsvård i Kiruna	16 699 ¹	13 835
Nobelmuseet	5 000	5 000
Svensk Form	5 000	5 250
Röhsska museet	1 012	1 012
Rooseum	2 050	2 050
Strindbergsmuseet	537	587
Judiska museet	608	608
Bildmuseet	750	750
Zornsamlingarna	205	205
Till regeringens disposition	1 500	
Summa	53 876	50 021

¹ Inklusivt av riksdagen beslutade anslag på tilläggsbudget.

Regeringens överväganden

I början av 2000 etablerade Stiftelsen Föremålsvård i Kiruna den första etappen av försöksverksamheten Kulturarvs-IT. Regeringen permanentade verksamheten i januari 2003 (prop. 2002/03:1 utgiftsområde 13). För att kompensera kostnadsökningar till följd av permanentningen samt säkerställa en fortsatt uppbyggnad av verksamheten föreslår regeringen att bidraget till Stiftelsen Föremålsvård i Kiruna höjs med 2 miljoner kronor under 2004.

Stiftelsen Strindbergsmuseet har till ändamål att belysa August Strindbergs liv och verk genom utställningar och dokumentation samt viss forskning. För att säkerställa museets samlingar genom ändamålsenliga föremålsmagasin föreslår regeringen att Stiftelsen Strindbergsmuseets bidrag höjs med 50 000 kronor fr.o.m. 2004.

Regeringen föreslår att anslaget för 2004 anvisas 50 021 000 kronor.

Tabell 4.79 Härledning av anslagsnivån 2004–2006, för 28:31 Bidrag till vissa museer
Tusental kronor

	2004	2005	2006
Anvisat 2003 i 2003 års statsbudget ¹	48 176	48 176	48 176
<i>Förändring till följd av:</i>			
Pris- och löneomräkning ²	1 295	2 260	2 830
Föremålsvård i Kiruna	2 000		
Strindbergsmuseet	50	51	52
Till regeringens disposition	-1 500	6 088	6 156
Förslag/beräknat anslag	50 021	56 575	57 214

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2002 (bet.2002/03:FiU10). Beloppet är således exklusivt beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel i 2003 års statsbudget. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning.

4.8.32 28:32 Stöd till icke-statliga kulturlokaler

Tabell 4.80 Anslagsutveckling
Tusental kronor

2002	Utfall	6 000	Anslags- sparande	10 410
2003	Anslag	10 000	Utgifts- prognos	12 360
2004	Förslag	10 000		
2005	Beräknat	10 000		
2006	Beräknat	10 000		

Under detta anslag beräknas stöd till icke-statliga kulturlokaler för ny- eller ombyggnad inklusive handikappanpassning av musei-, teater- och konsertlokaler som tillhör någon annan än staten. Bidraget används enligt förordningen (1990:573) om stöd till vissa icke-statliga kulturlokaler. Beslut om bidrag fattas av Boverkets samlingslokalsdelegation efter samråd med Statens kulturråd.

Regeringens överväganden

Som komplement till den resultatbedömning som regeringen har gjort för politikområdet kan följande resultatinformation lämnas. Boverkets redovisning visar att fem ansökningar beviljades bidrag under 2002. Anslaget på 10 miljoner kronor fördelades på två läns museer, två övriga museer och en teaterlokal.

Åtgärderna avser främst om- och tillbyggnader som syftar till att göra lokalerna mer ändamålsenliga och användbara för ny och utökad verksamhet. Stödet bedöms även vara väsentligt i ett lokalt och regionalt utvecklingsperspektiv.

Regeringen föreslår att anslaget för 2004 anvisas 10 miljoner kronor.

4.8.33 28:33 Riksutställningar

Tabell 4.81 Anslagsutveckling

Tusental kronor

År	Slagslag	Belopp	Slagslag	Belopp
2002	Utfall	40 319	Anslags-sparande	407
2003	Anslag	42 896	Utgifts-prognos	41 824
2004	Förslag	44 629		
2005	Beräknat	45 650 ¹		
2006	Beräknat	46 370 ¹		

¹ Motsvarar 44 629 tkr i 2004 års prisnivå.

Riksutställningar har enligt förordningen (1997:1170) med instruktion för Riksutställningar till uppgift att främja utställnings- och konstbildningsverksamheten genom att förmedla och anordna utställningar, biträda med rådgivning och annan service samt i övrigt utveckla och förnya utställningen som medium för kunskapsförmedling, debatt och upplevelse.

Riksutställningars avgiftsinkomster uppgick under 2002 till 3 982 000 kronor.

Regeringens överväganden

Som komplement till den resultatbedömning regeringen har gjort för politikområdet lämnas följande resultatinformation.

Under året har Riksutställningar turnerat med 28 utställningar varav 10 nyproducerade. Utställningarna har visats på 137 platser. Antalet utställningar producerade för barn och ungdom har ökat med 20 procent jämfört med föregående år. De flesta av de nya produktionerna har skapats i samarbete med andra institutioner eller organisationer.

Regeringen föreslår att anslaget för 2004 anvisas 44 629 000 kronor.

Tabell 4.82 Härledning av anslagsnivån 2004–2006, för 28:33 Riksutställningar

Tusental kronor

	2004	2005	2006
Anvisat 2003 i 2003 års statsbudget ¹	42 896	42 896	42 896
<i>Förändring till följd av:</i>			
Pris- och löneomräkning ²	1 286	2 297	3 010
Revisionskostnader ³	447	457	464
Förslag/beräknat anslag	44 629	45 650	46 370

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2002 (bet.2002/03:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel i 2003 års statsbudget. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning.

³ Se avsnitt 4.8.

4.8.34 28:34 Forum för levande historia

Tabell 4.83 Anslagsutveckling

Tusental kronor

År	Slagslag	Belopp	Slagslag	Belopp
2003	Anslag	30 000 ¹	Utgifts-prognos	29 000
2004	Förslag	41 830		
2005	Beräknat	42 759 ²		
2006	Beräknat	43 401 ²		

¹ Inklusive av riksdagen redan beslutade anslag på tilläggsbudget.

² Motsvarar 41 830 tkr i 2004 års prisnivå.

Forum för levande historia skall arbeta med frågor som rör demokrati, tolerans och mänskliga rättigheter med utgångspunkt i Förintelsen. Verksamheten skall syfta till att stärka människors vilja att aktivt verka för alla människors lika värde. Genom förmedling och kunskapsuppbyggnad skall verksamheten med stöd i forskning bedrivas i form av kulturverksamhet, seminarier, föreläsningar och debatt m.m.

Regeringens överväganden

Regeringen föreslår att anslaget för 2004 anvisas 41 830 000 kronor.

Tabell 4.84 Härledning av anslagsnivån 2004–2006, för 28:34 Forum för levande historia

Tusental kronor

	2004	2005	2006
Anvisat 2003 i 2003 års statsbudget ¹	40 000	40 000	40 000
Förändring till följd av:			
Pris- och löneomräkning ²	1 416	2 336	2 972
Revisionskostnader ³	414	423	429
Förslag/beräknat anslag	41 830	42 759	43 401

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2002 (bet.2002/03:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel i 2003 års statsbudget. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning.

³ Se avsnitt 4.8.

4.8.35 28:35 Statliga utställningsgarantier och inköp av vissa kulturföremål

Tabell 4.85 Anslagsutveckling

Tusental kronor

2002	Utfall	0	Anslags-sparande	83
2003	Anslag	80	Utgifts-prognos	78
2004	Förslag	80		
2005	Beräknat	80		
2006	Beräknat	80		

Under anslaget beräknas medel för inköp av kulturföremål som har sådant konstnärligt, historiskt eller vetenskapligt värde att det är av synnerlig vikt att de införlivas med offentliga samlingar.

Enligt förordningen (1998:200) om statliga utställningsgarantier kan den som anordnar en tillfällig utställning som skall visas i Sverige under vissa förutsättningar få en statlig utställningsgaranti. Utställningsgaranti får också lämnas för svenska kulturmanifestationer utomlands. Statens kulturråd prövar ansökningarna om utställningsgarantier.

Regeringen har beslutat att dra in 81 000 kronor av anslagssparandet.

Regeringens överväganden

Regeringen föreslår att anslaget för 2004 anvisas 80 000 kronor.

4.8.36 28:36 Filmstöd

Tabell 4.86 Anslagsutveckling

Tusental kronor

2002	Utfall	239 624	Anslags-sparande	968
2003	Anslag	234 738	Utgifts-prognos	229 837
2004	Förslag	234 738		
2005	Beräknat	234 738		
2006	Beräknat	234 738		

Under anslaget beräknas medel för statens stöd till svensk filmproduktion m.m. enligt 2000 års filmavtal. Syftet med stödet är att främja värdefull svensk filmproduktion, att främja spridning och visning av värdefull film, att främja bevarandet och tillgängliggörandet av filmer och material av kulturhistoriskt intresse liksom att verka för internationellt samarbete i dessa avseenden samt att förbättra kvinnliga filmskapares villkor. Under anslaget beräknas även medel för ett filmarkiv för film på filmbas i Grängesberg samt för Konstnärsnämndens filmstöd.

Regeringens överväganden

Regeringen föreslår att anslaget för 2004 anvisas 234 738 000 kronor.

4.8.37 28:37 Forsknings- och utvecklingsinsatser inom kulturområdet

Tabell 4.87 Anslagsutveckling

Tusental kronor

2002	Utfall	37 134	Anslags-sparande	966
2003	Anslag	33 173	Utgifts-prognos	33 270
2004	Förslag	34 623		
2005	Beräknat	35 426 ¹		
2006	Beräknat	36 005 ¹		

¹ Motsvarar 34 623 tkr i 2004 års prisnivå.

Under anslaget beräknas medel för forsknings- och utvecklingsinsatser inom kulturområdet. Medlen används för projekt inom Statens kulturråds, ansvarsmuseernas, Riksarkivets, Riksantikvarieämbetets och Språk- och folkminnesinstitutets ansvarsområden. Vidare beräknas under anslaget del av kostnaderna för grundforskning inom naturvetenskap vid Naturhistoriska riksmuseet.

Regeringen har beslutat om indragning med 39 000 kronor av anslagssparandet.

Regeringens överväganden

Regeringen föreslår att anslaget för 2004 anvisas 34 623 000 kronor.

Tabell 4.88 Härledning av anslagsnivån 2004–2006, för 28:37 Forsknings- och utvecklingsinsatser inom kulturområdet

Tusental kronor

	2004	2005	2006
Anvisat 2003 i 2003 års statsbudget¹	33 173	33 173	33 173
<i>Förändring till följd av:</i>			
Pris- och löneomräkning ²	1 450	2 253	2 832
Förslag/beräknat anslag	34 623	35 426	36 005

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2002 (bet.2002/03:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel i 2003 års statsbudget. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning.

4.8.38 28:38 Samarbetsnämnden för statsbidrag till trossamfund

Tabell 4.89 Anslagsutveckling

Tusental kronor

År	Utfall	Belopp	Anslags-sparande	Utgifts-prognos
2002	Utfall	2 470		145
2003	Anslag	3 312		3 305
2004	Förslag	3 590		
2005	Beräknat	3 673 ¹		
2006	Beräknat	3 731 ¹		

¹ Motsvarar 3 590 tkr i 2004 års prisnivå.

Samarbetsnämnden för statsbidrag till trossamfund har enligt förordningen (1999:975) med instruktion för Samarbetsnämnden för statsbidrag till trossamfund till uppgift att pröva frågor om statsbidrag enligt lagen (1999:932) om stöd till trossamfund och förordningen (1999:974) om statsbidrag till trossamfund.

Regeringen har beslutat om indragning med 69 000 kronor av anslagssparandet.

Regeringens överväganden

Regeringen föreslår att anslaget för 2004 anvisas 3 590 000 kronor.

Tabell 4.90 Härledning av anslagsnivån 2004–2006, för 28:38 Samarbetsnämnden för statsbidrag till trossamfund

Tusental kronor

	2004	2005	2006
Anvisat 2003 i 2003 års statsbudget¹	3 312	3 312	3 312
<i>Förändring till följd av:</i>			
Pris- och löneomräkning ²	114	193	249
Revisionskostnader ³	164	168	170
Förslag/beräknat anslag	3 590	3 673	3 731

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2002 (bet.2002/03:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel i 2003 års statsbudget. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning.

³ Se avsnitt 4.8.

4.8.39 28:39 Stöd till trossamfund

Tabell 4.91 Anslagsutveckling

Tusental kronor

År	Utfall	Belopp	Anslags-sparande	Utgifts-prognos
2002	Utfall	49 421	1 135	
2003	Anslag	49 183 ¹		47 914
2004	Förslag	50 750		
2005	Beräknat	50 750		
2006	Beräknat	50 750		

¹ Inklusive av riksdagen redan beslutade anslag på tilläggsbudget.

Under detta anslag beräknas medel för stöd till trossamfund enligt förordningen (1999:974) om statsbidrag till trossamfund.

Målet för det statliga stödet till trossamfund är att bidra till att skapa förutsättningar för trossamfundens att bedriva en aktiv och långsiktigt inriktad religiös verksamhet i form av gudstjänst, själavård, undervisning och omsorg, se 2 § lagen (1999:932) om stöd till trossamfund. Förutsättningarna för att ett trossamfund skall få statligt stöd är att det bidrar till att upprätthålla och stärka de grundläggande värderingar som samhället vilar på och att samfundet är stabilt och har egen livskraft. Statligt stöd till trossamfund kan lämnas i form av statsbidrag och avgiftshjälp till registrerade trossamfund.

Regeringens överväganden

Regeringen föreslår att anslaget för 2004 anvisas 50 750 000 kronor.

5 Politikområde 27 Mediepolitik

5.1 Omfattning

Politikområdet mediepolitik omfattar dagspress, radio och television samt skydd av barn och ungdom från skadligt innehåll i massmedierna.

Till området hör Presstödsnämnden, Taltidningsnämnden, Radio- och TV-verket, Granskningsnämnden för radio och TV, Statens biografbyrå samt Sveriges Television AB, Sveriges Radio AB och Sveriges Utbildningsradio AB.

5.2 Utgiftsutveckling

Tabell 5.1 Utgiftsutveckling inom politikområdet

Miljoner kronor

	Utfall 2002 ¹	Anslag 2003 ²	Utgifts- prognos 2003 ¹	Förslag anslag 2004	Beräknat anslag 2005	Beräknat anslag 2006
<i>Anslag inom utgiftsområde 17:</i>						
27:1 Statens biografbyrå	9,4	9,6	9,6	10,0	10,2	10,4
27:2 Utbyte av TV-sändningar mellan Sverige och Finland	19,3	19,8	19,3	20,3	20,6	21,0
27:3 Bidrag till dokumentation om den mediepolitiska utvecklingen och till europeiskt mediasamarbete	0,7	0,8	0,9	0,8	0,8	0,8
27:4 Forskning och dokumentation om medieutvecklingen	1,6	1,7	1,6	1,7	1,8	1,8
Totalt utgiftsområde 17:	31,0	31,9	31,5	32,8	33,5	34,1
<i>Anslag inom utgiftsområde 1:</i>						
27:1 Presstödsnämnden och Taltidningsnämnden	6,3	5,9	5,5	6,2	6,4	6,5
27:2 Presstöd	486,2	509,0	526,0	509,0	510,0	510,0
27:3 Stöd till radio- och kassettidningar	122,9	127,3	137,2	127,3	127,3	127,3
27:4 Radio- och TV-verket	11,7	13,0	12,9	12,6	11,8	12,0
27:5 Granskningsnämnden för radio och TV	8,8	9,1	9,6	9,6	9,8	10,0
Totalt utgiftsområde 1:	635,9	664,3	691,2	664,7	665,3	665,8
Totalt för politikområde 27 Mediepolitik	667,0	696,2	722,6	697,6	698,8	699,8

¹ Inklusive ev. anslagssparande eller anslagsskredit.

² Inklusive av riksdagen redan beslutade anslag på tilläggsbudget och förslag på tilläggsbudget i samband med BP för 2004.

5.3 Mål

Riksdagen har beslutat om målet för mediepolitiken (prop. 2000/01:1, utg.omr. 17, bet. 2000/01:KrU1, rskr. 2000/01:59). Målet är att stödja yttrandefrihet, mångfald, massmediernas oberoende och tillgänglighet samt att motverka skadliga inslag i massmedierna.

5.4 Politikens inriktning

Radio och TV i allmänhetens tjänst

Regering och riksdag har slagit fast att radio och TV i allmänhetens tjänst, med uppgift att ge alla tillgång till ett allsidigt och oberoende programutbud av hög kvalitet och fritt från reklambudskap, har en central roll att spela i det svenska samhället och utgör en nödvändig motvikt till den kommersiellt finansierade radion och televisionen.

I riksdagens beslut om riktlinjer för de tre programföretagen Sveriges Television AB (SVT), Sveriges Radio AB (SR) och Sveriges Utbildningsradio AB (UR) för perioden 2002–2005 (prop. 2000/01:94, bet. 2000/01:KrU8, rskr. 2000/01:268), anges att det i god tid före utgången av avtalsperioden skall tillsättas en parlamentarisk kommitté med uppdrag att göra en samlad översyn av public service-uppdraget och företagens förutsättningar. Kommittén beräknas kunna inleda sitt arbete under hösten 2003.

Parallellt med den parlamentariska kommittén avser regeringen under hösten tillsätta en särskild utredare med uppgift att utreda vissa finansiella frågor av betydelse för programföretagen. Avsikten är att utredaren bl.a. skall ta fram ett förslag till en direktfinansieringsmodell samt i samband med denna överväga möjligheten och lämpligheten att införa skatteplikt enligt mervärdesskattelagen på programföretagens verksamhet. För närvarande är verksamheten undantagen mervärdesskatt vilket innebär att företagen – i enlighet med vad som normalt gäller för undantagen verksamhet – inte har rätt till avdrag för ingående mervärdesskatt. Denna blir i stället en kostnad i verksamheten. Ett införande av skatteplikt enligt mervärdesskattelagen skulle eventuellt kunna ge positiva effekter för

verksamheten inom radio och TV i allmänhetens tjänst.

Digitala TV-sändningar

Digitala TV-sändningar förekommer via marknätet, via satellit och hos flera av de större kabel-TV-företagen.

Riksdagens beslut den 28 maj 2003 med anledning av regeringens proposition Digitala TV-sändningar innebär att den marksända televisionen skall övergå till digital teknik och att de analoga marksändningarna skall ha upphört den 1 februari 2008 (prop. 2002/03:72, bet. 2002/03:KU33, rskr. 2002/03:196). När det gäller utbyggnad av de digitala sändarnäten, de digitala TV-sändningarnas tillgänglighet och riktlinjer för tillståndsgivning har riksdagen tillkännagett att regeringen bör återkomma till riksdagen med förslag som utgör ett erforderligt underlag för att på nytt bedöma frågan om utbyggnad av det digitala marknätet och därmed sammanhängande frågor. Regeringen avser att så snart som möjligt återkomma till riksdagen i dessa frågor.

Digital radio

Frågor om digital ljudradio utreds för närvarande. I april 2002 lämnade en särskild utredare delbetänkandet Digital radio. Kartläggning och analys (SOU 2002:38). I juni 2002 beslutade regeringen att utredningen skall fortsätta sitt arbete i form av en parlamentarisk kommitté. Delbetänkandet är en utgångspunkt för kommitténs arbete. Kommittén skall redovisa sitt uppdrag senast den 31 december 2003.

Dagspressen

Regeringen avser att tillsätta en pressutredning. Dagspressen har genomgått stora förändringar under de senaste åren och dess villkor har förändrats. Det dagliga tidningsläsandet har fortfarande en mycket stark ställning bland svenska mediekonsumenter, trots ökad konkurrens från nya medier och ny teknik. Strukturförändringar inom tidningsbranschen gör dock att många tidningar runt om i landet har stora problem att överleva. Med anledning av detta har en rad samarbeten mellan första- och andratidningar på konkurrensorter inletts. Det finns skäl att analysera konsekvenserna av dessa nya samarbetsformer och dess påverkan på mångfalden. Vidare bör förutsättningarna för att etablera nya tid-

ningar undersökas. Även villkoren för elektroniskt distribuerade tidningar behöver utredas. När det gäller invandrar- och minoritetstidningar har Presstödsnämnden gjort den första stora sammanställningen av utbudet i hela landet (Minoriteternas medier, september 2002). I överensstämmelse med målen för integrations- och minoritetspolitiken finns det anledning att vidare studera detta område.

Taltidningar

Ersättningen till tidningsföretag som ger ut radio- och kassettidningar bidrar till att göra innehållet i dagspressen tillgängligt för synskadade och andra funktionshindrade som inte kan hålla i eller bläddra i en tidning eller som är afatiker eller dyslektiker.

Med hänsyn till de snabba tekniska förändringarna på taltidningsområdet följer regeringen kontinuerligt frågan om hur taltidningar kan distribueras och tas emot i framtiden.

Ägarkoncentration i medierna

I enlighet med målet för regeringens mediepolitik skall ett brett ägande eftersträvas för att motverka sådan ägar- och maktkoncentration inom massmedierna som kan skada ett fritt och brett meningsutbyte och en fri och allsidig upplysning. Mångfalden i medierna kan minska och den fria opinionsbildningen försvåras om enskilda ägare eller grupper av ägare får en dominerande ställning i företag som kontrollerar massmedier med stor genomslagskraft.

Regeringen arbetar kontinuerligt med att stärka mångfalden på medieområdet. Stora satsningar har gjorts på en radio och TV i allmänhetens tjänst för att skapa en stark motvikt till de kommersiella alternativen. Mångfald och lokal förankring betonas i regelverket för sändningstillstånd för kommersiell lokalradio. Presstödet syftar i sin helhet till att stärka mångfalden på dagspressområdet.

I syfte att få ett konkurrensrättsligt perspektiv på frågan om ägarkoncentration i medierna har regeringen gett Konkurrensverket i uppdrag att kartlägga och analysera förhållandena på mediemarknaden. Uppdraget skall redovisas senast den 3 november 2003.

Skadligt medieinnehåll

En del av det mediepolitiska målet är att motverka skadliga inslag i massmedierna.

Rådet mot skadliga våldsskildringar (Våldsskildringsrådet) har arbetat med att samordna verksamhet mot skadliga våldsskildringar sedan 1990. Regeringen beslutade i juni 2003 om tilläggsdirektiv till rådet (dir. 2003:75). Tilläggsdirektiven, som bl.a. tar sin utgångspunkt i mediesektorns förändring, innebär att rådets uppdrag blir mer aktivt, utåtriktat och resultat-inriktat. Uppdraget omfattar numera också alla rörliga bildmedier, exempelvis film, TV, video, dvd, datorspel, TV-spel och Internet. Verksamheten syftar till att minska risken för skadlig mediepåverkan på barn och unga. Rådet skall ägna våldsskildringar och pornografi särskild uppmärksamhet samt ha ett tydligt genusperspektiv på sitt arbete. Rådet skall även delta i arbetet med att bekämpa förekomsten av olagligt innehåll i medierna. I samband med beslutet om tilläggsdirektiv har också rådets sammansättning förändrats. Rådets framtida organisationsform kommer att ses över i särskild ordning.

Sedan hösten 2002 deltar Våldsskildringsrådet i SAFT (Safety, Awareness, Facts and Tools), ett informations- och utbildningsprojekt för en säkrare användning av Internet bland barn och ungdomar. Projektet finansieras genom EU:s handlingsplan mot olagligt och skadligt innehåll på Internet och involverar fem länder. Syftet är att öka medvetenheten om både fördelar och faror med Internet när det gäller barn och ungdomar.

Lokal icke-kommersiell radio och TV

Närradio och lokal-TV möjliggör för olika intressen och åsikter att göra sig hörda i samhällsdebatten. Dessa medier är därför viktiga för demokrati, yttrandefrihet och mångfald, föreningsliv och integration.

Regeringen har tagit flera initiativ i syfte att få en bättre insikt om under vilka villkor icke-kommersiell radio och TV verkar.

Presstödsnämnden har haft i uppdrag att kartlägga och analysera situationen för medier som riktar sig till invandrare och nationella minoriteter. Uppdraget omfattade såväl tryckta medier som radio och TV. Uppdraget redovisades i oktober 2002.

Radio- och TV-verket har haft i uppdrag att genomföra en hearing om framtiden för icke-kommersiell lokal-TV. Av redovisningen från hearingen, som ägde rum i maj 2002, framgår bl.a. att det finns ett önskemål om ett ökat erfarenhetsutbyte mellan olika kabelsändarföretag.

Mot denna bakgrund gav regeringen i december 2002 Riksförbundet Öppna kanaler i Sverige ett tvåårigt uppdrag att ansvara för att bl.a. utbildningsinsatser och ett ökat erfarenhetsutbyte kommer till stånd inom området icke-kommersiell lokal-TV. Insatserna skall bl.a. syfta till att utveckla folkrörelsernas möjligheter att använda TV-mediet som ett forum för kommunikation, lokal kultur och debatt. För 2003 fördelades en miljon kronor för uppdraget. För 2004 föreslås samma belopp.

Med utgångspunkt i vad som i övrigt framkom vid hearingen om lokal-TV har regeringen genom tilläggsdirektiv (dir. 2003:30) till Radio- och TV-lagsutredningen (Ku 2000:01) gett utredningen i uppdrag att bl.a. analysera hur de lokala icke-kommersiella TV-sändningarna påverkas av digitaliseringen och om förutsättningarna för sådana sändningar kan förbättras genom lagstiftning. Uppdraget skall redovisas före utgången av 2004.

Under senare år har det framkommit att vissa föreningar som får sändningstillstånd för närradio har för avsikt att sända program utan eller med begränsad anknytning till det lokala föreningslivet. Det har funnits farhågor för att en sådan utveckling skall leda närradion bort från att vara en lokal föreningsradio med utrymme för olika åsikter. Mot denna bakgrund gav regeringen i december 2001 Radio- och TV-verket i uppdrag att bedöma hur närradion i dag uppfyller syftet att vara en lokal föreningsradio utan kommersiella intressen. Uppdraget redovisades i maj 2002. I december 2002 fick Radio- och TV-verket i uppdrag att göra en uppföljning av den tidigare rapporten. Verket redovisade det sistnämnda uppdraget i april 2003. I rapporten föreslås bl.a. ett skärpt krav på lokal förankring som ett villkor för att få sända närradio. Radio- och TV-verkets senaste rapport har remitterats.

En samlad analys av framtidsförutsättningarna för lokal icke-kommersiell radio och TV har påbörjats inom Regeringskansliet.

5.5 Insatser

5.5.1 Insatser inom politikområdet

Radio och TV i allmänhetens tjänst

De nuvarande sändningstillstånden för de tre public service-företagen Sveriges Television AB (SVT), Sveriges Radio AB (SR) och Sveriges Utbildningsradio AB (UR) började gälla den 1 januari 2002. Tillstånden gäller till utgången av 2005. På ett antal punkter har uppdraget förtydligats och förstärkts. Det gäller exempelvis krav på produktion utanför Stockholm och krav på ett fördjupat kulturansvar med ökat samarbete med kulturinstitutioner och fria producenter. Företagens uppdrag att öka tillgängligheten för funktionshindrade och språkliga minoriteter har också skärpts.

Under den nya tillståndsperioden tillförs de tre programföretagen ökade resurser. Övergången till digital marksänd television medför särskilda krav på televisionen i allmänhetens tjänst. För att utjämna kostnaderna över tiden för SVT och UR har under en övergångsperiod ett särskilt distributionskonto inrättats för kostnader för TV-distribution.

SVT, SR och UR föreslås för 2004 utöver den ordinarie medelstilldelningen tilldelas 200 miljoner kronor i särskilda medel för ersättning för upparbetade kostnader. Samma förstärkning beräknas för 2005.

Digitala TV-sändningar

Efter beslut av riksdagen våren 1997 (prop. 1996/97:67, bet. 1996/97:KrU17, rskr. 1996/97:178) meddelade regeringen de första tillstånden till TV-sändningar med digital teknik i juni 1998.

Den parlamentariska Digital-TV-kommittén (Ku 1997:06) som hade till uppgift att följa och utvärdera de markbundna digitala TV-sändningarna under den första utbyggnadsetappen lämnade den 13 november 2001 slutbetänkandet Digital TV – modernisering av marknätet (SOU 2001:79). Kommittén föreslog att utbyggnaden av de digitala marksändningarna skulle fullföljas och att de analoga sändningarna skulle läggas ned efter en övergångsperiod.

På grundval av Digital-TV-kommitténs förslag lade regeringen i mars 2003 fram propositionen Digitala TV-sändningar (prop. 2002/03:72). Riksdagen biföll förslaget att de digitala TV-sändningarna skall byggas ut samt lade fast den tidpunkt då de analoga TV-sändningarna skall ha upphört till den 1 februari 2008. I vissa andra frågor begärde riksdagen att regeringen skall återkomma med förslag.

Regeringen har den 18 juni 2003 beslutat utlysa ytterligare sändningstillstånd för digital marksänd TV.

Vidare har regeringen den 21 augusti 2003 beslutat om tilläggsdirektiv till Radio- och TV-lagsutredningen (Ku 2000:01) med innebörden att utredningen före utgången av februari 2004 skall redovisa sina överväganden om bl.a. frågan om ett fristående operatörsföretag för de digitala TV-sändningarna (dir. 2003:100).

Koncessionsavgiften på TV-området

Regeringen fattade den 14 mars 2002 beslut om direktiv avseende en översyn av reglerna för koncessionsavgift på televisionens område (dir. 2002:44). Uppdraget redovisades den 16 maj 2003 i betänkandet Koncessionsavgift på televisionens område (SOU 2003:47). Betänkandet har remitterats.

Dagspressen

Presstödet uppgår under 2003 till ca 509 miljoner kronor. För taltidningsverksamheten fördelas ca 127 miljoner kronor.

Tidningsföretagens kostnader för utdelning av dagstidningar på lördagar i framför allt glesbygds- och landsbygdsområden har ökat kraftigt under senare år. Därför infördes den 1 januari 2002 ett särskilt distributionsstöd för sådan utdelning (prop. 2001/02:1, utg.omr. 1, bet. 2001/02:KU1, rskr. 2001/02:55). Presstödsnämnden har fått i uppdrag att utvärdera stödet. Uppdraget skall redovisas i oktober 2003 respektive juni 2004.

Regeringen följer noga utvecklingen avseende distributionskostnader för dagspressen.

Ett tillfälligt utvecklingsstöd inrättades under 2002 att gälla under en treårsperiod med ett årligt stöd om högst 15 miljoner kronor. Stödet skall möjliggöra investeringar inom den drifts-

stödsberättigade dagspressen för att dessa tidningar långsiktigt skall kunna behålla sin ställning på marknaden.

5.6 Resultatbedömning

Radio och TV i allmänhetens tjänst

Under 2002 gällde nya anslagsvillkor för SVT, SR och UR. I de nya villkoren ingår ett krav på programföretagen att minska TV-avgiftsskolket och därigenom öka intäkterna till rundradio-kontot med minst 25 miljoner kronor per år. Företagen har för 2002 redovisat att resultatet överträffat kravet och att inkomsterna ökat med 33 miljoner kronor.

Villkoren i de nya sändningstillstånden har skärpts när det gäller uppdraget för språkliga minoriteter och funktionshindrade. Programföretagen får sinsemellan fördela ansvaret för olika språk respektive för olika kategorier av funktionshindrade. För SR har kravet på utomståendes medverkan och på insatser för barn och ungdom ökat och för UR har utbildningsuppdraget ytterligare betonats.

Den tidigare trenden med minskande tittarandel för SVT vände under året och SVT1 blev den största kanalen uttryckt i tittartid. Den samlade sändningstiden för det rikssända utbudet ökade med drygt 1 000 timmar med en tydlig ökning inom kategorin kultur/humaniora. Vad avser det skärpta kravet på tillgänglighet för funktionshindrade anger företaget att textningen av program på svenska ökade med nära 30 procent.

SR redovisar för 2002 att satsningarna på barn och ungdom ökat liksom satsningen på minoritets- och invandrarspråk. Ljudkvaliteten har förbättrats och funktionshindrades situation har belysts i ökande grad. Utomståendes medverkan och samarbetet med kulturinstitutioner ökade likaså.

UR har i enlighet med tillståndsvillkoren ökat sin andel utbildningsprogram i förhållande till folkbildningsprogram.

I juni 2003 slöts ett avtal mellan SVT och UR om att gemensamt starta och driva en digital TV-kanal, Kunskapskanalen. Kanalen beräknas inleda sändningar i september 2004. Avsikten är att kanalen primärt skall rikta sig till äldre tonåringar och vuxna och sända måndag till torsdag

samt söndag sammanlagt ca 25 timmar per vecka.

Digitala TV-sändningar

Räckvidden för de digitala marksändningarna har ökat successivt. Sedan september 2002 är fyra sändarnät för marksänd digital TV utbyggda till 90 procents hushållstäckning. Ett femte sändarnät med 50 procents räckvidd är klart att tas i bruk.

För närvarande har tolv programföretag tillstånd att sända i det digitala marknätet. Boxer TV-Access AB, som säljer abonnemang i det digitala marknätet, uppgav att företaget hade 170 000 abonnenter vid halvårsskiftet 2003.

Om alla distributionsformer räknas in hade, enligt publikmätningföretaget MMS, drygt 23 procent av befolkningen i åldrarna 3–99 år tillgång till digital TV-mottagning i hemmet i april 2003.

I början av 2003 startade SVT sin fjärde digitala programkanal, Barnkanalen. Den sänds liksom SVT:s övriga tre digitala kanaler, SVT1, SVT2 och 24, okrypterad i det digitala marknätet, vilket innebär att det inte krävs abonnemang eller programkort för att kunna se sändningarna.

Dagspressen

Under 2002 beviljades 71 tidningar driftsstöd. Av dessa var 51 lågfrekventa och 20 hög- eller medelfrekventa tidningar.

De höjningar av drifts- respektive distributionsstödet som genomfördes den 1 januari 2001 är de kraftigaste sedan stöden fick sin nuvarande utformning. Presstödsnämnden konstaterar i en uppföljningsrapport att höjningen av driftsstödet gjordes vid en tidpunkt som var väl vald ur konjunktursynpunkt. Annonsvolymen hade vid denna tidpunkt minskat med nära tio procent för dagstidningsbranschen som helhet. Vidare bedöms höjningen ha bidragit till att ett antal stödtidningar kunnat leva vidare. Vad gäller distributionsstödet konstaterar Presstödsnämnden att höjningen var viktig som stimulansåtgärd för att hålla samman den gemensamma distributionen.

Ersättning till tidningsföretag som ger ut radio- och kassettidningar bidrar till att synskadade och vissa andra grupper med särskilda behov får tillgång till innehållet i dagstidningar. Vid utgången av 2002 gavs sammanlagt 89 dagstidningar ut som taltidningar (RATS-tidningar,

dvs. radiosända talsyntestidningar för synskadade, radiotidningar respektive kassettidningar). Mer än hälften av alla dagstidningar ges i dag ut som taltidningar och utgivningen täcker hela landet.

Taltidningsnämnden har fått i uppdrag att följa upp den nya ersättningsmodellen för taltidningsutgivning som innebär att ersättningen för taltidningar baseras på en schablonmodell i stället för, som tidigare, en nettokostnadsprincip. Taltidningsnämnden har vid tre rapporteringstillfällen kunnat konstatera att det för närvarande inte föreligger någon risk för nedläggning av taltidningar till följd av den nya ersättningsmodellen. Inget har heller framkommit som tyder på att taltidningarnas kvalitet har försämrats. Nämndens slutsats i den senaste rapporten är att schablonerna inte behöver höjas. Mot bakgrund av det mycket varierande ekonomiska utfallet bland taltidningarna avser nämnden dock att även för 2003 göra en uppföljning av utvecklingen.

Regeringen gör bedömningen att presstödet har stor betydelse för att bevara mångfalden på dagstidningsmarknaden och en god spridning av dagstidningar. Regeringen gör också bedömningen att stödet till radio- och kassettidningar är viktigt för att fortsatt garantera utgivningen av taltidningar. Det är därför angeläget med fortsatta insatser på dessa områden.

Uppföljning av medieutvecklingen

Flera aktörer arbetar aktivt med information om utvecklingen inom medieområdet. Det gäller Radio- och TV-verkets arbete med att följa utvecklingen inom medierna och publicera statistik m.m. Vidare gäller det de utbudsstudier som publiceras av Granskningsnämnden för radio och TV, liksom Nordicoms arbete med mediestatistik och spridning av information och kunskap om medier och kommunikation utifrån den forskning som bedrivs på området. Europeiska Audiovisuella Observatoriet arbetar med jämförbar europeisk statistik på det audiovisuella området och bör ges fortsatt svenskt stöd.

5.7 Revisionens iakttagelser

Riksrevisionsverket har inte haft några invändningar i revisionsberättelserna avseende myndigheterna inom politikområdet.

5.8 Budgetförslag

5.8.1 27:1 Statens biografbyrå

Tabell 5.2 Anslagsutveckling

Tusental kronor

År	Slagslag	Belopp	Slagslag	Belopp
2002	Utfall	9 408	Anslags-sparande	261
2003	Anslag	9 603	Utgifts-prognos	9 610
2004	Förslag	10 015		
2005	Beräknat	10 244 ¹		
2006	Beräknat	10 408 ¹		

¹ Motsvarar 10 015 tkr i 2004 års prisnivå.

Statens biografbyrå skall granska filmer och videogram som är avsedda att visas vid allmän sammankomst eller offentlig tillställning. På begäran förhandsgranskas även filmer och videogram för enskilt bruk. Biografbyrån fastställer åldersgränser för de filmer som granskats. Vidare kan byrån besluta om att klipp görs i filmer samt om visningsförbud.

Biografbyrån utövar tillsyn över videogrammarknaden och efterlevnaden av bestämmelserna i brottsbalken om olaga våldsskildring och otillåten utlämning av teknisk upptagning när det gäller rörliga bilder. Biografbyrån skall enligt brottsbalken yttra sig till Justitiekanslern (JK) i åtalsärenden som rör olaga våldsskildring samt ge medgivande till åtal som rör otillåten utlämning av teknisk upptagning.

Tabell 5.3 Budget för avgiftsbelagd verksamhet

Tusental kronor

Slagslag	Intäkter till inkomsttitel (som inte får disponeras)	Kostnader	Resultat (Intäkt- kostnad)
Utfall 2002	9 425	8 654	771
Prognos 2003	9 200	8 970	230
Budget 2004	9 200	9 170	30

För granskning av filmer och videogram tar Biografbyrån ut avgifter som skall motsvara kostnaden för granskningsverksamheten. Intäkterna

redovisas på statsbudgetens inkomstsida under inkomsttitel 2522. Avgifter för granskning av filmer och videogram. Biografbyrån får inte disponera intäkterna.

Regeringens överväganden

Riksdagens kulturutskott har i sitt betänkande 2002/03:KrU1 framhållit att man inför kommande redovisningar av regeringens dialog med Biografbyrån om målformuleringarna för myndigheten och deras tillämpning skulle välkomna en bedömning av möjligheterna att följa upp de fastställda målen och en mera utförlig angivelse av vilka konkreta resultat mål- och resultatdialogerna utmynnat i.

För riksdagens information kan därför följande nämnas. Mål- och resultatdialoger förs kontinuerligt med Biografbyrån. Den dialog som fördes med byrån inför utformningen av regleringsbrevet för 2003 resulterade bl.a. i förändrade verksamhetsmål för verksamhetsgrenarna Granskning av filmer och Tillsyn och i ändrade återrapporteringskrav för verksamhetsgrenen Tillsyn. I regleringsbrevet för 2003 har också verksamhetsgrenen Yttranden i åtalsärenden införlivats i grenen Tillsyn. Ett syfte med förändringarna är att de skall förbättra möjligheterna att följa upp målen.

Regeringen föreslår att anslaget för 2004 anvisas 10 015 000 kronor.

Tabell 5.4 Härledning av anslagsnivå 2004–2006, för 27:1 Statens biografbyrå

Tusental kronor

	2004	2005	2006
Anvisat 2003 i 2003 års statsbudget¹	9 603	9 603	9 603
<i>Förändring till följd av:</i>			
Pris- och löneomräkning ²	313	540	702
Revisionskostnader ³	99	101	103
Förslag/beräknat anslag	10 015	10 244	10 408

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2002 (bet. 2002/03:FiU10).

Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel i 2003 års statsbudget. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning.

³ Se avsnitt 4.8.

5.8.2 27:2 Utbyte av TV-sändningar mellan Sverige och Finland

Tabell 5.5 Anslagsutveckling

Tusental kronor

2002	Utfall	19 262		
2003	Anslag	19 816	Utgifts- prognos	19 321
2004	Förslag	20 272		
2005	Beräknat	20 645 ¹		
2006	Beräknat	21 035 ¹		

¹ Motsvarar 20 272 tkr i 2004 års prisnivå.

Under anslaget anvisas medel för de kostnader Teracom AB har för rundradiosändningar i Storstockholmsområdet av finländska TV-program, de kostnader Sveriges Television AB har för tillhandahållande och överföring av en svensk programkanal till Finland, de kostnader Comhem AB har för tillhandahållande av den finska programkanalen till kabelnät på ett antal orter i Sverige samt Sverigefinska Riksförbundets kostnader i samband med utsändning av den finska programkanalen i Sverige. De sistnämnda kostnaderna baseras på överenskommelser mellan riksförbundet och förhandlingsorganisationen Copyswede som företräder vissa rättighets-havarorganisationer.

Det svensk-finska televisionsutbytet bedrivs enligt en princip om ömsesidighet. Finland ansvarar för kostnaderna för utsändningen av en svensk programkanal i Finland och för överföringen av en finsk programkanal till Sverige. På motsvarande sätt ansvarar Sverige för kostnaderna för utsändningen av en finsk programkanal i Sverige och för överföringen av en svensk programkanal till Finland.

Utsändningen av finska TV-program i Sverige sker med stöd av radio- och TV-lagen (1996:844). Regeringen har den 19 december 2002 meddelat Sverigefinska Riksförbundet tillstånd att bedriva sådana sändningar under 2003.

Regeringens överväganden

Som ett komplement till den resultatbedömning som regeringen har gjort för politikområdet Mediepolitik kan följande resultatinformation lämnas. Finlands-TV har under 2002 distribuerats till 26 orter i Sverige enligt avtal mellan

staten och Comhem AB. På dessa orter finns ca 1,3 miljoner kabelanslutna hushåll vilket motsvarar över 2,3 miljoner möjliga tittare. Rundradiosändningarna i Stockholmsområdet beräknas täcka ca 700 000 hushåll.

Regeringen föreslår att anslaget för 2004 anvisas 20 272 000 kronor.

Tabell 5.6 Härledning av anslagsnivå 2004–2006, för 27:2 Utbyte av TV-sändningar

Tusental kronor

	2004	2005	2006
Anvisat 2003 i 2003 års statsbudget¹	19 816	19 816	19 816
<i>Förändring till följd av:</i>			
Pris- och löneomräkning ²	456	829	1 219
Förslag/beräknat anslag	20 272	20 645	21 035

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2002 (bet. 2002/03:FIU10).

Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel i 2003 års statsbudget. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning.

5.8.3 27:3 Bidrag till dokumentation om den mediepolitiska utvecklingen och till europeiskt mediasamarbete

Tabell 5.7 Anslagsutveckling

Tusental kronor

2002	Utfall	738	Anslags- sparande	109
2003	Anslag	821	Utgifts- prognos	909
2004	Förslag	821		
2005	Beräknat	821		
2006	Beräknat	821		

Under anslaget anvisas medel för svensk medverkan i Europeiska Audiovisuella Observatoriet och Audiovisuella Eureka. Det europeiska samsamarbetsorganet Audiovisuella Eureka lades ner den 30 juni 2003. Avgiften 2003 till organisationerna uppgår till ca 500 000 kronor. Regeringen har beslutat att använda återstående medel för 2003 för en konferens inom EPRA (European Platform of Regulatory Authorities) under 2004.

Europeiska Audiovisuella Observatoriet är ett forsknings- och statistikinstitut som samlar in och distribuerar information om den europeiska film-, TV- och videoundustrin. Observatoriet driver dessutom ett utvecklingsarbete i syfte att skapa jämförbar europeisk statistik på det audiovisuella området.

Regeringens överväganden

Regeringen föreslår att anslaget för 2004 anvisas 821 000 kronor. Mot bakgrund av att Audiovisuella Eureka har lagts ner, och med anledning av de överväganden som redovisats under utgiftsområde 1, anslaget 27:5 *Granskningsnämnden för radio och TV*, avser regeringen att använda 400 000 kronor årligen av anslaget till att förstärka Granskningsnämnden för radio och TV under perioden 2004–2006.

5.8.4 27:4 Forskning och dokumentation om medietvecklingen

Tabell 5.8 Anslagsutveckling

Tusental kronor

År	Slagslag	Utfall	Utgifts- prognos
2002	Utfall	1 615	
2003	Anslag	1 662	1 620
2004	Förslag	1 735	
2005	Beräknat	1 775 ¹	
2006	Beräknat	1 804 ¹	

¹ Motsvarar 1 735 tkr i 2004 års prisnivå.

Under anslaget anvisas medel för stöd till Nordiskt Informationscenter för Medie- och Kommunikationsforskning (Nordicom) vid Göteborgs universitet för information om forskningsresultat och utarbetande av mediestatistik m.m.

Regeringens överväganden

Regeringen föreslår att anslaget för 2004 anvisas 1 735 000 kronor.

Tabell 5.9 Härledning av anslagsnivå 2004–2006, för 27:4 Forskning och dokumentation om medietvecklingen

Tusental kronor

	2004	2005	2006
Anvisat 2003 i 2003 års statsbudget ¹	1 662	1 662	1 662
<i>Förändring till följd av:</i>			
Pris- och löneomräkning ²	73	113	142
Förslag/beräknat anslag	1 735	1 775	1 804

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2002 (bet. 2002/03:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel i 2003 års statsbudget. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning.

5.8.5 Radio och TV i allmänhetens tjänst

Verksamheten i Sveriges Radio AB (SR), Sveriges Television AB (SVT) och Sveriges Utbildningsradio AB (UR) (inklusive dotterbolagen) har i huvudsak finansierats med TV-avgiftsmedel som riksdagen anvisar från rundradiorelsens resultatkonto (rundradiokontot). Även Granskningsnämnden för radio och TV finansieras delvis med TV-avgiftsmedel.

De tre programföretagen lämnade i februari 2003 redovisningar för hur public service-uppdraget uppfyllts. Redovisningarna gäller verksamhetsåret 2002 och utgår från sändningstillstånd, anslagsvillkor och i förekommande fall företagens egna måldokument. Syftet med redovisningarna är bl.a. att ge staten underlag inför kommande tillståndsperioder och att skärpa företagens uppmärksamhet på hur uppdraget uppfyllts. Ett annat syfte är att ge allmänheten information om hur TV-avgiftsmedlen används och på så sätt stimulera till offentlig debatt.

SVT och UR har i 2002 års public service-redovisningar strävat efter att ytterligare förtydliga och förenkla redovisningarna i enlighet med påpekanden från Granskningsnämnden för radio och TV som bedömt redovisningarna för perioden 1997–2001. Nämnden bedömer att förändringarna utgör en betydande förbättring och anser att programföretagens redovisningar sammanfattningsvis är väl genomförda trots att vissa brister fortfarande kvarstår.

Medelsberäkning för 2004

Tabell 5.10 Medelstildelning

Miljoner kronor

Sveriges Television	3 407,9	57,73 %
Sveriges Radio	2 214,8	37,52 %
Sveriges Utbildningsradio	280,4	4,75 %
Totalt	5 903,1	100 %

För 2004 föreslås att de tre public service-företagen tilldelas 5 903,1 miljoner kronor från rundradiokontot. Av den samlade medelstildelningen utgör 200 miljoner kronor reformmedel. Den ordinarie medelstildelningen har i enlighet med riksdagens beslut räknats upp med 2 procent i förhållande till 2003.

Fördelningsnyckeln ändrades senast genom riksdagens beslut om riktlinjer för en radio och

TV i allmänhetens tjänst och om medelstillelning för den avgiftsfinansierade radio- och TV-verksamheten för 2002 (prop. 2000/01:94, bet. 2000/01:KrU8, rskr. 2000/01:268). Nyckeln bör behållas oförändrad även för 2004. Regeringen föreslår därför att de samlade medlen för 2004 fördelas med 3 407,9 miljoner kronor (57,73 %) till SVT, med 2 214,8 miljoner kronor (37,52 %) till SR och med 280,4 miljoner kronor (4,75 %) till UR.

Som framgår nedan föreslår regeringen att SVT och UR, utöver medlen från rundradio-kontot, tilldelas medel från distributionskontot för finansiering av kostnader för TV-distribution.

Enligt riksdagens beslut om nya riktlinjer för public service-företagen är en förutsättning för att den årliga prisuppräknningen skall betalas fullt ut att TV-avgiftsskolket minskas med 25 miljoner kronor per år. Om skolket minskar med ett lägre belopp skall prisuppräknningen reduceras med skillnaden mellan 25 miljoner kronor och detta belopp. En eventuell justering görs när avgiftsintäkterna för 2003 är kända. Programföretagen har till regeringen redovisat att för 2002 har skolket minskats med 33 miljoner kronor.

Granskningsnämnden för radio och TV skall enligt riksdagens beslut finansieras delvis över statsbudgeten, delvis med medel från rundradio-kontot som anvisas till statsbudgetens inkomstsida. Regeringens förslag till medelstillelning till Granskningsnämnden lämnas under utgiftsområde 1 anslaget 27:5. Nämndens totala anslag för 2004 föreslås uppgå till 9 568 000 kronor. Regeringen föreslår att 6 397 000 kronor skall anvisas från rundradiokontot till statsbudgetens inkomstsida.

Distributionskonto för finansiering av kostnader för TV-distribution

Regeringens förslag: Regeringen bemyndigas att för 2004 besluta om lån i Riksgäldskontoret i syfte att täcka underskott på distributionskontot intill ett belopp av 1 059 miljoner kronor. Till distributionskontot skall för 2004 föras 266,46 miljoner kronor från rundradiokontot. Från distributionskontot skall för 2004 anvisas högst 535 miljoner kronor för distributionskostnader till Sveriges Television AB och högst 23 miljoner kronor till Sveriges Utbildningsradio AB.

Skälen för regeringens förslag: Riksdagen har beslutat att inrätta ett särskilt distributionskonto för finansiering av kostnader för TV-distribution (prop. 2000/01:94, bet. 2000/01:KrU8, rskr. 2000/01:268). Bakgrunden är att distributionskostnaderna för televisionen i allmänhetens tjänst under tillståndsperioden kommer att vara höga på grund av att distributionen sker parallellt med både äldre analog och ny digital sändningsteknik. Till distributionskontot förs medel från rundradiokontot som motsvarar kostnaderna för SVT:s och UR:s analoga distribution. Från distributionskontot förs medel till programföretagen som motsvarar kostnaderna för TV-distribution via både analoga och digitala sändningar för SVT och UR. Det successivt ökande underskottet på distributionskontot som uppkommer under uppbyggnadsskedet täcks genom lån i Riksgäldskontoret. När TV-sändningarna i det analoga marknätet upphör skall betalningarna från rundradiokontot till distributionskontot fortsätta till dess att underskottet är återbetalt. För att lånemodellen skall vara i balans krävs att återbetalning av lånet inleds i god tid innan räntekostnaderna för lånet överstiger det överskott som uppstår vid utvecklingen av det analoga marknätet.

Tabell 5.11 redovisar den bedömning av distributionskontots utveckling som gjordes vid ingången av tillståndsperioden. Utfallet för 2002 ligger väl i linje med den bedömningen och resultatet uppgick vid utgången av året till minus 332,2 miljoner kronor.

Tabell 5.11 Distributionskontots bedömda utveckling 2002–2005

Miljoner kronor	2002	2003	2004	2005
Medel från rundradio-kontot	160	163,2	266,46	421,79
Medel till SVT och UR	485	523,2	556,46	591,79
Årligt underskott	325	360	290	170
Beräknad ränta (5 %)	8	26	43	57
Utgående skuld	333	719	1 052	1 279

Mot denna bakgrund föreslås att riksdagen bemyndigar regeringen att besluta om lån i Riksgäldskontoret för att finansiera underskottet på distributionskontot för 2004. Regeringen bedömer att det ackumulerade underskottet för 2004 kommer att uppgå till högst 1 059 miljoner kronor. För att låneutrymmet skall täcka en eventuellt högre räntenivå än 5 procent är det av

regeringen föreslagna beloppet något högre än det som anges i tabellen.

Regeringen föreslår även att 266,46 miljoner kronor förs från rundradiokontot till distributionskontot. Vidare föreslås att SVT anvisas högst 535 miljoner kronor och UR högst 23 miljoner kronor från distributionskontot för 2004. Beloppen kan komma att justeras nedåt beroende på de avtal om distribution som skall slutas mellan SVT och UR och Teracom.

TV-avgiften och rundradiokontot

Regeringens förslag: TV-avgiften höjs med 60 kronor per helår fr.o.m. den 1 januari 2004.

Skälen för regeringens förslag: Riksdagens beslut om nya riktlinjer för de tre radio- och TV-företagen i allmänhetens tjänst (prop. 2000/01:94, bet. 2000/01:KrU8, rskr. 2000/01:268) innebar att det särskilda kompensationsindexet för public service-företagen – SR-index – togs bort. Från och med 2003 sker en årlig uppräknings av företagens ordinarie medelstildelning med 2 procent.

Antalet registrerade TV-avgifter hos radiotjänst i Kiruna AB (RIKAB) uppgick 2002 till i genomsnitt 3 383 000 stycken. Betalningseffektiviteten definierad som det totala antalet inbetalningar i förhållande till fakturerade TV-avgifter var 97,4 procent under 2002. Rundradiokontots resultat för 2002 uppgår till minus 89,4 miljoner kronor vilket innebär en förbättring med 284 miljoner kronor jämfört med 2001. Det ackumulerade resultatet för rundradiokontot uppgick vid utgången av 2002 till minus 346,4 miljoner kronor.

Regeringen angav i propositionen Radio och TV i allmänhetens tjänst 2002–2005 att regeringen räknar med att TV-avgiften kommer att behöva höjas även under de kommande åren för att rundradiokontot skall komma i balans under tillståndsperioden. Regeringen föreslår att TV-avgiften höjs med 60 kronor till 1 872 kronor per helår fr.o.m. den 1 januari 2004. Den av regeringen föreslagna höjningen av TV-avgiften med 60 kronor innebär en nödvändig förstärkning av rundradiokontot för att förbättra kon-

tots resultat. Regeringens förslag om TV-avgiften förutsätter en ändring i lagen (1989:41) om TV-avgift. Den föreslagna höjningen är av sådant slag att regeringen inte ansett det nödvändigt att, utöver kontakter med SVT, inhämta ytterligare upplysningar i ärendet. Förslag till lag om sådan ändring redovisas under avsnitt 2 Lagförslag. Lagförslaget berör i och för sig ett sådant ämne som avses i 8 kap. 18 § regeringsformen. Eftersom det endast är fråga om en ändring av beloppets storlek anser regeringen att lagändringen inte är av sådan beskaffenhet att Lagrådets yttrande behöver inhämtas.

Kredit hos Riksgäldskontoret

Regeringens förslag: Regeringen bemyndigas att för 2004 på marknadsmässiga villkor tillhandahålla en kredit hos Riksgäldskontoret i syfte att täcka eventuella tillfälliga likviditetsbehov på rundradiokontot intill ett belopp av 100 miljoner kronor.

Skälen för regeringens förslag: Radiotjänst i Kiruna AB (RIKAB) förvaltar rundradiomedlen, dvs. de medel som uppbärs enligt lagen (1989:41) om TV-avgift. RIKAB ansvarar för likviditetsplanering och utbetalningar från rundradiorörelsens resultatkonto (rundradiokontot) hos Riksgäldskontoret. RIKAB skall också redovisa medelsförvaltning och upplåning samt bedömningar som kan ligga till grund för statsmakternas beslut om de ekonomiska villkoren för rundradiorörelsen. Om ingen behållning finns på rundradiokontot har staten genom Riksgäldskontoret tidigare på marknadsmässiga villkor tillhandahållit en kredit. En sådan situation kan uppkomma t.ex. när influtna TV-avgifter vid ett årsskifte tillfälligt inte räcker till de av riksdagen beslutade medelsanvisningarna. För att staten skall kunna tillhandahålla en kredit krävs riksdagens bemyndigande. Regeringen föreslår därför att riksdagen bemyndigar regeringen att under 2004 på marknadsmässiga villkor tillhandahålla en kredit om högst 100 miljoner kronor hos Riksgäldskontoret i syfte att täcka rundradiorörelsens eventuella tillfälliga likviditetsbehov.

6 Politikområde 29 Ungdomspolitik

6.1 Omfattning

Den svenska ungdomspolitikerna är sektorsövergripande och omfattar alla de samhälleliga beslut och åtgärder som påverkar villkoren för ungdomar. Ambitionen är att skapa ett helhetsperspektiv utifrån den enskilde unges situation och att underlätta samverkan mellan olika sektorer som har betydelse för utvecklingen av ungdomars villkor. Ungdomspolitikerna berör och be-

rörs av en lång rad politikområden. Ungdomspolitikerna har också åtskilliga beröringspunkter med barnpolitiken särskilt vad avser frågor om inflytande och delaktighet. Utvecklingen av ungdomars villkor följs upp av Ungdomsstyrelsen. Inom det ungdomspolitiska området finns anslagen *Ungdomsstyrelsen* och *Bidrag till nationell och internationell ungdomsverksamhet*.

6.2 Utgiftsutveckling

Tabell 6.1 Utgiftsutveckling inom politikområdet

Miljoner kronor

	Utfall 2002	Anslag 2003	Utgiftsprognos 2003	Förslag anslag 2004	Beräknat anslag 2005	Beräknat anslag 2006
29:1 Ungdomsstyrelsen	16,8	18,2	18,0	19,0	19,4	19,7
29:2 Bidrag till nationell och internationell ungdomsverksamhet	88,3	87,9	86,4	87,9	87,9	87,9
Totalt för Politikområde 29	105,2	106,1	104,4	106,9	107,3	107,6

6.3 Mål

Riksdagen beslutade hösten 1999 om följande mål för den nationella ungdomspolitiken (prop. 1998/99:115, bet. 1999/2000KrU4, rskr. 1999/2000:53). Ungdomar skall ha goda förutsättningar att leva ett självständigt liv, ungdomar skall ha verklig möjlighet till inflytande och delaktighet och ungdomars engagemang, inflytande och kritiska tänkande skall tas till vara som en resurs. I syfte att systematisera och konkretisera uppföljning och analys av utvecklingen av ungdomars villkor och ungdomspolitiken beslutar regeringen om delmål kopplade till en rad olika politikområden. Ungdomsstyrelsen lämnar årligen en redovisning av hur de ungdomspolitiska delmålen uppnås. Ungdomsstyrelsen har också till uppgift att återkommande, vart fjärde år, till regeringen redovisa en fördjupad analys av hur ungdomspolitiken utvecklas. Denna analys skall ligga till grund för regeringens redovisning till riksdagen.

6.4 Politikens inriktning

Ungdomstiden har ett egenvärde som en period i livet som präglas av livslust/positiv drivkraft och utveckling. Ungdomstiden är även en tid som i hög grad präglar individens fortsatta levnad. Det är först under ungdomstiden som individen ges möjlighet till egna ställningstaganden och beslut som påverkar livet i stort.

Den nationella ungdomspolitiken syftar till att utifrån ett helhetsperspektiv belysa den enskilde ungdomens situation samt att tvärasektoriellt arbeta för att förbättra ungdomars levnadsvillkor. Regeringen kommer under våren 2004 att till riksdagen lämna en redovisning med syftet att förbättra det ungdomspolitiska styrsystemet och få ett bättre underlag för prioriteringar inom ungdomspolitiken.

Den tidsperiod som ungdomstiden omfattar har successivt förlängts. Ungdomstiden kan ses som tiden från att puberteten infaller till dess att man etablerar sig på arbetsmarknaden, bildar familj m.m. Denna livsfas har flyttat nedåt i åldrarna genom att barn i dag jämfört med för några decennier sedan blir fysiskt vuxna snabbare och också har en betydligt mer omfattande kunskap om omvärlden genom massmedia, som TV och Internet m.m. Samtidigt förlängs ungdomstiden

genom att betydligt flera studerar vidare på högskola och universitet samtidigt som många ungdomar har svårt att få en fast anställning.

Den demografiska utvecklingen kommer framledes att ställa stora krav på den offentliga sektorn. Vid årsskiftet 2002/2003 fanns 1 290 130 ungdomar i åldrarna 13–24 år. Bland dessa var 660 661 unga män och 629 469 unga kvinnor. Ungdomsgruppen kommer successivt att öka under detta decennium för att vara som störst vid årsskiftet 2009/10, varefter antalet ungdomar kommer att minska. Ökningen under perioden 2002–2010 i denna åldersgrupp beräknas enligt aktuella prognoser från Statistiska Centralbyrån att uppgå till 145 900 ungdomar eller cirka 11 procent. Denna ökning av ungdomsgruppen påverkar i hög grad statens och kommunernas planering, bl.a. dimensioneringen av utbildning, fritidsaktiviteter, bostäder m.m.

Ungdomar skall ha goda förutsättningar att leva ett självständigt liv

För att detta mål skall uppnås är det viktigt att unga människor kan studera eller få jobb, ordna ett eget boende samt ha en meningsfull fritid. Dessutom är en god hälsa av stor betydelse.

Att ha gått ut gymnasiet med slutbetyg har utvecklats till att bli en inträdesbiljett för förvärvsarbete och etablering i vuxenlivet. Regeringen ser det som ytterst angeläget att höja andelen elever som går ut gymnasiet med slutbetyg och att det utvecklas alternativa studie- och praktikformer för att ge alla möjlighet att få del av gymnasieutbildning.

Samhället måste i högre grad ta till vara alla unga människors kompetens inom olika områden. Av denna anledning har Allmänna arvsfonden inför 2004 prioriterat projekt som syftar till att finna nya metoder att öka ungdomars tillträde till arbetsmarknaden. Inom ramen för dessa projekt prioriteras särskilt ungdomar från socioekonomiskt utsatta miljöer, ungdomar med utländsk bakgrund samt ungdomar i glesbygd.

Antalet arbetslösa ungdomar har ökat under det senaste året. Under samma period har också antalet ungdomar som går på olika arbetsmarknadsprogram minskat. Dessutom tyder rapporter från kommunerna på att det har skett en viss minskning av antalet platser inom den kommunala vuxenutbildningen, bl.a. beroende på att kunskapslyftet, som särskilt projekt, har upphört. Vidare har antalet ungdomar som varken studerar, arbetar eller är anmälda på arbetsför-

medlingen ökat. Regeringen ser med oro på denna utveckling och avser att vidta ytterligare åtgärder för att ungdomars sysselsättning skall öka. Regeringen har tillsatt en särskilt utredare som dels skall kartlägga gruppen ungdomar i åldern 16–24 år som inte studerar och inte heller återfinns inom arbetskraften eller har någon annan känd sysselsättning, dels analysera samhällets insatser för att stödja dessa ungdomar (dir. 2003:19). Uppdraget slutredovisas i oktober 2003, varefter regeringen avser att återkomma med förslag på området.

Antalet kommuner där ungdomar har svårigheter att finna ett rimligt boende har ökat under senare år. Det är viktigt att på olika sätt främja byggandet av små och billiga bostäder liksom att söka nya lösningar för ungas boende.

Regeringen prioriterar insatser som syftar till att stärka ungas hälsa. Det är regeringens strävan att minska alkoholkonsumtionen bland ungdomar liksom användningen av tobak. Vidare är strävan att färre ungdomar skall pröva narkotika. Fetma bland barn och ungdomar har på senare år vuxit till ett folkhälsoproblem. Insatser som syftar till att förbättra ungdomars matvanor och motionsvanor prioriteras därför också. Skolan är i dessa sammanhang en av de viktiga aktörerna.

Olika rapporter har visat att fler unga upplever psykisk ohälsa. Resurser har tillförts kommunerna för att möjliggöra en ökad satsning på skolhälsovården. Regeringen bereder för närvarande Folkhälsoinstitutets förslag om kvalitativa studier av den psykiska hälsan hos unga homo- och bisexuella personer samt transpersoner.

Det är också viktigt med brottsförebyggande insatser för att förhindra att unga hamnar i kriminalitet. Det är under uppväxtåren som de grundläggande värderingarna om vad som är rätt och fel etableras. Skolan är därför en viktig plats för det brottsförebyggande arbetet och för att stärka barns och ungdomars band till det demokratiska samhället.

Fritiden har en ökad betydelse för ungas liv och identitetsskapande. I takt med att ungdomstiden förlängts har unga mer fritid och fritidssysselsättningarna fyller många olika funktioner. Fritiden har t.ex. blivit en allt viktigare arena för att tillägna sig kompetenser och förmågor som efterfrågas i arbetslivet. Det är viktigt att möjliggöra för ungdomar att ägna sig åt en meningsfull fritidssysselsättning och att ta till vara de förslag till fritidssysselsättning som ungdomar själva har. Regeringen ser det också som

viktigt att stimulera ungdomars aktiva deltagande i föreningslivet. Det internationella ungdomsutbytet ger många ungdomar, i och utanför föreningslivet, möjlighet till att utvecklas genom kontakterna med nya kulturer och synsätt. Det är viktigt att denna form av icke formellt lärande också når ungdomar som inte vanligtvis deltar i internationella sammanhang.

Ungdomar skall ha verklig möjlighet till inflytande och delaktighet

Att ungdomars möjligheter till inflytande och delaktighet bör stärkas är en viktig utgångspunkt för politiken på såväl kommunal som nationell nivå. Regeringen avser att fortsätta stödja olika former av inflytandeprojekt för ungdomar och att bevaka att fler ungdomar utses till styrelser och kommittéer. En viktig utgångspunkt är att olika ungdomsgrupper skall ges samma möjligheter till inflytande och delaktighet.

Det finns starka skäl, bl.a. utifrån den demografiska utvecklingen, att i högre grad utgå från ungdomars behov och intressen i samhällsplaneringen, t.ex. vad gäller utformningen av bostäder, fritidsaktiviteter och skolans inne- och utemiljö. Ungdomar bör också ges möjligheter att delta i och aktivt påverka samhällsplaneringen.

Ungdomars engagemang, skapande förmåga och kritiska tänkande skall tas till vara som en resurs

En annan viktig utgångspunkt för ungdomspolitikerna är att ta till vara engagemang, skapande förmåga och kritiskt tänkande från ungdomar med olika kulturell och socioekonomisk bakgrund. I uppföljningen av ungdomspolitikerna är det därför angeläget att bevaka hur de ungdomspolitiska målen uppnås för flickor respektive pojkar, storstads- respektive glesbygdungdomar, ungdomar med olika etnisk och kulturell bakgrund samt ungdomar med olika sexuell läggning.

Internationellt samarbete

Sverige har under de senaste åren aktivt medverkat till att utveckla det internationella samarbetet på ungdomsområdet såväl inom EU som inom Europarådet, Norden, och Östersjö- och Barentsområdena. En viktig inriktning för de kommande åren blir att samordna insatserna inom Sveriges närområde för att befästa de framsteg som uppnåtts.

Sverige prioriterar inom EU-samarbetet, i enlighet med EG-kommissionens vitbok Nya in-

satser för Europas ungdom (KOM 2001 681 slutlig), fyra områden. Dessa är ungdomars inflytande och delaktighet, information, volontärtjänst och bättre kunskap om unga. Samarbetet på de prioriterade områdena bygger på den öppna samordningsmetoden. Dessutom är det av särskilt intresse att främja det sektorsövergripande arbetssättet inom ungdomspolitikerna liksom arbetet med självständighetsfrågor.

6.4.1 Insatser inom politikområdet

Styrning och uppföljning av ungdomspolitikerna

Riksdagen fattade i december 1999 beslut om en nationell ungdomspolitik som bygger på tre övergripande mål för ungdomspolitikerna samt en sammanhållen målstruktur för denna (prop. 1998/99:115, bet. 1999/2000:KrU4, rskr. 1999/2000:53). Därmed fastställdes en ny sektorsövergripande och målstyrd ungdomspolitik.

I syfte att systematisera uppföljning och analys av utvecklingen av ungdomspolitikerna och ungdomars levnadsvillkor beslutar regeringen om delmål för ungdomspolitikerna. Ungdomsstyrelsen redovisar årligen till regeringen en sammanställning över hur ungdomars levnadsvillkor utvecklats i relation till mål och delmål utifrån de rapporter som myndigheten samlat in från olika berörda myndigheter.

Ungdomsstyrelsen skall enligt målstyrningsmodellen för ungdomspolitikerna vart fjärde år genomföra en mera grundlig studie av utvecklingen av ungdomspolitikerna och ungdomars levnadsvillkor.

I december 2002 beslutade regeringen om 32 delmål kopplade till en rad olika politikområden, vilka utgjorde utgångspunkt för den fördjupade analys av den nationella ungdomspolitikerna som Ungdomsstyrelsen lämnade våren 2003. Då redovisade Ungdomsstyrelsen till regeringen en fördjupad analys av den nationella ungdomspolitikerna (Ung 2003-Fördjupad analys av den nationella ungdomspolitikerna, Ungdomsstyrelsens skrifter 2003:6), vilken omfattar åren 2001–2003. Den fördjupade analysen består dels av de berörda myndigheternas underlag i form av bl.a. resultatuppföljning av enskilda delmål, dels av Ungdomsstyrelsens samlade analys av ungdomspolitikerna. I den fördjupade analysen föreslås en ny modell för styrning, uppföljning och analys av ungdomspolitikerna med syftet att förbättra målstyrningssystemets ändamålsenlighet.

Den fördjupade analysen utgör underlag för regeringens redovisning om den framtida ungdomspolitikerna, som skall lämnas till riksdagen våren 2004. I syfte att bredda underlaget beslutade regeringen i mars 2003 att uppdraga åt Statskontoret att göra en studie av hur målstyrningssystemet fungerar som styrmedel i förhållande till de nationella målen för ungdomspolitikerna. Uppdraget skall redovisas senast den 31 oktober 2003.

Ungdomsstyrelsen fick i regleringsbrevet för 2001 uppdraget att under 2002 genomföra en attityd- och värderingsstudie bland ungdomar om hur dagens unga har det och hur de ser på samhället och sin egen framtid. Ungdomsstyrelsen redovisade i april 2003 denna attityd- och värderingsundersökning (De kallar oss unga, Ungdomsstyrelsens skrifter 2003:1), vilken är den tredje undersökningen av denna typ. De andra undersökningarna genomfördes 1993 och 1997 och utgör också underlag för jämförelser över tid av ungdomsgruppens attityder och värderingar. Undersökningar av denna typ som ger en belysning av ungdomars syn på tillvaron och deras uppfattning rörande bl.a. arbete, familj, fritid och framtid, utgör ett viktigt komplement till den belysning av utvecklingen av ungdomars levnadsvillkor som sker genom Ungdomsstyrelsens uppföljning av ungdomspolitikernas mål och delmål.

Ungdomsstyrelsen initierade 2001 ett pilotprojekt, Lokal uppföljning av ungdomspolitikerna (LUPP), med syftet att stimulera uppföljning av ungdomspolitik i kommunerna. Myndigheten har tillsammans med nio kommuner utvecklat generella ungdomspolitiska verktyg. Utgångspunkten är att främja sektorsövergripande och kunskapsbaserad ungdomspolitik i kommunerna. Projektets första fas avslutas i september 2003. Under 2002 tog Ungdomsstyrelsen fram tre enkäter som kommunerna kan använda för kartläggningar av ungdomars situation. Enkäterna riktar sig till ungdomar i årskurs 7–9, ungdomar i gymnasieskolan samt ungdomar i åldern 19–24 år.

I syfte att stimulera kommunernas planering och genomförande av en genomtänkt ungdomspolitik utser Ungdomsstyrelsen årligen Årets ungdomskommun. År 2002 fick Botkyrka kommun denna utmärkelse, vilket offentliggjordes i samband med Ungdomsstyrelsens rikskonferens hösten 2002.

Självständighetsmålet

Regeringen har uppmärksammat att den ungdomsgrupp som varken arbetar, studerar eller söker arbete har ökat i omfattning sedan början av 90-talet. Regeringen har därför tillsatt en utredning för att kartlägga gruppen ungdomar i åldern 16–24 år som inte studerar, arbetar, söker arbete eller har någon annan känd sysselsättning. I uppdraget ingår också att analysera samhällets insatser för att stödja de ungdomar inom den kartlagda gruppen som är i behov av särskilt stöd för att utbilda sig eller etablera sig på arbetsmarknaden och vid behov lämna förslag på konkreta åtgärder. Vidare skall förslag till förbättringar lämnas när det gäller statistik och annan kunskapsinhämtning på området. Utredaren skall slutredovisa uppdraget senast den 31 oktober 2003.

Antalet långtidsarbetslösa ungdomar ökar. Regeringen anser det nödvändigt att kvaliteten i insatserna för arbetslösa ungdomar utvecklas och att ansvarsfördelningen tydliggörs. Arbetsmarknadsstyrelsen har åtagit sig att under september 2003 lämna förslag om hur antalet långtidsarbetslösa ungdomar skall halveras inom ett år. I budgetpropositionen för 2002 (prop. 2001/02:1) aviserades att det kommunala ungdomsprogrammet och ungdomsgarantin skulle omprövas under 2002 med intentionen att utveckla båda programmen den 1 januari 2003. I den senaste utvärderingen av ungdomsgarantin baserad på data från 1997–1998 framkommer inga bevis för att åtgärden förbättrade ungdomarnas utsikter på arbetsmarknaden. Arbetsmarknadspolitikens inriktning för ungdomar måste emellertid beakta förändringar i gymnasieskolan. Gymnasiekommittén redovisade sitt slutbetänkande i januari 2003. Under våren 2004 kommer regeringen att lämna en proposition om gymnasieskolan och i samband med denna är det regeringens avsikt att ta ställning till ungdomsprogrammens framtid.

Att unga har tillgång till olika typer av meningsfull fritidssysselsättning ger viktiga möjligheter till personlig utveckling och är viktigt för den psykiska hälsan. Ungdomsstyrelsen är ett viktigt kunskapscentrum för kommunernas arbete med utveckling av en modern fritidspolitik för unga. Regeringen strävar efter att genom statsbidraget till ungdomsorganisationerna engagera fler ungdomar i föreningslivet. Ett aktivt deltagande i föreningslivet har positiva effekter inte bara på den psykosociala utvecklingen utan

innebär också möjligheter till icke-formellt lärande samt för inflytande och delaktighet. Även deltagande i internationellt ungdomsutbyte har positiva effekter på den personliga utvecklingen. EU-programmet Ungdom, som administreras av Ungdomsstyrelsen, erbjuder möjligheter till ungdomsutbyte. Regeringen verkar för att fler ungdomar som vanligtvis inte deltar i internationella sammanhang skall delta i EU-programmet Ungdom. Detta program genomförs under åren 2000–2006. EU:s medlemsstater lämnar under 2003 nationella rapporter som ligger till grund för den rapport om programmets effekter och resultat som Europeiska kommissionen kommer att arbeta fram. Rapporten kommer att utgöra underlag inför det förslag till fortsatt program som kommissionen förväntas lägga fram.

Inflytandemålet

Ungdomsstyrelsen prioriterade under 2001 och 2002 särskilt frågor kring ungdomars inflytande och delaktighet inför riksdagsvalet 2002 och det parallella skolvalet. Ungdomsstyrelsen var initiativtagare och koordinator för projektet Skolval 2002, vilket bedrevs i samarbete med Skolverket och Valmyndigheten. Projektet bestod dels av en internetbaserad demokratikampanj riktad mot elever och lärare, dels av ett arrangemang av skolval på landets samtliga högstadie- och gymnasieskolor inklusive sammanställning och redovisning av resultaten. Valet i skolorna arrangerades av Sveriges elevråd, SVEA. Målet med projektet var att öka intresset för demokrati-frågor bland eleverna. Parallellt med Skolvalsprojektet samverkade Ungdomsstyrelsen och Skolverket med Aftonbladet i projektet Ungt Val. Myndigheternas roll var framförallt att fungera som informationsspridare. Inför riksdagsvalet genomförde Valmyndigheten en rad insatser som riktades till förstagångsväljare, som gav information om när, var och hur röstandet skulle gå till. Vykort skickades till förstagångsväljare och en broschyr fanns på landets biografier.

Ungdomsstyrelsen har dessutom fortsatt att bedriva ett aktivt utvecklingsarbete för att öka ungdomars inflytande i kommunernas verksamhet.

Resursmålet

Regeringen anser att ungdomars kompetens och synpunkter i olika samhällsfrågor bör tas till vara

i betydligt större utsträckning. Regeringen anser därför att det är angeläget att få in fler ungdomar i de statliga myndighetsstyrelserna och i statliga kommittéer. I en statssekreterarskrivelse våren 2003 uppmärksammades samtliga departement om vikten av att bereda plats för ungdomars delaktighet i beslutsprocessen och att öka sina ansträngningar för att öka antalet ungdomar i de statliga styrelserna och kommittéerna.

Regeringen följer regelbundet upp ålderssammansättningen i statliga styrelser, nämnder och kommittéer och analyserar utvecklingen under det senaste året.

Ungdomsstyrelsen strävar efter att i all sin verksamhet ta till vara ungas engagemang som en resurs. I Ungdomsstyrelsens rikskonferens 2002 deltog olika ungdomsorgan, bl.a. Karlstads ungdomsfullmäktige och föreningen Communicare, i planering och genomförande av olika aktiviteter. Vidare var Skolval 2002 ett samarbete mellan Ungdomsstyrelsen, Skolverket, Valmyndigheten, Sveriges elevråd, SVEA och inledningsvis även Elevorganisationen.

6.4.2 Insatser utanför politikområdet

Självständighetsmålet

Att ha fullföljt gymnasieskolan är en av de viktigaste förutsättningarna för ungas etablering i arbetslivet. Gymnasiekommittén 2000 redovisade i december 2002 sitt slutbetänkande Åtta vägar till kunskap – En ny struktur för gymnasieskolan (SOU 2002:120), i vilket föreslås en ny gymnasieskola, som skall ge fler elever möjlighet att slutföra sin gymnasieutbildning med uppfyllda kunskapsmål. En proposition planeras till våren 2004.

Ett särskilt statsbidrag har inrättats för att öka personaltäteten i skola och fritidshem med syftet att öka kvaliteten i dessa verksamheter. För läsåret 2001/02 avsattes 1 miljard kronor för detta ändamål och stödet skall höjas med 1 miljard kronor per läsår till dess att nivån 5 miljarder kronor per läsår har uppnåtts. Detta möjliggör att cirka 15 000 nya lärare och andra specialister skall kunna anställas.

I den utvecklingsplan för skolan som presenterades våren 2002 Utbildning för kunskap och jämlikhet (skr. 2001/02:188) har regeringen främst satsat på att få till stånd ett förstärkt och systematiskt kvalitetsarbete i skolan.

I februari 2003 presenterade regeringen ett åtgärds paket som skall leda till daglig fysisk aktivitet för alla barn. Åtgärdsprogrammet består av att daglig fysisk aktivitet för alla barn skrivs in i läroplanen, ett uppdrag till Skolverket att följa upp denna ändring i skolplanen, inrättande av Nationellt centrum för främjande av fysisk aktivitet hos barn och ungdom vid Örebro universitet samt ett utökat samarbete mellan skolor och lokala idrottsföreningar.

I februari 2003 överlämnade regeringen till riksdagen propositionen Stärkt skydd för barn i utsatta situationer m.m. (prop. 2002/03:53) i vilken bl.a. föreslogs att det skulle införas en gemensam skyldighet för polisen, hälso- och sjukvården, förskolan, skolan och skolbarnsomsorgen att på socialtjänstens initiativ samverka kring barn och ungdomar som far illa eller riskerar att fara illa.

Brottsförebyggande rådet arbetar med att ta fram kunskap om åtgärder för att minska brott av och mot ungdomar. Bl.a. har myndigheten utarbetat en lärarhandledning för årskurs 6–9 om frågor som har att göra med brott och straff, rätt och fel, etik och moral.

Vidare beslutade regeringen i juni 2003 om direktiv till en parlamentarisk kommitté som skall arbeta fram ett underlag till en nationell handlingsplan för den sociala barn- och ungdomsvården (dir. 2003:276). Syftet är bl.a. att den sociala barn- och ungdomsvården i högre grad skall kunna möta de behov som finns.

Rådet mot skadliga våldsskildringar (Våldsskildringsrådet, U 1990:3) har fått en tydligare inriktning på barns och ungas mediasituation genom regeringens tilläggsdirektiv som utfärdades i juni 2003 (dir. 2003:75).

För att främja byggande av mindre hyreslägenheter och studentbostäder har en särskild investeringsstimulans införts (prop. 2002/03:98, bet. 2002/03:BoU9, rskr. 2002/03:215). Investeringsstimulans kan lämnas för hyres- och studentbostäder vars uthyrningsbara lägenhetsarea inte överstiger 70 kvadratmeter. Syftet med de vidtagna åtgärderna är främst att främja byggande av mindre hyresbostäder i tillväxtregioner med bostadsbrist samt studentbostäder på orter med eller i anslutning till universitet eller högskola. Investeringsstimulans lämnas med ett belopp som i praktiken motsvarar en moms-sänkning till 6 procent.

Bidrag enligt det tidigare gällande tillfälliga investeringsbidraget för anordnande av nya stu-

dentbostäder hade vid utgången av juli 2003 beviljats för 14 700 studentbostäder. Bidragsgivningen upphörde i samband med att investeringsstimulansen för att främja visst bostadsbyggande infördes den 15 augusti 2003. Det nya stödet har ersatt det tillfälliga investeringsstödet för anordnande av studentbostäder.

År 2002 fick länsstyrelserna i de tre storstads-länen regeringens uppdrag att kartlägga behovet av skyddat boende för flickor och unga kvinnor som hotas av sina familjer. Det är kommunernas ansvar att lösa frågan om skyddat boende, men för att stimulera snabba insatser på området har regeringen avsatt 20 miljoner kronor för 2003 för detta ändamål. Merparten av medlen riktas till länsstyrelserna i de tre storstads-länen där ett stort behov har konstaterats. Även behovet av skyddat boende för pojkar och unga män uppmärksammas.

Riksdagen antog i februari 2001 en nationell handlingsplan för att förebygga alkoholskador (prop. 2000/01:20, 2000/01:SoU8, rskr. 2000/01:144). Därefter beslutade regeringen att tillsätta Kommittén om genomförande av den nationella handlingsplanen för att förebygga alkoholskador (Alkoholkommittén, S 2001:2). Handlingsplanen tar sikte på bl.a. 18–25-åringarna, som bedöms vara en nyckelgrupp, när det gäller konsumtionsmönster och skadeverkningar av alkohol. Det är den åldersgrupp som dricker mest, berusar sig oftast och har den mest liberala synen på alkohol. Alkoholkommittén har under året gjort flera insatser särskilt riktade till åldersgruppen unga vuxna. Bl.a. har man gett ut skriften ”Studenters alkoholvanor är allvarliga ovanor”, som ger idéer om hur universitet och högskolor kan förebygga skadeverkningar av alkohol.

Utredningen om begränsning av alkoholbranschens sponsring inom idrotten m.m. redovisade i juni 2003 betänkandet Alkoholbranschens idrottssponsring och alkohol vid ungdomslevelsen m.m. (SOU 2003:65). Även utredningen alkoholreklam i tryckta skrifter redovisade sitt betänkande Alkoholreklam i tryckta skrifter i ett folkhälsoperspektiv (SOU 2003:69), där skyddet för barn och unga tas i särskilt beaktande.

Regeringen beslutade i januari 2002 om direktiv för den nationella narkotikasamordnaren (dir. 2002:6). Enligt direktiven skall narkotikasamordnaren dels genomföra och följa upp den narkotikahandlingsplan som regeringen redovi-

sat (prop. 2001/02:91), dels samordna narkotikainsatserna på nationell nivå. Narkotikasamordningen, Mobilisering mot narkotika, anordnade sommaren 2003 en kampanj som var riktad till unga vuxna på festivaler och klubbar. Syftet med kampanjen var att stärka dem som redan har en negativ inställning till narkotika och att försöka påverka dem som ännu inte tagit ställning till att välja en drogfri väg. Kampanjen inleddes på Hultsfredsfestivalen den 12–14 juni och avslutades i Umeå den 15 augusti.

I juni 2003 fattade regeringen beslut om en nationell handlingsplan mot kvinnlig könsstymning (S2003/5513/ST), som syftar till att könsstymning av flickor som bor i Sverige skall upphöra och att de flickor och kvinnor i Sverige som redan är könsstympade skall få adekvat stöd. För att samla de kunskaper som finns om det förebyggande arbetet mot kvinnlig könsstymning samt för att bidra till erfarenhetsutbyte anordnade Socialdepartementet i maj 2002 en nationell konferens med brett deltagande från berörda folkgrupper, yrkesgrupper samt internationella medverkande.

Regeringen har gett Socialstyrelsen i uppdrag att utreda frågeställningar som rör flickor som medvetet skadar sig själva. Vidare avser regeringen att ge Socialstyrelsen i uppdrag att kartlägga och fördjupa kunskapen om flickors situation för att bättre kunna uppmärksamma flickors psykiska hälsa, i synnerhet avseende Adhd/damp. Uppdraget skall slutredovisas senast den 31 december 2004.

Inflytandemålet

Inom Utbildningsdepartementet har våren 2003 tillsatts en intern arbetsgrupp som skall lägga förslag till hur elev- och föräldrainflytandet i förskola, skola och vuxenutbildning skall kunna öka. Arbetsgruppen skall bl.a. lämna förslag på tydligare reglering av elevers rättigheter till inflytande samt skolans och vuxenutbildningens skyldighet att ge möjligheter att öka det reella inflytandet. Arbetsgruppen skall redovisa uppdraget under hösten 2003. I avvaktan på arbetsgruppens redovisning har regeringen beslutat att förlänga försöksverksamheten med lokala styrelser med elev- respektive föräldramajoritet fram till den 30 juni 2007 (SFS 2003:93 och 94).

Regeringen har våren 2003 uppdragit åt Myn-digheten för skolutveckling att utarbeta riktlinjer för skolans möjligheter att samverka med politiska partier, deras ungdomsförbund och andra

organisationer utifrån den demokratiska värdegrund som skall prägla skolans arbete.

Studenternas rätt till inflytande över sin utbildning har stärkts dels genom att högskolans ansvar att tillgodose kraven på studentinflytande har tydliggjorts, dels genom att studenterna har getts rätt att vara representerade i alla beslutande och beredande organ inom högskolan av betydelse för utbildningen och studenternas situation.

Under hösten 2002 påbörjades regeringens arbete med att genomföra återkommande folkrörelseforum för dialog mellan regeringen och företrädare för folkrörelser, föreningar och andra medborgarsammanslutningar. Syftet med folkrörelseforum är att utveckla folkrörelser och liknande sammanslutningars förutsättningar och möjligheter att delta i den politiska processen. Sammanslutningar som organiserar personer med utländsk bakgrund liksom ungas organisationer, såväl nya som redan etablerade, skall särskilt uppmärksammas. Under våren har tre tematiska möten hållits och i november 2003 kommer en större konferens att hållas.

Regeringen har utökat resurserna till idrottsrörelsen för barn och ungdomar inom idrotten. Resurstillskottet tillförs under förutsättning att idrottsrörelsen öppnar dörrarna för fler, håller tillbaka avgifterna, satsar mer på flickors idrottande, deltar i kampen mot droger och vidgar samarbetet med skolorna. Idrottsrörelsen har även givits möjligheter att genomföra fördjupade insatser för att stärka unga idrottsledare.

Projekt som får stöd genom Allmänna arvsfonden

Regeringen har ställt särskilda medel ur Allmänna arvsfonden till Ungdomsstyrelsens förfogande för stöd för olika utvecklingsprojekt. Ungdomsstyrelsen ger bl.a. stöd för projekt för att stärka flickors villkor, utveckling av ungdomars möjlighet till organisering, för ungdomssamarbete i Barents- och Östersjöregionen samt för att bryta ungdomars utanförskap på arbetsmarknaden.

Förstärkning av det statliga bidraget till ungdomsorganisationerna

En viktig förstärkning av det statliga bidraget till ungdomsorganisationerna utgörs av de medel som tillförs från AB Svenska Spels värdeautomatspel. Av AB Svenska Spels överskott från dessa spelautomater har Ungdomsstyrelsen under 2002 fått cirka 86 miljoner kronor, vilka

till större del fördelades mellan barn- och ungdomsorganisationernas lokala verksamheter. Under 2003 kommer Ungdomsstyrelsen att få cirka 143 miljoner kronor av överskottet från AB Svenska Spels värdeautomatspel. Den större delen av dessa medel kommer i december 2003 att fördelas mellan ungdomsorganisationerna för deras lokala verksamheter. Regeringen föreslår att ett vinstdelningssystem införs, som skall baseras på det totala överskottet från AB Svenska Spel (se utgiftsområde 2, Politikområde Tillsyn av spelmarknaden). Systemet, som avses börja gälla den 1 januari 2004, skall ersätta den nuvarande fördelningen av överskottet från spel på värdeautomater till Riksidrottsförbundet och Ungdomsstyrelsen. Det är regeringens bedömning att föreningslivet kan tillföras ett stabilare och mer långsiktigt tillskott om ett bredare produktortiment ligger till grund för systemet.

Ungdomsforskning

Det är av stort värde för utvecklingen av ungdomspolitik att ha tillgång till aktuell och mångfacetterad kunskap om ungdomsgruppen och dess levnadsvillkor. I regleringsbrevet för 2003 fick Forskningsrådet för arbetsliv och socialvetenskap uppdraget att utvärdera svensk ungdomsforskning under 1995 t.o.m. 2001. Utvärderingen som redovisades för regeringen våren 2003 visade att svensk ungdomsforskning överlag har en god kvalitet men att stora variationer förekommer. Svensk ungdomsforskning skulle berikas av utökade internationella kontakter samt mer användning av komparativa perspektiv. I utvärderingen konstaterades också att det behövs mer forskning om ungas ekonomiska och materiella resurser, deltagande i föreningsliv och politik, relationer till familj och kompisar samt ungdomars liv i skolan och möjligheter på arbetsmarknaden.

6.5 Resultatbedömning

6.5.1 Resultat

Självständighetsmålet

Under de senaste åren har andelen elever som slutat grundskolan utan gymnasiebehörighet minskat något. I kommunala grundskolor ökade andelen elever som slutade skolan med gymnasiebehörighet från 89,2 procent våren 1998 till

89,5 procent våren 2002 och 89,7 procent våren 2003. Flickor har i högre grad gymnasiebehörighet än pojkar och elever med utländsk bakgrund har gymnasiebehörighet i lägre grad än elever med svensk bakgrund. Ju högre utbildning föräldrarna har desto bättre betyg har eleven.

Allt fler elever går på specialutformade och individuella program – 10 procent av eleverna läsåret 2001/2002 jämfört med två procent läsåret 1996/97. Andelen elever på individuella program är relativt konstant – 7,2 procent läsåret 2002/03 att jämföra med 7,3 procent läsåret 2001/02 och 7,0 procent de två föregående åren. Ungefär en tredjedel av eleverna på individuella program går vidare till ett nationellt eller specialutformat program.

Andelen elever som lämnar gymnasieskolan med slutbetyg har sjunkit under de senaste åren. Andelen elever som fick slutbetyg inom fyra år efter gymnasiestarten uppgick till 72,5 procent av nybörjarna hösten 1998. Motsvarande andel var 76 procent av de som började gymnasieskolan 1996.

År 2002 hade 59 procent av tjuugoåringarna grundläggande behörighet till universitet och högskola. Under perioden 1997 till 2002 har andelen tjuugoåringar med grundläggande högskolebehörighet minskat med tio procentenheter, vilket främst beror på att andelen tjuugoåringar som fullföljer en gymnasieutbildning har minskat under perioden. Kraven för högskolebehörighet förändrades också i samband med införandet av det programindelade gymnasiet 1994.

Arbetslösheten bland ungdomar har ökat under det senaste året. Enligt Statistiska centralbyråns (SCB) arbetskraftsundersökning var det genomsnittliga antalet arbetslösa ungdomar 40 858 under 2002, vilket är en ökning med 7 procent jämfört med 2001. Under första halvåret 2003 uppgick det genomsnittliga antalet arbetslösa ungdomar till 44 183 vilket är en ökning med 10 procent jämfört med samma period under 2002. Det genomsnittliga antalet ungdomar i konjunkturberoende program ökade mellan 2001 och 2002 från 16 600 till 18 200 personer. Men under det första halvåret 2003 drogs antalet platser i konjunkturberoende program ned, vilket medförde att antalet ungdomar i program minskade med 19 procent på ett år. Under första halvåret 2003 deltog genomsnittligt 3 062 i kommunala ungdomsprogram och 4 596 i ungdomsgarantin.

Bostadsbristen ökar i storstäderna och på högskoleorterna. Angående antalet kommuner med brist på bostäder så har Boverket i enlighet med sin bostadsmarknadsenkät för 2003 (januari) lämnat uppgift om att 114 kommuner har brist på lägenheter för ungdomar. År 1999 var det 97 kommuner som ansåg sig ha brist på bostäder för ungdomar. I storstäderna sammanfaller bristen på bostäder som unga efterfrågar med en allmän bostadsbrist medan övriga kommuner utmärks av brist på bostäder som unga efterfrågar. År 2001 uppgick antalet ungdomar i åldern 20–27 år som bodde kvar i föräldrahemmet till 157 000 eller 18 procent av denna åldersgrupp (enligt Undersökningarna av levnadsförhållanden, ULF, som SCB genomför).

Tobaksrökningen har under de senaste åren minskat något bland ungdomar samtidigt som snusandet har ökat. Totalt 34 procent av eleverna i årskurs 9 nyttjade tobak i form av snusning eller rökning 2002.

Den beräknade totalkonsumtionen av alkohol bland ungdomar ökade under 1990-talet och är åter i nivå med den som gällde under slutet av 1970-talet, efter att ha minskat under 80-talet. Såväl bland yngre som äldre ungdomar uppger pojkarna att de dricker ungefär dubbelt så mycket alkohol som flickorna gör, med en tendens till ett ökat gap mellan pojkar och flickor under de senaste åren. Av eleverna i årskurs 9 hade 14 procent av flickorna och 24 procent av pojkarna uppgett att de intensivkonsumerar alkohol minst en gång i månaden.

Skolundersökningarna i årskurs 9 visar att andelen 16-åringar som någon gång prövat narkotika ökade kontinuerligt under större delen av 1990-talet för att 2001 uppgå till närmare 10 procent. 2002 hade andelen sjunkit till 8 procent. Bland äldre ungdomar är narkotikaerfarenheter vanligare och det gäller särskilt bland män. Av de mönstrande har 18 procent någon gång prövat narkotika.

Skolan har under 90-talet utvecklats till en allt mer stressig arbetsplats för såväl lärare som elever. Under 2000 ansåg sig 29 procent av eleverna i årskurs 7–9 uppleva stress i skolan jämfört med 20 procent 1997. Bland elever i gymnasieskolan upplevde 41 procent stress år 2000 jämfört med 31 procent 1997.

Majoriteten av ungdomsgruppen 16–24 år bedömer sitt allmänna hälsotillstånd som gott. Andelen som inte trivs så bra med livet har dock ökat och var 2001 3 procent bland pojkarna och

18 procent bland flickorna i 15-årsåldern. Institutet för social forskning genomför levnadsnivåundersökningar. I 2000 års undersökning intervjuades drygt 5 000 personer om sina levnadsvillkor, bl.a. om hälsa. Undersökningen visar att särskilt unga kvinnor oftare har nervösa besvär och betydligt oftare är deprimerade.

De ungdomar som deltar i ungdomsutbyte och andra internationella projekt får erfarenheter som de kan ha nytta av i framtida utbildning eller arbete. Ungdomsstyrelsen fördelar bidrag för ungdomsutbyte inom ramen för EU-programmet Ungdom. Ungdomsutbytet har minskat något under det senaste året. Under 2002 uppgick antalet nationellt beviljade projekt till 287 jämfört med 363 under 2001. Totalt deltog 1 417 svenska ungdomar i programmet Ungdom 2002 jämfört med 2 093 under 2001. Dessutom deltog 1 472 utländska ungdomar i programmet. Ungdomsstyrelsen har aktivt arbetat med en tydligare profilering mot prioriterade målgrupper, vilket lett till fler inkluderingsprojekt, men färre projekt totalt. De beviljade projekten innefattade 2002 fler ungdomar som vanligtvis inte deltar i internationella sammanhang jämfört med tidigare år, t.ex. inkluderade 48 procent av ungdomsutbytena ungdomar som vanligtvis inte deltar i internationella sammanhang.

Inflytandemålet

Ungdomar skall ha verklig möjlighet till inflytande och delaktighet såväl vad gäller den generella samhällsutvecklingen som beslut som rör ungdomarnas egna liv och verksamhet.

Undersökningen Rätten att komma till tals, som Barnombudsmannen genomförde 2002 bland 2 000 barn i Sverige, visar att drygt 30 procent av barnen inte är nöjda med sitt inflytande i skolan och minst nöjda är eleverna i årskurs 8 och 9.

Skolverket har i samarbete med Ungdomsstyrelsen genomfört den svenska delen av undersökningen Ung i demokratin (Unga medborgare, Ungdomsstyrelsens skrifter 2003:2), vilken genomförts i en rad olika länder och visar elevernas uppfattning om möjligheterna att påverka på olika områden. Svenska ungdomar som grupp är traditionella i sin syn på vilka aktiviteter som är effektiva för att påverka i politiken. Att rösta när det är val (73 procent), påverka genom medier (72 procent) och arbeta inom politiska partier (64 procent) är de sätt som 18-åringar

bedömer som de mest effektiva metoderna. De avviker sålunda inte från befolkningen i stort i någon större omfattning men det finns däremot en stor variation inom ungdomsgruppen.

Ungdomsstyrelsen har bedrivit ett aktivt utvecklingsarbete för att öka ungdomars inflytande i kommunernas verksamhet. Många av kommunerna har inrättat inflytandeforum för ungdomar som skall fungera som ett forum för kontinuerlig dialog mellan ungdomar och beslutsfattare i kommunen. Ungdomsstyrelsen genomförde 2002 en enkätundersökning för att kartlägga omfattningen av inflytandeforum. Undersökningen visade att antalet inflytandeforum ökat sedan 2001. Under 2002 uppgick antalet inflytandeforum till 165 jämfört med 136 under 2001 och 102 under 1998. Av landets 289 kommuner har 52 ett kommunövergripande mål- och strategidokument för det ungdomspolitiska arbetet i kommunen.

Ungdomsstyrelsen genomförde i slutet av 2002 en enkätundersökning i kommunerna om mötesplatser för unga. Med mötesplats avses i detta sammanhang lokal med helt eller delvis offentligt finansierad öppen fritidsverksamhet men inte fritidsanläggning. Totalt 221 kommuner besvarade enkäten som visade att det totalt fanns 1 276 mötesplatser för yngre ungdomar (skolår 7–9) och 544 mötesplatser för äldre ungdomar (gymnasieelever och äldre). Av mötesplatserna för yngre ungdomar var 71 procent kommunalt drivna medan detta gällde för 77 procent av mötesplatserna för äldre ungdomar. I mer glesbefolkade kommuner finns fler mötesplatser per ungdom för både yngre och äldre ungdomar. Stockholm och Södertälje har få mötesplatser jämfört med Göteborg och Malmö.

Ungdomars engagemang i föreningslivet stimuleras av det statsbidrag som Ungdomsstyrelsen årligen fördelar till ungdomsorganisationerna. År 2002 delade Ungdomsstyrelsen ut grundbidrag till 64 ungdomsorganisationer samt särskilt bidrag till 55 ungdomsorganisationer. De grundbidragsberättigade ungdomsorganisationerna redovisade inför bidragsåret 2002 totalt 553 789 medlemmar i åldern 7–25 år. Inför bidragsåret 2001 var motsvarande antal 546 638 medlemmar. Under 2001–2002 har 21 ungdomsorganisationer för första gången sökt och fått stöd av Ungdomsstyrelsen för sin reguljära verksamhet, vilket är en avsevärd ökning jämfört med tidigare år. Flera av dessa ungdomsorganisationer är helt nybildade.

På regeringens uppdrag har Statistiska centralbyrån genomfört en undersökning om förändringarna i föreningsdeltagandet under perioden 1992–2000. Undersökningen, som överlämnades under våren 2003, visar bl.a. att särskilt de ungas föreningsengagemang har försvagats under 1990-talet. Det är i synnerhet ungdomar med lägre socioekonomisk status som inte attraheras av det traditionella föreningslivet.

Valdeltagandet bland förstagångsväljarna har minskat. I 2002 års riksdagsval deltog 70 procent av förstagångsväljarna vilket är en minskning med 4 procent sedan 1998 och en minskning med 11 procent sedan 1994. Bland förstagångsväljarna i riksdagsvalet 2002 röstade 73 procent av kvinnorna och 68 procent av männen.

I skolvalet 2002 röstade dock dubbelt så många som i skolvalet 1998. Valdeltagandet i skolvalet uppgick till närmare 90 procent på de skolor som deltog i skolvalet.

Mitthögskolan genomförde under våren 2003 en utvärdering av regeringens utvecklingsarbete Tid för demokrati. Utvärderingen visar bl.a. att flertalet av de projekt som fått bidrag för att på olika sätt stimulera ungas engagemang och deltagande i den politiska processen och särskilt i val har fått stort genomslag. Resultaten visar att de unga som deltagit i projekten har ökat sin kunskap och sitt intresse för demokratifrågor.

Resursmålet

Den resurs som ungdomar utgör tas alltför lite till vara på olika samhällsområden. En genomgång av ålderssammansättningen i beslutandeorgan visar att unga är kraftigt underrepresenterade. Andelen unga ledamöter i åldern 20–30 år utgjorde i början av 2002 endast 1,2 procent av ledamöterna i statliga kommittéer samt 1,2 procent av ledamöterna i myndighetsstyrelserna. Utvecklingen av andelen unga ledamöter i styrelserna har ökat marginellt sedan 1996 medan andelen unga ledamöter i kommittéerna har minskat sedan 1996, då andelen ledamöter under 30 år uppgick till 2,9 procent.

De yngsta medborgarna har en dålig representation bland de kommunala förtroendevalda. Andelen unga under 30 år bland kommunfullmäktige minskade vid 2002 års val med en procentenhet och uppgår för närvarande till 5,5 procent. De förtroendevalda blir allt äldre. Andelen under 30 år har varit relativt konstant sedan 1991 års val, samtidigt som förtroendevalda i åldern

30–49 år minskat betydligt från 49 procent 1991 till 37 procent 2002.

Mellan åren 2000 och 2001 minskade antalet nystartade företag med 8 procent. Nyföretagandet bland personer som var 30 år eller yngre minskade i högre grad från 9 200 under 2000 till 7 750 under 2001, vilket utgör en minskning med 15 procent. Minskningen var större bland unga män än bland unga kvinnor.

6.5.2 Analys och slutsatser

Styrning och uppföljning av ungdomspolitikens utveckling

Den nationella och den kommunala ungdomspolitikens uppföljning samordnas av Ungdomsstyrelsen. De tre övergripande målen och de 32 delmål som regeringen beslutat om har utgjort utgångspunkten för såväl styrning som uppföljning och utvärdering.

Under våren 2003 presenterade Ungdomsstyrelsen den första fördjupade analysen av ungas levnadsförhållanden (Ungdomsstyrelsens skrifter 2003:6) med utgångspunkt i målen för den nationella ungdomspolitikerna.

Ungdomsstyrelsen anser att det finns brister i det nuvarande systemet för styrning, uppföljning och analys av ungdomspolitikerna. Dels är systemets relation till den sektorsspecifika mål- och resultatstyrningen oklar, dels är vissa delmål svåra att följa upp. Regeringen anser att det är viktigt att den framtida målstyrningsprocessen för ungdomspolitikerna i högre grad än den nuvarande fokuserar på effekterna av olika åtgärder. Utifrån en ökad kunskap om effekterna av olika åtgärder kan det genereras idéer och förslag till nya eller förändrade insatser. Regeringen avser att återkomma med förslag i denna riktning till riksdagen i samband med redovisningen av ungdomspolitikernas utveckling.

I syfte att få till stånd ett erfarenhetsutbyte mellan regering och ungdomar kommer under hösten att anordnas tre dialogforum med inriktning på olika teman.

Olika ungdomsgrupper

Uppföljningarna av utvecklingen av ungdomars levnadsförhållanden visar att ungdomar generellt sett har det relativt bra, men att det finns tydliga skillnader mellan olika ungdomsgrupper. Av uppföljningen framgår att ungdomar med utomeuropeisk bakgrund har svårare än andra ung-

domar när det gäller att lyckas i skolan och att etablera sig på arbetsmarknaden. Den sociala bakgrunden har även betydelse för risken att ut-sättas för brott och olyckshändelser liksom för uppkomsten av psykisk ohälsa.

Undersökningar tyder på att homo- och bi-sexuella ungdomar har en sämre psykisk hälsa än heterosexuella ungdomar. Regeringen gav 2002 Statens folkhälsoinstitut i uppdrag att undersöka och analysera hälsosituationen för homo- och bisexuella personer samt transpersoner. I en del-rapport som överlämnades till regeringen i maj 2003 föreslås att en omfattande studie genom-förs av dessa gruppers hälsosituation och att en kvalitativ studie genomförs som särskilt belyser hälsan hos unga homo- och bisexuella personer samt transpersoner. Regeringen bereder för när-varande myndighetens förslag med avsikt att ge Folkhälsoinstitutet ett fortsatt uppdrag.

Självständighetsmålet

Antalet ungdomar som har svårigheter att gå igenom grundskola och gymnasium har ökat under de senaste åren. Fler former av stöd till de ungdomar som har svårigheter i skolan bör ut-formas och inrättas. De åtgärder och det kvali-tetsutvecklingsprogram som ingår i 2002 års ut-vecklingsplan Utbildning för kunskap och jämlikhet (skr. 2001/02:188) utgör enligt reger-ingens syn viktiga redskap för en bättre utveck-ling. Det är likaså viktigt att personalförstärk-ningsprogrammet kan genomföras på ett framgångsrikt sätt. När det gäller gymnasiesko-lans utveckling avser regeringen att återkomma i en proposition våren 2004.

Antalet ungdomar som varken studerar eller förvärvsarbetar eller har någon annan känd sysselsättning har ökat under de senaste åren. Regeringen anser att samhället på olika sätt måste utöka stödet och finna flera flexibla for-mer för stöd till de grupper som befinner sig i denna situation. I utredningen om samhällets in-satser för att stödja ungdomar som varken stu-derar, arbetar eller söker arbete (dir. 2003:19) in-går att analysera samhällets insatser på såväl statlig som kommunal nivå för att stödja de ungdomar som kan anses ha behov av särskilt stöd för att kunna studera eller etablera sig på arbetsmarknaden. Utredaren skall också vid behov lämna förslag på åtgärder som kan för-bättra stödet för de ungdomar som inte för ett tillräckligt stöd i dag.

Ungdomars bostadssituation är otillfredsstäl-lande löst i drygt en tredjedel av landets kom-muner. Stimulansåtgärder har vidtagits för att främja byggandet av mindre och billigare bostä-der och studentbostäder. Det kan även finnas anledning att på andra sätt uppmärksamma frågan kring ungas boende. Idéer och förslag till nya och alternativa boendeformer bör stimuleras och spridas.

Inflytandemålet

Ungdomars inflytande i kommunerna har getts bättre förutsättningar genom ett ökat antal in-flytandeforum. Det finns anledning att följa denna utveckling och även uppmärksamma hur inflytandeforum fungerar och vilka frågor ung-domar har inflytande över.

Trots en positiv utveckling under senare år upplever ungdomar att deras inflytande i skolans verksamhet fortfarande är begränsat. Skolverkets undersökning Ung i demokratin visar att detta särskilt gäller för elever i grundskolan. Myndig-heten för skolutveckling liksom skolorna bör intensifiera och förnya sitt arbete med att öka elevernas inflytande i skolverksamheten.

Regeringen fäster stor vikt vid det utveck-lingsarbete som pågår med syftet att skolorna skall öka samarbetet med de politiska organisa-tionerna. Det är viktigt att arbetet leder till flera konkreta insatser.

Ungdomars inflytande bör och behöver tas till vara inom en rad olika samhällsområden. Det är inte minst viktigt att ta till vara ungdomars syn-punkter och förslag när det gäller utformningen av skolans miljö och boendemiljön, vad avser både yttre och inre miljö.

Det är en positiv utveckling att antalet ung-domsorganisationer som får bidrag för reguljär verksamhet har ökat och att flera nya organisa-tioner tillkommit under de senaste åren. Att delta i föreningsliv ger en bra grund för att ut-veckla demokratiska färdigheter och kan inne-bära ett intresse för att delta i politiska samman-hang. Framväxten av nya ungdomsorga-nisationer stimuleras av att Ungdomsstyrelsen fördelar bidrag, från de medel som tillförs från AB Svenska Spels överskott av värdeauto-matspelet, till utveckling av nya verksamhets-former och nya organisationer.

Bristen på mötesplatser för unga främst i stor-städerna utgör ett hinder för utvecklingen av ungdomars inflytande och möjligheter till krea-tiva sysselsättningar.

Resursmålet

Det finns skäl för att mer systematiskt överväga och planera för hur ungdomars kunskaper och erfarenheter kan tas till vara på olika samhällsområden.

Regeringen har noterat att antalet unga ledamöter i kommittéer och myndighetsstyrelser inte har ökat trots att detta har satts som mål. Regeringen följer utvecklingen på detta område och avser att återkomma med förslag till åtgärder för att förbättra denna utveckling.

6.6 Revisionens iakttagelser

Riksrevisionsverket har inte haft några invändningar i sin revisionsberättelse för Ungdomsstyrelsen 2002.

6.7 Budgetförslag

6.7.1 29:1 Ungdomsstyrelsen

Tabell 6.2 Anslagsutveckling

Tusental kronor

År	Utfall	Anslagskredit	Utgiftsprognos
2002	16 795	44	
2003	Anslag	18 171	17 946
2004	Förslag	18 975	
2005	Beräknat	19 413 ¹	
2006	Beräknat	19 726 ¹	

¹ Motsvarar 18 762 tkr i 2004 års prisnivå.

Ungdomsstyrelsen är en central myndighet inom ungdomsområdet med uppgift att verka för att målen för den nationella ungdomspolitikens uppnås, vilket slogs fast genom riksdagens beslut om den nya nationella ungdomspolitikens hösten 1999 (prop. 1998/99:114, bet. 1999/2000:KrU4, rskr. 1999/2000:53).

Regeringens överväganden

Regeringen bedömer att Ungdomsstyrelsen genom ett gott samarbete med olika myndigheter har lyckats genomföra en samlad uppföljning

av ungdomspolitik. Myndigheten har också genom en väl förberedd och genomförd försöksverksamhet och ett gott samarbete med ett antal kommuner lyckats med att bygga grunden för ett system för lokal uppföljning av ungdomspolitik (LUPP). En rapport om försöksverksamheten lämnas hösten 2003.

Regeringen anser att Ungdomsstyrelsen har god förmåga att genomföra de uppdrag som myndigheten har fått av regeringen. Under 2002 och 2003 har myndigheten bedrivit ett intensivt arbete dels i form av analys och avrapportering av den omfattande attityd- och värderingsstudie som myndigheten genomfört, dels den fördjupade analys av ungdomspolitikens utveckling som myndigheten genomfört. De båda rapporterna utgör ett viktigt underlag för den redovisning rörande den framtida ungdomspolitik, som regeringen avser att lämna till riksdagen våren 2004. Rapporterna utgör härutöver en rik källa till samlad kunskap om ungdomars levnadsförhållanden och har därmed ett intresse för alla som arbetar med frågor som mer eller mindre berör ungdomars villkor.

Myndigheten har vidare på ett framgångsrikt sätt arbetat med olika internationella frågor såväl inom ramen för EU-samarbetet som inom det nordiska samarbetet och Östersjö- och Barents-samarbetet.

Anslaget 29:1 *Ungdomsstyrelsen* anvisas 18 975 000 kronor för 2004.

Tabell 6.3 Härledning av anslagsnivån 2004–2006, för 29:1 Ungdomsstyrelsen

Tusental kronor

	2004	2005	2006
Anvisat 2003 i 2003 års statsbudget¹	18 171	18 171	18 171
<i>Förändring till följd av:</i>			
Pris- och löneomräkning ²	591	1 024	1 334
Revisionskostnader ³	213	218	221
Förslag/beräknat anslag	18 975	19 413	19 726

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2002, (bet. 2002/03:FiU10).

Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel i 2003 års statsbudget. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning.

³ Se avsnitt 4.8.

6.7.2 29:2 Bidrag till nationell och internationell ungdomsverksamhet

Tabell 6.4 Anslagsutveckling

Tusental kronor

2002	Utfall	88 264	Anslags- sparande	779
2003	Anslag	87 889	Utgifts- prognos	86 402
2004	Förslag	87 889		
2005	Beräknat	87 889 ²		
2006	Beräknat	87 889 ³		

Anslaget disponeras för statsbidrag till ungdomsorganisationer enligt förordningen (2001:1060) om statsbidrag till ungdomsorganisationerna samt även för visst övrigt stöd till nationell och internationell ungdomsverksamhet. Fram till utgången av 2003 tillämpas förordningen (1994:641) om statsbidrag till ungdomsorganisationer.

Regeringens överväganden

Under 2001 genomförde en arbetsgrupp inom Regeringskansliet en översyn av bidragssystemet för statsbidrag till ungdomsorganisationerna med utgångspunkt i förslag från Ungdomsstyrelsen. Regeringen fattade i december 2001 beslut om en ny förordning (2001:1060) om statsbidrag till ungdomsorganisationer, vilken tillämpas första gången bidragsåret 2004.

Anslaget 29:2 har minskats med totalt 8,5 miljoner kronor sedan 1999. Dels har totalt 3,5 miljoner kronor successivt förts över till anslaget

29:1 *Ungdomsstyrelsen*. Dels fördes 2001 4 miljoner kronor över till anslaget 30:2 *Bidrag till allmänna samlingslokaler*. En ytterligare neddragning av anslaget om 1 miljon kronor gjordes vidare 2003. Ungdomsstyrelsen har sedan 2001 disponerat 4 miljoner kronor av anslaget 30:2 *Bidrag till allmänna samlingslokaler*, vilka har fördelats till samlingslokalorganisationerna för utredningsarbete och informationsinsatser som avser ungdomars nyttjande av samlingslokaler för olika verksamheter.

Regeringen ger Landsrådet för Sveriges ungdomsorganisationer (LSU) stöd för nationell och internationell verksamhet. LSU har i dag 84 medlemsorganisationer. Regeringen ger även Centrum för Internationellt Ungdomsutbyte (CIU) stöd för information om ungdomsutbyte. Hösten 2001 genomfördes en utvärdering av LSU:s och CIU:s verksamheter som visade att verksamheterna har ett stort värde för ungdomsorganisationer respektive ungdomar och att verksamheterna utförs enligt intentionerna. Utvärderingen visade också att det finns behov av en utökad basfinansiering av dessa verksamheter.

Ungdomsstyrelsen stödjer utvecklingen av en sektorsövergripande kommunal ungdomspolitik genom samverkan med kommunerna i ett aktivt utvecklingsarbete. För att stimulera utvecklingen av en sektorsövergripande och kunskapsbaserad kommunal ungdomspolitik bör stödet till kommunal utvecklingsverksamhet förstärkas.

Regeringen föreslår att anslaget för 2004 anvisas 87 889 000 kronor.

7 Politikområde 30 Folkrörelsepolitik

7.1 Omfattning

Folkrörelsepolitiken omfattar generella frågor som rör människors möjligheter att organisera sig i folkrörelser, föreningar och liknande sammanslutningar samt villkoren och förutsättningarna för dessa sammanslutningar. Dessutom omfattar politikområdet regeringens och dess förvaltningsmyndigheters dialog och samverkan med föreningslivet samt statistik, forskning och övrig kunskapsbildning om folkrörelser och föreningslivet i övrigt.

Idrottspolitiken utgör en specifik del av folkrörelsepolitiken. Idrottspolitiken inrymmer verksamheter som främjar idrott och motion och som samtidigt bidrar till en förbättrad folkhälsa.

Folkrörelsepolitiken omfattar vidare anslagen för stöd till idrotten, allmänna samlingslokaler, kvinnoorganisationer och friluftorganisationer. Därutöver berörs anslag inom ett antal andra politikområden.

7.2 Utgiftsutveckling

Tabell 7.1 Utgiftsutvecklingen inom politikområdet

Miljoner kronor

	Utfall 2002	Anslag 2003 ¹	Utgifts- prognos 2003	Förslag anslag 2004	Beräknat anslag 2005	Beräknat anslag 2006
30:1 Stöd till idrotten	450,9	454,7	443,9	448,2	448,2	448,2
30:2 Stöd till allmänna samlingslokaler	17,1	29,0	29,3	29,0	29,0	29,0
30:3 Bidrag till kvinnoorganisationernas centrala verksamhet	4,9	3,4	3,3	3,4	3,4	3,4
30:4 Stöd till friluftorganisationer	14,5	15,0	15,1	15,0	15,0	15,0
Totalt för politikområde Folkrörelse	487,4	502,1	491,6	495,6	495,6	495,6

¹ Inklusivt beslut till följd av förslag till tilläggsbudget till statsbudgeten för budgetåret 2003 i samband med den ekonomiska vårpropositionen och förslag till tilläggsbudget i denna proposition.

7.3 Mål

Målet för folkrörelsepolitiken är att människor skall ha bästa möjliga förutsättningar att bilda och delta i olika typer av folkrörelser och föreningar.

7.4 Politikens inriktning

Inledning

Folkrörelsepolitiken är inriktad på att dels stimulera och stödja människors organisering i föreningar och liknande sammanslutningar, dels bidra till goda förutsättningar för dessa föreningar att verka och bedriva verksamhet. Inom folkrörelsepolitiken hanteras generella frågor som rör alla typer av folkrörelser och ideella föreningar, såsom den statliga bidragsgivningen till föreningslivet. Folkrörelsepolitiken är på så sätt också ett komplement till ett stort antal andra politikområden – t.ex. demokrati-, integrations-, jämställdhets-, storstads-, folkhälso- och kulturpolitiken – som hanterar specifika frågor som rör olika typer av föreningar inom respektive område.

Ett av syftena med folkrörelsepolitiken är att skapa ett samlat synsätt och agerande från statens sida när det gäller såväl relationer till folkrörelser och föreningar av olika slag som villkor och förutsättningar för föreningslivets verksamhet.

Ett annat syfte är att synliggöra och lyfta fram den betydelse föreningslivet har för den demokratiska infrastrukturen i vårt samhälle. Föreningslivet skapar och utvecklar särskilda förutsättningar för den representativa demokratin bl.a. genom att medlemmarna får träna sig i och blir vana vid att gemensamt argumentera, värdera och fatta beslut. Sektorn organiserar också en mångfald av politiska, ekonomiska och sociala intressen. Dessutom spelar föreningslivet en viktig roll som mötesplats och alternativ arena för samtal och möten mellan människor som gått samman för att tillgodose gemensamma intressen och behov. Ett föreningsliv präglad av vitalitet och mångfald som ger medborgarna möjligheter till inflytande, delaktighet och deltagande utgör en bas för demokratins funktion. Genom en aktiv folkrörelsepolitik vill regeringen således bidra till att utveckla och fördjupa demokratin.

Politiken syftar också till att stödja och stärka den sociala ekonomin i samhället. Med social ekonomi avses organiserad verksamhet som primärt har samhälleliga ändamål, bygger på demokratiska värderingar och är organisatoriskt fristående från den offentliga sektorn. Sådan verksamhet bedrivs i första hand i föreningar, stiftelser och kooperativ. Verksamheterna har allmännytta eller medlemsnytta, inte vinstintresse, som främsta drivkraft. Grundläggande för större delen av verksamheterna inom den sociala ekonomin är människors vilja till ideella insatser. Folkrörelsepolitiken har därmed en stor betydelse för hur förutsättningarna för aktörerna inom den sociala ekonomin formas.

Det övergripande målet för folkrörelsepolitiken delas in i fyra huvudområden;

- generella frågor rörande villkor och förutsättningar för folkrörelser och ideella föreningar,
- generella frågor rörande bidrag till folkrörelser och ideella föreningar,
- regeringens och dess förvaltningsmyndigheters dialog med föreningslivet, samt
- statistik, forskning och övrig kunskapsbildning om föreningslivet och dess verksamhet.

Samordning av folkrörelsepolitiken

Som tidigare nämnts behandlas frågor som rör den ideella sektorn och dess olika verksamheter inom i stort sett samtliga politikområden. I syfte att samordna regeringens folkrörelsepolitik tillsattes i september 2001 en interdepartemental arbetsgrupp. I arbetsgruppen ingår representanter från samtliga departement. Gruppens uppgifter har två huvudsakliga inriktningar; dels att utgöra forum för samråd i frågor som rör föreningslivet och den sociala ekonomin och på så sätt förbättra den gemensamma kunskapsbasen om dessa frågor i statsförvaltningen, dels följa upp vissa gemensamma insatser på området.

Arbetsgruppen har kunnat konstatera att det föreligger behov av att se över folkrörelsepolitiken och de olika insatser som görs riktade mot föreningslivet och den sociala ekonomin. Regeringen har därför för avsikt att under 2004 låta se över den statliga folkrörelsepolitiken.

Folkrörelsepolitiken som ett redskap för att nå mål inom andra politikområden

Folkrörelsepolitiken är alltså ett komplement till ett stort antal politikområden som hanterar specifika frågor som rör den ideella sektorn. Därtill kan olika insatser inom folkrörelsepolitiken även vara ett verkningsfullt redskap för att nå politiskt prioriterade mål inom andra områden.

Ett exempel på en sådan insats är det samverkansprojekt som påbörjades våren 2003 mellan regeringen, Svenska Kommunförbundet och föreningslivet. Projektet handlar om att finna former för att genom föreningslivet stödja nyanlända invandras etablering i samhället. Det handlar bland annat om hur föreningslivet kan bidra till en tidig kontakt för att stödja språkinläring och möjligheten att skaffa nya bekanskap utifrån ett gemensamt intresse eller engagemang. Därigenom skapas möjligheter till kontaktytor mellan nyanlända invandrare och föreningar utifrån de deltagandes gemensamma intressen och behov. På detta sätt kan möten mellan människor – oavsett nationalitet eller etniskt ursprung – främjas under jämlika villkor.

Samverkansprojektets första fas består i stöd till ett antal pilotprojekt. Några av dessa pilotprojekt planeras att genomföras inom storstadsregionerna. Samverkansprojektet är således även ett redskap i regeringens storstadspolitik, där ett av målen handlar om att bryta den sociala, etniska och diskriminerande segregationen och därmed verka för jämlika och jämställda levnadsvillkor för storstädernas invånare. I detta arbete kan idrottsrörelsen utgöra en värdefull resurs genom sin verksamhet som attraherar många människor.

Ett annat exempel avser jämställdhetsmålet. Riksdagen och regeringen har slagit fast att jämställdhet är ett politiskt prioriterat mål och skall genomsyra hela samhället. Mot bakgrund av bl.a. detta mål skall det undersökas vilka krav avseende jämställdhet som ställs generellt på folkrörelser och föreningar för att de skall få statliga bidrag. Undersökningen skall utföras inom ramen för den översyn av det statliga stödet till kvinnoorganisationer som regeringen beslutade den 8 maj 2003. Utifrån slutsatserna i denna undersökning skall utredaren lämna förslag på hur frågan om krav avseende jämställdhet i den statliga bidragsgivningen till folkrörelser och föreningar skall behandlas fortsättningsvis.

Ytterligare ett exempel är idrottsrörelsens och friluftorganisationernas roll och insatser när det gäller att bidra till en god folkhälsa och att de nationella folkhälsomålen uppnås.

Villkor och förutsättningar

En uppgift inom politikområdet är att medverka till att lagstiftning och finansiella villkor för folkrörelserna och föreningslivet i övrigt utformas på ett ändamålsenligt sätt. Detta kräver att regeringen har kunskap om den ideella sektorn och dess behov samt om vad det är som stimulerar respektive försvårar människors organisering i folkrörelser och det övriga föreningslivet. Folkrörelsepolitiken är därför i denna del i huvudsak inriktad på olika åtgärder för att öka kunskapen om och förståelsen för den ideella sektorn. I detta sammanhang är den kontinuerliga dialogen mellan föreningslivet och regeringen en värdefull kunskapskälla. Under innevarande år genomförs därför ett s.k. folkrörelseforum för sådan dialog med syfte att öka regeringens kunskap om folkrörelsernas förutsättningar och villkor. Därtill har regeringen för avsikt att som ett led i denna kunskapsinhämtning låta en särskild utredare kartlägga ideella föreningars rättsliga villkor.

En förutsättning för människors organisering är att det måste vara praktiskt möjligt för dem att sluta sig samman och mötas i lokala föreningar och grupper. Regeringen stödjer därför sedan 1942 genom ett särskilt bidrag tillkomst respektive ombyggnad av s.k. allmänna samlingslokaler. En särskild utredare undersöker och analyserar för närvarande frågor som rör allmänna samlingslokaler och det statliga stödet för sådana lokaler. Utredaren skall redovisa sitt uppdrag senast den 31 december 2003. Därefter kommer utredarens förslag beredas på sedvanligt sätt.

En annan uppgift inom denna del av politiken är att bevaka föreningslivets villkor för och möjligheter till självfinansiering samt tillgång till externt kapital.

Bidragsgivning

Folkrörelsepolitiken omfattar generella frågor kring bidrag till folkrörelser och föreningar. Med det avses frågor som rör dels statliga bidragsprinciper och bidragssystem samt utvecklingen av dessa, dels uppföljning och utvärdering av olika typer av statsbidrag. Grundläggande värden för folkrörelsepolitiken är föreningarnas självständighet och oberoende,

såväl gentemot den offentliga sektorn som gentemot det privata näringslivet. Samtidigt är det viktigt att säkerställa att skattemedel används på ett ändamålsenligt sätt. En viktig uppgift inom denna del av folkrörelsepolitiken är att finna vägar för att kunna kombinera statens behov av kontroll med föreningarnas behov av integritet och självständighet.

En annan väsentlig fråga handlar om att inhämta kunskap om föreningarnas inställning till och behov av de olika typer av bidrag som i dag lämnas, t.ex. organisationsbidrag, verksamhetsbidrag och projektbidrag. Frågan om bidragsgivarnas val av bidragsform är en av de frågor som Statskontoret undersöker inom ramen för den bidragstudie som myndigheten för närvarande gör på uppdrag av regeringen.

Dialog

Regeringen anser att folkrörelser, föreningar och liknande sammanslutningar är betydelsefulla företrädare för olika medborgargrupper och intressen i samhället. Ett starkt och mångfaldigt föreningsliv utgör själva kttet i ett demokratiskt samhälle. Dessutom har de lokala föreningarna en stor betydelse för förnyelse och vitalisering av det politiska systemet. En bred dialog och samverkan med sådana föreningar och sammanslutningar är därför väsentlig för demokratin. Därtill är en sådan dialog viktig för det lokala utvecklingsarbete som bedrivs inom storstadspolitiken i utsatta stadsdelar.

Regeringen samråder i dag i stor utsträckning – i mer eller mindre formaliserade forum – med folkrörelser och andra typer av föreningar. Dessa forum behandlar dock inte de generella frågor som rör hela den ideella sektorn. I stället hanterar respektive forum mer specifika frågor inom respektive politikområde. Regeringen har därför inrättat ett forum, folkrörelseforum, för övergripande frågor rörande sektorns villkor och förutsättningar att driva verksamhet samt sektorns möjligheter att utgöra en samlad samhällsröst i för demokratin viktiga frågor.

En arbetskommitté för såväl förberedelsen som genomförandet av forumets olika delar har bildats. I den ingår företrädare för Regeringskansliet, Svenska Kommunförbundet, föreningslivet och Kooperationen. Arbetskommitténs uppgift är även att följa upp de insatser som görs inom ramen för forumet och ge förslag till i vilken form dialogen skall föras 2004.

Statistik och annan kunskapsbildning

En viktig uppgift inom politikområdet är att bidra till en ökad kunskap om föreningslivet och dess verksamheter. Det avser kunskap om dels föreningarnas och folkrörelsernas samhällsroll och betydelse för den demokratiska infrastrukturen, dels föreningslivets sammansättning, omfattning och verksamhetsinriktning. Det handlar om att inhämta sådan kunskap genom både dialog med företrädare för föreningslivet och särskilda studier. Ett exempel på en sådan studie är den som Statistiska centralbyrån (SCB) redovisade i en rapport om föreningsengagemanget i Sverige som överlämnades till regeringen den 26 mars 2003. SCB har under 2000 inom ramen för Undersökningarna om levnadsförhållanden (ULF) genomfört en särskild kartläggning av människors engagemang i ideella och ekonomiska föreningar. En liknande kartläggning genomfördes 1992. I rapporten görs jämförelser mellan resultaten från de båda kartläggningarna.

Rapporten visar bl.a. att medlemsantalet sjunkit mellan åren 1992–2000 inom i stort sett samtliga typer av föreningar. Emellertid har SCB samtidigt funnit att trots svikande medlems-siffror har människors engagemang inte minskat. Detta skulle enligt SCB kunna tyda på att det traditionella föreningslivet inte längre är en lika självklar kanal för människors engagemang som tidigare och att människor i stället till viss del väljer andra kanaler för sitt engagemang och andra organisationsformer. Det finns i dag ingen samlad kunskap om dessa alternativa organisationsformer. Regeringen avser därför att inhämta sådan kunskap samt undersöka om det finns möjlighet att främja och på olika sätt stödja människors alternativa sätt att organisera sig för att kunna tillgodose gemensamma intressen och behov. I detta sammanhang bör nämnas att översynen av stödet till kvinnoorganisationerna kan ses som en pilotstudie. Inom ramen för översynen skall det nämligen bl.a. undersökas vilka förutsättningar det finns att bredda stödet till kvinnoorganisationerna så att andra typer av sammanslutningar än de traditionella föreningarna skall kunna ges möjlighet att ta del av det.

De undersökningar som SCB:s rapport baseras på har haft medlemskapet som utgångspunkt. Således har de som ingått i undersökningarna fått svara på frågor om i vilken utsträckning man är medlem i någon förening och i så fall i vilken förening och om

man innehar förtroendeuppdrag m.m. För att kunna få en mer komplett och samlad bild av det ideella engagemanget i sin helhet bör denna studie kompletteras med en undersökning som utgår från människors ideella insatser i stället för medlemskap. Regeringen har därför för avsikt att låta genomföra en sådan undersökning under 2004.

En annan viktig uppgift inom denna del av folkrörelsepolitiken är att möjliggöra en spridning i statsförvaltningen och i samhället i övrigt av den inhämtade kunskap, och annan information, om föreningslivet. Det kan bl.a. ske genom användandet av den nya informations-tekniken, som skapar möjligheter för föreningar och folkrörelser både att lämna och ta del av betydelsefull information samt att kunna delta i diskussioner och problemformuleringar före beslut i folkvalda församlingar.

Idrottspolitiken

Målen för idrottspolitiken är att ge alla människor möjlighet att motionera och idrotta för att främja en god folkhälsa, att stödja en fri och självständig idrottsrörelse för alla samt att ge människor positiva upplevelser av idrott som underhållning.

En god folkhälsa är en betydelsefull komponent för välfärden i vårt samhälle. Det är viktigt att barn och ungdomar tidigt skapar sig motionsvanor som varar hela livet. Vidare är det väsentligt att äldre människors och funktionshindrades behov av motion uppmärksammas. Det är hela samhällets ansvar och intresse att möjligheter skapas för alla människor att utöva motion och idrott regelbundet. Förutsättningar måste finnas för alla som så önskar att bedriva olika former av idrott och motion utifrån intresse och fysisk förmåga.

Staten, kommunerna och idrottsrörelsen måste tillsammans pröva nya former för att bryta den utveckling som innebär att många människor i olika åldrar inte motionerar i tillräcklig omfattning, vilket på sikt leder till sämre hälsa. Ett nära samarbete är här särskilt viktigt för att nå framgång i det lokala utvecklingsarbete som bedrivs inom storstadspolitiken i utsatta stadsdelar. Regeringen anser vidare att det är av stor vikt att i samhällsplaneringen, i skolans arbete och i andra

sammanhang uppmuntra och ge möjligheter till människors motion och idrott.

Den svenska folkrörelseidrotten med dess många lokala föreningar och omfattande ideella engagemang har lagt grunden för idrottens utveckling i vårt land. För de flesta människor och för samhället i sin helhet är idrotten värdefull genom att skapa sunda motionsvanor, bidra till en god folkhälsa, demokratisk delaktighet samt vara en vardaglig mötesplats för personer med olika etnisk och kulturell bakgrund. En fri och självständig idrottsrörelse, som bygger på ideellt engagemang och som bedriver en bred verksamhet, bör därför även i framtiden ges ett aktivt stöd.

Stödet bör vara inriktat på sådan verksamhet som främjar bredd- och motionsidrott, värnar om god etik och ger lika möjligheter för kvinnor och män med olika social bakgrund och ekonomiska förutsättningar. Flickor måste ges lika möjligheter som pojkar att delta utifrån sina intressen och förutsättningar. Syftet skall också vara att främja demokratisk delaktighet, aktivt eftersträva integration och god tillgänglighet för funktionshindrade samt en god folkhälsa.

Den svenska idrottsrörelsen gör betydande insatser för att bekämpa dopningen inom idrotten. Även internationellt har Sverige gått i spetsen för ett aktivt samarbete i kampen mot dopning. Sverige är f.n. ordförandeland inom IADA (the International Anti-Doping Arrangement) och deltar i övervakningsgruppen för Antidopnings-konventionen samt bidrar målinriktat till att utveckla Världsantidopningsbyrån (WADA). Dessa insatser är viktiga också för att möjliggöra för svenska idrottsutövare att kunna tävla på lika villkor internationellt.

Underhållningsidrotten har sitt värde främst genom att den skapar förströelse och glädje för många idrottsintresserade människor i vårt land. Elitidrottsutövare är bra förebilder för många unga människor och kan därigenom inspirera dem till att börja idrotta.

Frågan om ett statligt stöd till ett Riks-idrottsmuseum har aktualiserats. Detta mot bakgrund av den betydelse som idrotten sedan länge har i samhället. Regeringen anser att ett Riksidrottsmuseum bidrar positivt till att öka idrottens betydelse i samhällets fortsatta utveckling. Regeringen avser att inom anslaget reservera medel till ett bidrag för ett Riksidrottsmuseum.

Friluftspolitiken

I skrivelsen En samlad naturvårdspolitik som lämnades till riksdagen i mars 2002 (skr. 2001/02:173) underströk regeringen att friluftslivet har stor betydelse för folkhälsan, bidrar till livskvalitet samt ger en social och kulturell dimension till naturvården.

Friluftsliv är en av de vanligaste formerna för fysisk aktivitet. Forskning visar att närmiljön har en avgörande betydelse för om man är fysiskt aktiv, vistas ute och bedriver friluftsliv. Friluftslivet har stor betydelse när det gäller möjligheterna att nå det nationella folkhälso-målet om ökad fysisk aktivitet. Friluftsgenerationernas verksamhet är mot denna bakgrund mycket värdefull för samhället. Precis som när det gäller idrotten har samhället ett ansvar för att skapa goda förutsättningar för friluftsgenerationerna och deras verksamhet, inte minst när det gäller barn och ungdomar.

7.5 Insatser

7.5.1 Insatser inom politikområdet

Utredning om stöd till kvinnoorganisationer

Regeringen beslutade den 8 maj 2003 att en särskild utredare skall utvärdera och analysera stödet till kvinnoorganisationernas centrala verksamhet samt föreslå förändringar för att anpassa bidraget till hur samhället och kvinnoorganisationerna har utvecklats sedan bidraget inrättades. Utredaren skall analysera stödet ur ett folkrörelseperspektiv och utvärdera vilken betydelse stödet har för kvinnors vilja och möjligheter till egen organisering och de demokratiska förtjänsterna av detta. Utredaren skall även undersöka vilka krav avseende jämställdhet som ställs generellt på folkrörelser och föreningar för att de skall få statliga bidrag.

Utredaren skall redovisa uppdraget senast den 31 maj 2004.

Folkrörelseforum

Regeringen har tagit initiativ till att skapa ett folkrörelseforum för dialog mellan regeringen och föreningslivet. Det forum som genomförs under 2003 består av en serie tematiska seminarier och en tvådagarskonferens. Seminarier handlar om de faktorer som stimulerar

respektive hindrar människors organisering i olika typer av folkrörelser, föreningar och andra sammanslutningar. De behandlar bl.a. ämnen som rör ideella sektorns möjligheter att finansiera sin verksamhet samt den lagstiftning som påverkar sektorn. Vid den avslutande konferensen i november 2003 kommer de frågor och ev. slutsatser som framkommit vid dessa seminarier att behandlas och vidareutvecklas. Forumet utgör en viktig del i regeringens kontinuerliga dialog med föreningslivet och olika aktörer inom den sociala ekonomin.

Utredning om allmänna samlingslokaler

Regeringen beslutade i april 2002 att en särskild utredare skall undersöka och analysera frågor som rör allmänna samlingslokaler. Inom ramen för uppdraget ingår att undersöka vilken betydelse de allmänna samlingslokalerna och det stöd som utgår för dessa lokaler har för närsamhället, särskilt när det gäller invånarnas inflytande och deltagande i samhällslivet och i de politiska processerna. I denna del ingår att undersöka vilken betydelse samlingslokalerna har för invånarnas möjligheter att utöva de grundlagsfästa mötes-, yttrande- och föreningsfriheterna. Utredaren skall även utreda effekterna av det statliga stöd som lämnas för allmänna samlingslokaler. Uppdraget skall redovisas senast den 31 december 2003.

Bidragstudie

Regeringen beslutade den 18 juni 2003 att ge Statskontoret i uppdrag att se över bidragsgivningen till ideella föreningar. I uppdraget ingår att kartlägga den statliga, landstingskommunala och kommunala bidragsgivningen till föreningslivet. Dessutom skall Statskontoret undersöka om det finns behov av vissa gemensamma bidragsprinciper när det gäller den statliga bidragsgivningen. Uppdraget skall redovisas den 30 april 2004.

Folkrörelseforskning

Regeringen beslutade den 19 december 2002 att ge Vetenskapsrådet i uppdrag att göra en kartläggning av forskningen om demokrati, offentlig förvaltning och folkrörelser. Uppdraget skall redovisas den 31 oktober 2003.

Idrottspolitiken

Ökad satsning på barn och ungdomar

Regeringen beslutade i maj 2003 om närmare anvisningar till Sveriges Riksidrottsförbund för bidraget om 100 miljoner kronor som AB Svenska Spels bolagsstämma fattat beslut om. Bidraget är inledningen av den ökade satsningen på idrottsrörelsens barn- och ungdomsverksamhet (även kallad "Handslaget" mellan staten, kommunerna och idrottsrörelsen). Bidraget har som ändamål att stötta och uppmuntra idrottsföreningar och specialidrottsförbund att öppna dörrarna för fler, hålla tillbaka avgifterna, satsa mer på flickors idrottande, delta i kampen mot droger och intensifiera samarbetet med skolorna.

Åtgärder skall bland annat vidtas för att erbjuda barn och ungdomar, som i dag inte deltar i idrottsverksamhet, lustfyllda och hälsofrämjande aktiviteter utan krav på resultat. Vidare skall förutsättningar skapas för att flickor skall kunna utöva idrott på det sätt de själva önskar. Idrottsföreningar skall uppmuntras att i nära samarbete med skolorna utveckla metoder som lockar alla elever till fysisk aktivitet i olika former.

Riksidrottsförbundet disponerar högst 15 miljoner kronor av bidraget för förbundens ökade insatser för att inspirera fler att idrotta. Riksidrottsförbundet disponerar vidare minst 10 miljoner kronor av bidraget för insatser till speciellt prioriterade områden som exempelvis: insatser på flyktingförläggningar, verksamhet för funktionshindrade, etablering av näridrottsplatser i storstadsområden i samverkan mellan föreningar och kommuner eller andra intressenter och stöd till förbund som vill pröva nya verksamhetsformer för att nå ungdomar som rör sig för lite.

Disposition av medel från överskott av värdeautomatspel

Regeringen har i maj 2003 medgivit att Riksidrottsförbundet av överskottet från AB Svenska Spels värdeautomater får disponera högst 15 miljoner kronor för fortsatt stöd till lokalt utvecklingsarbete av idrottsverksamhet i samarbete med SISU Idrottsutbildarna, högst 22 miljoner kronor för en nationell utbildning av ledare för barn- och ungdomsidrott och till fortsatta insatser för unga idrottsledare i samarbete med SISU Idrottsutbildarna, högst 0,8 miljoner kronor för projektet "idrotts-

resurser på lika villkor" och högst 11,5 miljoner kronor till lokala idrottsanläggningar för barn- och ungdomsverksamhet.

Europeiska året för utbildning genom idrott 2004

Regeringen gav i maj 2003 Riksidrottsförbundet i uppdrag att vara nationellt samordningsorgan för det av Europaparlamentet och Europeiska unionens råd beslutade Europeiska året för utbildning genom idrott 2004 (nr 291/2003/EG). Riksidrottsförbundet skall koordinera detta arbete med de insatser som förbundet gör med stöd av de särskilda medel som förbundet disponerar för "Handslaget".

Regeringen pekade särskilt på att Riksidrottsförbundet vid genomförandet av uppdraget skall ta hänsyn till den av regeringen beslutade nationella handlingsplanen mot rasism, främlingsfientlighet, homofobi och diskriminering. Uppdraget skall genomföras i nära samarbete med Myndigheten för skolutveckling.

Idrottsresurser på lika villkor

Regeringen gav i juni 2000 Riksidrottsförbundet i uppdrag att, i samverkan med Svenska Kommunförbundet, leda ett planerat treårigt projekt vars övergripande syfte skall vara att verka för att en rättvis fördelning sker av samhällets resurser för idrottsverksamhet. Under 2002 har arbetet främst inriktats mot två studier omfattande idrott och integration samt funktionshindrade personers möjlighet att utöva fysisk aktivitet. Under 2003 har en utveckling påbörjats av metoder som underlättar diskussioner bland idrottens beslutsfattare och anställda vad gäller frågor som rör hur makt och resurser fördelas mellan flickor och pojkar, kvinnor och män.

Lokal idrottsutveckling med stöd ur Allmänna arvsfonden

För att främja utveckling och förnyelse av idrottsverksamhet, främst på lokal nivå, har regeringen beslutat att avsätta totalt 60 miljoner kronor ur Allmänna arvsfonden under åren 1999 till 2002. Satsningen har vänt sig till föreningslivets idrottsverksamhet för barn, ungdomar och funktionshindrade. Särskilt prioriterade områden har varit integration och jämställdhet. Inom satsningen har stöd beviljats för sammanlagt 207 projekt. I sin slutrapport "Lokal idrottsutveckling med stöd ur Allmänna arvsfonden" (Ds 2002:43) betonar den arbetsgrupp, som tillsattes i syfte att bistå Arvsfondsdelegationen i

beredningen av dessa projekt, behovet av fortsatta insatser inom flera områden. Bland dessa kan främst nämnas ledarutveckling, samarbete mellan idrottsföreningar och skolan, idrott för personer med funktionshinder samt delaktighet och mångfald. En utvärdering av satsningen visar att de positiva effekterna är många och i vissa fall omfattande. Även negativa erfarenheter har framkommit som felaktiga fokuseringar, brist på ledare samt konflikter mellan projekten och övrig verksamhet. I utvärderingen föreslås följande övergripande aspekter uppmärksammas och diskuteras vid en fortsatt utveckling av verksamhet inom området:

- Idrottsrörelsen kan på olika sätt bidra till en positiv samhällsutveckling.
- Projekten bör dokumenteras, erfarenheter förmedlas och utnyttjas vid framtagning av läromedel.
- Samverkan bör sökas mellan verksamhetsutvecklingen inom idrotten å ena sidan och utbildning och forskning inom idrottsvetenskap å andra sidan.
- Arvsfondssatsningen bör slutligt följas upp efter 3–5 år.

Talangsatsning inom svensk idrott

Regeringen har årligen sedan 1999 betalat ut bidrag till en talangsatsning inom svensk idrott. År 2001 inledde regeringen en motsvarande satsning på svensk handikappidrott. Båda satsningarna är avsedda att sträcka sig t.o.m. 2005. Regeringen har inlett samtal med idrottsrörelsen och näringslivet om förutsättningarna för en fortsatt satsning efter 2005.

Utredning om professionell boxning och andra kampsportar

Regeringen beslutade i oktober 2001 att en särskild utredare skulle analysera de frågor som hänger samman med professionell boxning och andra kampsportar. Frågorna skulle belysas allsidigt med tonvikt på de medicinska aspekterna. Även dess sociala funktion och möjligheter att bidra till integration och anpassning i samhället var viktiga frågor som utredaren skulle överväga. I uppdraget ingick att se över lagen (1969:612) om förbud mot professionell boxning och bedöma om den fyller sitt syfte eller om dess inriktning och omfattning bör förändras i något avseende. Även frågan om det över huvud taget finns behov av ett fortsatt

förbud mot professionell boxning skulle analyseras. Utredaren redovisade i mars 2003 sitt arbete i betänkandet *Kampsport i fokus* (SOU 2003:24).

Utredaren föreslår att det införs en reglering med krav på tillstånd för offentliga tillställningar som innehåller tävling eller uppvisning i kampsportar där slag eller sparkar riktade mot huvudet är tillåtna. Denna reglering föreslås ersätta lagen om förbud mot professionell boxning.

Den föreslagna regleringen innebär att det blir förbjudet, att utan tillstånd, anordna en offentlig tillställning med tävling eller uppvisning i kampsportar där det ingår slag eller sparkar mot deltagares huvud. Det blir däremot inte förbjudet att delta i en sådan tillställning. Utredarens förslag har remitterats och bereds för närvarande inom Regeringskansliet.

Riksidrottsförbundets studie av ideella ledare

Riksidrottsförbundet har under våren 2003 genomfört en begränsad intervjuundersökning av de förtroendevalda idrottsledarna. Resultatet av undersökningen visar att många ledare uppfattar sina uppgifter som betungande och fortsätter sitt arbete främst på grund av att det är svårt att finna ersättare. En slutsats är att det är svårare att rekrytera nya styrelseledamöter än aktivitetsledare.

Friluftspolitiken

Regeringen har sedan skrivelsen *En samlad naturvårdspolitik* (skr. 2001/02:173) presenterades gett Naturvårdsverket ett särskilt ansvar för friluftspolitiken. Regeringen har vidare inrättat ett särskilt Friluftsråd knutet till Naturvårdsverket. Statens stöd till friluftsanslag kommer fr.o.m. 2004 att fördelas av Friluftsrådet. Under 2004 avser regeringen att starta en särskild satsning på kommunal och lokal naturvård (se Utgiftsområde 20 Allmän miljö- och naturvård). Grundtanken är att stimulera lokal och kommunal naturvård till att genom naturvårdsprojekt bidra till att nå de naturvårdsanknutna miljö- och delmålen. Även projekt som handlar om att förbättra förutsättningar för friluftsliv ryms inom ramen för denna satsning.

7.5.2 Insatser utanför politikområdet

Som tidigare nämnts stödjer regeringen olika slag av föreningar och folkrörelser även inom andra politikområden, t.ex. genom att lämna olika bidrag. Ett stort antal statliga myndigheter samt några s.k. paraplyorganisationer som tilldelats vissa myndighetsfunktioner, t.ex. Riksidrottsförbundet, hanterar dessa bidrag. Här kan nämnas att det för närvarande genomförs bidragsöversyner inom en rad politikområden, t.ex. vad gäller statsbidragen till etniska organisationer.

Därutöver är kommunerna viktiga som finansiärer av verksamhet i folkrörelser och föreningar. Ett betydande stöd ges också genom kommunernas lokalsubventioner.

Vid AB Svenska Spels bolagsstämma 2003 fattades beslut om ett bidrag till idrotten på 160 miljoner kronor varav regeringen har beslutat om närmare anvisningar för 100 miljoner kronor. Vid samma tillfälle fattades beslut om att ca 607 miljoner kronor av överskottet från det värdeautomatspel som AB Svenska Spel har koncession på att driva skall betalas ut för idrottsrörelsens lokala barn- och ungdomsverksamhet via Riksidrottsförbundet och ca 143 miljoner kronor till ungdomsorganisationerna via Ungdomsstyrelsen. Totalt har 749 miljoner kronor av överskottet från värdeautomatspelet betalats ut till det lokala föreningslivets barn- och ungdomsverksamhet.

Därutöver anslås årligen över statsbudgeten cirka 90 miljoner kronor för nationell och internationell ungdomsverksamhet, varav en stor del av summan disponeras för statsbidrag till ungdomsorganisationer. Härigenom kan bl.a. ungdomars intresse för demokratifrågor samt jämlikhet mellan olika ungdomsgrupper främjas.

Ett exempel på ett annat politikområde inom vilket det hanteras frågor rörande den ideella sektorn är politikområdet Demokrati. Med syfte att öka kunskapen om demokrati och demokratins funktionssätt genomförs en rad insatser inom nämnda politikområde i vilka föreningslivet är en viktig aktör.

Ett ytterligare exempel på ett politikområde där det hanteras frågor rörande den ideella sektorn är utbildningspolitiken, där det årligen avsätts drygt 2,5 miljarder kronor för folkbildningsverksamhet i folkhögskolor och studieförbund. För närvarande pågår en statlig utvärdering av folkbildningen, SUFO 2. Inom

ramen för utvärderingen skall det göras en samlad bedömning av i vad mån statens syften med statsbidraget till folkbildningen har infriats. För att bredda beslutsunderlaget inför en kommande folkbildningsproposition har särskilda medel ställts till Folkbildningsrådets förfogande för att rådet tillsammans med berörda aktörer skall formulera sin egen syn på folkbildningens roll och uppgifter. Som ett komplement till SUFO 2 och Folkbildningsrådets uppdrag har en utredare utsetts för att belysa folkbildningen i ickedeltagarens perspektiv. Utredaren skall analysera frågan om folkbildningens inriktning, verksamhetsformer och organisation kan bedömas svara väl mot människors villkor i dagens och – om möjligt – morgondagens samhälle. Samtliga uppdrag skall redovisas våren 2004.

Inom detta politikområde har regeringen dessutom i februari 2003 presenterat ett åtgärds paket som skall leda till daglig fysisk aktivitet för alla barn. Åtgärdsprogrammet består av att daglig fysisk aktivitet för alla barn skrivs in i läroplanen, ett uppdrag till Skolverket att följa upp denna ändring i skolplanen, inrättande av ett nationellt resurscentrum för idrott och hälsa vid Örebro universitet samt ett utökat samarbete mellan skolor och lokala idrottsföreningar.

Inom politikområdet Folkhälsa har utredningen om begränsning av alkoholbranschens sponsring inom idrotten m.m. i juni 2003 redovisat betänkandet Alkoholbranschens idrottssponsring och alkohol vid ungdoms-evenemang m.m. (SOU 2003:65).

Idrotten kan spela en betydelsefull roll vid genomförandet av EU:s strukturfonder. Växtkraft Mål 3 är ett av programmen inom europeiska socialfonden och syftar till att stärka individens ställning på arbetsmarknaden. Genom att satsa på förnyelse och kompetensutveckling inom hela arbetsmarknaden för såväl sysselsatta som arbetslösa skall programmet bidra till tillväxt. Inom programområdet kan idrotten i kombination med kompetensutveckling utgöra ett värdefullt incitament för individerna och kan skapa många möjligheter till projekt.

Avslutningsvis bör det nämnas att ett starkt samarbete med enskilda organisationer är en förutsättning för att de utvecklingspolitiska målen skall uppnås. Det civila samhällets organisationer spelar en betydande roll inom det internationella utvecklingssamarbetet och kan bidra till att minska fattigdomen genom bl.a.

opinionsbildning, ekonomisk och social verksamhet samt genom att bidra till demokratisering. Genom stöd, främst via Sida, till svenska, inhemska och internationella enskilda organisationer vill regeringen bidra till utvecklingen av väl fungerande organisationer och organisationsformer i utvecklingsländerna.

7.6 Resultatbedömning

7.6.1 Resultat

Inledning

Det huvudsakliga syftet med de statliga insatserna inom politikområdet är att dessa skall bidra till att underlätta för människor som vill organisera sig i folkrörelser, föreningar och liknande sammanslutningar. Inom politikområdet har det därför initierats ett långsiktigt arbete med att skaffa kunskap om vad det är som främjar respektive hindrar människors organisering. Olika studier på området visar att det nordiska föreningslivet har en lång tradition som arena för en mångfald av aktiviteter, allt ifrån hobbyaktiviteter till opinionsbildning inom t.ex. politiska intresseområden. Genom en hög anslutningsgrad och stark demokratisk organisering skiljer sig föreningslivet i de nordiska länderna från andra länders.

Det finns alltså ett rikt föreningsliv i Sverige som erbjuder en mängd verksamheter och aktiviteter samt fungerar som en alternativ arena för möten och samtal mellan människor. Det handlar om såväl traditionella folkrörelser som föreningar som uppstår kring en specifik fråga eller aktivitet. Förutom att dessa folkrörelser och föreningar är folkbildande och i stor utsträckning bidrar till en demokratisk skolning så erbjuder de möjlighet till gemenskap. Det vill säga en möjlighet att gemensamt med andra antingen engagera sig för något som upplevs som intressant och betydelsefullt och för att t.ex. kunna utöva en idrottsaktivitet eller hobby tillsammans. Därtill erbjuder dessa föreningar människor en möjlighet att tillsammans med andra kunna utgöra en samlad röst i samhället, i för dem väsentliga frågor.

Föreningsengagemang

De olika studier som regeringen initierat inom ramen för folkrörelsepolitiken har bl.a. lett till en

ökad kunskap om medborgarnas engagemang i föreningslivet. En viktig studie i detta sammanhang är den tidigare nämnda rapporten från Statistiska centralbyrån (SCB) om föreningsengagemanget i Sverige. Enligt rapporten är uppskattningsvis ca 90 procent av Sveriges befolkning med i någon förening. Trenden är dock neråtgående när det gäller deltagande i de traditionella föreningarna. Nedgången av medlemsantalet är dock allmän och gäller nästan alla föreningar. Den varierar dock en aning mellan olika föreningstyper. Gemensamt för de organisationer som har större nedgång är att de tillhör den traditionella folkrörelsefären, dvs. politiska partier och intresseorganisationer. Ett fåtal föreningstyper har dock ökat sitt medlemsantal under perioden 1992–2000. Dessa är lokala aktionsgrupper, pensionärsföreningar och föreningar tillhörande Svenska kyrkan.

Den kanske viktigaste trenden gäller en allt svagare återväxt av deltagandet i yngre åldrar. Skillnaderna mellan olika åldersgrupper har förändrats avsevärt under 1990-talet. För åldrarna under 35 år är det en tydlig minskning av deltagandet. Endast för gruppen äldre än 60 år syns en ökning av deltagandet. Deltagandet är störst i medelåldern och minst i unga år.

Beträffande skillnader mellan kvinnors och mäns föreningsdeltagande visar rapporten från SCB att dessa är relativt begränsade när det gäller i vilken utsträckning som kvinnor respektive män deltar. Det finns dock en intressant variation mellan könen som gäller typen av deltagande, liksom utvecklingen av deltagandet. Obetydligt fler män är medlemmar i någon förening, men när män deltar så sker det oftare på högre nivå. Män deltar oftare än kvinnor aktivt i föreningens verksamhet, de har oftare förtroendeuppdrag och fler män talar på möten och påverkar beslut.

Vid en jämförelse av graden av deltagande, dvs. i vilken utsträckning som man är medlem i någon förening, mellan personer från olika socioekonomiska grupper påvisades inga större skillnader. Däremot har SCB funnit skillnader när det gäller intensiteten i deltagandet. Arbetarnas deltagande stannar oftare vid passivt medlemskap, medan tjänstemännens deltagande ofta också innebär aktivitet och inflytande. Exempelvis har högre tjänstemän dubbelt så ofta förtroendeuppdrag, har talat på möten respektive individuellt påverkat besluten, jämfört med arbetare som inte är facklärd. Dominansen

är dessutom ännu starkare inom vissa enskilda föreningstyper, t.ex. kulturföreningar och ordenssällskap.

Således har medlemsantalet inom föreningslivet under de senaste åren minskat. Trots detta är det endast 10 procent av den vuxna befolkningen som inte är medlem i någon förening. Vid en jämförelse av anslutningsgraden i andra länder ligger Sverige och övriga Norden fortfarande i täten.

Föreningslivets betydelse för demokratin

SCB:s rapport visar vidare att föreningslivet generellt sett verkar spela en större roll för det politiska kapitalet än andra sociala nätverk. Ju aktivare medborgaren är i föreningslivet desto större är medborgarengagemanget, även sedan hänsyn tagits till klass, kön och ålder. Det är först och främst intensiteten i deltagandet som förklarar skillnaderna i medborgarengagemanget och det politiska kapitalet, därefter antalet medlemskap och föreningens politiska orientering. SCB har alltså funnit signifikanta samband mellan engagemanget i föreningslivet och politiskt kapital, oavsett typ av förening. I rapporten ges således belägg för att föreningslivet även framgent kommer att spela en väsentlig roll för demokratin.

Idrottspolitiken

Målen för idrottspolitiken är att ge möjligheter till alla människor att motionera och idrotta för att främja en god folkhälsa, att stödja en fri och självständig idrottsrörelse samt att ge människor positiva upplevelser av idrott som underhållning.

Antalet medlemmar i åldern 7–70 år inom idrottsrörelsen uppskattas till 3,3 miljoner. 2,3 miljoner är aktiva medlemmar varav kvinnorna utgör 44 procent. Inom ridsport, konståkning och gymnastik överstiger andelen kvinnor 80 procent. Antalet elitidrottare uppskattas till ca 7 000 personer. Antalet ledare i åldern 7–70 år är ca 700 000 varav 34 procent är kvinnor.

Riksidrottsförbundet har i samarbete med SCB under perioden oktober–december 2002 undersökt svenska folkets tävlings- och motionsvanor. Målgrupp var alla i Sverige mantalskrivna personer mellan 7 och 70 år. Undersökningen visar att den i särklass populäraste motionsformen för alla, mätt i minst en aktivitet per månad, är promenader. Därefter

följer gymnastik, cykling och simning för kvinnorna respektive löpning/joggning, styrke- och cykling för männen. De nu nämnda aktiviteterna dominerar även i åldersgrupperna 7–14 år och 15–29 år så när som att fotboll är den vanligaste aktiviteten för de yngsta näst efter promenader.

Statens stöd till lokal barn- och ungdomsverksamhet inom idrotten uppgick 2002 till 450 miljoner kronor och skapade förutsättningar för barn och ungdomar att delta i 6,7 miljoner sammankomster med nära 58 miljoner deltagartillfällen. Deltagartillfällena fördelades mellan 60,6 procent pojkar och 39,4 procent flickor. 47 procent av deltagarna var i åldern 7–12 år, 36 procent 13–16 år samt 17 procent 17–20 år. I åldern 13–20 år tränar och/eller tävlar 56 procent av pojkarna och 45 procent av flickorna.

Under 2002 har idrottens eget antidopningsarbete förstärkts. Antalet provtagningar uppgick till 3 215 tester varav 67 procent utanför tävling. Under hösten 2002 lanserade Riksidrottsförbundet antidopningskampanjen *Rena Vinnare*.

Syftet med de riksrekryterande idrotts-gymnasierna (RIG) är att möjliggöra och underlätta kombinationen utbildning och elitidrott, att erbjuda eleverna kvantitativt och kvalitativt bra träning i en positiv och stimulerande idrottsmiljö samt att förbereda eleverna för en framtida elitkarriär. RIG-verksamheten under perioden 2002–2005 omfattar 61 gymnasier i 49 kommuner, ca 140 tränare och 1 323 elever. 36 specialidrottsförbund är berörda.

Riksidrottsförbundets projekt *Unga ledare* syftar till att under 2001–2003 genomföra insatser, som skall engagera och stärka ungdomars vilja och förmåga att åta sig ledaruppdrag inom idrotten. Målgruppen är ungdomar i åldern 16 till 25 år. De idrottsdistrikt som omfattar målområden 1 och 2 för EG:s strukturfonder ges viss prioritet. Möjligheterna att uppmuntra unga kvinnors engagemang är också en fokuserad uppgift. Verksamheten genomförs som ett samlat nationellt projekt. Allt arbete inom *Unga ledare* utgår från följande två inriktningar:

- Rekrytera unga ledare till olika idrottsuppdrag
- Öka ungdomars möjlighet till inflytande och delaktighet.

Utifrån detta huvudsyfte har alla 21 distriktsförbund och 40 specialidrottsförbund format olika projekt. Sammanlagt pågår 180 delprojekt runt om i landet. Under hösten 2002

har 4 540 ungdomar mellan 16 och 25 år varit engagerade i Unga ledare-projekt varav 2 150 var flickor.

Riksidrottsförbundet gav i juni 2002 SISU Idrottsutbildarna i uppdrag att genomföra ett program för utveckling av ledare för barn- och ungdomsidrott under 2002–2004. Syftet med satsningen är att utveckla och genomföra kompetensutveckling av ledare inom all barn- och ungdomsidrott.

Under 2002 har 156 föreningar fått bidrag för investeringar i föreningsägda anläggningar. Normalt beviljas 25 procent av investeringskostnaden upp till 400 000 kronor för en om/nybyggnad.

7.6.2 Analys och slutsatser

Målet för folkrörelsepolitiken är att människor skall ha bästa möjliga förutsättningar att bilda och delta i olika typer av folkrörelser och föreningar. Således är en stor del av insatserna inom detta område inriktade på att inhämta kunskap om dels den ideella sektorns förutsättningar, villkor och behov, dels vad det är som främjar respektive hindrar människors organisering. Regeringen bedömer att kunskapen om detta har ökat genom den samordning som sker av generella frågor om föreningslivet. Detta innebär även ökade möjligheter när det gäller att nå det för politikområdet uppsatta målet.

Den svenska demokratin har rötter i föreningslivet och föreningslivet kommer även framgent utgöra en viktig grund för demokratins funktioner. Ett vitalt och mångfaldigt föreningsliv har en väsentlig roll i ett demokratiskt samhälle och utgör basen i den demokratiska infrastrukturen. Dessutom spelar föreningslivet en viktig roll som mötesplats och arena för människor som vill tillgodose gemensamma intressen och behov.

Föreningslivets betydelse när det gäller att möjliggöra medborgarnas inflytande, delaktighet och deltagande i de politiska processerna och i samhällslivet i övrigt kan inte underskattas. De statliga insatserna på området är betydelsefulla för människors möjligheter att delta i och bilda olika slag av föreningar och sammanslutningar. Regeringens slutsats är att det är angeläget att driva en aktiv folkrörelsepolitik och att denna under 2004 bör ha den inriktning som redovisats i det föregående. Därtill anser regeringen att den

breda folkrörelseidrotten även i framtiden kommer att vara en värdefull resurs för att möjliggöra för alla medborgare, oavsett ålder och kön, att utöva motion och idrott. Friluftorganisationerna har på motsvarande sätt en viktig roll när det gäller att ge människor natur- och kulturupplevelser och motion och därmed ökad livskvalitet och god hälsa.

Regeringen anser att överskottet från AB Svenska Spels värdeautomater har givit idrottsföreningarna förbättrade möjligheter att utveckla barn- och ungdomsverksamheten, genomföra ökade satsningar på ledarutbildning samt öka stödet till lokala föreningsägda anläggningar för barn- och ungdomsidrott. Regeringen avser därför att inom ramen för den pågående satsningen "Handslaget" ytterligare stärka idrottens barn- och ungdomsverksamhet genom att låta en större del av AB Svenska Spels överskott fortsatt komma idrottsrörelsen tillgodo.

7.7 Bidrag till idrottsrörelsen från AB Svenska Spel

Regeringens förslag: Riksdagen godkänner att regeringen på AB Svenska Spels bolagsstämma 2004 dels verkar för att bolagsstämman beslutar om ett stöd till idrotten i form av ett bidrag på 60 miljoner kronor, dels verkar för att stämman beslutar om ett bidrag på 200 miljoner kronor att fördelas till idrotten enligt de närmare anvisningar för bidraget som kan komma att beslutas av regeringen.

Regeringen föreslår att riksdagen godkänner att regeringen på AB Svenska Spels bolagsstämma 2004 dels verkar för att bolagsstämman beslutar om ett stöd till idrotten i form av ett bidrag på 60 miljoner kronor, dels verkar för att stämman beslutar om ett bidrag på 200 miljoner kronor att fördelas till idrottsrörelsen enligt de närmare anvisningar för bidraget som kan komma att beslutas av regeringen. En förutsättning för att 200 miljoner kronor tillförs idrotten är att idrottsrörelsen fortsätter och intensifierar sitt arbete för att nå nya grupper av främst barn och ungdomar, att hålla tillbaka avgifterna, att förbättra möjligheterna för

flickors deltagande, att motverka droger samt att vidareutveckla samarbetet med skolorna.

7.8 Budgetförslag

7.8.1 30:1 Stöd till idrotten

Tabell 7.2 Anslagsutveckling

Tusental kronor

År	Slagslag	Belopp	Anslags- sparande	Utgifts- prognos
2002	Utfall	450 919	4 505	
2003	Anslag	454 740		443 944
2004	Förslag	448 240		
2005	Beräknat	448 240		
2006	Beräknat	448 240		

Anslaget disponeras för stöd till idrotten huvudsakligen enligt förordningen (1999:1177) om statsbidrag till idrottsverksamhet för sådan verksamhet som avses i lagen (1995:361) om överlämnande av förvaltningsuppgifter till Sveriges Riksidrottsförbund.

Regeringen har beslutat om indragning med 3 919 000 kronor av anslagssparandet under 2003.

Regeringens överväganden

Statens samlade stöd till idrotten har ökat under de senaste åren. År 2002 fick idrotten sammanlagt 878 miljoner kronor i form av statsanslag, bidrag från AB Svenska Spel samt del av överskottet från AB Svenska Spels värdeautomatspel. Under 2003 har stödet uppgått till 1 222 miljoner kronor. Ökningen har i första hand tillfallit idrottens barn- och ungdomsverksamhet som därmed har fått ett väsentligt ökat statligt stöd. Regeringen föreslår att anslaget för 2004 anvisas 448 240 000 kronor, vilket är en minskning med 7 000 000 kronor jämfört med 2003 till följd av överföring om 3 000 000 kronor till anslaget 10:5 Ombudsmannen mot enisk diskriminering (DO) utgiftsområde 8 Invandrare och flyktingar samt överföring om 4 000 000 kronor till anslaget 23:7 Ombudsmannen mot diskriminering på grund av sexuell läggning (HomO) utgiftsområde 14 Arbetsliv. För 2005 och 2006 beräknas anslaget uppgå till oförändrad nivå i förhållande till 2004.

Tabell 7.3 Härledning av anslagsnivå för 2004-2006, för 30:1 Stöd till idrotten

Tusental kronor

	2004	2005	2006
Anvisat 2003 i 2003 års statsbudget ¹	455 240	455 240	455 240
Förändring till följd av:			
Överföring till/från andra anslag	-7000	-7000	-7000
Förslag/beräknat anslag	448 240	448 240	448 240

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2002, (bet. 2002/03:KrU1). Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

7.8.2 30:2 Bidrag till allmänna samlingslokaler

Tabell 7.4 Anslagsutveckling

Tusental kronor

År	Slagslag	Belopp	Anslags- sparande	Utgifts- prognos
2002	Utfall	17 059	33 674	
2003	Anslag	29 000		29 274
2004	Förslag	29 000		
2005	Beräknat	29 000		
2006	Beräknat	29 000		

Enligt förordningen (1996:1593) om bidrag till allmänna samlingslokaler får bidrag lämnas för köp, ny- eller ombyggnad och standardhöjande reparationer av allmänna samlingslokaler samt för handikappanpassning som utförs utan samband med andra bidragsberättigande åtgärder. Boverket har meddelat föreskrifter för verkställigheten av förordningen.

Boverkets samlingslokaldelegation fördelar de medel som är tillgängliga.

För närvarande undersöker en särskild utredare frågor som rör allmänna samlingslokaler. Uppdraget skall redovisas senast den 31 december 2003.

Regeringens överväganden

År 2002 har bidrag sökts för 136 projekt och beviljats för 66 projekt. Ur anslaget för 2003 har bidrag beviljats för 92 projekt av 170 ansökningar. Tillgängliga anslagsmedel har fördelats mellan de sökande så att de skall ge så stort utbyte som är möjligt i form av upprustade eller nya lokaler.

I den ovan nämnda utredningen ingår att undersöka effekterna av detta bidrag och i vilken utsträckning målen för bidraget uppnås. Regeringen avvaktar därför med att redovisa

bidragets funktion och betydelse till dess att utredaren redovisat sitt uppdrag.

Regeringen anser vidare att Ungdomsstyrelsen bör få fortsatt uppdrag att fördela bidrag för informationsinsatser och utredningsarbete avseende ungdomars nyttjande av samlingslokaler.

Regeringen föreslår att anslaget för 2004 anvisas 29 000 000 kronor.

7.8.3 30:3 Bidrag till kvinnoorganisationernas centrala verksamhet

Tabell 7.5 Anslagsutveckling

Tusental kronor

2002	Utfall	4 932	Anslags-sparande	0
2003	Anslag	3 432	Utgifts-prognos	3 346
2004	Förslag	3 432		
2005	Beräknat	3 432		
2006	Beräknat	3 432		

Anslaget disponeras för statsbidrag till kvinnoorganisationer enligt förordningen (1982:865) om statsbidrag till kvinnoorganisationernas centrala verksamhet. Ansökningar om bidrag enligt förordningen prövas av regeringen.

Regeringen har beslutat att en särskild utredare skall analysera och utvärdera detta bidrag samt föreslå förändringar för att anpassa bidraget till hur samhället och kvinnoorganisationerna har utvecklats sedan bidraget inrättades. Uppdraget skall redovisas senast den 31 maj 2004.

Regeringens överväganden

Regeringen föreslår att anslaget för 2004 anvisas 3 432 000 kronor.

7.8.4 30:4 Stöd till friluftorganisationer

Tabell 7.6 Anslagsutveckling

Tusental kronor

2002	Utfall	14 535	Anslags-sparande	465
2003	Anslag	15 000	Utgifts-prognos	15 090
2004	Förslag	15 000		
2005	Beräknat	15 000		
2006	Beräknat	15 000		

Anslaget disponeras för statsbidrag till friluftorganisationer. Fr.o.m. år 2004 fördelas dessa medel av det Friluftsråd som regeringen under år 2003 inrättat vid Naturvårdsverket. Ansökningar om bidrag prövas enligt förordningen (2003:133) om statsbidrag till friluftorganisationer.

Under 2003 har organisationsbidrag lämnats till Friluftsrådet, Sveriges Sportfiske- och Fiskevårdsförbund, Svenska Livräddningssällskapet, Svenska Pistolskytteförbundet, Svenska Båtunionen, Cykelfrämjandet, FRISAM och Svenska Naturskyddsföreningen.

Regeringens överväganden

Regeringen föreslår att anslaget för 2004 anvisas 15 000 000 kronor.

8 Politikområde 25 Utbildningspolitik under utgiftsområde 17

8.1 Budgetförslag

8.1.1 25:1 Bidrag till folkbildningen

Tabell 8.1 Anslagsutveckling

Tusental kronor

År	Slagslag	Belopp	Utgifts- prognos	Anslags- sparande
2002	Utfall	2 522 556		0
2003	Anslag	2 519 631	2 456 640	
2004	Förslag	2 601 172		
2005	Beräknat	2 651 895 ¹		
2006	Beräknat	2 681 860 ²		

¹ Motsvarar 2 601 172 tkr i 2004 års prisnivå.

² Motsvarar 2 601 172 tkr i 2004 års prisnivå.

Statsbidrag utbetalas till Folkbildningsrådet (FBR) som ett samlat finansiellt stöd till folkbildningen. Enligt förordningen (1991:977) om statsbidrag till folkbildningen lämnar Folkbildningsrådet statsbidrag till folkhögskolor och studieförbund. Folkbildningsrådet beslutar vilka studieförbund och folkhögskolor som skall tilldelas statsbidrag samt fördelar tillgängliga medel till dem.

Från anslaget utbetalas även medel till Nordiska folkhögskolan i Genève.

Regeringens överväganden

Regeringen har under utgiftsområde 16, Utbildning och universitetsforskning, kapitel 7 Vuxnas lärande, redovisat sin syn på vuxenutbildningen och folkbildningens verksamhet och utveckling.

För 2004 beräknar regeringen medel motsvarande cirka 7 000 årsstudieplatser i folkhögsko-

lan inom ramen för den särskilda satsningen på vuxenutbildning.

Mot bakgrund av ovanstående föreslår regeringen att riksdagen anvisar ett obetecknat anslag om 2 601 172 000 kronor för 2004.

Tabell 8.2 Härledning av anslagsnivå 2004–2006, för 25:1 Bidrag till folkbildningen

Tusental kronor

	2004	2005	2006
Anvisat 2003 i 2003 års statsbudget ¹	2 519 631	2 519 631	2 519 631
<i>Förändring till följd av:</i>			
Pris- och löneomräkning ²	81 541	132 264	162 229
Förslag/beräknat anslag	2 601 172	2 651 895	2 681 860

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2002, (bet. 2002/03:FiU10).

Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel i 2003 års statsbudget. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning.

8.1.2 25:2 Bidrag till vissa handikappåtgärder inom folkbildningen

Tabell 8.3 Anslagsutveckling

Tusental kronor

År	Slagslag	Belopp	Utgifts- prognos	Anslags- sparande
2002	Utfall	69 677		0
2003	Anslag	76 933	75 009	
2004	Förslag	75 836		
2005	Beräknat	80 287 ¹		
2006	Beräknat	81 681 ²		

¹ Motsvarar 78 436 tkr i 2004 års prisnivå.

² Motsvarar 78 436 tkr i 2004 års prisnivå.

Anslaget får belastas med utgifter för vissa handikappåtgärder inom folkbildningen. Statens institut för särskilt utbildningsstöd (Sisus) disponerar medlen. De övergripande målen för denna verksamhet är att förbättra förutsättningarna för utbildning och studier för i första hand unga och vuxna personer med funktionshinder. Medlen får också användas för att administrera och utveckla olika stöd som behövs i och omkring studiesituationen.

Vidare får anslaget belastas med utgifter för statsbidrag till folkhögskoleförlagd teckenspråksutbildning, tolkutbildning för döva, dövblinda och vuxendöva samt teckenspråkslärarutbildning. Tolk- och översättarinstitutet (TÖI) vid Stockholms universitet ansvarar för fördelningen av dessa medel. Utbildningar skall planeras i samverkan med berörda handikapporganisationer.

Bemyndigande om ekonomiska åtaganden

Tabell 8.4 Bemyndigande om ekonomiska åtaganden

Tusental kronor

	2002 utfall	2003 prognos	2004 beräknat	2005 beräknat	2006 – beräknat
Utestående förpliktelser vid årets början	9 200	9 803	10 000	11 000	
Nya förpliktelser	9 803	10 000	11 000		
Infriade förpliktelser *	9 200	9 803	10 000	11 000	
Utestående förpliktelser vid årets slut	9 803	10 000	11 000		
Erhållen/föreslagen bemyndiganderam	10 000	10 000	11 000		

* Utgiftsutfall till följd av ingångna förpliktelser.

Regeringen föreslår att riksdagen bemyndigar regeringen att under 2004, i fråga om det obetecknade anslaget 25:2 *Bidrag till vissa handikappåtgärder inom folkbildningen* besluta om stöd för funktionshindrade vid folkhögskolor som innebär utgifter på högst 11 000 000 kronor efter 2004.

Regeringens överväganden

Enligt Sibus årsredovisning för 2002 förbrukades samtliga medel för vissa handikappåtgärder inom folkbildningen.

Utgiftsprognosen för 2003 visar att medlen till utbildning av teckenspråkstolkar inte kommer att utnyttjas fullt ut. Behovet av utbildade tolkar är dock stort och TÖI har vidtagit åtgärden för att öka rekryteringen till utbildningarna. Dessa åtgärder bedöms ge full effekt 2005.

Mot bakgrund av ovanstående föreslår regeringen att 2 600 000 kronor av detta anslag under 2004 förs till anslaget 25:3 *Bidrag till kontakttolkutbildning* och att riksdagen anvisar ett obetecknat anslag om 75 836 000 kronor för 2004.

Tabell 8.5 Härledning av anslagsnivå 2004–2006, för 25:2 Bidrag till vissa handikappåtgärder inom folkbildningen

	2004	2005	2006
Anvisat 2003 i 2003 års statsbudget¹	76 933	76 933	76 933
<i>Förändring till följd av:</i>			
Pris- och löneomräkning ²	1 503	3 348	4 742
Överföring till/från andra anslag	- 2 600	6	6
Förslag/beräknat anslag	75 836	80 287	81 681

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2002, (bet. 2002/03:FiU10).

Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel i 2003 års statsbudget. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning.

8.1.3 25:3 Bidrag till kontakttolkutbildning

Tabell 8.6 Anslagsutveckling

Tusental kronor				
2002	Utfall	9 416	Anslags-sparande	0
2003	Anslag	9 612 ¹	Utgifts-prognos	9 373
2004	Förslag	12 561		
2005	Beräknat	10 210 ²		
2006	Beräknat	10 404 ³		

¹ Inklusive av riksdagen redan beslutade anslag på tilläggsbudget.

² Motsvarar 9 961 tkr i 2004 års prisnivå.

³ Motsvarar 9 961 tkr i 2004 års prisnivå.

Anslaget får belastas med utgifter för statsbidrag för kontakttolkutbildning. Anslaget disponeras av Stockholms universitet som utbetalar medlen till studieförbund och folkhögskolor enligt särskilt beslut av Tolk- och översättarinstitutet (TÖI). TÖI fördelar medlen enligt förordningen (1991:976) om statsbidrag till kontakttolkutbildning.

Regeringens överväganden

Efterfrågan på kontakttolksutbildning har ökat bl.a. på grund av det ökande antalet asylsökande.

Mot bakgrund av ovanstående föreslår regeringen att 2 600 000 kronor under 2004 förs från anslaget 25:2 *Bidrag till vissa handikappåtgärder inom folkbildningen* till förevarande anslag och att riksdagen anvisar ett obetecknat anslag om 12 561 000 kronor för 2004.

Tabell 8.7 Härledning av anslagsnivå 2004–2006, för 25:3 Bidrag till kontakttolkutbildning

	2004	2005	2006
Anvisat 2003 i 2003 års statsbudget¹	9 544	9 544	9 544
<i>Förändring till följd av:</i>			
Pris- och löneomräkning ²	417	669	863
Överföring till/från andra anslag	2 600	- 3	- 3
Förslag/beräknat anslag	12 561	10 210	10 404

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2002, (bet. 2002/03:FiU10).

Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel i 2003 års statsbudget. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning.

9 Politikområde 26 Forskningspolitik under utgiftsområde 17

9.1 Budgetförslag

9.1.1 26:1 Statens ljud- och bildarkiv

Tabell 9.1 Anslagsutveckling

Tusental kronor

År	Slagslag	Belopp	År	Slagslag	Belopp
2002	Utfall	39 890		Anslags-sparande	1 146
2003	Anslag	40 397 ¹		Utgifts-prognos	40 139
2004	Förslag	41 800			
2005	Beräknat	42 757 ²			
2006	Beräknat	43 440 ²			

¹ Inklusivt av riksdagen redan beslutade anslag på tilläggsbudget.

² Motsvarar 41 800 tkr i 2004 års prisnivå.

Statens ljud- och bildarkiv (SLBA) skall genom att samla in, bevara och tillhandahålla offentliggjorda ljudupptagningar och rörliga bilder möjliggöra forskning om svensk kultur och samhälle. Myndighetens uppgifter baseras på lagen (1993:1392) om pliktexemplar av dokument. Arkivets samlingar är, enligt lagen (1960:729) om upphovsrätt till litterära och konstnärliga verk, normalt endast tillgängliga för utbildnings- och forskningsändamål.

Regeringens överväganden

Myndighetens resursförstärkning i den senaste forskningspolitiska propositionen har möjliggjort ett visst förändringsarbete i takt med den informationstekniska utvecklingen. Teknikutvecklingen på området ställer fortlöpande nya krav på förvärv, bevarande och tillhandahållande av materialet. Under 2003 påbörjades en översyn av SLBA:s verksamhet och arbetsformer. Regeringen avvaktar utredningens resultat innan den tar ställning till hur långsiktigt insamlande, bevarande och tillhandahållande av ljud- och bildupptagningar skall hanteras.

Regeringen föreslår att anslaget anvisas 41 800 000 kronor för 2004.

Tabell 9.2 Härledning av anslagsnivån 2004–2006, för 26:1 Statens ljud- och bildarkiv

Tusental kronor

	2004	2005	2006
Anvisat 2003 i 2003 års statsbudget ¹	40 112	40 112	40 112
<i>Förändring till följd av:</i>			
Pris- och löneomräkning ²	1 603	2 558	3 240
Beslut ³	85	87	88
Förslag/beräknat anslag	41 800	42 757	43 440

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2002, (bet. 2002/03:FiU10).

Beloppet är således exklusivt beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel i 2003 års statsbudget. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning.

³ I beloppet ingår fr.o.m. 2004 kompensation för avgiften för den årliga revisionen med 85 000 kronor.

10 Politikområde 2 Finansiella system och tillsyn under utgiftsområde 17

10.1 Budgetförslag

10.1.1 2:1 Lotteriinspektionen

Tabell 10.1 Anslagsutveckling

Tusental kronor

2002	Utfall	36 669	Anslags- sparande	2 398
2003	Anslag	38 811	Utgifts- prognos	40 701
2004	Förslag	41 653		
2005	Beräknat	42 595 ¹		
2006	Beräknat	43 256 ¹		

¹ Motsvarar 41 653 tkr i 2004 års prisnivå.

Lotteriinspektionen (LI) är central förvaltningsmyndighet för frågor som rör spel och lotterier som anordnas för allmänheten. Under 2003 finansieras LI:s verksamhet från anslaget 2:1 Lotteriinspektionen med 38,8 miljoner kronor.

Tabell 10.2 Offentligrättslig verksamhet

Tusental kronor

Offentlig- rättslig verksamhet	Intäkter till inkomsttitel (Som inte får disponeras)	Intäkter som får disponeras	Kostnader	Resultat (intäkt - kostnad)
Utfall 2002	29 494	218	37 154	- 7 442
Prognos 2003	29 640	100	42 200	
Budget 2004	28 100	100	45 600	

Regeringens överväganden

Verksamhetens kostnader täcks under 2003 endast delvis med avgifter. Drygt 29 miljoner kronor redovisas mot särskild inkomsttitel (2536) enligt myndighetens prognos för 2003. Målet är emellertid att det skall råda balans mellan intäkter och kostnader. Lotteriinspektionen har därför uppdragits att ta fram ett förslag till författningsändringar i syfte att uppnå full kostnadstäckning för myndighetens verksamhet genom avgifter. Myndigheten lämnade den 30 maj 2003 ett förslag till ny förordning om finansiering av Lotteriinspektionens verksamhet. Genom de förslagna ändringarna kommer Lotteriinspektionen att fullt ut kunna finansiera merparten av sina kostnader med avgifter.

Lotteriinspektionen har under senare år fått utökade uppgifter, bl.a. kontrollen och tillsynen av kasinoverksamheten enligt Kasinolagen (1999:355) och tillståndsgivningen för lotterier som anordnas eller förmedlas via Internet m.m. Dessa uppgifter har under 2002 och 2003 finansierats genom engångsbelopp. För att myndigheten skall kunna planera sin verksamhet och för att möjliggöra en effektiv kontroll och tillsyn i framtiden anser regeringen att Lotteriinspektionens anslag måste finansieras långsiktigt och att anslaget skall höjas till 41 653 000 kronor i 2004 års prisnivå. Den långsiktiga anslagshöjningen säkerställer att myndighetens verksamhet kan upprätthållas på en långsiktigt hållbar nivå.

**Tabell 10.3 Härledning av anslagsnivå 2004–2006, för 2:1
Lotteriinspektionen**

Tusental kronor

	2004	2005	2006
Anvisat 2003 i 2003 års statsbudget ¹	38 811	38 811	38 811
<i>Förändring till följd av:</i>			
Pris- och löneomräkning ²	1 193	2 098	2 733
Beslut	1 312	1 342	1 363
Revisionskostnader ³	337	344	349
Förslag/beräknat anslag	41 653	42 595	43 256

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2002, (bet. 2002/03:FiU10).

Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel i 2003 års statsbudget. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning.³ Se avsnitt 4.8.